Osmanlı Bankası Aracılığı ile Yapılan
OSMANLI DEVLETİ
BORÇ ANLAŞMALARI

METİNLER

Cüneyt ÖLÇER

Sevgili Eşim
Nazan ÖLÇER'e

İNDEKS

ÖNSÖZ

Yirmi beş yılı aşkın bir süreden beri Osmanlı madeni paraları üzerinde çalışmalar yapmaktayım. 1973 yılında da Cumhuriyetin 50. yıl dönümü dolayısı ile yayınladığım 'Cumhuriyet Dönemi Kağıt Paraları' kitabı ile Banknot / Kaime / Evrak-ı Nakdiye konusu ile ilgilenmeğe başladım.

Osmanlı kağıt paraları bilindiği gibi ilk önce Sultan Abdülmecid döneminde basılmağa ve kullanılmağa başlar.

Acemice başlayan bu uygulama başlangıçda pek cazib ve mali problemlere çok kolay bir çözüm gibi gözükmüşse de, karşılıksız para basımının Osmanlı Devletinin başına açtığı gaileler, çok kısa bir sürede İmparatorluğu korkunç bir malî buhrana sürüklemiştir.

Abdülmecid döneminde kontrolsuz bir şekilde başlayan Evrak-ı Nakdiye basımı bilgisizce ve acele ile gündeme gelmiştir. Yüzde 12,5 faizle tahvil gibi piyasaya çıkartılan kaimelerde seri ve sıra numarası yoktur ve bunlarla birlikte çok kısa bir süre içinde hakikisinden fark edilmesi pek güç olan sahte banknotlar da piyasada tedavül etmeğe başlamıştır.

Sultan Abdülmecid dönemi aynı zamanda da Osmanlı Devletinin dış borçlanmalara başladığı yıllardır.

Dış ülkeler başlangıcda şartsız, sadece geri ödenme garantisi üzerinde durdukları alacaklarını, yıllar ilerledikçe bir takım kesin garantilerle perçinlemek gereğini duymuşlar ve 1862 yılında da Osmanlı Devletine verilecek borç paraların (istikrazların) kendi denetimlerindeki bir Banka aracılığı ile yürütülmesinin daha doğru olacağı kanısına varmışlardır.

Bu suretle 1862 yılında "Bank-ı Şahane-i Osmani" kurulmuştur. Kuruluş statüsüne göre Evrak-ı Nakdiye basımı bu bankanın kontrolunda olması gerektiği halde, Sultan Abdülaziz, banka aracılığı ile borçlanmaları onaylamış fakat Evrak-ı Nakdiye basımı için gereken Ferman-ı Ali'yi yayınlamamıştır.

Osmanlı Bankası denetimindeki kağıt para basımı ancak Sultan Murad V in kısa süren Padişahlığı döneminde başlamış ve Sultan Abdülhamid II döneminde de devamlı hale gelmiştir.

Kağıt para / Evrak-ı Nakdiye konusu ile ilgilenmeğe başlayınca, Osmanlı Bankası bu konunun en önemli anahtar kuruluşlarından olduğu için arşivlerinde çalışma gereğini duydum.

1982 yılında Osmanlı Bankası Genel Direktörü Sayın Jacquet Jeulin'e baş vurarak, arşivlerinde çalışabilme izinini kendisinden rica ettim. Genel Müdür, bana bu araştırma iznini vermek lutfunda bulundu.

Bankanın bir yetkili elemanı ile birlikte, Samatya semtinde, Osmanlı Bankasının arşiv binası olarak kullanılan Bulgur Palasa gittim.

Bir şato görünümündeki bu üç katlı bina tamamen eski evrak ile dolu idi. Kağıt paralar ile ilgili dökümanları aramak için çalışmalara başladıktan kısa bir müddet sonra özel şekilde korunan bir dosya dikkatimi çekti. İçindeki evrakların sahifelerinin sol tarafı Fransızca ve sağ tarafı da eski Türkçe ile ve elle yazılı metinlerden meydana gelen bu dosya bir sözleşme belgeleri dosyası idi.

Dikkatle incelediğim bu dosyadaki belgelerin ilk olarak 1865 tarihinde başladığı ve 1900 yıllarına kadar geldiği görülüyordu. Bunlar Osmanlı Devletinin dış ülkeler (İngiltere ve Fransa) den Osmanlı Bankasının aracılığı ile aldığı borçlara aid anlaşma metinleri idi.

Bu evrakın fotokopilerini alıp alamıyacağımı sorduğum, Osmanlı Bankası Genel Müdürü Sayın Jacquet Jeulin büyük bir hoşgörü ile, yüz yılı aşan bir zamana aid bu eşsiz belgelerin kopyelerinin bana verilmesinde hiç bir sakınca olmadığını beyan etti.

10 gün gibi kısa bir sürede bir kopyesi Osmanlı Bankası arşivinde, diğeri de her halde Osmanlı Devlet arşivlerinde var olması muhtemel sadece 2 nüshalık bu eşsiz belgelerin, Banka tarafından çekilen fotokopilerini bana verdi.

Bunun üzerine, bu metinlerin bugünün latin harfli Türkçeye aktarılması konusu gündeme gelince, önce Muhterem Büyüğüm Eşsiz İnsan Zarif Orgun Beyefendi imdadıma koştu ve büyük bir sabırla, daktiloya çekilmesine dahi gerekmiyecek şekilde inci gibi bir yazı ile bu belgeleri Türkçemiz yazısına dönüştürdü.

Bahis konusu anlaşmaların bir kısmı da sadece Fransızca yazılmıştı, bu problem de yakın dostum, kıymetli meslekdaşım Prof. Dr. Tevfik Seno Arda'nın himmetleri ile çözüldü.

Ancak eski Türkçe metinlerden yapılan aktarmaların kelime kelime o günkü Osmanlıcadan çevrilmesi, Fransızca metinlerin ise, bugün kullanmakta olduğumuz Türkçe ile yazılması belgeler arasında gözle görülür bir dil farkını meydana getirdi. Bu çaresiz durum için okurlarımın beni bağışlayacaklarını umarım.

Hiç bir yorum yapmadan belgeleri aynen yayınlıyorum. Sadece okuyucularımın borçlanma işleminin nasıl başladığını hatırlamaları için Sultan Abdülmecid döneminde, ilk borçlanmaların tarihinin kısa bir özetini sunmayı gerekli gördüm.

Bu bilgileri de çokca Fransız Maliyecisi A. du Velay'ın 'Türkiye Maliye Tarihi' (Maliye Bakanlığı, Tetkik Kurulu Neşriyatı No. 178-1978) kitabından aldım.

Kitabın yayınlanması için 4 seneyi aşkın bir zamandan beri bir çok yerlere, bilhassa bankalara baş vurdum. Konuyu sevdikleri halde, basılmasına yardımcı olmağı pek arzulamadılar.

Bunun üzerine İstanbul Teknik Üniversitesinden arkadaşlarım, bana ellerini uzattılar. Başta Yük. Müh. Necdet Semker ve Yük. Müh. Hasan Vardar olmak üzere, Yük. Müh. Ekrem Elginkan, Yük. Müh. Kâmil Oba ve Yük. Müh. Orhan Yavuz, bu iki ciltlik kitabın yayınlanması imkânını sağladılar.

Belgeler tarih sırasına göre yayınlanmıştır ve 1854 yılında yurd dışında bir kuruş borcu olmayan koca bir İmparatorluğun yavaş yavaş borç batağına nasıl düştüğünün hazin bir hikayesidir.

Tarih, eğer bir tekerrürden ibaretse, belgelerden, dolayısı ile olaylardan bir çok dersler almak gerekecektir. Tabii öğrenmek ancak yararlanılacak ise faydalıdır

Yakın geçmişimizin ayrıntıları fazla bilinmeyen bu bölümünün belgelerini yayınlarken, geçmişten geleceğe dönük uyarılar almak durumu hasıl olursa; buna vesile olduğum için mutlu olacağım.

Ve son olarak:

Bu önemli Belgeler kitabımın yayınlanmasını sağlayan Teknik Üniversiteli arkadaşlarıma, Muhterem Zarif Orgun Beyefendiye, Tevfik Seno Arda kardeşime, İngilizce çevrimleri yapmak zahmetine katlanan dost Fatma Bursalı'ya ve her zaman olduğu gibi beni destekleyen ve yüreklendiren Sevgili Eşim Nazan Ölçer'e şükranlarımı sunarım.

Cüneyt ÖLÇER
Levent / İstanbul
Temmuz 1989

Osmanlı İmparatorluğunda Dış Borçlanmaların Başlangıcı

Osmanlı İmparatorluğu, ilk yurt dışı borçlanma anlaşmasını Kırım savaşı esnasında yapmıştır.

Bu tarihe kadar Osmanlı İmparatorluğu parasal problemlerini, bir takım çözümlerle yurt içinden temin etmiş ve birbirini takib eden savaşların gerektirdiği harcamaları kendi imkânları ile sağlamış, her hangi bir dış borçlanmağa luzum kalmadan, silahlarını temin etmiş, ordularını besleyebilmiş, hatta sırasında kuvvetli donanmalar dahi meydana getirebilmiştir. Hakikatte de üç kıt'a üzerinde dünyanın en büyük İmparatorluklarından birini kuran Osmanlı Devleti için dış ülkelerden mali yardım istemek İmparatorluğun aziz ve kutsal an'anelerine aykırı gelmekteydi.

Dış borçlanma istemi Babıâli Hükümetlerinin gündemine ilk defa I. Abdülhamid (1774-1789) döneminde gelmiştir. Bu tarihlerde Arnavutluk, Mezopotamya ve Filistin'de isyanlar çıkmış, Hazine büyük bir darlık içine düşmüştü. İmparatorluğun bir Divan Meclisinde İspanya ve Hollanda'dan borç isteme konusu ortaya getirilmiş ve fakat bu öneri derhal ve şiddetle red edilmişti. Osmanlı Hükümetlerinin bu çekimserliği yanında esasen, Avrupa Devletlerinden de her hangi bir istikraz (borç) verme talebi gelmiş değildi. Devamlı savaşan Osmanlı Devletinin malî gücü de Avrupalılara, Türklerin borç ödeyebilme güc ve dengesi hakkında hiçbir ipucu vermiyordu.

İmparatorluğun vergi sistemi, bütçesi, malî idaresi hakkında kimsenin bilgisi yoktu.

Büyük Avrupa Devletlerinin Osmanlı İmparatorluğu hakkındaki ilgisizliğinin birdenbire iyi niyete ve yardımseverliğe dönüşmesi ancak 1854'te, Rus yayılma stratejisi sonucu Türkiye'nin parçalanması ve bunun sonucunda Avrupa'daki dengelerin bozulma tehlikesi belirtilerinin ortaya çıkması ile oldu.

Gerçekte, Fransa ve İngiltere'nin Rusya'ya karşı Türkiye'nin yanında yer alması ile her şey kısa bir süre için değişti.

Osmanlı İmparatorluğunun topraklarının bütünlüğünü korumak için bahis konusu iki devletten gelen gerçek ve etkili yardımın başlaması, yurt dışında Osmanlı'ların malî itibarını da yükseltti. Para ve silah yardımlarının beraberce yürümesi, dostluk gösterisinin en doğal sonucu olmuştur. Babıâli Hükümetinin borçlanma girişiminin olumlu yolda sonuçlanmasının en önemli nedenlerinden biri de, o aralar III. Napolyon Fransasında olduğu kadar İngiltere'de görülen para bolluğu ve bu paraların en verimli ve garantili yerlere yatırılma isteğinin şiddetlenmesi olmuştur. Paris ve Londra Bankaları içte ve dışta kendilerine yeni yatırım alanları aramakta idiler. Evvelce Osmanlı İmparatorluğu gibi malî açıdan esrarengiz bir devlete ait yarım bilgiler, her türlü güvene ve kredi vermeğe engel oluşturmakta iken, bu yıllarda bankerlerin cüretkâr ve hünerli manevraları yeni yatırım alanlarına dönüşecek bunlar her türlü malî kombinezona destek olacaklardı.

Fakat Osmanlı İmparatorluğunun yapısı, her türlü borçlanma ortamının olgunlaşmasına rağmen, önemli istikraz (borçlanma) anlaşmalarının gereklerine göre hazır değildi. Malî idarelerin tutumu ve bütçe gelirlerinin belirsizliği, genellikle Hükümetin borç vereceklerle yapacağı anlaşmalara harfiyen uyacağı hususunda çekingenlikler doğuracak durumda idi.

Her borçlanan devletin veya kimsenin borcun ödenmesi hususunda yaptığı anlaşmalara uyması hem fazilet ve hem de zorunluluk gereği ise de, Osmanlı Hükümetinin bu güce sahip olup olmadığı tamamen belirsizdi. Kuponların faizlerinin zamanında ve tam olarak ödenip ödenmeyeceği, Avrupa Devletlerinin bilmediği hususlardandı. Güven verir hale gelebilmek için, Osmanlı Hükümetinin yüzyıllardanberi süregelen tutumunda büyük değişmeler ve reformlar yapılması gerekiyordu.

Bütçe gelirleri, dış borçlanmalar yapılmadan evvel, İmparatorluğun adi giderlerini karşılayamayacak hale düştüğüne göre, dış borçlanmaların bunlara eklenecek ana para ve faiz ödemeleri nasıl karşılanabilecekti? Ayrıca her şey bir yana, İmparatorluk uzun süren tarihinde ilk defa kağıt para kullanımına başlamıştı ve tedavülde ne kadar Evrak-ı Nakdiye bulunduğu kimse tarafından bilinmiyordu.

Malî sistemin baştanbaşa değiştirileceği ve bütçe gelirlerinin önemli miktarda artacağı umud edilmekte idi, ancak kısa bir süre sonra bu hayallerin gerçekleşemeyeceği anlaşıldı.

Yukarıda ilk dış borçlanmanın Kırım Savaşı sırasında olduğunu belirtmiştik.

Ancak, daha evvelki yıllarda, İstanbul Bankası tarafından Osmanlı Hükümetine verilen bir avansın geri ödenebilmesi için, Reşid Paşanın Sadareti zamanına rastlayan 1850 yılında yapılan bir takım girişimleri hatırlatmakta fayda vardır. Bu önceki borçlanma 55 Milyon franga (o tarihlerde 1 Osmanlı Altın lirası 275 FF a eşitti, buna göre borç 200 bin Osmanlı lirası tutarında idi) ulaşmaktaydı. Anlaşma Pariste Bechet,

Dethomes ve Şürekası Bankası ve Londrada Deveaux Kuruluşları arasında imzalanmışdı. Anlaşmada 55.000 hisse senedi çıkarılacağı ve bunların 27 senede itfa edileceği belirtilmekteydi.

Anlaşmanın, Osmanlı Padişahı tarafından imzadan sonra yürürlüğe gireceği kaydedilmiş olduğu halde, taraflar bu imza keyfiyetinin olmasını beklemeden Paris piyasasında büyük bir velvele ile hisse senedi satışına başladılar ve hatta İstanbul Bankasının vadesi gelecek alacaklarını karşılamak için Londranın Baltacı Müessesine 20 Milyon frank yatırdılar. Ancak anlaşma padişaha sunulmak üzere iken Reşid Paşa Sadrazamlıktan çekildi, ve Padişah da anlaşmayı imzalamadı.

Tabii, imzalanmasına kat'i gözle bakılan anlaşmanın onaylanmaması, inanılmaz kargaşalıklara sebeb olmuş ve yeni Hükümet ödenen meblağların iadesi için 2 200 000 franklık bir tazminat ödeyerek, 1850'de imzaya hazır anlaşmayı tasfiye edebilmiştir.

Kısaca, 1850 Borçlanması, gerçekleşmeden yarım kalacak, Osmanlı Devletinin bu adımı atması için, 1854 yılını beklemesi gerekecektir.

1854 İstikrazı

İlk önemli dış borçlanma, yukarıda değinildiği üzere 1854 yılında yapıldı. Bu anlaşmanın yapıldığı yılda Osmanlı İmparatorluğu müttefikleri ile beraber Rusya ile savaş halinde bulunuyordu.

27 Şubat 1854 tarihli bir anlaşma ile İngiltere ve Fransa, Osmanlı İmparatorluğunun toprak bütünlüğünü garanti etmiş ve buna karşılık Osmanlı İmparatorluğu da "Mezhep ayırd etmeksizin bütün Osmanlı teb'asının kanun önünde eşitliğini, hristiyanların mahkemelerde şahitlik etme hakkını, karma mahkemeler kurulmasını ve harç vergisinin kaldırılmasını" kabul etmişti. Bu hususların deklarasyona konması Avrupa'yı son derece mutlu etmiş ve kamu oyunu Osmanlı Devleti lehine çevirmişti.

4 Ağustos 1854 tarihinde ise, Padişah bir fermanla 5 milyon sterlinlik bir dış borçlanmaya izin verdi. Babıâli, bu bahis konusu borçlanmanın taksitlerinin ödenmesi teminatı olarak ta 1841 yılı anlaşması ile belirlenen Mısır Cizyesini müttefiklerine terk etmekteydi.

Mısır Hidivi Said Paşaya gönderilen ferman aşağıdaki şekilde idi:

"Fermanım oldur ki; Hicaz'a gönderilecek meblağın düşülmesinden sonra geri kalan 60 bin keselik (6 900 000) Mısır Cizyesinin yarısı olan 30 000 kese Nisan ayının 10'unda ve diğer yarısı olan 30 000 kese de Ekim ayının 10'unda İngiltere ve Fransa Bankalarına tevdi edile; bu suretle bu taksitlerin 24 Ağustos 1854 tarihli anlaşmaya göre sözüne güvenilir tüccarlardan Blak ve Durand aracılığı ile Baron Goldschmid ve Banker M. John Hersley'den istikraz edilen bedelin tasfiyesine değin bu meblağın ana para ve faizlerinin tediyesine mahsus olmak üzere yatırılmasına devam oluna, işbu fermanı şahanemin aslı adı geçen İngiltere

Bankasında saklanacağından, bir sureti de bahis konusu meblağları mahallinde ve zamanında tediyesini temin etmek üzere sana gönderildi" denmekte idi.

Bu borçlanmanın maddi teminatı hususunda:

1) Fermanın aslının İngiltere Bankasında saklanması ile, sonradan her hangi bir maddenin tahrif edilmesini önlemek gayesi,

2) Borçlanmanın ana para ve faizlerinin İmparatorluğun genel gelirleri üzerine konan ipotekten gayri, Mısır Cizyesi ile de garanti edilmesinin Mehmet Ali Paşa ve oğullarının Mısır'da başardıkları büyük ilerlemeler dolayısı ile risksiz bir durum,

3) Cizyenin dışında borçlanmanın 300 000 Sterline baliğ olan yıllık taksitlerini tamamlamak üzere Babıâlinin sadece 30 000 Sterlin gibi az bir yük altında kalması

4) Mısır Cizyesinin doğrudan Fransa ve İngiltere Bankalarına yatırılma şartı, gibi hususlar Osmanlı Hükümetine verilen borç paranın geri ödenmesi hususunda kâfi derecede garanti teşkil etmekteydi. Anlaşma ayrıca şu şartı taşımakta idi:

Faiz her yıl Nisan ve Ekim aylarının sonlarında Londrada Mackillop, Palmer ve Şürekasına, Pariste Goldschmid, Bischofsheim ve Şürekası kuruluşlarına 1 Sterlin eşittir 25 FF esası üzerinden ödenecek ve Osmanlı Hükümeti 5 Milyonluk borçlanmanın 2 Milyonundan arzu ettiği ve uygun gördüğü zamanda vaz geçme hakkını koruyacaktır.

İstikraz % 80 ihraç fiatı ve % 6 faiz ile piyasaya çıkarıldı. Amortisman oranı ayrıca % 1 idi.

Bu borçlanma, gerekli masrafların çıkarılmasından sonra 2 500 000 sterlinlik net hasılat getirdi. Bu miktar ise, savaş giderlerini dahi karşılıyamadı. Osmanlı Devleti her bütçe yılı için 2 800 000 sterlinlik bir harcama yapmak zorunda idi. Yıllık harcamaya yetmeyen istikraz, takib eden yıllardaki yeni açıklarla Osmanlı Hükümetinin malî durumunda her hangi bir ferahlama yaratamadı.

1855 İstikrazı

Bunu gören müttefikler 1855 İstikrazı adı altında Osmanlı Hükümetine yeni bir 5 Milyon sterlinlik borç verme planı hazırladılar. İngiltere ve Fransanın müşterek garantisi, Babıâliye çok daha uygun şartlarla borç para temini imkânını vermekte idi.

Osmanlı Hükümeti ikinci 5 milyon Sterlin'in tamamını alabilmek için, ilk borçlanmadaki 2 milyonluk hakkından vazgeçmeği uygun bulmuş ve bu suretle ilk istikrazın 3 milyonuna, ikinci istikrazın 5 milyonunun eklenmesi ile giderlerini karşılayabilecek hale gelmişti.

Beş milyon Sterlin tutarındaki yeni istikrazı garanti etmeği kabul eden Londra ve Paris, istikrazın tamamının savaş giderlerine tahsis edilmesini anlaşmada zikr ederek, ilk istikrazdaki sarf serbestliğini bir miktar kısıtlamışlardır. Bu esastan hareket ederek paranın kullanılış şeklini kontrol ve Hazine hesaplarını incelemek üzere bir kontrol komisyonunun kurulmasını istemişlerdir ki, bu gelecek yıllardaki "Duyunu Umumiye" teşkilatının bir çekirdeği olarak Osmanlı topraklarına gelmiş oluyordu.

1855 İstikrazı ile ilgili Fransız ve İngiliz parlementolarına sunulan 27 Haziran 1855 tarihli anlaşma metni aşağıya alınmıştır:

« 1- Haşmetlû Fransa İmparatoru ve Haşmetlû İngiltere Kıraliçesi bilâhare Fransa ve İngiltere parlâmentolarının tasdiki şartile, Haşmetlû Sultan tarafından aktedilecek 5 milyon sterlinlik istikrazın faizini teminat altına almayı birlikte ve müştereken taahhüt eylerler.

« 2- İstikrazın senelik faizi % 4 tür. Bundan maada Babıâli Hükûmeti 5 milyon liralık resülmal üzerinden amortisman olarak % 1 nisbetinde bir meblağ ödeyecektir.

« 3- Mezkûr istikrazın faiz ve amortismanı Osmanlı İmparatorluğunun umumî varidatından ve bilhassa Mısır cizyesinden ilk istikraza tahsis edilen miktarın tenzilinden sonra kalan meblağdan ve bundan maada İzmir ve Suriye gümrükleri hasılatından temin olunacaktır.

« Haşmetlû Sultan, Haşmetlû Fransa İmparatoru ve Haşmetlû İngiltere Kıraliçesinin müşterek teminatı ile aktedilen istikrazın altı aylık faiz ve amortisman tutarını her sene haziran ve kânunuevvel aylarının 25'inde veya bu tarihlerden evvel İngiltere Bankasına tevdi ettirmeği taahhüt eyler.

« Haşmetlû Fransa İmparatoru ile Haşmetlû İngiltere ve İrlanda Kıraliçesi Babıâli Hükûmetini nakil masraflarından kurtarmak arzusile müşterek garantileri altında aktedilecek olan mezkûr beş milyonluk istikrazdan elde edilecek mebâliği Osmanlı Hükûmetine göndermeği taahhüt ederler.

« Bu maksatla istikrazı deruhde edenlerin mezkûr istikrazdan mütevellit meblâğları, Fransa ve İngiltere hükûmetlerinin delâleti ile Osmanlı Hükûmetine gönderilmek üzere Türkiye Hükûmeti namına İngiltere Bankasına yatırmaları takarrür ettirilmiştir.

« İşbu anlaşma tasdik edilecek ve tasdiknameler en kısa bir zamanda İstanbul'da teati olunacaktır.

« İmza edenler: Persigny, Clarendon, Musurus»

Fransa hükûmeti teminata müteallik kanun lâyihasını 6 temmuz 1855 tarihinde, kendi hesabına aktetmek istediği 750 milyon franklık istikraza dair kanun lâyihasile birlikte meclise arzetmiştir. Kanun lâyihasının metni şudur:

« Maliye Nazırı, Fransa Hazinesi namına ve Haşmetlû Fransa İmparatoru ile Haşmetlû Sultan arasında aktedilen anlaşmada münderiç şartlar dahilinde, Osmanlı Hükûmeti tarafından aktedilecek istikrazı teminat altına almağa mezundur. Bu lâyiha Devlet Şûrasının 4 temmuz 1855 tarihli içtimaında müzakere ve kabul edilmiştir.»

«İmza: Barcche»

Fransa'da Meclis, sunulan kanun tasarısını, hazır bulunan milletvekillerinin ciddi bir itirazı ile karşılaşmadan büyük bir çoğunlukla kabul etti.

İngiltere Avam kamarasında durum böyle olmadı.

Başbakan Lord Palmerson'un Meclise sunduğu anlaşma metni, Gladstone, Disraeli, Ricardo ve Layard gibi aleyhte milletvekillerinin şiddetli karşı çıkmalarına maruz kaldı.

Hükümetin tasarının reddi halinde istifa edeceğini bildirmesi üzerine, güçlükle 132'ye karşı 135 oyla kabul edilebildi.

İstikraz, Londranın Rothschild müessesesi tarafından başabaşın üstünde bir fiatla % 102 5/9 oranı üzerinden ihraç edildi, faiz ise sadece % 4 idi.

1858 İstikrazı

Rus harbinin bitmiş, dış tehlikelerin ortadan kalkmış olmasına ve Hükümetin ciddi ıslahat tedbirleri alacağını bildirmiş olmasına rağmen, memleketin vergi sistemlerinde ve mali idaresinde yapılması istenen ve gereken tedbirler henüz uygulanmamış durumdaydı ve daha bir müddette gerçekleşemeyecek görünümü vermekteydi. Değişik Nezaretler tarafından yapılan ihraçlardan başka tedavülde 1 230 000 kese kaime (takriben 150 milyon FF) mevcuttu. Evrakı Nakdiyenin kıymeti her gün düşmekteydi. Kaimenin yarattığı bunalımın düzeltilebilmesi için tek çare, bunların ortadan kaldırılması olarak görülüyordu. Bunun için de yeni bir dış borçlanma (istikraz) gerekecekti. 1855 yılındaki borçlanmanın pek güç koşullar altında başarılmış olması ise, zihinlerde yeni bir borçlanmanın mümkün olup olmayacağı hakkında tereddütler yaratmaktaydı.

Bütün bu zor şartlara rağmen, Osmanlı Hükümeti 1858 yılında Londra'da Dent, Palmer ve Şürekası Bankası ile 5 milyon liralık yeni bir istikraz yapmağı başardı. Bunun 3 milyon lirası kat'i olarak alındı, geri kalan 2 milyon da Osmanlı Hükümetinin seçimine bırakıldı.

1854 İstikrazında olduğu gibi, bu istikrazda da faiz %6, amortisman %1 idi. Bu borçlanma 1 Mart 1860 tarihinden itibaren 33 yıl içinde itfa edimiş olacaktı.

İstikraz, ümid edilenin aksine, pek başarılı olmadı. İlk 3 milyon % 85 ile ihraç edildi, geriye kalan 2 milyon ise, piyasanın pek istekli görünmemesi üzerine, tarafların rızası ile % 62,5'a indirildi. Bu suretle hisse sahiplerine % 8,47'lik bir kâr payı temin edilmiş oldu.

1858 İstikrazına tahsis edilen garanti, gümrük gelirleri ile İstanbul oktruvasının gelirleri idi. Bu istikraz ile varılan anlaşmada, bu gelirin tahvil sahipleri tarafından seçilecek delegelerin kontrolü altında tahsil edileceği ve bu suretle yıllık 350 000 Sterlin'lik faiz ve amortisman bedellerinin düzenli bir surette ödeneceği belirtilmekteydi.

1858 İstikrazı, kat'i olarak kaimenin tedavülden kaldırılmasına tahsis edilmişti. Fakat bu miktar kaimelerin tamamen ortadan kaldırılmasına yetmedi. Hükümet 20 Şubat 1860 tarihli resmî tebliğ ile piyadada hâlâ 70 milyon kuruşluk (takriben 19 milyon FF) kaimenin bulunduğunu bildirdi.

Kaimelerde numara olmaması, piyasadaki kat'i miktarın bilinmesini imkânsız hale getirmekteydi. Bununla beraber Hükümet, evrakı nakdiyeyi tamamen ortadan kaldırabilmek için, başkent halkına zor kullanarak bir nev'i vergilendirme uyguladı. Bina sahiplerinden öngörülen kira bedelinin % 50'sini, kiracılardan kira bedelinin % 10'unu vergi olarak topladı. Bundan başka halkı da bağış vermeğe çağırdı. Hatta sarraflardan Camondo ve Zarifi, kendi arzuları ile Hazineye 375 000 kuruşluk bağış yaptılar.

Sonuçta, 1860 yılında İstanbul halkından bir kaç milyon liralık vergi ve bağış toplanmış oldu.

Ancak, bu paralar çaresizlikler yüzünden gene de, gerektiği gibi kaimelerin kaldırılmasına sarf edilemedi.

15 milyon frank kadar bir kısmı Cidde seferinin masraflarına ve İmparatorluğun çeşitli yerlerindeki isyanların bastırılması için sarf edildi. Ve piyasada pek az kaime kalmış iken, Hükümet acil ihtiyaçlar için tekrar tekrar evrakı nakdiye basarak, tedavüle çıkarmak zorunluğunda kaldı ve 2 yıllık çabaların heba olmasına sebep oldu.

1860 yılında piyasa tam bir karmaşa içindeydi. Altın para tamamen ortadan yok olmuş, az miktarda gümüş para yanında kaimeler piyasayı tamamen işgal etmişti.

Tam bir malî anarşi içinde bulunulan bu zamanda, evvelce kurulmuş olan İstanbul Bankası gibi yeni bir mali organizasyonun kurulması düşünüldü ve 1860 yılı Nisanında "Union Financier" adlı bir şirket kuruldu.

Şirketin 320 000 Sterlin olan sermayesi 5000 Sterlinlik 64 hisseye ayrılmıştı. Bu hisselerden 28'ini, Tubini ve Corpi Müessesesi; 12'sini Baltacı ve gerisini de yarı yarıya olmak üzere, Camondo ve Zarifi (bu

zatların isimleri, Bank-ı Şahane-i Osmani'nin kuruluşundan sonraki borçlanmalarda sık sık geçecektir) satın aldılar.

Şirketin kurucuları, aşağıdaki şartların uygulanmasını şart koşmuşlardı:

1) Kaimelere numara konması,

2) Bazı mahallerin âşarının, kaimelerin tedavülden kaldırılmasına tahsisi,

3) Şirkete yıllık 150 000 Sterlin'lik tazminat verilmesi ve buna koyunlardan alınan "ağnam" resminin karşılık gösterilmesi,

Bunlardan başka Türkiye Bankası altında büyük bir bankanın kurulması

Mireş İstikrazı 1860

Bu ilginç kimse ile yapılan değişik ve meraklı anlaşmayı anlatabilmek için, bir sıra bilgiyi önceden açıklamak gerekmektedir.

Kağıt para (evrakı nakdiye)'nin tedavülü yanında, muhtelif Nezaretlerin değişik ihtiyaç ve giderlerini karşılayabilmek için, bir takım özel ihraçlar yaptıklarını evvelce belirtmiştik. Bu ihraçlar, bazen kısa vadeli ve geçici bir şekil almakta idi. Bunlara "Galata Sarrafları Alacakları" denilmekte idi. Bazıları da daha uzun vadeli olmakta idi ve değişik isimlerle birbirlerinden ayırdedilmekteydiler:

- Halk arasında "Konsolit" tabir edilen "Eshamı Cedide" 'nin 24 senede ödenmesi gerekmekte idi. Bunlara % 6 faiz uygulanmakta olup, Sarayın borçlarını karşılamak için, 1859 yılı Eylülünden itibaren piyasaya çıkarılmışlardı.

- Sergiler, Saray mensuplarının maaşlarını karşılamak için çıkarılmış tahkim bonoları idi. Faizleri gene % 6 olup, 1865 tarihinden itibaren 5 yıl içersinde ödenecekleri plânlanmıştı.

- "Hazine Tahvilleri", değişik vadeli Hazine bonoları idi.

- "Eshamı Mümtaze" ye gelince, bunlar da evvelce değişik tarihlerde ihraç edilmiş esham'ın değiştirilmesiyle, bu tahviller yerine tedavüle çıkarılmışlardı.

Paris'te yayınlanan "Le Constitutionelle" gazetesine 1860 Aralık ayında verdiği beyanatta, kendisinden ilerde sürekli söz edeceğimiz Banker Mires, Türkiye'nin iç ve dış borçlarını, aşağıdaki şekilde belirtiyordu,

Fransız Frangı olarak:

310 000 000.	Dış Borç (Amortisman düşüldükten sonra)
56 000 000.	Eshamı Cedide
14 000 000.	Tedavüldeki Kaime mikdarı
127 000 000.	Değişik tarihlerde ödenmesi gereken "Galata Sarrafları Alacakları"
56 000 000.	Hazine Tahvilleri
15 000 000.	Eshamı mümtaze
86 000 000.	"Sergiler" (1865 yılından itibaren 5 yıl içinde ödenmesi gereken obligasyonlar)
110 000 000.	Muhtelif Nezaretlerce yapılan harcamaların doğurmuş olduğu Dalgalı Borçlar
774 000 000.	Yekun Borç (Fransız frangı olarak)

Hükümeti en çok rahatsız eden Galata Sarraflarına ödenmesi gereken 127 milyon frank ile, Dalgalı Borçları teşkil eden 110 milyon franklık borç idi.

Dalgalı Borçlar da genellikle Harbiye Nezareti, Tophane Müşürlüğü, Tophaneyi Humayun, Tersaneler gibi harb sanayiine dönük makamların giderlerinden meydana geliyordu. Borçlar vadelerinde ödenmediği için alacaklılara faiz getiren senetler verilmişdi. Bu alacak senetleri de değişik yollardan Galata Sarraflarına intikal etmişdi. Zira alacaklılar zor durumda kaldıklarında, bonoları çok daha düşük fiatlarla bu Sarraflara vermişlerdi.

Bu bonoları elde bulunduranlar da, ilk sahibleri kadar olmamakla beraber, zor durumda idiler. Takriben 250 milyon franklık bu borcun taksit karşılıklarını, Hükümet, genellikle büyük bir oranda dış ülkelerde tedavül eden ve her üç ayda bir yenilenen bonoları ile karşılaşıyordu.

Bunlara da ayrıca bir faiz ödemek gerektiğinden sürekli olarak bu durumda devamı imkânsızdı, bir çarenin bulunması elzemdi.

Bu acil borçların ödenmesi için yeni bir dış istikraza (borçlanmağa) muhakkak gerek vardı.

Fransa ve İngiltere Hükümetleri yeni bir istikraz için hiç istekli görünmüyorlardı. Hatta İngiltere'nin İstanbul Sefiri Sir H. Bulwer, Osmanlı Hükümetine, ellerindeki arazi ve binaları satarak gereken paranın temin edilmesini sağlık veriyordu. Bunlar başlangıcda satılmasa bir nev'i ipotek karşılığı çıkartılacak borçlanma senetleri ile bir çözüme gidilse dahi, bunlarında vadelerinde ödeme imkanı bulunamıyacağından, gene bu gayrimenkullerin satışı gerekecekti. Aslında bu öneri de

gerçek bir çözüm yolu değildi. Çünkü bu, önerilen devlete aid gayri menkullerin önemli bir kısmı da vakıflara aiddi. Dini bina ve malların da yabancılara satılmasını içeren bu tedbirlerin Osmanlı Hükümetince kabulü tabii imkânsızdı, onun için teklif derhal ve şiddetle red edildi.

O tarihlerde Tuileries sarayında büyük nüfuzu olan Fuat Paşanın etkisi ile Osmanlı Hükümeti Fransaya yöneldi.

Fakat Parise gönderilen delegelerin, Rothschild, Pereire ve Laffite kuruluşlarına yaptıkları başvurular bir sonuç vermedi, yapılabilecek her hangi bir istikrazın Paris borsasına kayd edilmiyeceği öğrenilince, heyet çaresiz kaldı.

Bu sırada, gönderilen delegelerin ümitsiz durumlarında, "Fransız Demiryolları İdaresi Sandığı" direktörü Banker Mires ortaya çıktı.

O günlerde Mires, nüfuz, itibar, kuvvet ve şöhretinin en yüksek noktasına erişmişdi. Büyük işler ile meşguldü. Yaptığı birçok işlerde başarı kazanmış ve iyi sonuçlar elde etmişdi. Bu arada "La Presse" ve Le Constitutionnel gibi yüksek tirajlı iki gazeteyi de satın almışdı. Dolayısı ile büyük bir kitleyi etkiliyecek yayın organlarına sahibdi. Yüksek Banka çevrelerinin daima dışladığı bir kimse olmasına rağmen Mires, doğrudan doğruya küçük tasarruf sahiblerine hitab etmekte (insan ister istemez günümüzde cerayan eden bazı olayları hatırlıyor C.Ö) ve bunların karşısında becerikli ve zeki bir iş adamı şöhretini kazanmışdı. Mires'in Türkiye için geniş bir mâli planı vardı. Bu plânda bankaların kurulması, bütün İmparatorlukta yol ve demiryol inşaatlarının yapılması vardı. Sahibi bulunduğu gazetelerde yayınladığı fikirler, zihinlerde büyük bir dikkat ve alâka uyandırmışdı. Mires, Babıâli Hükümetinin aktetmek istediği Büyük istikrazı Türkiye'ye tek başına önermenin tam sırası olduğunu düşüncesi ile harekete geçdi ve Ekim 1860 ayında Osmanlı istikrazının imtiyazını elde etti.

29 Ekim 1860'da Osmanlı delegeleri ile Banker Mires arasından bir anlaşma imza edildi. Bu anlaşmada anapara 400 milyon frank idi. Faiz % 6, ihraç fiatı 53 3/4 ile belirlenmişdi. Bu suretle Osmanlı Hazinesine 215 milyon Frank girecekti. Bu ödemeler 18 ay müddetle ve eşit taksitlerle gerçekleşecekti. Hakiki faiz % 11'e geliyordu. Halbuki evvelki borçlanmalar % 85 ve % 62 ihraç fiatı üzerinden yapılmışdı, ve faiz % 8,47 idi. Bu nisbetten düşük ihraç fiatları 1858 yılında Amerika'daki ekonomik buhran ve Fransa ve Avusturya arasındaki savaşın piyasaya kötü tesiri ile açıklanabilir durumda idi. 1860 yılının sonlarında ise her yerde büyük bir kalkınma başlamış ve III. Napolyonun 1859 yılındaki büyük bir başarı ile sonuçlanan zaferi Fransa İmparatorluğuna emsalsiz bir nüfuz ve itibar kazandırmıştı. Sermaye her taraftan adeta akmakta idi. Ve para sahipleri muazzam projeler peşinde idiler. İstikraz zamanlamasının tam sırası gelmişdi. Halbuki, Türkiye bu genel refahtan faydalanacağı yerde, mali itibarını gitgide kaybetmekteydi. Gerçekte ihraç fiatının hatalı olarak bu kadar düşük olmasına rağmen istikraz gereken ilgiyi görmedi. Ve yeni fedakârlıklara katlanılmak zorunda kalındı. Bu meyanda Mires ile yapılan anlaşmada, itibari resülmal (anapara) üzerinden kendisine % 1,5 oranında bir komisyon ayrılacağı da belirtilmişti. Diğer tarafdan faiz ve amortisman, ilk taksidin ödenmesinden itibaren başlayacağına göre aşağıdaki meblağların da istikrazın itibari miktarından düşülmesi gerekiyordu:

1 Haziran tarihinde ilk altı aylık faiz ve amortisman	13 816 000.
Son12 aylık faiz ve amortisman	24 000 000.
Amortisman	3 360 000.
Komisyon	6 000 000.
Yekun	47 176 000.

Ayrıca, Osmanlı Hükümeti, Banker Mires'e Amortisman süresince yani 36 sene, yıllık 273 000. frank aidat temin etme sorumluluğunu da yüklenmişdi. Bu suretle takriben 51 milyonluk bir gider Osmanlı Hükümetinin sırtında idi. Yani elde edilecek para 215 milyon değil sadece 164 Milyon frank idi. Osmanlı İmparatorluğu o güne kadar bu derece ağır şartlarla borçlanmamışdı. Ama ne çare ki hangi şartlarla olursa olsun Babıâliye para lazımdı.

Yukarıda 1858 İstikrazından bahs ederken, Türkiye Bankası adı ile yeni bir bankası kurulması fikrinden bahs olunmuşdu. Bu bankanın kurucuları Paris ve Londrada tanınmış bankerlerdi. İstikraza bu bankayı iştirak ettirmek Miresin yararına olduğundan, Mires 21 Ekimde Türkiye Bankası ile bir anlaşma imzaladı. Bu anlaşmaya göre Türkiye Bankasının, Osmanlı İmparatorluğundaki kaimelerin tedavülden kaldırılması için ihraç edeceği 3 aylık bonoları 20 ila 22 Milyon franga kadar Mires kabul edecekti. buna karşılıkta Banka tüzüğündeki yazılı süre içinde işe başlayabilmek için kendisine gereken kapitalı derhal temine çalışacaktı.

Mires, Türkiye Bankasının İngiliz ve Fransız kurucularını daha fazla alâkalandırmak için istikrazın İngilterede ihraç edilecek kısmının imtiyazını bu bankaya vermekte ve ayrıca İngiltere ve İstanbul'da ilerdeki tarihlerde yapılacak kupon ödemelerini de gene aynı bankaya bırakmakta idi.

Mires istikrazı, kısmen kaimelerin tedavülden kaldırılmasına, kısmen de Hükümetin Dalgalı Borçlarının tasfiyesine yarayacaktı. Türkiye Bankası tarafından tedavüle çıkarılan poliçeler Hükümete 10 aylık taksitleri tahsil etmek imkânını vermekteydi. Diğer tahviller Türkiye Bankası tarafından ihraç olunup Mires tarafından kabul edilen bonoların karşılığını teşkil edecekti. Mires yeni bankayı kendisine daha ziyade bağlamak için bu kurum tarafından ihraç olunan 50 000 hisse senedinin 10 binini kat'i olarak satın aldı. Bundan başka "Société Financiére" adı altında bir mali şirketin de kurulması kararlaştırıldı. Gayesi, büyük bayındırlık işleri ve bilhassa Osmanlı Demiryolları inşaatları ile ilgilen-

mekdi. Demiryolları Sandığı her hissedarına bu mali şirketin hisse senetlerinden bir tane verecekti. Üyelerinden para da istemiyordu, bu hisse senetleri istikrazdan elde edilecek kârla karşılanacaktı. İş başarı ile sonuçlanınca Mires 92 milyon frank kadar ayrı bir kârın kalacağını hesaplamakta idi.

Zeki ve cüretkâr maliyeci Banker Miresin hazırladığı mahirane planın sonunu beraberce izleyelim.

Yeni bir istikraz anlaşmasının imzalandığını duyan Galata Sarrafları Mires'e baş vurarak, Osmanlı Hükümetindeki dalgalı alacaklarını kendisine devretmek istediler. Bu hal, Osmanlı Hükümeti yerine birdenbire ortaya çıkan bir bankere daha çok güvendiklerini belirtiyordu, Osmanlı Hükümeti buna izin vermedi.

Paris'te istikraz kayıtları 11 Aralık 1860 günü halka açıldı. Mires adına "Constitutionnel" ve "La Presse" gazeteleri yanında "Journal des Débats" gazetesi de bu yeni istikraz için halkı hazırlamak gayesi ile yayın yapıyordu. Londra'da yayınlanan "Morning Post" gazetesi de "Türkiye'nin gelirleri, varlığı yanında çok düşüktür, memleketin kapasitesi çok daha yüksektir, Türkiye dış borçlarına daima sadık kalmıştır, gelirleri seneden seneye artmaktadır, bütün bunlara rağmen son istikraz % 11 gibi fevkâlada yüksek bir faiz vaad etmektedir, bu Türkiye'nin hakîki mali durumunun bilinmemesinden kaynaklanmaktadır. Bu istikraz evvelce yapılan daha yüksek faizli istikraz borçlarının ödenmesinde ve tedavülde kalan kağıt paraların kaldırılmasına ve İmparatorluk Maliyesinin sağlam esaslara dayandırılmasına harcanacaktır" diye olumlu bir yazı yayınladı.

6 Aralık 1860'da da "Le Moniteur Francais" gazetesi, Mires'in arzusu üzerine yeni istikraz servisinin "Socite Generale de Credit İndustriel et Commercial" kurumuna tevdi edileceğini ve istikraz işlemlerinin Paris'te Kont Simeon, Donon, Fould, Londra'da Russel Ellice, W. Gladson, Rodocanachi ve Hanson Glavany Arland'dan kurulu güvenilir isimlerden oluşan bir kurum tarafından kontrol edileceğini yazmakta idi. Bu heyete İstanbul'dan Marki de Ploeuc da katılacaktı. Her biri 312,50 frank fiatla 250 000 hisse senedi satışa çıkarıldı. Anlaşma 53,75 ile yapıldığından, bu ihraç fiatlı senetler satıldığı takdirde 35 milyon franklık bir fazla kârı başlangıcda sağlayacaktı. Fakat Londra ve Amsterdamda istikraza ilgi olmadı, sadece Paris'de halk kuyruklar oluşturdu.

Buna rağmen 5 Ocak 1861'e kadar yurd dışında ancak 32 milyon franklık hisse senedi satılabildi.

Bu az tahvil satışına sebeb olarak iki önemli açıklama gösterildi. Birincisi Fransa Hükümetinin İstanbul'daki delegesi olan Marki de Ploeuc, kendisine Hükümetince böyle bir kontrol görevi verilmediğini dolayısıyla her hangi bir sorumluluğu olmadığını açıklamışdı. İkinci olayda Mires tarafından gazetelere gönderilen bir yazıda murakabe kurulunun, yeni istikrazın karşılanmasına ayrılan gelirlerin tahsilini

kontrol ve keza bu istikrazın faiz ve amortismanlarının düzenli ödenmesini gerçekleştirmekle görevli olduğunu bildirmekteydi.

Halbuki yayınlanan "Journal de Constantinople" gazetesinde vergi toplayıcılarının kontrolunun sadece Osmanlı hükümetine aid olduğu ve başkaca her hangi bir kimse veya kurulun bu işle görevlendirilemiyeceği belirtilen bir bildiri yayınlandı.

Bütün bunlar istikrazın başarı ile sonuclanmasına engel oldu ve Mires Demiryolları Sandığına verdiği raporda yeni istikraza bağladığı ümitlerin gerçekleşemediğini açıklamak zorunda kaldı.Sandık istikraz tutarından 26 milyon frank tahsil etmişdi. O sırada Mires "Gredit Mobilier" den tahvilat karşılığı avans almak istedi fakat başvurusu red edildi.

Durum Mires'in gittikçe ve sür'atle aleyhine dönüşmekteydi. 1861 yılı Ocak ayı sonlarında aleyhine kovuşturma yapılacağı söylentileri ortalıkda dolaşmağa başlamışdı. Ortaklardan Solar ve Pontabla'nın başvurusu üzerine 17 Ocak'ta Mires savcılığa çağrıldı ve nihayet 18 Şubatta da tutuklandı.

Mires'in tutuklanması Osmanlı Hükümeti için büyük bir darbe oldu. İstikrazın başarılı olacağına İstanbul'da herkes inanmışdı. Gerçi istikrazda Mires aslan payı alacaktı; ancak başarı olduğu takdirde Hükümet, kendisini çok fazla rahatsız eden Galata Sarrafları borçlarından kurtulmuş olacaktı. Piyasa düzelecek, Avrupa'ya çekilen poliçelerin miktarı azalacaktı. Aksi halde ise olay bir buhrana sebeb olacak ve bundan da en çok poliçelerin büyük kısmını ellerinde bulunduran Londra ve Paris zarar görecekti.

Nitekim Ede ve Rodocanachi gibi doğu ile iş yapan iki büyük kuruluş 1861 ocak ayı sonunda iflas ettiler, bunları Marsilyada, yakın doğu ile iş yapan şirketler takib ettiler.

Nisan'ın 19'unda da Hava ve Baltacı Şirketlerinin iflas etmek üzere oldukları duyuldu. Paris, Marsilyaya bir müfettiş gönderdi, verdiği rapor üzerine Fransa Bankasının Marsilya Şubesinin müdürü görevden ayrıldı.

İstanbul'da ise heyecan son raddesine varmışdı. Galata Sarrafları nakid temin edebilmek için ellerinde ne var ne yoksa satışa çıkarmışlardı. Altın meskukât ortadan yok olduğu için toplanabilen gümüş ve bakır paralar acele olarak Marsilya'ya gönderilmekte ve orada banka kasalarına konmakta idi. Osmanlı parası ise her gün değer kaybediyordu. Ocakta 129 kuruş olan bir sterlin, Şubatta 143 kuruşa ay sonunda 155'e Martın 12'sinde 161'e ve Mayıs ayında 200 kuruşa geçmeğe başladı. Yani borsa kıymeti 110 kuruş olan Osmanlı lirası % 85 değer kaybına uğradı.

Hükümet çok zor durumda kalınca, Fransa Hükümetine aşağıdaki bildiriyi yolladı:

"Türkiye için en can sıkıcı borç Galata sarraflarına olan 5 milyon sterlinlik borçdur. Esasında Türkiye ile Avrupa arasında sürekli olarak teati edilen poliçeler aracılığı ile elde edilen paralar bu borcun taksitlerinin ödemelerinde kullanılmaktadır. Bu itibarla bu borcun hakiki alacaklıları artık Galata Sarrafları değil Fransa ve İngiltere'deki muhtelif bankalardı. O halde iki şıktan birinin seçimi gereklidir. a) Ya Osmanlı Hükümet borçlarını ödeyinceye kadar Doğu şirketlerine aid senetlerin kabûlüne devam edilir ki yeni istikraz anlaşması yapılmadıkça bu borcun ödenmesi asgari 3-4 sene sürebilir. b) Senetler red edilir, bu halde doğu kuruluşları iflas ederek kendilerine borçlu oldukları bankaların da iflasına sebeb olurlar.

Bu ikinci şık, aynı zamanda Osmanlı Hükümetinde o derece korkunç bir mali kargaşa yaratacaktır ki, uzaklaştırılmak istenen Şark (Doğu) Meselesi bu felaket karşısında bütün çıplaklığı ile ortaya çıkacaktır. Ancak bu elim durumun önüne geçilebilir, zira Hükümet, Devlet mekanizmasında ciddi gelişmeler yapmak için gerçekten kararlıdır. İstikrazın iyi bir sonuç vermesi için poliçe sirkülasyonunun tasfiyesine İngiltere ve Fransa yardımcı olmalıdır. Zira bu tutum, yakın Doğu ticareti ile alâkalı olan İngiliz ve Fransız menfaatları için şart olup, siyasi nizam bakımından da gelecekteki buhranın önlenmesinin yegâne dayanağı olacaktır"

Bu başvuru dikkate alındı. 23 Mayısta iki İngiliz delegesi İstanbul'a gönderildi. Bunlar Lord Hobart ile Bay Forster (ileriki yıllarda Osmanlı Bankası Direktörü) idi. Bu iki kişi İngiltere ile Osmanlı Hükümeti arasındaki konuların çözümü ile görevlendirilmişlerdi. Bunlar Osmanlı Maliyesini düzeltmek için gereken hususları incelemekle işe başladılar. Aynı tarihlerde Fransa Bankası Genel Müdür Muavini Baron Boyen de İstanbul'a geldi. Ve İstanbul Hükümeti ile olan anlaşmazlıkları çözerek Eylül'de Parise döndü. Fransa öngörülenin çok altında, 10 milyon franklık bir zararla bu işi kapatmayı başarmışdı.

Telaş ve heyecan yatıştı. Londra'da iskonto oranı % 3'e kadar düşürüldü. Galatada yeni ümidlerin belirmeğe başladığı bu günlerde Sultan Abdülmecid öldü ve yerine büyük ümidlerle Sultan Abdülaziz Osmanlı padişahı oldu.

İstanbul'da ve İstanbul ile iş gören piyasalarda panik büyük zararlar verirken, Paris de Mires İstikrazının tasfiyesine devam olunmakta idi.

Mahkeme de Germiny'yi Demiryolu Sandığı İdaresi ile görevlendirirken, Bay Dufaure de Türkiye'nin çıkarlarını korumakla vazifelendirilmişdi. Osmanlı Hükümetine İstikraz dolayısı ile borçlanılan 32 milyon frangın 12 milyon frangı ödendi. mires ve Şürekâsı Şirketinin iflasına mani olmak lazımdı. Zira bu iflas herkesin menfaatına dokunacaktı.

Mahirane bir çözüm ile "Credit İndustriel et Commercial" in müdahalesi ile istikrazın geri kalan kısmı da Osmanlı Hükümetine ödendi. Evvelce Mires zamanında Fransa Hükümetinin karşı olduğu tahvillerin borsaya kaydı temin olundu. Ve Mires ile Babıâli arasındaki istikraz anlaşması fesh edildi.

Bu karmakarışık iş, dirayetli kimselerin inanılmaz buluşları ile bir felakete sebeb olmadan başarı ile kapandı.

Bu gaile bir takım çözümler ile hal edilmişse de İngiltere ve Fransa Osmanlı Hükümetine evvelce verilen borçların ödenmesini garanti altına almak için yeni istikrazlar yapılmasının gerektiğine de inanmışlar Osmanlı Hükümetinin mali bakımdan ayakta durabilmesinin de sonucunda kendi menfaatlerine uygun olduğunu anlamışlardır.

Bunun üzerine, istikrazların gelişi güzel kimselerin tekeline bırakmayıp bu işle hassaten meşgul olacak ve yavaş yavaş alacaklarını garanti etmek için İstanbul'da kurulacak ve tamamen kendi insiyatiflerinde bulunacak bir banka ile yürütülmesinin en iyi çözüm olacağına karar verdiler.

Bu düşünce ile İngiliz ve Fransa sermayedarlarına ilaveten İstanbul'daki bir kaç Galatalı Sarrafın da hisselerini satın alacağı bir bankanın kurulması için harekete geçildi ve bu suretle "Bank-ı Şahane-i Osmanı" kuruldu.

Aşağıda kuruluş nizamnamesi sunulan banka bundan böyle Osmanlı Hükümetine yapılacak her türlü borç vermenin gelişimi ve kontrolundan sorumlu olacaktı.

4 Şubat 1863 tarihli imtiyaz mukavelesi.

Bankı Osmanii Şahaneye verilen imtiyazlar. - Hâmiline muharrer ve ibrazından ödenecek senet ihraç etmek imtiyazı munhasıran bu bankaya verilmekte idi. Tedavüldeki senetler bankadaki kasa mevcudunun, ilk iki sene iki mislini, bilâhare üç mislini geçemiyecekti.

Diğer taraftan Hükûmet te imtiyaz müddetince kâğıt para çıkarmağı ve böyle bir imtiyazdan istifade eden başka bir bankanın kurulmasına mezuniyet vermemeği taahhüt eylemekte idi.

Hükûmet yeni bankaya, münasip bir binanın tesis ve inşası için lâzım olan araziyi vermeği taahhüt ediyordu.

Banka ve şubeleri hertürlü vergi ve resimden muaftı.

İmtiyaz otuz sene müddetle verilmekte idi.

Bankanın sermayesi. - Şirketin sermayesi, nısfı derhal ödenmiş olan 500 franklık 135.000 hisse senedinden müteşekkildi.

Bu hisse senetlerinin 80.000'i İngiliz grupu tarafından, 50.000'i Fransız grupu tarafından kat'î olarak satın alınmış, 5.000'i de Türki-

ye'ye tahsisi edilmişti. Sermayenin bilâhare arttırılması halinde, iki grupun menfaatları arasında müsavat teessüs edinciye kadar sermayenin 8/10'u nisbetinde Fransız grupu tarafından temin edileceği tasrih olunmuştu.

Bankanın idaresi. - Banka, İstanbul'da bir umum müdür veya iki müdürle üç azadan mürekkep bir meclis tarafından idare edilecekti. Bunlar Fransa'da oturan on Fransız ile İngiltere'de oturan on İngiliz'den mürekkep yirmi ilâ yirmi beş azadan mürekkep bir heyet tarafından tayin edilecekti. Dört İngiliz ve dört Fransız azadan müteşekkil sekiz kişilik bir tâli komite kararın tatbikına memur edilmişti.

Müessesenin iştigal mevzuu ve gayesi. - Yukarıda sözü geçen imtiyazlara mukabil Bankı Osmanii Şahane munhasıran Maliye Vekâleti tarafından ihraç edilecek ve vadeleri doksan günü geçmiyecek olan sergileri (Hazine bonoları) aşağıdaki hesabı cari hududu dahilinde iskonto etmeği taahhüt eylemekte idi.

Banka Hazineye 12.500.000 franklık bir hesap açıyordu.

Bu kredi altmış ilâ doksan günlük Hazine bonoları ile garanti edilmişti. Banka, bu maksatla tahsis edilen varidatı şubesi bulunan mahallerde tahsil edecekti.

Banka İstanbul'da bütün Hazine muammelelerini deruhte etmekte ve şube açmağa mezun olduğu diğer şehirlerde de aynı muameleleri yapmağı taahhüt eylemekte idi.

Bundan başka Banka, gerek dahilî gerek haricî borcun faiz ve amortismanının muayyen bir komisyon mukabilinde ödemekle mükellefti.

Nihayet Banka Hükûmetin, gerek hariçte gerekse dahilde, resmen tanıdığı yegâne malî müessese idi.

Bankı Osmanii Şahane, devlet bankası vazifelerinin haricinde, ticaret bankaları tarafından görülen işlere dahil bütün muameleleri yapmak hakkını muhafaza etmekte idi.

15 teşrinisani 1865 tarihli karar. - Bu kararla bankanın sermayesi. 250 frangı veya on sterlini ödenmiş olan beheri 500 frank veya 20 sterlin kıymetindeki 202.000 hisse senedinden müteşekkil. 4.050.000 sterline veya 101.250.000 franga çıkarıldı.

Bu banka verdiği borç paralarını garantisi için giderek Osmanlı Hükümeti gelirlerine el koyacak ve sonunda bildiğimiz "Duyunu Umumiye" denilen Osmanlı Hükümeti borçları ve bunların ödenmesi konusu ortaya çıkacaktır. Bilindiği gibi bu borçların tasfiyesi uzun yıllar sonra ancak Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından sonuçlandırılabilmiştir.

Bankanın kuruluşundan sonra, 'Bank-ı Osmani-i Şahane' ile Osmanlı Devleti arasında yapılan ve Osmanlı Bankası arşivlerinden alınan 62 adet borç (İstikraz) anlaşmasının metinlerini okuyucularıma sunuyorum.

BELGE No : 1

Maliye Nazırı Altesleri Mustafa Fazıl Paşa ile Osmanlı İmparatorluk Bankası arasında aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varılmıştır.

Elli Milyon liralık ek ikrazın ihracı mukavelesinin sonuçlandığı kendisine bildirilir bildirilmez, Banka İmparatorluk Hûkümetinin tasarrufuna 12 Milyon 500 bin frangı aşağıdaki şartlarla vermeği tekeffül eder.

1) Bu meblağın yarısı, yani 6.250.000 frank, İmparatorluk hazinesi hesabına nakit olarak yatırılacaktır.

2) İkinci yarı, yani diğer 6.250.000 frank, Paris'te pazarlanacak 3 aylık poliçelerle, banka tarafından karşılanacak, İmparatorluk Hûkümeti geçerli simsarlık komisyonunu ödeyecektir. Hasılat altın Mecidi olarak İmparatorluk hazinesine yatırılacaktır.

3) Banka bu avans üzerinden yılda % de 9 faiz alacaktır. Avans ek ikrazın ilk taksitleri ile ödenecektir.

İstanbul'da iki nüsha olarak 23 Ocak 1864'de yazıldı.

Genel Müdür	Maliye Nazırı
İmza	Mustafa Fazıl (İmza)

Genel Müdür Yardımcısı

Gilbertson (İmza)

Ek Madde

İşbu 12.500.000 Franklık avansın ödenmesi aşağıda belirtildiği gibi yapılacaktır.

6.250.000 frank burada İstanbul'da, Osmanlı İmparatorluk Bankasına altın Mecidi olarak, 20 frank karşılığı 86.27 kuruş hesabı ile toplam 27.085.937 1/2 kuruş, artı ödeme gününe kadar kararlaştırılan % de 9 faiz ,

6.250.000 frank poliçelerle Paris'te, poliçelerin ödenme tarihine kadar % de 9 faiz ile.

Maliye Nazırı

Mustafa Fazıl

BELGE No : 2

MUKAVELE

Bir tarafta, Majesteleri İmparator Sultanın hükümetince tam selahiyet verilmiş Bab-ı Alinin Paris Elçisi Ekselansları Mehmed Cemil Paşa, diğer tarafta .... tarafından temsil edilen Osmanlı İmparatorluk Bankası, J. Camondo ve Şürekası, Zafiropulos ve Zarifi, Oppenheim Alberti ve Şürekası, Bischoffsheim Goldschmidt ve Şürekası arasında, herkesin Madde 1 de belirtilen kendi payı ile ilgili olarak, aşağıdaki hususlarda anlaşıldı.

Madde 1

Majesteleri İmparator Sultanın Hükümeti, 800 000. İngiliz liralık ki 864 000. Türk lirasına eşdeğer olduğu kabul edilmiştir, bir borçlanma mukavelesi yapmaktadır. Bu meblağın:

239 000	Türk lirası	Osmanlı İmparatorluk Bankası
129 600	Türk lirası	J. Camondo ve Şürekası
75 600	Türk lirası	Zafiropulo ve Zarifi
311 800	Türk lirası	Oppenheim Alberti ve Şürekası
108 000	Türk lirası	Bischoffsheim Goldschmidt ve Şürekası
864 000		

tarafından aşağıda belirtilen zaman ve şartlarla verilecektir.

Madde 2

625 000 Türk lirası, münhasıran içinde bulunan 1 ilâ 13 Mayısta vadesi dolan IV. cü ihracın altı aylık kuponları ve amortismanının ödenmesinde kullanılacaktır. Dolayısı ile bu meblağ bugünden itibaren borcu verenlerce bu işe tahsis edilecektir.

Borç verenler amorti edilen kuponları ve senetleri İmparatorluk hükümetinin Kamu Borçları kasasına alındı karşılığı teslim edeceklerdir.

Madde 3

Amorti edilen (geri ödenen) senetler ve kuponların, kolaylık için Avrupa'nın muhtelif yerlerinde gayri resmi olarak toplanması mümkün olup, toplama yapanlar İmparatorluk Hükümeti namına hareket ediyor kabul edilmiyeceklerdir. Amorti edilen kupon ve senetlerin İstanbul'a nakli, İmparatorluk Hükümetinin sorumluluğunda ve parası onun tarafından ödenerek yapılacaktır. Toplanan kupon ve senetlerin numaraları Bab-ı Alinin Paris ve Londra elçiliklerine iki bordro ile bildirilecektir.

Madde 4

Borcun 864 000 Türk lirasından geri kalan 239 000 Türk lirası, Osmanlı Bankası tarafından 1 Hazirandan itibaren, İmparatorluk Hükümetinin emrine isteğine göre Paris veya Londrada tahsis edilecek ve münhasıran Osmanlı Dış Borçlarının ödenmesinde kullanılacaktır.

Madde 5

800 000 İngiliz lirası, faiz ve komisyonları ile birlikte, İmparatorluk Hükümeti tarafından 1 Mayıstan itibaren 16 ayda ödenecektir. Ödeme İngiliz lirası olarak 12 eşit taksitte, 1 Eylül 1864'ten itibaren her ayın 1'inde yapılacaktır. Son taksit 1 Ağustos 1865 de ödenecektir.

Madde 6

Borç verilen meblağın faizi yıllık % de 10 olarak belirlenmiş olup, ayrıca borç verenlere yüzde 2 komisyon verilecektir. 625 000 Türk lirası karşılığı 578 703, 70/100 Sterlin (parite 100108) bugünden itibaren IV. İhrac senet ve kuponların ödenmesine tahsis edildiğinden, faizler 1 Mayıstan itibaren işleyecektir.

239 000. Türk lirası karşılığı olan 221 296 30/100 sterlin Osmanlı Hükümeti emrine 1 Haziran 1864 ten itibaren tahsis edileceğinden faizleri bu tarihten itibaren Ağustos 1865'e kadar işleyecektir.

Madde 7

Sermaye, faiz ve komisyonun ödenmesi, Ekselans Maliye Nazırının, Osmanlı İmparatorluk bankası üzerine çekeceği, alttaki hesap hulasası uyarınca 12 adet her biri 76 735 20/100 Sterlinlik havale ile yapılacaktır. Bu havalelerin ödenmesi, gümrük resmi ile İmparatorluk Hükümetinin direkt ve endirekt gelirlerinden yapılacak ve Osmanlı Bankasına Hükümetce yatırılacaktır. Osmanlı Bankası bu gelirlerin sonradan başka yerlere aktarılmaması için senetleri garanti edecektir. Senetler borç verenlere .... adlarına genel olarak yazılacak ve bu mukavelenin onayı anında İmparatorluk Hükümetince İstanbul'da teslim edilecektir. İlk havale 1 Eylül 1864 tarihini taşıyacak, her ayın biri diğerleri için olmak üzere sonuncu vade 1 Ağustos 1865 olacaktır.

Madde 8

Söz konusu senetler, İmparatorluk Hükümeti adına, Osmanlı İmparatorluk Bankası tarafından, 1 Eylül 1864 den itibaren, vade sonu olan 1 Ağustos 1865 den önce aylık olarak ödeneceğinden, ödenen miktarlardan İmparatorluk Hükümeti lehine yıllık % de 5 tenzil edilecektir. Bu tenziller borcun son ödemesinde göz önüne alınacaktır.

Taraflar sayısınca tanzim edildi.

Paris 4 Mayıs 1864

İmzalar

Albertinin imzası üzerinde "Bugünkü mektubumda belirttiğim ihtiyat kaydı ile" notu var.

Hesap Hülüsası

Sermaye	İngiliz Sterlini	578 703.30 (1 Mayıs)
	İngiliz Sterlini	221 296.30 (1 Haziran)
		800 000.00
	Komisyon	16 000.00
	Faiz: 578 703,7 nin 16 aylık	77 160.40
	Faiz: 221 296,3 ün 15 aylık	27 622.30
	Toplam	920 822.40
	Onikide biri 76 735,20 eder (taksit)	

BELGE No : 3

1865 Tarihli Avans Anlaşması

(Fuad Paşa) Mühürlü

No.4

14 Ocak 1865

1864 Ek İstikrazından Avans Sözleşmesi

15 Eylül 1863 tarihinde, Majesteleri Sultan'ın hükümeti ile Osmanlı Bankası arasında, 50 Milyon franklık borcun yaklaşık 10 Milyon Franklık bir kısmının, en çok 80 Milyon kuruşluk düşük ayarlı madeni paraların piyasadan çekilmesi için Bankaya ayrılması konusunda sözleşilmişdi.

Anlaşılan Bankanın bunları, Osmanlı Hükümeti hesabına, bu geri çekme işleminin icablarına göre peyderpey yapacağı da kararlaşmışdı.

Ancak Sultanın Hükümeti bu işe ayrılan fonu, geçici olarak, maliyesinin başka ihtiyaçları için kullanmayı uygun bulduğundan, prensipte önceden sözü edilen anlaşmayı bozmamak üzere, Başvezir (Sadrazam) altesleri Fuad Paşa ve Maliye Nazırı Kâni Paşa ile Osmanla İmparatorluk Bankası arasında aşağıdaki hususlarda anlaşıldı.

Madde 1

Banka imal ettirmeği üstlendiği tunç paraları kendisine ulaşdıkca, İmparatorluk Hükümetinin emrine arz edecektir.

Madde 2

Banka Hükümete ayrıca, 50 000 000 Franklık istikrazın elde mevcut 5 716 205.39 Franklık bölümünü de arz edecek (Hesap dökümü eklidir) ve kuruşa çevirmeğe devam edecektir. Maliye Nazırının 8 Receb 1281 tarihli emirlerine uygun olarak. Bunlar gerçekleştikce banka ele geçen meblağı İmparatorluk Hazinesi Kredisine aktaracaktır.

Madde 3

Her ayın sonunda, banka, İmparatorluk hazinesinin vadesiz hesabından, düşük ayarlı 700 000 kuruş çekecektir.

Madde 4

Bu 700 000 kuruşluk düşük ayarlı madeni para, Osmanlı İmparatorluk Bankası yönetiminin de üyesi olduğu Beşliklerin geri çekilmesi

komisyonuna aylık olarak, Maliye Nezaretince belirtilecek parçalar (Cinsler) halinde teslim edilecektir.

Bu geri çekme işlemine 80 000 000 kuruşa kadar izin veren bir Maliye Nezareti belgesi bankaya verilecektir.

Madde 5

Eğer İmparatorluk Hazinesi hesabı aylık 700 000 kuruşluk miktarı karşılayamazsa, İmparatorluk Hükümeti düşük ayarlı para ile bu miktarı bankada tamamlamayı taahhüd eder.

Madde 6

İmparatorluk Hükümeti, dahili ve harici devlet borcu senet ve tahvilleri çıkarıldığında, Osmanlı İmparatorluk Bankasına, Madde 4 de belirtilen 80 000 000 kuruşluk miktara tekabül edeni vermeği taahhüd eder. Sened ve tahviller, ihrac oranında hesaplanacaklardır.

Madde 7

Madde 4 de belirtildiği gibi, düşük ayarlı madeni paralar, beşlikleri geri toplanması komisyonuna peyderpey teslim edildikce, Banka, Maliye Nezaretine elindeki eşdeğer miktarda devlet borcu senetlerinin tevdi edecektir. Bu tevdiad her üç ayda bir yapılacaktır. Banka İmparatorluk hazinesine söz konusu tahvil veya senedlerin, amorti etmiş tahviller ve faiz kuponları konusunda bilgi verecek ve gereğini yapacaktır.

Madde 8

Eğer İmparatorluk Hükümeti aylık 700 000 kuruştan daha büyük bir miktar düşük ayarlı para çekmeği uygun bulursa, bankaya bu konuda emir verecektir. Ancak tersine olarak üç ayda bir 2 100 000 kuruştan daha azını geriye çekmeği istiyemez.

İlk geri çekiş 700 000 kuruş için 1 ila 13 Şubat 1865'de olacaktır.

Madde 9

Bu işlem ve hizmetlerin karşılığı olarak, İmparatorluk Bankası Hazinenin vadesiz hesabından, komisyona teslim ettiği her meblağ için % 0.5 çekecektir.

İstanbul'da 2 ila 14 Ocak 1865 tarihinde çift nüsha tanzim edildi.

Mühür ve İmzalar

Fuad Kâni

Ekler:

Devlet borcu ile ilgili hesab dökümleri

BELGE No : 4

1865 No 5

Belediye gayrimenkulleri için kontrat 30 Mart 1865

Bir tarafta;

Emperiyal Majesteleri Sultan'ın Hükümeti adına hareket eden Maliye Nazırı Mehmed Kâni Paşa ve 6. Bölge Belediye Konseyi adına hareket eden Konsey Başkanı Server Efendi,

Diğer tarafta;

Osmanlı İmparatorluk Bankası olmak üzere, aşağıdaki hususlar kararlaştırıldı:

Madde 1

6. Bölge Belediyesini, aşağıda ayrıntıları verilen, bilhassa Osmanlı İmparatorluk Bankası ve Loranda Biraderlere karşı olan bazı borçlarından kurtarmak amacıyla, 6. Bölge Belediyesi bu mukavele ile hali hazırda sahip olduğu ve İmparatorluk Hükümetinin kendisine devredeceği Karaköy Hanı, Kule Kapısı ve Taksim yöresindeki arsalar Tophane inişinde hendeklere rastlayan araziler ve benzeri bütün arazi ve binaları Osmanlı İmparatorluk Bankasına bırakmaktadır.

Bu gayrimenkuller, Server Efendinin Başkanlığında, Osmanlı İmparatorluk Bankası yönetimi, Aristide Baltazzi (Baltacı) Bey ve muavini Ohannes Efendiden teşekkül eden bir komisyon tarafından satılacaktır. Banka satışın gelirini aşağıdaki şekilde kullanacaktır.

Bankaya satıştan gelen meblağ, masraflar düşüldükten sonra:

1-) Öncelikle Bankanın ve Loranda Biraderlerin faiz alacaklarının ödenmesinde,

2-) Daha sonra Loranda Biraderlerin alacağının ana parasının ödenmesinde kullanıldıktan hemen sonra Bankanın ana para alacağına tahsis edilecektir. Eğer artan bir para kalırsa bu meblağ Maliye Nezareti emrine ayrılacaktır.

28 Ekim 1864'e kadar Osmanlı İmparatorluk Bankasının alacağı, faizler dahil 95 455,10 Sterlin lirasıdır. Loranda Biraderlerin alacağı, ana para olarak 40 000.TL olup buna 14/26 Eylül 1863 mukavelesinde kabul edilen faizler eklenecektir.

Madde 2

Eğer satışların geliri Lorando Biraderler ve Banka'nın alacaklarını tam olarak karşılamazsa, İmparatorluk Hükümeti kalan meblağı Bankaya anapara ve faizleri ile en geç iki yıl içinde, altı aylık taksitlerle ödemeyi tekeffül eder.

Madde 3

Bir önceki maddede öngörülen durumda, ilk taksit 1/13 Aralık 1865, ikincisi 1/13 Haziran 1866 ve sonuncusu 1/13 Aralık 1866 da ödenecektir.

Banka bu mukavele ile, ayrı bir yetki belgesine gerek kalmaksızın belirtilen tarihlerde İmparatorluk Hazinesi hesabına, belirtilen miktarları anapara ve faizli olarak borç kaydedecektir.

Madde 4

Bankaya olan borcun tamamen ödenmesine kadar ve 28 Ekim 1864 tarihinden itibaren bakiye meblağlar üzerinden yılda yüzde 10 faiz yürütülecektir.

Ayrıca Banka satışlardan yüzde yarım komisyon alacaktır.

Madde 5

Her türlü masraf 6. Bölge Belediyesi tarafından yapılacak ve madde 1 de belirtilen dağıtım yapılmadan önce satış gelirinden düşülecektir.

İstanbul'da, biri Maliye Nezareti biri 6. Bölge Belediye Meclisi, biri de Osmanlı İmparatorluk Bankası için üç nüsha tanzim edildi.

18/30 Mart 1865

İmzalar — Mühürler

Kâni Paşa — Server — Osmanlı İmp. Bankası adına Yardımcı Genel Müdür Gilbertson

Büyük Vezir Altesleri Fuad Paşaya Rapor

Maliye Nazırı Ekselansları Kâni Paşa, Mümtaz Efendi ve Server Efendi, bugün Gilbertson Bey ile toplanarak, 6. Bölge Belediyesinin Osmanlı İmparatorluk Bankasına ve Lorando Biraderlere borcunun en iyi

BELGE No : 4

1865 No 5

Belediye gayrimenkulleri için kontrat 30 Mart 1865

Bir tarafta;

Emperiyal Majesteleri Sultan'ın Hükümeti adına hareket eden Maliye Nazırı Mehmed Kâni Paşa ve 6. Bölge Belediye Konseyi adına hareket eden Konsey Başkanı Server Efendi,

Diğer tarafta;

Osmanlı İmparatorluk Bankası olmak üzere, aşağıdaki hususlar kararlaştırıldı:

Madde 1

6. Bölge Belediyesini, aşağıda ayrıntıları verilen, bilhassa Osmanlı İmparatorluk Bankası ve Loranda Biraderlere karşı olan bazı borçlarından kurtarmak amacıyla, 6. Bölge Belediyesi bu mukavele ile hali hazırda sahip olduğu ve İmparatorluk Hükümetinin kendisine devredeceği Karaköy Hanı, Kule Kapısı ve Taksim yöresindeki arsalar Tophane inişinde hendeklere rastlayan araziler ve benzeri bütün arazi ve binaları Osmanlı İmparatorluk Bankasına bırakmaktadır.

Bu gayrimenkuller, Server Efendinin Başkanlığında, Osmanlı İmparatorluk Bankası yönetimi, Aristide Baltazzi (Baltacı) Bey ve muavini Ohannes Efendiden teşekkül eden bir komisyon tarafından satılacaktır. Banka satışın gelirini aşağıdaki şekilde kullanacaktır.

Bankaya satıştan gelen meblağ, masraflar düşüldükten sonra:

1-) Öncelikle Bankanın ve Loranda Biraderlerin faiz alacaklarının ödenmesinde,

2-) Daha sonra Loranda Biraderlerin alacağının ana parasının ödenmesinde kullanıldıktan hemen sonra Bankanın ana para alacağına tahsis edilecektir. Eğer artan bir para kalırsa bu meblağ Maliye Nezareti emrine ayrılacaktır.

28 Ekim 1864'e kadar Osmanlı İmparatorluk Bankasının alacağı, faizler dahil 95 455,10 Sterlin lirasıdır. Loranda Biraderlerin alacağı, ana para olarak 40 000.TL olup buna 14/26 Eylül 1863 mukavelesinde kabul edilen faizler eklenecektir.

Madde 2

Eğer satışların geliri Lorando Biraderler ve Banka'nın alacaklarını tam olarak karşılamazsa, İmparatorluk Hükümeti kalan meblağı Bankaya anapara ve faizleri ile en geç iki yıl içinde, altı aylık taksitlerle ödemeyi tekeffül eder.

Madde 3

Bir önceki maddede öngörülen durumda, ilk taksit 1/13 Aralık 1865, ikincisi 1/13 Haziran 1866 ve sonuncusu 1/13 Aralık 1866 da ödenecektir.

Banka bu mukavele ile, ayrı bir yetki belgesine gerek kalmaksızın belirtilen tarihlerde İmparatorluk Hazinesi hesabına, belirtilen miktarları anapara ve faizli olarak borç kaydedecektir.

Madde 4

Bankaya olan borcun tamamen ödenmesine kadar ve 28 Ekim 1864 tarihinden itibaren bakiye meblağlar üzerinden yılda yüzde 10 faiz yürütülecektir.

Ayrıca Banka satışlardan yüzde yarım komisyon alacaktır.

Madde 5

Her türlü masraf 6. Bölge Belediyesi tarafından yapılacak ve madde 1 de belirtilen dağıtım yapılmadan önce satış gelirinden düşülecektir.

İstanbul'da, biri Maliye Nezareti biri 6. Bölge Belediye Meclisi, biri de Osmanlı İmparatorluk Bankası için üç nüsha tanzim edildi.

18/30 Mart 1865

İmzalar — Mühürler

Kâni Paşa — Server — Osmanlı İmp. Bankası adına Yardımcı Genel Müdür Gilbertson

Büyük Vezir Altesleri Fuad Paşaya Rapor

Maliye Nazırı Ekselansları Kâni Paşa, Mümtaz Efendi ve Server Efendi, bugün Gilbertson Bey ile toplanarak, 6. Bölge Belediyesinin Osmanlı İmparatorluk Bankasına ve Lorando Biraderlere borcunun en iyi

şekilde nasıl ödenebileceği hususunda görüştüler. Önce Belediyenin durumu incelendi.

Söz konusu borcun yaklaşık 160 000. Türk lirası tuttuğu tesbit edildi; Şöyle ki:

100 000. Osmanlı İmparatorluk Bankasına (Karaköy binası ile garantili)

60 000. Lorando'lara (Aynı binanın kiraları ile garantili)

Aktif olarak, Belediyenin aşağıdaki arazileri satabileceği tesbit edildi.

Tophane yolu üzerinde bir arazi (biçilen değer)	15 000. LT
Kule kapısında bir değeri	20 000. LT
Yıkılacak surlardan çıkan bir üçüncüsü	10 000. LT
Ayrıca Server Efendi Karaköy Hanını değerlendirdi	90 000.LT
	135 000. LT

ki bunlar 25 000. LT lik bir bakiye bırakıyordu.

Belediyenin gelirleri 3 739 000. kuruş olup bundan Satılması halinde Hanın kirasını	650 000.
Sabit genel giderleri	938 000.
Gaz.	618 000.
	2 206 000. çı-

karılırsa kullanılabilecek 1 533 000. kuruş kalmaktadır.

Bu durumun içinden çıkabilmek için Alteslerinize aşağıdaki teklifi arz etmeğe karar verdik.

Belediyeyi, Karaköy Hanının satışı veya daha iyi bir başka tedbirle, borcundan kurtarmak için bir komisyon kurulmalıdır. Bu komisyon Server Efendi Başkanlığında, Osmanlı İmparatorluk Bankasının bir müdürü, Aristide Bey ve Maliye Nezaretinden Galib Beyden müteşekkil olmalıdır. Komisyon Alteslerinize en kısa sürede bir rapor sunacaktır.

İstanbul 25 Ekim 1864

Küçük tarlalar	8 000
Kule kapısı	8 000.
Tophane Hendekleri	6 000.
Taksim	5 000.
	27 000.

BELGE No : 5

Bank-ı Osmanî Direktörü Mösyö Marki de Bloeuc cenaplarına Maadin-i Hümayun idaresinden Bank-ı Osmanîye i'ta olanacak akçenin Suret-i ahz ve sarfına dair irsâl olunan müzekkerede muharrer olan şerait tamamiyle idare-i mezkûre cânibinden kabul olunarak bir kaç güne değin muammelât-ı mukteziyesinin icrasına bed've mübaşeret olacağından beyan-ı keyfiyete ibtidar kılındı.

28 Zilkade 282 ve 2 Nisan 82
Edhem
(İmza)

BELGE No : 6

1866 Tarihinde yapılan İstanbul - Edirne demiryolu anlaşması. Hattın nerelerden geçeceğini gösteren bir de harita eklidir.

1866 No.7

Edirne Demiryolu

Onaylanmış güzergâh ve Şubat 1866 Anlaşması

(HARİTA ÜZERİNDE)

Tutanağa ek İSTANBUL-EDİRNE Demiryolu Hattı Keşfine ait Plandır

İstanbul 26. X.1865

Topçu Miralayı Hafız — Osmanlı Bankası Mühendisi (İmza)

Görüldü ve Büyük Vezir Hazretlerinin Onayına arz edildi.

1/13 Şubat 1866

Nafıa Vekâleti — Yollar Genel Direktörü

(İmza) (İmza)

Onaylanmıştır.

Fuad

İstanbul-Edirne Demiryolu Hattı Keşfine ait, detaylı ve Kotlandırılmış Harita Ekli

TUTANAK

Biz aşağıda imzası bulanan, Osmanlı İmparatorluk Yedinci Topçu Alayı Miralayı Hafız Bey, Fransa İmparatorluk Köprüler ve Yollar Teşkilatı Mühendisi, Osmanlı Bankası hizmetinde olmak üzere izinli Jules Galland, 11 Kasım 1865 tarihinde Büyük Vezir Hazretleri tarafından saptanan keşif programına uygun olarak, aşağıda belirtilen güzergâhı dolaştık, nivelman ve keşif yaptık:

1) İstanbul'dan Saray'a; Makrıköy, Küçük Çekmece, Yarım Burgaz, Ömerli, Çatalca, Büyük Han, Yeniköy'den geçerek;

2) Saray'dan Edirne'ye; Vize, Pınarhisar, Kırklareli, Hasköy'den geçerek,

3) Edirne'den Saray'a; Uzunköprü, Ergene vadisinden geçerek,

4) Saray'dan İstanbul'a; Marmara ve Karadenize akış veren Istranca doruklarını izleyerek ve Akalan, Arnavutköy tarıkiyle,

5) İstanbul'dan Istanca'ya; Yeşilköy, Küçük Çekmece, Yarım Burgaz, Tursun, Terkos, Ormanlı, Karaca'dan geçerek.

Bu genel incelememiz sonunda: 1, 3 ve 4 güzergâhlarının demiryoluna uygun olmadığı,

2 ve 5 güzergahlarının ise, demiryolu kurulmasına, tünelsiz ve orta büyüklükte mühendislik yapıları ile müsait olduğunu tesbit ettik.

Sonuçlar

Dolayısıyle tavsiyemiz şudur:

1) Kesin Etüdler aşağıda belirtilen mahaller ara ve yöresinde yapılmalıdır:

İstanbul (Yenibahçe Otlakları), Bayrampaşa, Rami, Litros (Esenler), Yeşilköy, Küçük Çekmece, Yarım Burgaz, Tursun (Dursun?), Bakları, Terkos, Ormanlı, Karaca, Stranca, Saray, Vize, Pınarhisar, Üsküp, Kırklareli, Hasköy, Edirne,

Bu etüd, Alibeyköy, küçük vadisinden Tatlı-Sular'a ve Yedikule'ye bağlantılı güzergâhlarını kapsamalıdır.

2) Hattın geçeceği ormanlık bölgelerde, mühendislerce verilecek talimatlara uygun olarak beş metre genişlikte bir bölümün mahalli otoriteler tarafından temizlenmesi hakkında emir çıkartılarak, yukarı da belirtilen çalışmalar mümkün hale getirilmeli, hattın proje maliyeti belirnebilmelidir.

İstanbul'da
26 Aralık 1865 de

Topçu Miralayı Hafız — Osmanlı Bankası Mühendisi J. Galland

Büyük Vezir Hazretlerinin onayına sunulmak üzere görüldü.

1/13 Şubat 1866

Nafıa Vekili
(İmza)

Yollar Genel Direktörü
(İmza)

Onaylanmıştır.
Fuad

Osmanlı İmparatorluk Bankası (Antet)

İstanbul

....

Bir taraftan Majesteleri Sultan'ın hükümeti adına hareket eden Büyük Vezir Fuad Paşa Hazretleri, diğer taraftan Osmanlı İmparatorluk Bankası arasında, izleyen hususlar kararlaştırıldı:

Madde 1

Osmanlı İmparatorluk Bankası, Imperiyal Majesteleri Sultan'ın Hükümetine karşı, İstanbul-Edirne Demiryolunu mühendislerince incelettirmeyi tekeffül eder.

İnceleme mücbir sebebler dışında, işbu anlaşmanın imzasından itibaren altı ay içinde tamamlanacaktır.

Madde 2

Yukarıda belirtilen süre ve etüdler sonunda ve Imperiyal Majesteleri Sultan'ın Hükümetince, belirtilen demiryolu hattına ilişkin kesin şartlar belirlendikten sonra, Osmanlı İmparatorluk Bankası, iki ay içinde tekliflerini verecektir.

Madde 3

Osmanlı İmparatorluk Bankasının İstanbul-Edirne Demiryolu inşaatının yapımını yüklenmemesi durumunda, bu hattın incelenmesi için yapılan masraflar, yalnız Imperiyal Majesteleri Sultanın Hükümetince yüklenilecektir. Masraflar, İstanbul ile Edirne arasında keşfi yapılan mesafenin kilometresi başına 500 fraktan hesaplanacak olup, projelerin hükümete tesliminde tahakkuk etmiş sayılacaktır.

Aksi durumda, İmperiyal Majesteleri Sultanın Hükümeti ve Osmanlı İmparatorluk Bankası arasında hattın yapımı için bir anlaşma yapılacak ve inceleme masrafları yapımcıya ait olacaktır.

Madde 4

Imperyal Majesteleri Sultanın Hükümeti, işbu anlaşmanın imzasından itibaren etüd edilecek hattın yapımına ilişkin olarak Osmanlı Bankası ile yapılacak pazarlığın olumlu ya da olumsuz sonuçlanmasına kadar hatla ilişkin başka hiçbir anlaşmaya girmemeyi tekeffül eder. İstanbul'da çift nüsha tanzim edildi.

1/13 Şubat 1866

Fuad

BELGE No : 7

Mehmed Rüştü Paşanın Osmanlı Bankasına yazdığı 1866 tarihli mektubu.

Bu mektup:

I. Camondo biraderler müessesinden yapılacak 250.000 liralık istikraz'ın nasıl ödenebileceği hakkındadır.

No.8

I. Camondo ve Şürekasının katkısı ile 250 000 Türk liralık avans anlaşması

Kontratlar kayıt defterinin 147.ci sahifesine işlendi

İstanbul 25 Aralık 1866

Osmanlı İmparatorluk Bankasına

İstanbul

Baylar,

1/13 Ocak 1867 tarihinde vadesi son bulan Umumi Borç kuponunun tam olarak ödenmesini sağlamak amacı ile Osmanlı İmparatorluk Bankası ve I. Camondo ve Şürekâsı Şirketince, Maliye Nazırlığına yapılacak 250 000.- liralık ön ödeme ile ilgili olarak görüştüğümüz şartları, bu mektupla yazıya döküyorum.

Sözü edilen 250 000.- liralık meblağ 1 ocakta, 3 aylık borç senetleri olarak Londra'da size verilecektir.

Bu senetlerin verilmesi ile Maliye Nazırlığı o günkü kur üzerinden belirtilen miktarlara % 2 komisyon ekliyecek ve toplam meblağ üzerinden 1 Ocakta başlamak üzere % 12 faiz ilavesini tarafınıza tevdi edecektir. Geri ödemeler yapıldıkca, bu ödenen miktarlara faiz işlemiyecektir.

Bu geri ödemeleri de dikkate alarak, bakiyeden borç faizleri ödemeye ve Hazine hesabını tutmaya yetkilisiniz. Maliye Nezaretine de belgelerini tanzim edebilmesi için hesabın durumundan bilgi verilecektir.

Bu 250 000.- liralık ön ödeme, Hükümetin size karşılık gösterdiği gelirlere avans mahiyetinde olduğundan, bu % 12 lik havaleler, geçmiş 15 Eylül tarihli mektubumda sözü geçen 600 000.- liralık borcun ödenmesinden hemen sonra ve öncelikle altın Türk lirası olarak ödenecektir. M. Tubini ile geçmiş 10/22 Ekimde anlaşılan 500 000.- Tl.lık borç daha sonra ödenecektir. Söz konusu istikrazın ödenebilmesinden önce Umumi Borcun ödenmesi için 450 000.- liranın ayrılması gereklidir. Sözü edilen 250 000.- TL lık avansın ödenmesini garanti etmek için sizi 600 000.- liralık borcun ödenmesi ile serbest kalacak 1865 borç obligasyonlarından 40 000. ini rehin tutmağa yetkili kılıyorum. Obligasyonlar, Banka ve I. Camondo ve Süşekâsı adına rehin tutulacaklardır.

Eğer 1 Nisan'a kadar 250 000.- liralık anapara, faizleri ve komisyonlarına ait havaleler ödenmezse, söz konusu obligasyonlar Paris'te tarafımızdan kısmen veya tamamen ve ayrıca bir ikaz yapılmaksızın satılabilecektir.

Pek tabii ki obligasyonların satış miktarı, ödenmemiş anapara, faiz ve komisyonla sınırla kalacak, satış pulu ise hükümet hesabına zimmet kaydolacaktır.

Havalenin geri ödenmesi ile, ödenen miktara orantılı obligasyonların 1865 ikrazı akit sahiblerine eskiden olduğu gibi teslim edileceği de açıktır.

Bu mektubumdan I. Camondo ve Şürekâsını da haberdar etmenizi rica ederim.

Mehmed Rüştü

BELGE No : 8

No. 9

İstanbul, 25 Aralık 1866

1865 İkrazı Akit Sahiplerine

Baylar,

Osmanlı İmparatorluk Bankası ve Osmanlı İmparatorluğu Genel Şirketi tarafından 15 Eylül 1866 tarihli anlaşma uyarınca, iade edilecek olan 1865 İstikrazı obligasyonlarından 40 000.- nini Osmanlı İmparatorluk Bankası ve I. Camonda ve Şürekâsının emrinde tutunuz.

Mehmed Rüştü

BELGE No : 9

1867 No. 10

1 Şubat Tubini 15.000.000 kuruşluk istikraz anlaşması kopyası

15 000 000. Kuruşluk Tubini ve Corpi Anlaşması

Başvezir Altesleri Mehmed Rüştü Paşa ve Maliye Nazırı Ekselansları Mehmed Rüştü Paşa tarafından, İmparatorluk iradesi ile temsil edilen Imperial Majesteleri Sultanın Hükümeti ve aşağıda imzaları bulunan kendilerini temsil eden, İstanbul'da Bankerler Tubini ve Corpi arasında, aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varıldı.

Madde 1 : Tubini ve Corpi Beyler, Imperial Majesteleri Sultanın Hükümetine 15 000 000.- kuruşu Beşlik olarak ödünç vermektedirler. Bu miktarlar bugün 1/13 Kasım 1866 (1282 hicri) tam ve peşin olarak İmparatorluk Hükümetince teslim alınmıştır. İmparatorluk Hükümeti yukarıda sözü geçen meblağı, borcu verenlere bugünden sekiz ay sonra ayda % de 1 faizle 1/13 Temmuz 1867 (1283 hicri) de başlamak üzere, dört ay içinde dört milyon kuruşluk bölümlerle ödemeyi taahhüt etmektedir. Anapara ve faizlerinin anlaşmanın hitamı olan 1/13 Kasım 1867'de tamamen geri ödenmesi, İmparatorluk Hazinesinin aynı yıla aid ilk aşar satışları ile sağlanacaktır.

Madde 2 : İşbu kontratın madde ve şartları uyarınca borç verilen meblağın geri ödenmesini garanti etmek için, İmparatorluk Hükümeti Tubini ve Corpi ile şu anlaşmayı yapmıştır. 10/22 Ekim 1866 da Tubini ve Corpi, Boğos Bey Mısırlı ve Loranda Biraderler ile akt edilen bir kontratla İmparatorluk Hükümeti, Tubini ve Corpi'de aldığı 500 000.- Türk liralık borcu garanti etmek için, Osmanlı İmparatorluğu Umumi Borcu obligasyonlarından 2 500 000.- Türk lirası nominal değerinde bir miktar rehin bırakılmıştır. Bu kontratın şartlarına göre, Osmanlı Bankası tarafından yürütülen borç ödemeleri yapıldıkça, işbu obligasyonlar İmparatorluk Hükümetine geri verilmekte idi. Son ikrazı garanti etmek için Tubini ve Corpi, ilk iade edilmesi gereken obligasyonlardan 750 000.- liralık nominal değerde olan bir kısmını ellerinde tutacaklardır. Eğer süre hitamında, borç ödenmiyecek olursa, borç verenler Umumi Borç obligasyonlarından yeterli miktarını satarak verdikleri borç ve faizlerini karşılayacaklardır. Tubini ve Corpi söz konusu 750 000.- Türk liralık Umumi Borç obligasyonlarını aldıklarında, diğer akit sahiplerini haberdar edeceklerdir.

Madde 3 : Tubini ve Corpi, kendilerine geri ödemeler yapıldıkca, İmparatorluk Hazinesine alındı belgeleri verecek, geri ödenen meblağ ile ilgili faiz işlemesini durduracak ve yukarıda sözü edilen obligasyonlardan eşdeğer miktarını İmparatorluk Hazinesine geri verecekler-dir.

Madde 4 : İmparatorluk Hükümeti 1.inci madde uyarınca, ödemekle mükellef olduğu dört milyon kuruşları üç ay üst üste ödemezse, İmparatorluk Hükümeti bugünden borç verenleri, hiçbir ek izin gerekmeksizin, ellerindeki rehin olan obligasyonları satarak anapara ve faizlerini karşılamağa yetkili kılar. Sözü edilen iki Milyon obligasyon (tedavüle çıkarılmamış olduğundan) İmparatorluk Hükümeti en geç 1/13 Ekim 1867 (1283 hicri) tarihine kadar bir kanunname çıkartarak tedavülleri-ni sağlamayı böylece alacaklıların haklarını korumayı taahhüt eder. Alacaklılar satışı müteakip artan miktarı İmparatorluk Hükümeti hesabına yatırmayı tekeffül ederler. İmparatorluk Hükümeti de satışın borcu karşılayamaması durumunda bakiyeyi ödemeyi taahhüt eder.

İstanbul'da 1/13 Kasım 1866 da iki kopya olarak tanzim edildi ve imzalandı. Orijinal iki kopyanın biri Maliye Nazırlığı diğeri Tubini ve Corpi içindir.

İşbu kontratı, bilgi için Osmanlı İmparatorluk Bankasına tevdi ederken onun bütün avantaj ve garantilere, bize vermiş olduğu Temmuz 1866 hitamlı özel kuponlar karşılığı iki milyon beş yüz üç bin altı yüz yetmiş altı kuruşluk (2.503 676) payı oranında katıldığını işbu yazımızla kabul ederiz.

İstanbul 11 Şubat 1867

Tubini ve Corpi

BELGE No : 10

Osmanlı hükümetini temsil eden Maliye Nazırı Rüştü paşa ile Osmanlı Bankası arasında 200.000 altınlık kredi (Avans) anlaşmasının esasları. Belge Rüştü paşa tarafından imzalanmıştır. (1867 tarihlidir.)

Bir taraftan İmparatorluk Zat-ı Şahaneleri Sultan'ın Hükümeti adına, Maliye Nazırı Sıfatı ile Ekselansları Mehmed Rüşdü Paşa,

Diğer taraftan, Genel Müdür Mösyö lö Marki de Pleuc ve Yardımcı genel Müdür Edouard Gilbertson tarafından temsil edilen Osmanlı İmparatorluk Bankası, arasında, aşağıdaki hususlar kararlaştırıldı ve tesbit edildi:

Osmanlı İmparatorluk Bankası, İmparatorluk Hazinesine aşağıdaki şekilde kullanılmak üzere iki yüz bin Türk Liralık bir kredi hesabı açacaktır:

Bu yılın 28 Kasımından itibaren on gün içerisinde 100 000 Türk Lirası ödenecektir.

Diğer 100 000 Türk Lirası değişik tarihlerde Bankaya gönderilen ödeme emirlerinde kullanılacaktır.

Hesaptaki paranın tamamı için bu günkü tarihten itibaren %12 faiz işleyecektir.

Ayrıca Hükümet Bankaya komisyon olarak fiilen ödenen meblağlar için de % 3 ödeyecektir ki bu da yılda toplam % 15 faize eşittir.

Söz konusu % 15 faiz şu şekilde hesaplanacaktır.

Borç ve alacak sutunlarına, borç verme ve geri ödeme işlemlerinde, bu ödemeler altınla yapılırsa aynı faiz uygulanacaktır. Buna karşılık ödemeler gümüş ve değersiz madenden para ile yapılırsa faiz yalnız bankanın lehine durumlarda işleyecek, Hükümet bu durumda kendi lehine faiz yürütemiyecektir.

Bu kurallar hesabın 13 Nisan 1868 deki tasfiyesine de uygulanacak.

Bu 200 000 TL lık avans, en geç 13 Nisan 1968 de kararlaştırılan faiz ve komisyonu ile birlikte geri ödenecektir.

Borcun Bankaya 13 Nisanda ödenmemesi durumunda, bu tarihi izleyen 10 günden sonra tam ödeme tarihine kadar yıllık % 18 faiz uygulanacaktır.

Geri ödemenin 13 Nisan 1868'den önce sağlanabilmesi için Hûkümet, Hazine hesabının olağan garantileri dışında, Ekselansları Maliye Nazırının 1/28 Kasım 1867 tarihli mektubuna ekli notta belirtilen gelirlerin doğrudan ve elde edilir edilmez Bankaya yatırılmalarını garanti eder.

İmzalar

Arkada: 28 Kasım 1867 No.11

Açık hesap olarak 200 000 TL lık avans kontratı Kayda geçildi, kontratlar defteri folya 200.-

BELGE No : 11

Bank-ı Osmanî idaresine

Hazine-i Celile-i Maliyenin seksen üç senesi hesab-ı cârîsi muamelesini tevsi maksadiyle 16 Teşrin-i sânî 83 tarihinden itibaren mukavele-i mahsusa ile Bankaca küşadına karar verilen iki yüz bin liralık krediye karşılık olmak ve mezkûr 16 Teşri-i sânî 83 tarihine kadar gerek nakit ve gerek poliçe olarak irsâliye mahsusa ile Bank-ı Osmanî idaresine gönderilip salif-ül-zikr hesab-ı cârî-i Hazineye irad edilen ve henüz va'desi duhul etmediği cihetle ileride istihsal olundukda irad kayd olunacak olan mebaliğ müstesna bulunmak üzere tertip olunan yetmişbir bin dokuz yüz yetmiş altı kesenin bir kıt'a pusulası leffen irsâl olunmuş ve bundan ba'dezin vuku bulacak irsalâtın mar-ül-beyan krediye mahsuben hesab-ı cârî-i mezkureye geçirilmesi mukarrer bulunduğunun beyanı derkâr olan ihtiramat-ı mütemayizemin tecdid-i te'minatına vesile ittihaz kılındı.

2 Şaban 84 ve 16 Teşrini sânî 84

Rüştü (İmza)

16 Teşrin-i sânî-i Rûmî 83 tarihinden itibaren Hazine-i Celilenin sene-i merkume hesab-ı cârisiyçün Bankaca küşad olunan ikiyüzbin liralık krediye karşılık tertip olunan

37 750	Tuna Vilâyetinden
7 956	Edirne Vilâyetinden
15 000	Bağdad Vilâyetinden
6 000	Halep Vilâyetinden
2 270	Amasya Vilâyetinden
1 000	Sivas Sancağından
2 000	Ayvalık Sancağından
71 976	

16 Teşrini sânî 1283

Oda Bank

Mühür

BELGE No : 12

Baron F. A. Seillere'in vekili Alfred Caporal ile Osmanlı devleti arasındaki 250.000 liralık avans anlaşması

1868 No.13

Bir tarafdan Devlet-i aliyye namına hareket eden Umur-ı Maliye Nazırı Devletlû Mehmed Rüşdü paşa hazretleri diğer cânibde Parisde Provans sokağında yetmiş numaralı hanede sâkin olup Dersaadette Alfred Caporal'ı tevkil etmiş olan mösyö Baron Seilliére beyninde atiyül-zikr mukavelat karargir olmuştur.

Birinci Madde

Mumaileyh Baron Seilliére Devlet-i Aliyyeye ikiyüz elli bin lira-i Osmanî ikraz edip bunun 139 055 lira 93 guruş Mösyö Dusautoy'nın Devlet-i aliyede matlubu olan mebalığin sergileri olup bunun dahi 130 858,04 guruşu otuz dört Kıt'a nizamiye sergisi bedeli olarak metelik olmakla beheri yüzdört guruş onar paradan altına bittahvil 125 523 lira-i Osmanî 30 guruş 30 paraya baliğ olup 13 532 paraya baliğ olup 13 532 lira 62 guruş 10 parası dahi zaten altın ve onbir Kıt'a Tersane-i âmire sergisi bedeli olarak cem'an ber mucib-i bâlâ 139 055 lira 93 guruşa reside olmuş ve üst tarafı olan 110 944 lira 7 guruş dahi nakden teslim olunmuştur.

İkinci Madde

İşbu ikrazın müddeti 1868 senesi Rûmî Ağustosunun onbeşinden bed'ile 1869 senesi Rumî Teşrini evvelin on beşinde hitam bulmak ve atide muayyen tekasitte ifa olunmak üzere on dört ay olması karargir olup senesi yüzde on hesabiyle faiz ve yüzde bir peşinen bir de komisyon verilecektir.

Üçüncü Madde

Gerek sergiler bedelatının ve gerek nakden teslim olunan kûsurun faizi 22 Ağustos Rûmî 68 tarihinden bed'en işleyecektir.

Dördüncü Madde

Bâlâda muharrer 250 000 lira-i Osmanî'nin re's-ül-maliyle faizin mikdarını mübeyyin olmak üzere Hazine Maliye üzerine olarak Baron Seilliêre'e te'diye olunmak şartıyle ber vechi âtî havalenameler tanzim ve Mösyö Alfred Caporal'e teslim olunmasını Maliye Nezaret-i celilesi taahhüd eder.

Re'sülmalı	-	Faizi yüzde 10	Yekün Lira-iOsmanî	Havalename Kıtaat	Duhul-ı vâ'de
80 000	353	7 844	87 844	"	Fi 15 Ağustos Rûmî 1869
90 000	383	9 575	99 575	"	Fi 15 Eylül Rûmî 1869
80 000	413	9 178	89 178	"	Fi15TeşrinievvelRûmî 1869
250 000	-	26 597	376 597		

Beşinci Madde

Bundan başka işbu istikrazın gerek re'sül-malini ve gerek faizini te'min için Maliye nezaret-i Celilesi gelecek seksen beş senesi â'şarından Tuna vilâyeti â'şariyle zammı muvakkatten ma'dasının ilk tahsilâtını münhasıran tahsis edip bâlâda dördüncü bendde muharrer tekasitlere icabeden mikdarını mumaileyh Mösyö Baron Seilliêre'in hesabına irad edilmek ve kendisine hiç bir masraf tertip etmemek üzere Bank-ı Osmanîye teslim ettirmeğe ihtimam edecektir.

Altıncı Madde

Şayed meblağ-ı mezburun bir mikdarı ve yahud mecmuu işbu mukavelenamede ta'yin olunan tekasitten evvel ifa olunduğu halde Mösyö Baron Seilliére tarafından Hazine-i Celileye senevî yüzde on hesabiyle faiz mahsup edilecektir Fi 27 Ağustos Rumî sene 1248

Esseyyid Mehmed Rüştü 273

Not: Sergi= Paşa kapısından maaş alacak askerlerin maaş listeleri (Bordroları üçer aylık olurdu)

BELGE No : 13

Bir taraftan Devlet-i aliyye namı âlîsıne olarak hareket eden umur-ı Maliye Nazırı devletlû Sadık paşa hazretleriyle diğer taraftan yüzde otuz altı hesabiyle hissedar olan Bank-ı Osmanî ve yüzde altmış dört hesabiyle hissedar bulunan Şirket-i Umumiye-i Osmaniye beyninde ati-yül-zikr mevad bil-mukavele karargir olmuştur.

Birinci madde

Saltanat-ı seniye Girid ahalisinin ihtiyacat-ı zaruriyesini def için akçe ikrazı suretiyle icraı muavenet buyurmak arzusunda bulunduğundan gelecek seksen yedi senesi Şubat-ı Rûmî ibtidasını tecavüz etmemek üzere bir müddet-i muayyene için Bank-ı Osmanî ile Şirket-i Umumiye-i Osmaniyeden yetmiş dokuz bin altıyüz seksen bir aded Osmanlı lirası istikraz eder meblağ-ı mezbur usulü veçhile icabeden makbuz senedi mukabilinde işbu seksen beş senesi Haziran-ı Rûmî'nin onbeşinci günü salif-ül beyan mukarrizler tarafından Maliye Hazine-i celilesine aynen teslim olunup tensip buyrulacak surette husus-ı mezkûra sarf edilecektir.

İkinci madde

Bank-ı Osmanî ile Şirketi-ı umumiye-i Osmaniye bu suretle ikraz edecekleri meblağ mezkûr için senevî yüzde oniki hesabiyle faiz ahz edeceklerdir.

Üçüncü madde

Şeriat-i muharrere iktizasına re's-ül-mal ve faiz olarak salif-ül-beyan mukrizlerin matlubu bulunacak mebaliğin te'diyesini te'min zımmında Devlet-ı aliyye seksen altı ve seksen yedi senelerine ait olup Girid ceziresinin islâh-ı ahval-i umumiyesine tahsis buyrulmuş olan mecmu â'şar hasılatından

Lira-i Osmanî	
50 000.	1 Şubat-ı Rûmî sene 1286
50 000.	1 Şubat-ı Rûmî sene 1287
100 000.	

tahsis ve ta'yin ederek mebaliğ-i mebure tarih-i mezkûrede Maliye nezareti celilesi ma'rifetiyle doğrudan doğruya sâlif-ül-beyan mukrizlere te'diye olunacaktır.

Dördüncü madde

Bâlâda muharrer iki kalem teslimatın zaman vasatisi ibtida'y-ı Ağustos-ı Rûmî sene 1871 tarihinde vaki olduğundan işbu istikrazın yekûnu olan meblağ tarafeyn beyninde bil-ittihad mukarrer olan zikri âti suretle ma'faiz ve re's-ül-mal kâmilen te'diye olunacaktır.

Lira-i Osmanî	
79 681	ikraz olunan
20 319	15/27 Haziren 1869 dan 1/13 Ağustos tarihine kadar yüzde on iki hesabiyle faiz.
100 000	

Beşinci madde

Beheri ellişer bin liradan müretteb olan mezkûr iki kalem teslimatın vaktiyle ve tamamiyle icra olunacağını saltanat-ı seniye te'min etmekle beraber varidat-ı mahsusanın adem-i kifayeti takdirinde salif-ül-beyan mukarrızların evkat-ı mukarrerede tamamen istifa-i matlub edebilmesiyçün Bank-ı Osmanî üzerine Mandalar i'tasiyle ikmâl-i noksan etmeğe dahi taahhüd buyurur. İşbu kontratonun nihayet müddet-i mukarresi olan 1 Şubat 87 tarihinden sonra şayed sâlif-ül-beyan mukrizler bir güna teehhürata giriftar olurlar ise tarih-i mezkurda tebeyyün edecek matlubları üzerine yine ol tarihden itibaren matlub-ı mezburun te'diye-i kâmilesine kadar senevî yüzde on iki faizden başka kendilerine şehriye yüzde yarım hesabiyle komisyon dahi i'ta olunacaktır.

İşbu kontrato üç nüsha olarak tanzim ve imza kılınmıştır.

16 Haziran-ı Rûmî sene 85

Sadıg (İmza)

BELGE No : 14

Aşağıda imzaları bulunan;

1) Osmanlı İmparatorluk Bankası yöneticileri olup onun adına ve hesabına konuşan Mr. Casimmir Salvador ve John Stewart ile,

2) Osmanlı Genel Kredisi adına ve hesabına hareket eden başkan Mr. G. Tubin arasında, aşağıdaki hususlar konuşuldu ve anlaşıldı;

Madde 1

Osmanlı Hükümeti ile görüşmeleri yapılan efektif 300 Milyon Franklık dahili istikraz, diğer müesseler dışda tutularak, yalnız Osmanlı İmparatorluk bankasınca üstlenilecektir.

Madde 2

Söz konusu 300 Milyon Frank üzerinden, Banka 125 Milyonun idaresini Osmanlı Genel Kredisine, ayrı bir kontratla ve mukavelede sağlanan avantajların tümü ile bırakacaktır.

Madde 3

İhrac prospektüslerinde Osmanlı Kredisinin Banka ile 125 Milyonluk kısım için yaptığı anlaşma belirtilecektir.

Herhangi bir ihtilaf durumunda Paris te Avukat Mr. Laurier'nin hakemliğine baş vurulacaktır.

Madde 4

İstikraz, satışa Banka tarafından; Paris, Londra, İstanbul ve uygun görülecek diğer mahallerde çıkarılacaktır.

İşlem, Pariste Société Général tarafından da yapılacaktır.

İstanbul'da aynı şartlarla Osmanlı Kredisi tarafından yapılacaktır.

Madde 5

Osmanlı Kredisi, Paristeki Société Général in bu mukaveleyi onayını garanti eder ve bu müesseseye karşı istikrazın kendisine düşen payı üzerinden sorumluluk yüklenir.

4 Ağustos 1869 da İstanbul'da çift nüsha olarak tanzim edildi.

İmzalar

Not: Bu anlaşma, izlenen ek sahifelerde, başka bir el yazısı ile ve müsvedde görünümünde tekrarlanıyor.

İstanbul 4 Ağustos 1869

Baylar Salvador ve Steward

Osmanlı Bankası Yöneticileri,

Baylar,

Bugünkü tarihi taşıyan bir mukavele ile, sizlerle görüşmeleri yapılan 300 Milyon Franklık istikraz ile ilgili bir sözleşme yaptık.

Buna göre bu istikrazda, hükümetle 125 Milyonluk kısmı için ayrı bir kontrat yapılacaktı. Bununla birlikte size beyan ederiz ki, söz konusu 125 Milyonun ancak 112.5 Milyonuna katılabileceğiz, kalan 12.5 Milyon mukavelemiz şartı ile Bankaya ait olacaktır.

Saygılar V.s ....

Osmanlı Genel Kredisi Başkanı imza

Osmanlı Genel Kredisi Direktörü imza

BELGE No : 15

6.ıncı daire-i belediye ile 1870 tarihinde yapılan 10.000 liralık istikraz anlaşması

Bir tarafta,VI.cı Bölgenin belediye ve bu belediye adına hareket eden Ekselansları Salih Bey, diğer tarafta Osmanlı İmparatorluk Bankası arasında, aşağıdaki hususlar belirlendi ve kararlaştırıldı:

Osmanlı İmparatorluk Bankası VI.cı Bölge Belediyesine, serbest hesap olarak, onbin Türk Liralık yılda % de 8 faizli bir avans açacaktır.

Bu avans, bugünden itibaren, yirmi ay içinde yani 20 Kasım 1871 den geç olmamak üzere, ana para faizi ile birlikte geri ödenmiş olacak. Aksi halde faiz % 10'a çıkacaktır. (Ödenmemiş bölüm için)

Ödemeler aylık olarak yapılacak ve herbiri 535 TL.dan az olmayacaktır. Ancak ilk ödemenin 1870 Ağustosundan önce yapılması istenmeyecektir.

Bununla birlikte, ilk üç ödeme ertelenmiş olduğundan, bunlara tekabül eden 1605 TL., daha sonraki onaltı ayın ödemelerine dağıtılarak eklenecektir. Dolayısı ile bu durumda ağustos sonundan itibaren aylık ödemeler 635 TL. dan az olmayacaktır. Belediye isterse bu miktarı arttırabilir.

Avansın % 8 lik faizi, hesaba 31 Aralık 1870 günü eklenecektir.

Bu avans borcunun muntazam olarak ödenebilmesi için Belediye, gelirlerinden yapılacak harcamalarda, birinci sırayı bankaya yapılacak ödemelere ayıracaktır.

İstanbul'da 20 Nisan 1870 de çift kopya tanzim edildi.

VI.cı Bölge Belediye Başkanı	İç İşler genel sekreteri
Salih	Leval

BELGE No : 16

İstanbul Şehremanetine Bankalar, Sarraflar, şahıslar tarafından verilen toplam 150.000 liralık borcun ödeme anlaşması

No.14 1872

Şeref sünuh buyrulan irade-i Seniye-i hazret-i mulûkâne mentuk-ı münifi üzere bir taraftan Şehremini Saadetlû Ali paşa hazretleri ve diğer taraftan her birerler ayrı ayrı kendi namına hareket eden mezkur-ül-esami devair-i Maliye ve Sarrafan beyninde mevad-ı ati-yül- zikre karar verilmiştir.

Lira-i Osmanî Adet		
25 000	Yirmibeşbin lira-i Osmanî	Bank-ı Osmanî
25 000	Yirmibeşbin lira-i Osmanî	Şirket-i Umumiye-i Osmanî
25 000	Yirmibeşbin lira-i Osmanî	İtibar-ı Umumî-i Osmanî
15 000	Onbeşbin lira-i Osmanî	Ostro Otoman Bankası
15 000	Onbeşbin lira-i Osmanî	Kredi Ostro-Türk Bankası
15 000	Onbeşbin lira-i Osmanî	Dersaadet Bankası
10 000	Onbin lira-i Osmanî	Mösyö Zarifi
10 000	Onbin lira-i Osmanî	Saadetlû Hiristaki Efendi
10 000	Onbin lira-i Osmanî	Saadetlû Köçeoğlu Agop Efendi
150 000	YEKUN	

Birinci Madde

Devair ve Sarrafan-ı mumaileyhim tarih-i mukaveleden bir mah zarfında Şehremanet-i behiyyesine bâlâda murakkam yüz elli bin liranın ikrazını taahhüd ederler.

İkinci Madde

Meblağ-ı mezbur için senevî yüzde altı faiz yürütülüp tarih-i mukaveleden bir sene sonra re's-ül-mal ve faizi tediye olunacaktır.

Üçüncü Madde

Meblağ-ı mustakraz-ı mezburun te'diyesine te'minat olmak üzere Şehremaneti behiyesi varidat-ı mukannanesinin fazlası karşılık tutulacaktır.

Dördüncü Madde

İkinci maddede beyan olunduğu üzere meblağ-ı müstakrazın bir sene müddet-i inkizasında re's-ül-mal ve faizinin kat've ru'yet olunacak muhasebesinde bakiye-i zimmet görüldüğü halde tamamiyle Hazine-i Celile hesabına geçirilecek ve görülecek bakiye-i zimmet üzerine yürütülecek faiz altı ay için senevî yüzde on ikiden hesap olunacaktır. Bakiye-i mezkûrenin re's-ül-mal ve faizini işbu altı ay müddet zarfında dahi te'diye olunmadığı halde meblağ-ı mezkur tamamen eda oluncaya değin şehri yüzde yarım komisyon zam olunacaktır.

Beşinci Madde

Meblağ-ı mezkurun kâmilen te'diyesinden evvel Şehremanet-i behiyesinden diğer bir istikraz akd olunduğu halde işbu istikrazın ilk teslimatıyle bir yeni istikrazın bakiyesi kâmilen tesviye olunacaktır.

Altıncı Madde

İşbu istikraza müteallik muamelât icra olunmak üzere Bank-ı Osmanî merkez ittihaz olunacaktır.

14 Kânunu evvel Rûmî 1288 ve 26 kânunu evvel Frengi 1872

Emin-i Şehir

Ali .... mühür

BELGE No : 17

380.000 sterlin'lik kredi anlaşması

1873 Kasaba demiryolu için No. 15

Bir taraftan Devlet-i aliye namına hareket eden Maliye Nazırı Devletlû Mehmed Rüştü paşa hazretleri ve diğer taraftan Bank-ı Osmanî namına hareket eden Bank-ı mezkûr Müdür-i Umumisi Mösyö Foster ve Müdür-ı sânisi Mösyö Emil Deveaux beyninde mevaid-ı alıyül-zikr karargir olmuştur.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî Hazine-i Celile için hesab-ı cârî olarak şerait-i âtiye ile üçyüz seksen bin lira sterlinlik bir Kredi Küşad edecektir.

İkinci Madde

Meblağ-ı mezbur Kasaba Demiryolu şirketine verileceği cihetle şirketi-i mezkûrenin Baş mühendisi Mösyö Bayliss tarafından mümza ve Nezaret-i Celile-i Maliyeden musaddak mandalar mukabilinde Dersaadet te Bank-ı Osmanîden ceste ceste alınacaktır.

Üçüncü Madde

Bank-ı mezbur mezkur krediye mahsuben şehri yirmibin lira sterlinden ziyade akçe i'tasına mecbur değildir.

Dördüncü Madde

Bank-ı mezkûr işbu Kredi için başkaca hesap tutacaktır.

Beşinci Madde

Meblağ-ı mezburun mukavele tarihinden itibaren bir sene müddet için mukarrer olan yüzde on faiz akçenin ahz-u kabz olunduğu tarihden itibaren yürütülecektir. Zikr olunan bir sene müddet inkizasında mezkûr Kredinin re's-ül-mal ve faiz hesabı kat've rûyet olunacağından zuhur edecek bakiye-i zimmet kâmilen tesviye olununcaya değin cânib-i Hazine-i Celileden senevî yüzde on faiz ve şehri yüzde yarım Komisyon i'ta olunacaktır.

Altıncı Madde

İşbu mukavelenamenin müddet-i inkizasından mukaddem Hazine-i Celile büyücek bir istikraz akdini murad buyurduğu halde ilk teslimatından mezkûr kredi'nin re's-ül-mal ve faizini tesviye eylemeği taahhüt buyurur.

İşbu mukavelename iki nüsha olarak tanzim ve teati olunmuştur. 10/22 Şubat sene 1288

Rüşdü

Mehmed

Esseyid

BELGE No : 18

1 251 142 lira 98 kuruşluk istikraz mukavelesi

No. 16 1873

Bir tarafdan Devlet-i aliye nam ve hesabına hareket eden Maliye Nazırı Devletlû Mehmed Rüşdü paşa hazretleri diğer tarafdan Bank-ı Osmanî meyanelerinde âtiyül-zikr mevad bil-mukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Mezkûr Bank-ı Osmanî idaresi Maliye nezaret-i celilesine avans suretiyle bir milyon iki yüz elli bir bin yüz kırk iki lira-i Osmanî doksan sekiz guruş ikraz etmek üzere işbu mukavelename tarihinden itibaren bir hesabı cârî küşad edip bunun için nezaret-i müşarül - ileyhadan 17 Kânunusânî ve 3 Şubat 88 tarihiyle irsâl buyrulmuş olan iki kıt'a tezkere mucibince üçer mah va'deli olarak Londra ve Paris üzerine zirde gösterilen kambiyalleri nezaret-i müşarûl-ileyhanın emrine hazır tutmaklığı taahhüd eder.

Lira-ı Osmanî	kûsur	
17 978	40	Vâ'desiz olarak 17/29 kânun-u sânî 873 tarihinde Mösyö Azaryana teslim olunacak onaltı bin liralık kambiyallerin ve bunların senevi yüzde dört hesabından seksen günlük iskontosunun beheri yüz onbir kuruş onbeş para fiyattan lira-i Osmanî olarak bedeli .
358 713	35	Üç mah vâdeli olarak Londra üzerine 18/30 kânunu - sânî 1873 tarihinde Nezaret-i müşarülileyhaya teslim olunacak üçyüz yirmi ikibin yetmiş yedi lira sterlin on bir şilin yedi penslik kambiyallerin beher lira sterlini kezalik fiyat-ı mezkûrdan bedeli.
376 691	75	
21 161	25	Kezalik Londra üzerine üç mah vâ'de olarak 1/13 Şubat 1873 tarihinde Nezaret-i müşarül-ileyhaya teslim olunacak olan on dokuz bin lira sterlinlik kambiyallerin kezalik fiyat-ı mezkûreden bedeli.
853 289	98	Paris üzerine üç mah vâdeli olarak 1/13 Şubat 873 tarihinde Nezaret-i müşarül-ileyhaya teslim olunacak on dokuz milyon beşyüz kırk bin üç yüz kırk frank altmış iki buçuk santimlik kambiyallerin beher yirmi iki frank doksan santimi bir lira-i Osmanî itibariyle bedeli.
1 251 142	98	

Zikrolunan kambiyallerin bedelâtı bâlâda gösterilen fiyatla lira-i Osmanî olarak teslimi günlerinde hesab-ı cârîye zimmet kayd edilecektir.

İkinci Madde

İşbu hesab-ı cârîye mahsuben Bank-ı Osmanî idaresi tarafından Maliye Nezaret-i Celilesine verilecek akçeler üzerine teslimi günlerinde ve nezaret-i müşarülileyhanın idare-i mezkûreye vuku bulacak teslimatiyçün dahi işbu mukavelenamenin üçüncü maddesinde ta'yin olunan tarihlerden itibaren senevî yüzde onbirden karşılıklı olarak faiz işleyecektir.

Üçüncü Madde

İşbu avansın re's-ül-mal ve faizlerinin te'min-i te'diyesi için Tuna ve Edirne ve Aydın vilâyetlerinin işbu mukavelenameye merbut olan bir kıt'a defterde tasrih olunduğu vechile bin iki yüz seksen sekiz senesi nihayetine kadar bütçe varidat-ı müteahhiresinden kifayet edecek mikdarı karşılık ta'yin ve tahsis olunmakla bin iki yüz doksan dokuz senesi Haziranı ibtidasına kadar nakden tahsil olunan mikdarı Hazine-i Celileye aid olup sonra varidat-ı mezkureden gayrı ez tahsil bâkî kalan mikdarı kâmilen işbu avansın te'diye ve ifasına tahsis kılınacak ve o tarihte varidat-ı mezkûrenin işbu avansa karşılık tutulan mikdarı üzerine sair tahsilât ve havalat bulunur ise bunlar ahar suretle tesviye edilecektir. Ve Hazine-i Celile ma'rifetiyle varidat-ı mezkûreden tahsil olunan mebaliğ-i mezkûr Dersaadet'te Bank-ı Osmanî idaresine teslim olunup işbu teslimat meyanında bulunan lira-i Osmaniler tarih-i tesliminde ve diğer meskûkât Hazine-i Celilenin masrafını munzam olduğu halde liraya tahvil olunduğu günlerde hesab-ı cârîye irad kayd olunarak makbuz senedatı bilâ te'hir günü gününe Hazine-i Maliyeye takdim olunacak ve zikr olunan karşılıklardan fazla olarak diğer suretlerde akçe te'diye eylemek selâhiyeti Hazine-i müşarûl-ileyhanın yed-i ihtiyarında bulunacaktır.

Dördüncü Madde

İşbu avansın hesabı 1/13 Mart sene 1290 tarihinde Kat' olunup Bank-ı Osmanî idaresince tanzim olunacak olan bir Kıt'a defteri on gün zarfında Maliye nezaret-i celilesi cânibinden rûyet ve tetkik olunarak o tarihte idare-i merkumenin bir bakiye matlubu ve yahut Hazinenin alacağı tebeyyün eder ise bunun yövm-i be'diyesine değin güzeran edecek müddet için işleyecek olan faiz fiyatı rızayı tarafeyn ile ta'yin edilecek ve şâyed bu babda muvafakat-ı tarafeyn hasıl olmaz ise olhalde borçlu olan taraf diğerine def'aten işbu bakiye-i deyni tesviye etmeğe ve ***yahud diğer tarafın istediği faizi bilâ munazaa kabul eylemeye mecbur bulunacaktır.***

3/15 Mart 1289

Mühür: Esseyid Mehmed Rüştü

Ektir:

Lira-i Osmanî

650 000	Tuna vilâyetinin zikrolunan seksen sekiz senesi nehayeti ne kadar umum varidatından gayrı ez tahsilât kûsuru
550 000	Edirne vilâyetinin zikrolunan seksen sekiz senesi nehayetine kadar umum varidatından gayrı ez tahsilât kûsuru
300 000	Aydın vilâyetinin zikrolunan seksen sekiz senesi nehayetine kadar umum varidatından gayrı ez tahsilât kûsuru
1 500 000	

BELGE No : 19

Rumelide inşası mukarrer üç bin Kilometrelik Demiryolu'na sarfedilmek üzere yapılan (Tahvil) çıkarma anlaşması

No. 17 1873

1873 ün 50 000 000. TL lık Demiryolu İstikrazı

Sayın Mukavele akt edenlere,

Beyler,

İmparatorluk Hûkümeti size 1 Ocak 1874 tarihinde yazdığı mektubun son paragrafında, Demiryolu istikrazının ilk serisinin zamanını belirleme hakkını saklı tuttuğunu belirtmişti. Tarafınızdan bu istikraza ilişkin (bu istikrazla ilgili) şimdiden yapılmış ödemeler dikkate alınarak, İmparatorluk Hûkümeti bu yazı ile sizlere söz konusu ihracı yapmaya, ya 1 Mart ila 30 Nisan tarihleri arasından izin vermeğe, ya da ihracı geciktirmeği uygun bulursa en geç 30 Nisan'a kadar yapılan ödemeleri sizlere ödemeği tekeffül etmektedir.

Saygılar v.s

İstanbul 3 Ocak 1874

BELGE No : 19a

Hasılat-ı vakıası Rumeli ve Anadolunun işbu mukaveleye merbut cetvelde gösterilen cihetlerinde inşası mukarrer olan takriben üç bin kilometre demiryollarının masarif-i inşaiyesine münhasıran tahsis olunacak ve re's-ül-mal-ı itibarisi elli milyon lira-ı Osmanî olacak ve beş takıma bit-taksim imalatın itmam ve ikmali için hesap ve tahmin olunan beş sene müddet zarfında tedavüle çıkarılmak ve her bir takımın vakit ve suret-i ihraciyle bedelatının tediye-i tekasidi taraf-ı eşref-i Devlet-i Aliyeden ta'yin buyrulmak ve beherinin re'sül-mal-ı itibarisi yirmi iki lira-i Osmanî yani yirmi lira sterlin yahud beşyüz frankdan ibaret olup senevi yüzde beş hesabiyle faizi altı aydan altı aya verilmek ve re'sül-mal-ı itibarisi üzerine senevi yüzde yarım hesabiyle te'diye-i re'sül-mal akçesi tahsis olunarak ve altı ayda bir kere kur'a çekilerek işbu mukavelenameye merbut cetvel mucibince .... itibaren senede bedelâtı baştan başa te'diye ve ifa edilmek şeraitiyle tahvilât-ı mahsusa tanzim ve tertip olunmasına nezd-i âlî-i Saltanat-ı Seniyede karar verilmiş olduğuna binaen bir taraftan nam-ı nami-i Saltanat-ı Seniyeye olarak hareket eden Umur-ı Maliye Nazırı devletlû Mehmed Rüşdü paşa hazretleriyle diğer taraftan dahi Bank-ı Osmanî nam ve hesabına hareket eden Bank-ı mezkûr Başdirektörü Mösyö Foster ve Direktörü Mösyö Emil Deveaux ve İtibar-ı Umumi-i Osmanî şirketi nam ve hesabına hareket eden Şirket-i mezkûre Başdirektörü Mösyö Bernard Tubini beyninde zikri âtî mevad bil-mukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Ber minval-i muharrer mürettep olan tahvilatın her bir takımının tedavülüne ihracına dair muamelatın hitamına kadar suver-i icraiyesini tanzim etmek salahiyetini Devlet-i aliye kendisine hıfz buyurmakla beraber tahvilat-ı mezkûrenin her bir takımının muamelât-ı ihraciyesini ta'yin buyuracağı şeraite tevfikan icra eylemek ve bunun için gerek Dersaadet te ve gerek Avrupanın başlı mevaki-i tarafiyesinde suskripsiyonlar açmak ve bu suskripsiyonlardan tedavüle çıkarılamayan tahvilâtı elden satıp yerleştirmek ve ihraç olunan tahvilatın hasılatından Nafia Nezaret-i Celilesi cânibinden i'ta olunup Maliye Nezaret-i Celilesinden tasdik olunacak evamir ve talimat mucibince İ'malat-ı vakıaya ve edevat ve levazımat bedelâtına aid masarifatı tesviye edip masarifat-ı mezkûrenin gayriye bir akçe i'ta edememek ve mevaki'-i sarrafiyenin

hali salif-ül-beyan tahvilatın ihracına müsaid olmayan senelerde i'malât ve inşaatı teahhur ve sekteden vikayeten nehayet beş milyon lira-i Osmanî mikdar-ı itibarisi olarak ol senelerde çıkarılacak takımın hasılat-ı takribiyesi derecesinde hesab-ı cârî suretiyle ve faiz-i senevisi yüzde onu tecavüz edememek şartıyle bir sene müddet için akçe ikraz eylemek memuriyetlerini bâlâda muharrer-ül-esami müteahhid Bankalara ihale ve tefyiz eder ve çünki tahvilatın mürettep olduğu takımlar sene besene çıkarılacağından bunlardan bir takımın gerek Devlet-i Aliye hesabına olarak ve gerek bâlâda muharrer-ül esami müteahhit Bankalar tarafından maktuan deruhde edilerek çıkarıldığı sene içinde senin-i âtîyeye aid olan takımlar üzerine işbu madde hükmünce mezkûr Bankalardan karzen akçe talep buyrulamayacağı mukarrer bulunmuştur. Bu hizmetlere mukabil anların Devleti-i aliye hesabına olarak tedavüle çıkaracakları tahvilâtın her bir bakımının hasıl-ı nakdisi üzerine bir defa olarak yüzde iki Komisyon tahsis buyurur.

İkinci Madde

Bâlâda muharrer-ül-esami müteahhid Bankalar tahvilât-ı mezkurenin bir veya birkaç takımını ittihad-ı tarafeyn ile ta'yin olunacak fiyat ile maktuan deruhde etmek ve kendi hesablarına olarak tedavüle ihraç eylemek üzere me'mur olabilecekler ve madde-i sabıkada muharrer olan komisyon bu halde dahi bâlâda muharrer-ül-esami müteahhid Bankalarca mahsus olacağından bunun ittihad-ı tarafeynle ta'yin olunacak fiyata dahil olması caiz olacaktır. Ancak o halde Bank-ı Osmanî ile İ'tibar-ı Umumi-i Osmanî tarafından teklif olanan şeraitden ehven ve enfa' şerait ile işi diğer bir şirkete ihale buyurmaklık da Saltanat-ı Seniyeye muhayyer olacak ve şu kadarki Şerait-i mütesaviye ile onlar sairleri üzerine rûchaniyet hakkına mazhar olacaklarından başka madde-i sabıka hükmünce kendilerine i'tası meşrut olan ve müddet-i me'muriyetlerinin hitamına kadar kendi kendilerine te'min olunan yüzde iki komisyona halel gelmeyecektir.

Üçüncü Madde

Beher takım tahvilâtın hasıl-ı nakdisi üzerine bâlâda muharrer-ül-esami müteahhid Bankanın ahz edecekleri komisyondan ma'da Saltanat-ı Seniye hesabına olarak çıkaracakları her bir takımın gayrı ez Komisyon Emisyonu fiyatı beher yüz lira sterlin altmış iki lira-i Osmanî fiyatından ne kadar fazla olur ise bu fazlanın yüzde kırkını dahi Saltanat-ı Seniye onlara tahsis buyurur.

Dördüncü Madde

Tahvilat-ı mezkûre mar-ül-beyan Demir yollar hatlarıyle te'min olunmuştur.

Saltanat-ı Seniye işbu Demiryolların hasılat-ı sâfiyesinden çıkarılan tahvilatın faizi ve re's-ül-mala mahsup mebaliğini tesviyeye kâfi olacak mikdarını karşılık ittihaz edip şayed vefa etmez ise üst tarafını varidat-ı umumiyeden ikmâl etmeyi taahhüd buyurur.

Müddet-i inşaiye esnasında tahvilât-ı mezkûrenin faiziyle re's-ül-male mahsup akçesi yine işbu tahvilâtın esman-ı hasılasından tesviye olunacaktır.

Beşinci Madde

Faiz ve re's-ül-male mahsup akçeleri memalik-i mahrusa-i Şahanenin ve Avrupa'nın ta'yin olunacak başlı mevaki'-i sarrafiyesinde bâlâda muharrer-ül-esami müteahhid bankalar ma'rifetleriyle te'diye ve ifa olunup işbu hizmete mukabil her altı aylık te'diyatın mecmuu mikdarı üzerine tarafı eşref-i Saltanat-ı Seniyeden kendilerine yalnız yüzde yarım Komisyon i'ta buyrulacaktır.

Altıncı Madde

Beher takım tahvilât bedelatının aded-i tekasiti sandıkda beyhude yere akçe muattal olmayacak surette ta'yin olunacaktır.

Eğer yüzbin lira-i Osmanîden ziyade akçe üç aydan mütecaviz müddetle yanlarında kalacak olur ise işbu üç ayın hitamından itibaren senevi yüzde altı hesabiyle faiz işletmeyi bâlâda muharer-ül-esmai müteahhit bankalar taahhüd ederler ve bunun için mezkûr Bankalar tarafından bir hesab-ı cârî tutularak Devlet-i aliyenin makbuzatı günü gününe işbu hesaba zimmet ve teslimatı dahi tarih-i vuku'undan itibaren üç, mah sonra irad kayd olunacaktır zikrolunan yüz bin liranın üzerine kat'en faiz yürütülmeyecektir.

İşbu faizden hasıl olan mebaliğ dahi Demiryolların i'malatına sarf ve tahsis olunacaktır.

Yedinci Madde

Birinci takım tahvilat bilcümle kuponları üzerinde olarak çıkarılıp diğer takımların her biri ihrac olunandan evvel işlemiş olan taksitlerin kuponları kat've imha olunacaktır.

Sekizinci Madde

İnşası mutasavver olan Demiryolların suver-i inşaiyesini ta'yin etmek selâhiyetini Saltanat-ı Seniye münhasıran kendisine hıfzeder Bâlâda muharrer-ül esami müteahhid Bankalar bu babda hiç bir suretle icrayı müdahele edemeyeceklerinden başka i'malatı maktuan deruhde eden ve gerek eşya ve edevat i'ta eyleyenlere vuku'bulan te'diyatın üzerine komisyon namıyle ve nam-ı aharla akçe mutalebe edemeyeceklerdir. Bir de bilâ istizan mezkûr deruhdeci veya eşya ve edevat i'ta edicilere akçe vermek kat'iyen memnu'dur.

Dokuzuncu Madde

Ber vech-i meşruh ta'dad ve beyan olunan muamelâtın cereyanı esnasında terk-i me'muriyet etmekle bâlâda muharrer-ül-esamî müteahhid Bankaların salahiyeti olamayacaktır.

İşbu maddenin ahkâmına mugayir olarak gerek münferiden ve gerek müctemian bir güna hareketleri vuku'bulursa ondan terettüb edecek netayicin mes'uliyet-ı müşterekesini bâlâda muharrer-ül-esami Müteahhid Bankalar deruhde ederler.

Onuncu Madde

Bâlâda muharrer-ül-esami Müteahhid Bankalar Demiryolları tahvilâtının esman-ı hasılasını cem'ile birinci maddenin dördüncü fıkrasında münderic olan ahkâmına tevfikan sarf ve isti'mâl eylemeğe me'mur bulundukları cihetle ahkâm-ı mezkûrenin icrasiyçün tutulması lâzım gelen hesapları her ne vakit murad eyler ise Hazine-i Celile me'murlarından bir me'mur vasıtasıyle teftiş ve tetkik ettirmek salahiyetini Maliye nezareti kendisine hıfz eder.

Onbirinci Madde

Saltanat-ı Seniye bâlâda muharrer-ül esami Müteahhid Bankalarda teşekkül eden cemiyetin müddet-i me'muriyetini salif-ül beyan Demiryolların inşaat ve i'malatının revişine göre temdid veya tenkis eylemeye muktedir olacaktır.

Kezalik esnayı inşaatta hutut-ı mukarrerenin tevsiine ve yahud ana müceddeden bazı hatlar ilâvesine lüzum göründüğü takdirde tahvilât-ı mürettebeye zamimeten diğer takımlar tanzim etmekliğe Saltanat-ı Seniyenin selâhiyeti olup fakat ilk beş takım yerleştirilmedikçe onlara munzam olan takımların ihracı caiz olamayacaktır ve bu halde işbu tahvilat-ı munzamanın dahi tedavüle ihracı muamelâtı bâlâda muharrer-ül esami Müteahhid Bankalara muhavvel olacağından bunların ledelhace Devlet-i aliyeye edecekleri ikrazat hakkında birinci maddede münderic olan ahkâm ve şeraitin kezalik işbu tahvilât-ı munzamaya dahi şumulu olacaktır.

Şurası dahi mukarrerdirki bâlâda muharrer-ül-esami Müteahhit Bankalara birinci madde hükmünce ihale olunan me'muriyetin tahdidi hakkında Saltanat-ı Seniyenin kendisine hıfzeylediği salahiyet nihayet iki seneye şamil olup madde-i mezkûrede ta'yin olunan beş sene müddetin işbu iki seneden ziyade temdidi maddesi tarafeyn beyninde müceddeden akd-i mukavele olunmasına mütevakkıf olacaktır.

Onikinci Madde

Tahvilat-ı mezkûre ile bunların faiz kuponları taraf-ı eşref-i Saltanat-ı Seniyeden hâlen ve istikbalen her nevi'resim ve vergi ve tekâlif-i saireden muaf tutulmuştur.

Onüçüncü Madde

Kur'ası çıkan tahvilât ile faiz kuponları duhul-ı taksitten itibaren beş seneye kadar getirilmez ise bunların bedelâtı Hazine-i Celileye aid olacaktır.

İşbu mukavelename üç nusha-i asliye olarak Dersaadet'te tanzim olunmuştur.

15 Mart sene 1289

M. H. Foster
Emil Deveaux

Esseyyid
Mehmed
Rüşdü

Madde-i Munzama

Tarafeyn-i muahidin beyninde şurası mukarrerdir-ki tahvilat takımlarından birisi Saltanat-ı Seniye hesabına ihrac olunur ise o takım tahvilâtın masarif-i İ'maliyesiyle damga resmi ve mutad olan diğer bilcümle emisyon mesarifi Hazine-i Celileye aid olacak ve mezkûr takımlardan birisi bâlâda muharrer-ül-esami müteahhid Bankalar maktuan aldıkları takdirde sair bilcümle emisyon masarifini kendileri deruhde eylediklerinden Hazine-i Celile o halde yalnız resm-i damga ile tahvilatın masarif-i i'maliyesini tesviye edecektir.

Şurası dahi meşruttur ki tahvilâtı-ı mezkûrenin beher takımı gerek maktuiyet suretiyle emisyone olsun ve gerek Saltana-ı Seniye hesabına olarak ihrac olunsun anın hasıl-ı nakdisi üzerine yüzde iki komisyon ahzına bâlâda muharrer-ül esami Müteahhid Bankaların hakkı olacaktır.

Fi 15 Mart sene 1289

Esseyyid
Mehmed
Rüşdü

BELGE No : 19b

Osmanlı İmparatorluk Hûkümeti, Avrupa ve Asya Türkiyesinde inşa edilecek yaklaşık 3 bin kilometre demiryolunda kullanılmak üzere elli milyon Türk Lirası Nominal sermayeli tahvil ihraç etmeğe karar vermiş olup, bunu inşaatın müddeti olarak ön görülen beş yıllık bir süre içinde ihraç edilecek 5 seriye ayırmayı uygun görmüştür. Tahvil çıkarılışının ve ödemelerin zaman ve şartları İmparatorluk Hükûmeti tarafından belirlenecek olup, her tahvilin nominal değeri 22 Türk Lirası yani 20 İngiliz Lirası veya 500 F.Frank olacak, altı ayda bir ödemeli, yıllık % de 5 faiz getirecek, geri ödeme hamiline, kura çekimi ile .... tarihinden itibaren .... yılda, ekli amortisman tablosu uyarınca, nominalin üzerinden altı ayda bir ödemeli yılda % 0.5 amortismanlı olarak yapılacaktır.

Önde belirtilen hususlar muvacehesinde, aşağıda imzaları bulunan:

Osmanlı İmparatorluk Hûkümeti adına Maliye Nazırı Ekselans Mehmed Rüşdü Paşa ile,

Osmanlı İmparatorluk Bankası adına ve hesabına Genel Müdür ve Müdür M.H. Foster ve Emile Deveaux,

ve Osmanlı Genel Kredisi adına ve hesabına Genel Md. Bernard Tubini, arasında aşağıdaki hususlar kararlaştırılmıştır.

Madde 1

İmparatorluk Hûkümeti, yukarıda adı geçen müesseselere:

Yukarıda belirtilen çeşitli serilerdeki tahvillerin, bütün süreleri içinde bu işlemlerin tarzını tesbit etme hakkını elinde tutan Osmanlı İmparatorluk Hükûmeti tarafından saptanacak şartlar altında, Komisyona ilişkin bütün işlemleri yapma,

Bu gaye için hem İstanbul, hem de Avrupa ticarî çevrelerinin diğer merkezlerinde tahvillerin pazarlanmasını sağlama,

Maliye Nezareti tarafından vize edilmiş Nafia Nezareti, emir ve direktifleri uyarınca, inaşaata aid yapılan işlerin ve malzeme alımlarının

masraflarını ödeme, (Pek tabii ki yukarıda adı geçen müesseseler bu işlerin dışındaki her türlü ödemeyi red edebilirler.)

Eğer, dış finans çevrelerinde tahvil satışı zorluk gösterirse, her türlü gecikmeyi önlemek için, İmparatorluk hükûmetine bir yıl süre ile serbest hesap olarak bir seri tahvilin nominal tutarı olan en çok dört buçuk milyon Türk Lirasını avans mahiyetinde verme,

(bu avansların faizi yıllık yüzde onu aşmayacaktır) konularında vekâlet verilmiştir.

Bu hizmetler karşılığında, İmparatorluk Hûkümeti adı geçen kuruluşlara kendi adına ihraç edilen beher serinin efektif gelirin % 2'sini komisyon olarak verecektir.

Madde 2

Yukarıda adı geçen müeseseler, kendi hesaplarına, birlikte karar verilecek fiatlarla, bir veya birkaç seri senedi, götürü biçimde ihraçla görevlendirilebilirler.

Bu durumda İmparatorluk Hûkümeti, Osmanlı İmparatorluk Bankası ve Genel Osmanlı Kredisince kendisine ibraz edilen şartlardan daha avantajlısını bulursa işlemi başka bir müessese ile de yapabilir. Eşit şartlarda ise adı geçen iki müessese tercih edilecektir. Her durumda, bütün vekâlet süresince bu iki Bankaya bir önceki madde ile tanınan komisyon işleyecektir.

Madde 3

İmparatorluk Hûkümeti, mukaveleyi imzalayan kuruluşlara, her serinin efektif hasılatından alacakları komisyonun dışında, her serinin birinci seriye göre daha yüksek fiata satılabilmesi halinde bu artışın yüzde KIRK'ını bağışlayacaktır.

Madde 4

Senetler daha önce belirtilen bütün demiryolu hatlarınca garanti edilecektir.

İmparatorluk Hükûmeti, ihrac edilen senetlerin faiz ve amortismanları karşılanana kadar, yukarıda adı geçen demiryollarının hasılatını buna ayıracak, eğer yetmezse, farkı İmparatorluk genel gelirlerinden karşılayacaktır.

İnşaat sırasınca, tahvillerin faiz ve amortismanları ,yeni seri tahvillerin plansmanı ile karşılancaktır.

Madde 5

Faiz ve amortisman kuponlarının ödenmesi, belirlenecek Avrupanın başlıca finans pazarlarında mukaveleyi imzalayan iki kuruluşça yapılacaktır. Bu hizmet karşılığı işbu müeseseseler, her altı aylık ödeme tutarının yüzde 2 si tutarında bir bedeli hazineden alacaklardır.

Madde 6

Her serinin ödeme sayısı, kasalardaki nakdi, sıkıntıya sokmayacak şekilde ayarlanacaktır. Mukaveleyi yapan kuruluşlar, işlemler sırasında kasalarında duran yüzbin Türk Lirasının üstündeki meblağlara, bu süre doksan günü aşarsa ve bu doksan günün sonundan itibaren yüzde 6 faiz ödeyeceklerdir. Faiz demiryolu inşaatında kullanılacaktır.

Madde 7

İlk seri senetleri bütün kuponları ile ihrac edilecektir. Sonraki serilerin senetleri, eski geçen dönemlere aid kupon kesilip veya iptal edilip ihrac edileceklerdir.

Madde 8

İmparatorluk Hûkümeti, tasarlanan Demiryolu inşaatı tarzını dilediğince yapma hakkını saklı tutar. Mukaveleci kuruluşların hiçbir müdahale hakkı yoktur. Müteahhit firmalara ve malzeme satanlara yaptıklara ödemelerden herhangi bir komisyon taleb edemezler. Bu müteahhhit ve malzemecilere herhangi bir avans ödemesini emirsiz yapamazlar.

Madde 9

Mukaveleyi imzalayan kuruluşlar yukarıda belirtilen işlemler süresince vekâletten vaz geçemezler. İmparatorluk Hûkümeti, bu maddeye aykırı bir davranışın meydana getireceği her türlü neticeden, bu müesseseleri ayrı ayrı ve müteselsilen sorumlu tutacaktır.

Madde 10

İmparatorluk Hûkümeti, demiryolu inşaatının ilerlemesine göre, mukaveleyi imzalayan kuruluşlarca oluşturulan grubun geçerlik süresini uzatmak veya kısaltmak hakkına sahiptir. İnşaat süresince, yeni hatlar inşaasına karar verilirse, yeni ilave senet serileri çıkartmakta serbesttir.

İlave serilerin ihracı ilk beş serinin satışının tamamlanmasından önce yapılmaz.

Pek tabii ki, imparatorluk Hûkümetinin, birinci maddede sözü edilen vekâleti uzatma hakkı, yeni bir anlaşma yapılmazsa, söz konusu beş yılı iki yıldan fazla geçemez.

Ek Madde

Mukaveleyi imzalayan taraflar arasında, İmparatorluk Hûkümeti hesabına ihrac edilen bir tahvil serisinin baskı ve pul giderleri ve benzeri giderlerin Hûkümetce karşılanacağı, götürü ihrac durumunda ise Hükûmetin yalnız baskı ve pul giderlerini karşılayacağı konusunda anlaşma yapılmıştır.

Her iki durumda da, bahsi geçen % 2 komisyon mukaveleyi imzalayan kuruluşlara ödenecektir.

İstanbul, 24 Mart 1873

Ek Protokol

Bugün aşağıda adları belirtilen taraflar arasında akt edilen anlaşma ve özellikle bu anlaşmanın ikinci maddesi gereğince, aşağıda imzaları bulunan,

Osmanlı İmparatorluğu Hûkümeti adına hareket eden Maliye Nazırı Ekselans Mehmed Rüşdü Paşa,

Osmanlı İmparatorluk Bankası adına ve hesabına çalışan Genel Müdür M. H. Foster ve Müdür Emile Deveaux,

Osmanlı Genel Kredisi adına ve hesabına çalışan Genel Müdür Bernard Tubini,

arasında aşağıdaki husularda anlaşma imzalanmıştır:

Madde 1

Yukarıdaki anlaşma uyarınca Osmanlı İmparatorluk Hûkümeti yukarıda adları geçen kuruluşlara, demiryolları ilk seri tahvillerinin götürü pazarlanmasını bırakır.

İmparatorluk Hûkümetince nominal 3 Milyon Türk Lirasına bırakılan bu seride 100 İngiliz sterlini nominale 60 Türk lirası verilecektir.

İmparatorluk Hûkümeti hiçbir komisyon ödemiyecek, yalnız baskı, yabancı hûkümetlerce alınan pul bedeli ve diğer ihrac giderlenini karşılıyacaktır.

Madde 2

Bir önceki maddede belirtilen tahviller 1 Nisan 1873'ten itibaren faiz yükleneceklerdir.

Madde 3

Bu tahvillerin üzerinden yapılacak ödemeler 1 Mayıs'tan itibaren her ayın birinde yapılmak üzere oniki eşit taksitte olacaktır.

Bu ödemelerin hasılatı mukaveleyi imzalıyan kuruluşlarca, önceki anlaşmanın birinci maddesi dördüncü paragrafı uyarınca kullanılmak üzere toplanacaktır.

Madde 4

İmparatorluk Hûkümeti bugünden itibaren iki ay süre içinde, mukaveleyi imzalayan kuruluşlara bu mukavelenin konusu olan tahvillerin kesin senetlerini teslim edecektir.

İstanbul 24 Mart 1873

Bu ayın 24'ünde imzalanan Demiryolu tahvillerinin nominal ellimilyon Türk Liralık kontratı aşağıdaki değişikliklerle kesinlikle onanmıştır:

Madde 1 Paragraf 4 : " Reddedilebilirler" yerine "Yapamazlar" ibaresi Paragraf 5 : " Dörtbuçukmilyon" yerine "Beşmilyon" Madde 3 ("Birinci serinin götürü fiatına göre düzenlenecek")

Madde 4 Paragraf 2 : "Net hasılat denilecek"

Madde 5 "İstanbul'da ve Avrupa'nın" şeklinde değişecek.

Madde 8 Avansla ilgili kısım kalkıyor.

Ayrı bir madde olarak: Maliye nazırının hesapları kontrola bir memurunu gönderebileceğini belirten bir madde eklenecek.

Anlaşmaya eklenecekler

Onbeş yıl içinde ödenmesi talep edilmeyen kuponların müruru zamana uğrayacakları,

Hükümetin tahvil, sermaye, ve faizlerinden hiçbir vergi almayacağı

İstanbul 27 Mart 1873

Yukarıda değiştirilen 3 Maddenin kesin şekli:

İmparatorluk hükümeti, mukaveleyi imzalayan kuruluşlara her serinin efektif hasılatından alacakları komisyon dışında, hükümet adına ihraç edilen her seride yüz sterlinlik nominal değere altmışiki Türk Lirası'nın üstünde sağlıyacakları hasılatın %40'ını verecektir.

İstanbul 27 Mart 1873

24 Mart 1873 tarihinde imzalanan Demiryolu tahvillerinin ilk serisinin götürü pazarlanmasına ilişkin kontrat, aşağıdaki değişikliklerle kesin olarak onanmıştır:

Madde 1 Paragraf 2: Yüz sterlin nominale karşılık altmış Türk Lirası yerine altmışüç Türk Lirası.

Madde 1 Paragraf 3 şu şekilde yazılacak. "İmparatorluk hükümeti yukarıda belirtilen müesseselere aynı serinin efektif hasılatından %2 komisyon ödeyecektir. Aynı zamanda baskı yabancı hükümetlere ödenen harç pulları ve her türlü ihraç giderlerini üstlenecektir."

Madde 4

"Kesin senetler" yerine "Geçici senetler" denecek, kesin senetler bugünden itibaren 5 ayda teslim edilecektir.

27 Mart 1873

Taraflarca imzalanmış orijinale uygun kopyadır.

İmza

BELGE No : 20

820.000 İngiliz liralık kredi anlaşması 1873

Bir taraftan Saltanat-ı Seniyenin nam ve hesabına hareket eden Maliye Nazırı devletlû Mehmed Rüşdü paşa hazretleri ve diğer taraftan Bank-ı Osmanî'nin nam ve hesabına hareket eden Başdirektörü Mösyö Foster ve direktörü Deveaux beyinlerinde mevad-ı atiyül-beyan karargir olmuştur.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî idaresi Maliye Nezaret-i Celilesi nam ve hesabına olarak Sekizyüz yirmi bin lira sterlinlik bir kredi küşad edecek ve Maliye Nezaret-i celilesinden verilip işbu mukavelenameye rabt olunan iki kıt'a pusula mucibince bunun altı yüz yirmi bin İngiliz lirası Devlet-i Aliyenin Amerika'da bulunan memurları tarafından verilecek makbuz mazbatalarıyle Bank-ı mezkûrun Londrada bulunan şubesi üzerine keşide olunacak kambiyallar kabul olunarak te'diye ve ifa ve kûsur ikiyüz bin İngiliz lirası dahi Londra Sefaret-i Seniyesine İ'ta kılınacaktır.

İkinci Madde

Bank-ı Osmanî idaresi zikr olunan poliçelerin bedelini te'diye ettikçe bunun yüzde üç rub'unu komisyon olarak ahz ve tevkif edecektir.

Üçüncü Madde

İşbu avansın hesabı lira-i Osmanî olarak Dersaadet'te tutulacak ve mezkûr poliçelerin Maliye Nezaret-i Celilesinden verilen defterde muharrer vâ'deleri dühul ettikçe bunların Bank-ı Osmanî tarafından beyan olunacak Kambiyo fiyatı mucibince yani Bankanın Kambiyalları o günde herkaç kuruşa satılmış ise ona tevfikan bilhesab hasıl olacak bedelâtıyle sebkat eden ikinci madde hükmünce idare-i merkumenin ahz edeceği Komisyon Hesab-ı mezkûre zimmet kaydedilecektir.

Dördüncü Madde

Bank-ı Osmanî idaresinin bu veçhile te'diye edeceği mebaliğ üzerine her bir poliçenin yövm-ı duhulünden itibaren üç mah mürununa kadar senevi yüzde on hesebiyle faiz yürütülecek ve mezkûr üç mahın müruru-

rundan sonra Bankanın bir bakiye-i matlubu zuhur eder ise icâb eden faiz ve komisyonuyla beraber derhal Hazine-i Celileden tesviye edilecek ve tesviye edilemez ise gerek faiz ve gerek re's-ül-maldan işbu bakiye tamamen ifa olununcaya kadar muayyen olan yüzde on faizden fazla mahiye yüzde yarım komisyon verilecektir. İşbu mukavelenamenin müddeti henüz munkazıye olmazdan evvel Devlet-i aliye Hazinenin ihtiyacı için bir büyük istikraz akd edecek olur ise onun hasılatından Bank-ı Osmanî idaresinin işbu avanstan bâkî kalan matlubatı tesviye edilecek ve olvakte kadar Devletin henüz va'desi duhul etmemiş taahüdatı bulunur ise bunlar yine o va'delerle istikraz-ı mezkûr müteahhitlerinden tesviye ve ifa ettirilmek üzere Bank-ı Osmanî idaresine havalenameler verilecektir.

13 Muharrem Sene 290 ve 10 Mart Sene 289

Esseyid
Mehmed
Rüşdü.

BELGE No : 21

Bir taraftan nam-ı namî-i hesab-ı sami-i Saltanat-ı Seniyeye olarak hareket buyuran Sadırâzam ve asakir-i şâhâne seraskeri fehametlû Devletlû Hüseyin Avni paşa hazretleri ve Maliye Nazırı ûtûfetlû Yusuf beyefendi hazretleri ile diğer taraftan Bank-ı Osmanî nam ve hesabına olarak hareket eden Bank-ı mezkûr Başdirektörü Mösyö Foster ve Direktörü Mösyö Emil Deveaux beyninde zikri âti maddeler bil-mukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Saltanat-ı seniye mikdar-ı itibarisi kırk milyon lira sterlinden ibaret olmak üzere müceddeden yüzde beş faizli Esham-ı Umumiye tanzim buyuracaktır. Esham-ı cedide-î mezkûre el'an mevcut olan Esham-ı Umumiyeye ezher cihet mutabık olacak ve bunlara ait olan bilcümle fevaid ve imtiyazata anlar dahi tamamiyle mazhar olacaklardır. Esham-ı Cedide-i mezkûre gerek halen ve gerek istikbalen her nevi vergi ve rüsumatdan vareste olup kıymet-i asliyelerince hiç bir güna tenzilat icra olunamayacaktır Esham-ı Cedide-i mezkûre kuponları el'an mevcut olan Esham-ı Umumiye kuponları hakkında ta'yin olunmuş olan müddet ve mahallerde ve kezalik bunlar için mer'iyül-icra bulunan usul ve şeriat tahtında olarak Bank-ı Osmanî marifetiyle te'diye ifa olunacak ve esham-ı mevcude kuponlarından beş sene mururuna kadar bedeli aranılmayanlar için cârî olan iskat-ı hukuk kaidesi anif-ül-beyan Esham-ı Umumiye-i Cedide kuponları hakkında dahi mer'i-ûl~icra olacaktır.

İkinci Madde

İşbu mukavelenamenin birinci maddesi ahkâmınca tanzim buyrulacak olan ma'lum-ül-mikdar Esham-ı Umumiye-i Cedidenin Paris ve Londra borsaları kot defterine resmen kayıd ve idhalini te'min için iktiza eden tedabire teşebbüs etmekliği Saltanat-ı Seniye taahhüd buyurur.

Üçüncü Madde

Esham-ı Cedide-i mezkûrenin masarif-i tanzimiyesi Saltanat-ı Seniyeye ait olacaktır kezalik Esham-ı mezkûre hakkında düvel-i ecnebiye tarafından ahz ve istihsal kılınacak olan damga rüsumunu te'diye etmekliği Saltanat-ı Seniye taahhüt buyurur.

Dördüncü Madde

İşbu mukavelenamenin bais-i akd ve tanzimi olan Esham-ı Umumiye-i Cedide i'mal ve tehiye olundukça Paris'te vaki Bank-ı Osmanî idaresine teslim ve tevdi olunacaktır. Bâlâda beyan olunan kırk milyon lira sterlinlik Esham-ı Umumiye-i cedidenin mecmuu sür'at-ı mümküne ile tehiye ve teslim olunacak ve bunlar Bank-ı Osmanî idaresinin ta'yin edeceği bir memurun imzasını hâmil olacaklardır. Esham-ı mezkûrenin faizi 1/13 Temmuz Sene 874 tarihinden itibaren işleyecektir.

Beşinci Madde

Madde-i sabıka hükmünce Bank-ı Osmanî idaresine teslim ve tevdi olunacak olan kırk milyon lira sterlinlik Esham-ı Umumiye-i Cedideden yedi milyon lira sterlini Bank-ı mezkurun geçen Şehr-i Mayısın on sekizi tarihinde Saltanat-ı Seniye ile akd ve tanzim etmiş olduğu mukavelename ahkâmına tevfikan Hazine-i Celileye hesab-ı cârî suretiyle küşad edebileceği kredilere karşılık olmak üzere ifraz ve hıfz eylemeye Bank-ı mezkûr me'zun olacaktır.

Altıncı Madde

Esham-ı mezkûrenin bâkisi bulunan otuz üç milyon lira sterlinden onbeş milyon lira sterlini beher yüz lira sterlini nakden kırk iki lira sterlin fiyatiyle ve bunun kezalik mikdar-ı itibarî üzerine yüzde ikisi Komisyon olarak tenzil olunmak şartiyle Bank-ı Osmanî maktuan deruhde ve kabul eder. Fiyat-ı maktua-i mezkûrenin her nevi rüveysanstan ârû ve sâfi olduğu mukarrerdir . Binaenalyeh zikr olunan onbeş milyon lira sterlinlik Esham'ı Cedide-i Umumiye gelecek bin sekiz yüz yetmiş beş sene İseviyesi Kânun-u sânîsinin Rumî birinci ve Alafranga on üçüncü günü duhul edecek olan kuponları üzerinde olarak Bank-ı Osmanîye teslim olunacağından Bank-ı mezkûr dahi anif-ül-beyan kupon üzerine 1/13 Temmuz sene 874 tarihinden itibaren 1/13 Eylül tarihine kadar işlemiş olan faiz mikdarını Hazine-i celileye iade ve ifa eyleyecektir.

Yedinci Madde

Madde-i sabıka mucibince Bank-ı Osmaninin maktuan deruhde ve kabul eylediği Esham-ı Cedidenin mukabilinde 1/13 Eylûl 874 tarihinden itibaren altı ay müddet zarfında cem'an altı milyon lira sterlin te'diye ve ifa edecektir. Şurası mukarrerdir ki Bank-ı mezkûrun salif-ül-beyan taahüdüne mahsuben Frank olarak te'diye edeceği mebaliğin beher yirmi beş frangı bir lira sterlin hesap ve itibar olunacaktır Bank-ı Osmanî bâlâda muharrer altı milyon lira sterlini ber vech-i âtî tekasid-i şehriye-ı mütesaviye ile Paris'de yahud Londra'da kâin şubelerinde eda ve teslim edecektir.

Lira sterlini adet	Duhul-ı va'desi
1 000 000	1/13 Eylûl 874
1 000 000	1/13 Teşrini evvel 874
1 000 000	1/13 Teşrini sânî 874
1 000 000	1/13 Kânun-ı evvel 874
1 000 000	1/13 Kânun-ı Sânî 875
1 000 000	1/13 Şubat 875
6 000 000	Yekûn

Tekasit-i meşruhanın gerek mecmuunu ve gerek bir mikdarını salif-ül-beyan 1/13 Eylûl 874 tarihinden evvel ve sonra her ne vakit murad eder ise ber vechi peşin te'diye ve ifa eylemeye Bank-ı Osmanî'nin sâlâhiyeti bulunacak ve mezkûr 1/13 Eylûl 874 tarinden evvelce vuku bulacak teslimatın yövm-i ifasından itibaren tarih-i mezkûre kadar senevi yüzde on iki buçukdan icab eden faizi Bank-ı mezkûr hesabına olarak tenzil edileceği gibi zikr olunan 1/13 Eylûl 874 tarihinden sonra vuku bulacak teslimatın dahi kezalik tarih-i mezkûrdan itibaren yövm-i ifasına değin senevi yüzde on iki buçukdan icabeden eyyam-ı müteahhire faizi Bank-ı mezkûr tarafından Hazine-i Celileye İ'ta olunacaktır.

Ber minval-i meşruh Bank-ı Osmanînin nakden te'diye edeceği altı milyon lira sterlinin mecmuu Maliye Nezaret-i Celilesinin evamir ve talimatına tevfikan atiyûl-beyan hususata sarf edilecektir. Yani meblağ-ı mezkûrla "evvela" geçen Martın yirmi beş tarihiyle Paris'te akd olunan kırk milyon franklık avansın ma'faiz ve teferruat bedeli te'diye ve tesviye olunacaktır «Saniyen» Krup nam fabrikatora verilmek üzere geçen Mayısın yirmi altısı tarihiyle kezalik Paris'de istidane olunmuş olan iki milyon iki yüz elli bin frangın re's-ül-maliyle teferruatı ifa kılınacaktır «Sâlisen» Rumeli demir yolları tahvilatiyle Binsekiz yüz altmış dokuz ve bin sekiz yüz yetmiş üç seneleri istikrazlarının duhul edecek olan taksitlerinin te'diyesi için istikrazına lüzum görünen mebaliğ-i müteferrika olbabda akd olunan mukavelat ahkâmına tevfikan va'de-i muayyeneleri duhulünde mukarrızları yedine te'diye ve ifa edilecektir ve «Rabian» Maliye hazinesince bit-tanzim Bank-ı Osmanîye teslim olunacak olan defterde gösterileceği vechile gerek va'deleri geçmiş olan ve gerek önümüzdeki şehr-i Teşrin-i evvelin Rûmî birinci ve alafranga on üçüncü gününe kadar duhul edecek olan Londra ve Dersaadet mandaları tesviye olunacaktır va'deleri geçmiş olan mandaların duhul-ı va'delerinden itibaren yövm-i te'diyeye kadar güzeran etmiş olan eyyam için hâmillerine senevî yüzde oniki hesabiyle faiz i'ta eylemesi zımnında Bank-ı Osmanîye me'zuniyet verilmiş ve mezkûr ma-ül-zikr bedelatı dahi işbu mukavelenamenin sekizinci maddesi hükmünce açılacak Suskripsiyonun kapandığı günden itibaren gelecek şehr-i kânun-u evvelin Rûmî birinci ve Alafranga önüçüncü günü tecavüz edilmemek şartiyle nehayet bir mah zarfında te'diye ve tesviye olunmak lâzım geleceği mukarrer bulunmuştur. Zikri sebkat eden kararlar erbab-ı hukukun ma'lümu olmak üzere taraf-ı eşref-i Saltanat-ı Seniyeden gerek Dersaadet'te ve gerek Paris'te ve Londra'da gazeteler vasıtasıyle resmen ilân ve işae edilecektir.

İşbu maddede tasrih kılınan ma'lümatın mevki-i icraya götürülmesiyçün Saltanat-ı Seniye ile Bank-ı Osmanî beyninde senevi yüzde on iki buçukdan karşılıklı faiz yürütülmek üzere bir hesab-ı cârî küşad olunacaktır.

Sekizinci Madde

Saltanat-ı Seniye işbu mukavelenamenin altıncı maddesinde beyan olunan onbeş milyon lira sterlinlik Esham-ı Umumiye-i Cedideyi emisyon tarikiyle tedavüle çıkarmak hakkını münhasıran Bank-ı Osmanîye i'ta buyurur. Bu babda açılacak suskripsiyonun fiyatiyle sürveyansı ve evkat ve şeriat-i te'diyatı ve sair bilcümle şürutı münhasıran Bank-ı Osmanî tarafından ta'yin olunacaktır. Mamafih Bank-ı mezkûr evvelce Saltanat-ı Seniyeden tahsil-i rey etmedikçe ehlaleti hazıhî Esham-ı Umumiyenin te'diye-i muhassesatı hakkında muayyen olan mevaki'-i ma'lûmeden gayrıda suskripsiyon açamayacaktır. Şurası meşruttur ki açılacak suskripsiyonda va'desi duhul etmiş olan mandalar duhul-i va'delerinden itibaren senevî yüzde oniki hesabiyle icabeden eyam-ı müteahhire faizleri munzam olmak üzere emisyon esnasında muvakkat şahadetnameler i'tasına Bank-ı Osmanî'nin hak ve selâhiyeti olacak ve işbu muvakkat şahadetnameleri şimdiden tanzim ve i'tasına Bank-ı Osmanî'nin hak ve salâhiyeti olacak ve işbu muvakkat şahadetnameleri şimdiden tanzim ve tehiyye eylemeğe Bank-ı mezkûr me'zun bulunacak ve zikr olunan Şahadetnameleri Bank-ı mezkûr imza edecektir.

Dokuzuncu Madde

Saltanat-ı Seniye 1/13 Eylûl 874 tarihinden itibaren altı mah müddet mürurına kadar hiçbir güna esham ve tahvilât tanzim ve neşr etmemekliği taahhüd buyurur. Kezalik gerek bin sekizyüz yetmiş üç senesi istikrazının kısm-ı gayr-ı maktuuna aid olan tahvilâtı ve gerek zirde tasrih olunacağı vechile on sekiz milyon lira sterlinlikden ibaret olan Esham-ı Umumiyei Cedideyi Bank-ı Osmanî'den gayrı vasıta ile früht ettirmemeyi Saltanat-ı Seniye taahhüt buyurur. İkinci tertip olmak üzere tanzim olunmuş ve henüz eyadi-i tedavüle çıkarılmamış olan Esham-ı Umumiye bin sekiz yüz yetmiş iki senesinde akd olunmuş olan istikraz mukavelenamesine tevfikan istikraz-ı mezkûr mukabilinde çıkarılmış bulunan Hazine bonolarının mubadelesinden gayrı cihete sarf olunamayacaktır.

Onuncu Madde

Ber minval-i meşruh müceddeden tanzim olunacak olan Esham-ı Umumiyenin gayrı ez tahsis kûsuru olan on sekiz milyon lira sterlinlik Esham-ı Umumiye-i Cedideyi işbu mukavelenamenin dokuzuncu ve onbirinci maddelerinde muharrer kuyud tahtında olmak üzere dilhah-ı âlîsi vechile sarf ve isti'mal edebilmek hakkını Saltanat-ı Seniye kendisiyçün hıfz buyurduğundan buna mukabil mezkûr-ül-mikdar eshamın re's-ül-mal-ı i'tibarisi üzerine Bank-ı Osmanî'ye yüzde iki komisyon ita buyurur.

Onbirinci Madde

Saltanat-ı Seniye madde-i sabık hükmünce kendisiyçün hıfz etmiş olduğu hak ve selâhiyete binaen mar-ül-beyan on sekiz milyon lira sterlinlik Esham-ı Umumiye-i Cedideyi her ne vakit murad eder ise akdine lüzum göreceği mustakrızat-ı muvakkete karşılığında terhin buyurabilecek ve fakat bu misillû mustakrezat hakkında sair şirketlerin teklif edeceği şeraite musavî olarak Bank-ı Osmanî'den dermeyan olunacak şeraite rüchaniyet ita buyrulacağı gibi mustakrezat-ı mezkûrenin müddet-i te'diye ve tesviyesi dahi her halde 1/13 Mart 875 tarihinden muahher olmak lâzım gelecektir. Ve tarih-i mezkûrdan sonra Saltanat-ı seniye zikrolunan on sekiz milyon lira sterlinlik Esham-ı Umumiye-i Cedideyi her ne suret ve ne vesatetle olur ise olsun istediği vechile früht edebilecektir.

Onikinci Madde

Saltanat-ı Seniye kendi yed-i âlîsinde kalacak olan anif-ül-beyan onsekiz milyon lira sterlinlik Esham-ı Umumiye-i Cedideyi terhin ile istidane edebileceği mebaliği ve yahud Esham-ı mezkûrenin frühtu ile hasıl olacak esmanını tamamiyle işbu mukavelenameye merbut «A» işaretli defterde gösterilen düyuna müteferrika-i mevcûdenin tesviyesine hasr-u tahsis eylemekliği kat'iyen taahhüd buyurur.

Onüçüncü Madde

Bin sekiz yüz yetmiş senesi istikrazının kısm-ı gayr-ı maktu'una aid olup elhaleti haiz ihi müstakrezat-ı müteferrikaya karşılık olmak üzere taht-ı rehinde bulunmuş olan tahvilât ileride müstakrezat-ı mezkûrenin tesviye-i bedelatiyle rehinden kurtarıldıkça bunları Saltanat-ı Seniye hesabına olarak cem've hıfz eylemeğe me'mur bulunan Bank-ı Osmanîye tevdi've teslim olunacak ve tahvilat-ı mezkûre taraf-ı eşref-i Saltanat-ı Seniyyeden işbu mukavelenamenin dokuzuncu maddesinde ta'yin olunan şeraite tevfikan sarf ve istimal olunabilecektir.

İşbu mukavelename iki nüsha-i asliye olarak 8/20 Ağustos 1874 tarihiyle Dersaadet'te tanzim olunmuştur.

Yusuf — Hüseyin Avni

M.H.Foster

Kırk milyon lira sterlinlik yüzde beş faizli esham-ı Umumiye-i cedidenin tanzimine dair Saltanat-ı Seniyye ile Bank-ı Osmanî beyninde bugünkü tarihle akd ve teatî kılınan mukavelenamede suret-i sarfı ta'yin ve tasrih olunmayıp mukavelename-i mezkûrun dokuzuncu ve onbirinci maddelerinde muharrer kuyud tahtında olmak üzere Saltanat-ı Seniyyenin yed-i ihtiyar-ı âlîsine bırakılmış olan onsekiz milyon lira sterlinlik esham-ı Umumiye-i cedide mukabilinde bunun mikdar-ı itibarisi üzerine Bank-ı Osmaniye yüzde iki komisyon i'tası mezkûrun onuncu

maddesi mucibince taraf-ı eşref-i Saltanat-ı Seniyyeden taahhüd buyrulmuş olduğuna nazaran bir taraftan nam-ı nami ve hesab-ı sami-i Saltanat-ı Seniyeye olarak hareket buyuran sadırazam ve Asakir-i Şâhâne seraskeri fehametlû Devletlû Hüseyin Avni paşa hazretleriyle Maliye Nazırı ûtûfetlu Yusuf beyefendi hazretleri ve diğer taraftan Bank-ı Osmanî nam ve hesabına hareket eyleyen Bank-ı mezkûr Başdirektörü Mösyö Foster ile Direktörü Mösyö Deveaux beyninde mevad-ı âtiye bilmukavele karargir olmuştur.

Madde-i vâhide

Anif-ül-beyan mukavelenamenin onuncu maddesi hükmünce Bank-ı Osmanîye i'tası mukarrer olan yüzde iki komisyonu aynen ahz ve kabul eylemesini Saltanat-ı Seniyye Bank-ı Osmanîye teklif edip Bank-ı mezkûr dahi zikrolunan komisyonu beher yüz lira sterlinli sâfi olarak nakden kırk lira sterlin fiyatiyle aynen esham-ı Umumiye-i cedide olarak kabul etmekle bu hesaba göre Bank-ı mezkûr bâlâda muharrer on sekiz milyon lira sterlinlik Esham-ı Umumiye-i cediden dokuzyüz bin lira sterlini ahz ve ifraz eylemeye me'zun olacağı gibi bu mikdar eshame merbut olan 1/13 Kânun-ı sânî sene 1875 Kuponunun da 1/13 Temmuz sene 1874 tarihinden itibaren 1/13 Eylûl 1874 tarihine kadar işlemiş olan faiz bedelini Hazine-i Celileye iade ve ifa etmeğe mecbur bulunacaktır. İşbu mukavelenamenin bais-i tanzimi olan mar-ül beyan dokuz yüz bin lira sterlinlik Esham-ı Umumiye-i Cedideyi Bank-ı Osmanî idaresi sâlif-ül-beyan mukavelenamenin sekizinci maddesi mucibince maktuen deruhte etmiş olduğu onbeşmilyon lira sterlinlik Esham-ı Umumiye-i Cedidenin emisyonu için ta'yin olunan müddetlerde ve aynı şartlar tahtında olarak tedavüle çıkarmağa ve istediği veçhile sarf ve istimal eylemeğe mezun olacaktır. Bank-ı Osmanî idaresi işbu dokuz yüz bin lira sterlinlik Esham-ı Umumiye-i cedideyi ber vechi meşruh tedavüle çıkardığı takdirde anif-ül-beyan onbeş milyon lira sterlinlik Esham-ı maktua hakkında tanzim ve i'tasına me'zun olduğu muvakkat şahadetnameler misillû mezkûr dokuz yüz bin lira sterlinlik esham hakkında dolu şahadetnameler vermeye sâlâhiyetli olacak ve işbu şahadetnameleri kezalik şimdiden tanzim ve tehiyye eyleyebilecektir.

İşbu mukavelename iki nusha-ı asliye olarak Derşaadet'te 8/20 Ağustos sene 1874 tarihiyle tanzim olunmuştur.

Yusuf — Hüseyin Avni

Foster

Emil Deveaux

BELGE No : 21a

No 19 1874

İstanbul, 8/20 Ağustos

40.000.000 TL lik Umumi borç alınması ile ilgili kontrata ek

Aşağıda imzaları bulunan:

Bir tarafta: Osmanlı İmparatorluk Hükümeti namına ve hesabına hareket eden, Emperyal Majesteleri Sultanın Büyük Veziri ve Harbiye Nazırı Altesleri Hüseyin Avni Paşa ve Maliye Nazırı Ekselansları Yusuf Bey,

Diğer tarafta; Osmanlı İmparatorluk Bankasını temsil eden ve nam ve hesabına hareket eden Genel Müdür M. H. Foster ve Müdür Emile Deveaux Bugün Osmanlı Hükümeti ile Osmanlı İmparatorluk Bankası arasında yüzde 5 konsolide edilmiş kırk milyon sterlin nominal değerli bir meblağın ibrazı hakkında aktedilen kontratın, 10.cu maddesinde Osmanlı İmparatorluk Bankası lehine, 9. ve 11.ci maddelerde sözü edilen kısıtlamalar dışında İmparatorluk Hükümetinin ihtiyarında tuttuğu onsekiz milyon sterlinlik bölümden %2 (yüzde iki) komisyon öngörüldüğü dikkate alınarak,

Aşağıdaki husus görüşüldü ve karara bağlandı:

Tek Madde

Osmanlı İmparatorluk Hükümeti, Osmanlı İmparatorluk Bankasına, yukarıda sözü edilen kontratın 10.cu maddesi gereği vereceği yüzde iki komisyonu, söz konusu obligasyonlar olarak ödemeyi teklif eder. Osmanlı İmparatorluk Bankası bu teklifi, 100 sterlin nominal değerli obligasyon 40 sterlin nakite eşit sayılmak üzere kabul eder. Dolayısiyle onsekiz milyon sterlin nominal değerli meblağın, bu şekilde yüzde beşine tekabül eden dokuz yüz bin sterlinlik bölümünü almağa yetkilidir. 1/13 Ocak 1875 tarihli olup geçmiş 1/13 Temmuz tarihinden 1/13 Eylül'e kadarlık süreyi kapsayan kuponlar İmparatorluk hazinesine iade edilecektir.

Banka sözü geçen dokuz yüz bin sterlin nominal değerli konsolide edilmiş senedi istediği gibi kullanmağa veya diğer senetlerle aynı şartlarda satmağa Madde 8 uyarınca yetkilidir

Banka bu dokuzyüz bin sterlin nominal meblağ için, onbeş milyonluk meblağ için yapılana eşdeğer geçici belgeler verecektir. Bu geçici senetleri yaptırmağa yetkilidir.

İstanbul'da 8/20 Ağustos 1874'de iki nüsha tanzim edildi.

İmzalar

BELGE No : 22

Bank-ı Osmanî ile saireden 28 Kânun-u evvel Rumî 89 tarihiyle bir milyon lira sterlinin te'min ve te'diyesine karşılık ta'yini tensib buyrularak mukavelenamesine ilâve edilecek olan Rumelinin seksen dokuz senesi Umum emvalinden gayrı ez irsâlât ve havalat bakiyesi

guruş 3 500 000

Pondötrezorların doksan senesinde verilecek muhassesatına nisbetle karşılıklarından fazla görülen Diyarbakır ve Erzurum ve Sivas ve Hüdavendigâr ve Konya ve Kastomonu ve Aydın ve Ankara ve Trabzon vilâyetleriyle Cânik ve İzmid sancakları ağnam rüsumunun sene-i mezkûre hasılat-ı

guruş 8 500 000

12 000 000

Bir taraftan nam-ı nami-i ve hesab-ı sami-i Saltanat-ı seniyeye olarak hareket eden Sadırâzâm Fehametlû Devletlû Mehmed Rüştü paşa hazretleri ve Maliye Nazırı Devletlû Hamdi paşa hazretleri ve diğer taraftan ber vechi zîr isimleri hizasında gösterilen mebaliğ nisbetinde olarak her biri kendi hesabına hareket eyleyen şirket ve sarrafan-ı mahalliyeden mürekkeb bir cemiyet beyninde atiyül-beyan mevad bilmukavele karargir olmuştur.

Lira sterlin	
215 000	Bank-ı Osmanî idaresi
200 000	Şirket-i Umumiye-i Osmaniye
190 000	İtibar-ı Umumi-i Osmanî şirketi
155 000	Ostro otoman Bankası
150 000	Mösyö Con Tomson
030 000	Konstantinopl Bankası
035 000	Kambiyo ve Esham şirketi
010 000	Yovan efendi Şişman oğlu
005 000	Mösyö Piyar Kamare
010 000	Maksudzade Simon efendi
1 000 000	

Birinci Madde

Cemiyet-i merkume mecmu bedeli yüzde beş faizli Esham-ı Umumiye ile yüzde dokuz faizli Hazine tahvilâtının 1/13 kânun-u sânî 1874 tarihinde duhul edecek olan kupon taksitlerinin te'diye ve ifasına münhasır olmak yani dört yüz doksan dört bin yüz yetmiş dört lira sterlin ve on şilin mezkûr yüzde dokuz faizli Hazine tahvilâtı taksitine ve ma bakisi dahi Esham-ı Umumiye taksitine sarfedilmek üzere Devlet-i aliyyeye cem'an bir milyon lira sterlinlik bir avans ikraz edip Devlet-i aliye dahi işbu avansı kabul ve istikraz buyurur.

İkinci Madde

Muharririn-i imza zikr olunan bir milyon lira sterlinlik avansın bedeli mukabilinde her birerleri kendi hisse-i mevzuaları nisbetinde olmak ve kambiyo fiyatı şimdiden kararlaştırıldığı veçhile beher lira sterlin yüz on üç guruş hesap olunmak üzere adiste olarak Londra üzerine poliçeler i'ta edeceklerdir.

Üçüncü Madde

Zikr olunan avansın re's-ül-malı olup Devleti Aliyyeye zimmet kaydolunacak olan bir milyon yüz otuz bin lira-i Osmanî üzerine behesab-ı cârî senevi yüzde on ikiden faiz ve bir defalık olmak üzere yüzde üç hesabıyle bir komisyon tahsis olunacak ve bu komisyonun hasılı hesab-ı cârînin bâlâsına zimmet kayd olunacaktır.

Dördüncü Madde

Saltanat-ı Seniye işbu avansın re's-ül-mal ve faizini üç taksitle yani bir sülüsünü Hazine-i Celilenin 1873 senesi varidat-ı umumiyesinin hasılat-ı müteahhiresinden ifa edilmek üzere işbu mukavelenamenin imza olunduğu tarihten itibaren 1874 senesi Mart-ı Rûmînin ibtidasına ve bir sülüsünü yine tarih-i mukavelenameden itibaren mezkûr 1874 senesi Mayıs-ı Rûmînin ibtidasına ve bir sülüsünü dahi kezalik tarih-i mukavelenameden itibaren sene-i merkume Temmuz-ı Rûmînin ibtidasına kadar vaki olan müddetler zarfında lira-i Osmanî olarak Dersaadet te tesviye buyuracaktır.

Beşinci Madde

Tekasid-i Selase-i meşruhadan sülüsan-ı ahirenin vakt-ü zamaniyle te'min-i te'diyesiyçün Saltanat-ı Seniye işbu mukavelenameye merbut pusulada gösterilen Anadolu vilâyatının gelecek 1874 (yani 1291) senesi ağnam rüsumunu şimdiden karşılık tahsis buyurduğundan rusüm-ı mezkurenin hasılatını ahz-u kabza me'mur bulunan Bank-ı Osmanî idaresi emrine olarak Vilâyat-ı merkume üzerine icabeden havalenameler bit-tanzim en nihayet gelecek Mart-ı rûmînin ibtidasına kadar idare-i mezbureye teslim buyrulacaktır. Şayed rüsum-ı mezkûre Hazine-i Maliyeden ahara ihale ve ilzam olunduğu takdirde indel-müzayede uhdelerinde tekarrür edecek olan varidatın mecmuu hasılatını

mültezimlerin tamamiyle mezkûr Bank-ı Osmanî idaresine ve yahut havale edeceği mahalle te'diye ve ifa etmek üzere taahhüdü havi birer kıt'a sened i'tasına mecbur olacakları ve bu suretle hem kendilerinin ve hem de kefillerinin işbu avansa karşılık tutulan varidatın hasılatı-' vakıasını kabz etmeğe me'mur olan mezkûr Bank idaresine doğrudan doğruya medyun bulunacakları şeraiti dahi kat'iyen ve sarahaten müzayede defterlerine derc edilecektir.

Altıncı Madde

İşbu avansın müddeti üçüncü maddede ta'yin olunduğu veçhile 1/13 Temmuz 1874 tarihinde munkaziye olacağından ve ol tarihte kat'ı lâzım gelen hesab-ı umumisinin bir kıt'a defteri mukarrizler ma'rifetiyle tanzim ve Saltanat-ı Seniyeye takdim olunarak Hazine-i Celilece şerait-i mukaveleye tatbikan tedkiki icra ve defter mucibince mukarrizlerin gerek re's-ül-malden ve gerek faiz ve komisyondan gayrı ez tesviye her ne mikdar alacağı tebeyyün eder ise Hazine-i Celilece nakden kendilerine ifa edilecek ve edilmediği surette mikdar-ı bakiye-i mezkûre anif-ül-beyan 1/13 Temmuz 1874 tarihinden itibaren müceddeden re's-ül-mal hey'etine vaz olunarak tamamen tesviye olununcaya değin ***mürur edecek müddet için mukarrizler hesabına senevi yüzde on ikiden faiz ve şehrî yüzde bir buçukdan dahi komisyon işletilecektir.*** Bakiye-i mezkûre tahsile te'diye ve ifa olundukda mukarrizler olvakte kadar yedlerinde tahsisat ve te'minatı kâmilen Hükümet-i Seniyeye iade edecekler ve bakiye-i mezkûreden bir cüz'î mikdarı tesviyesiz kaldığı takdirde bunun karşılığında yedlerinde bulunan tahsisat ve te'minattan icabeden mikdarını hıfz ve tevkife mukarrızların hakkı olacaktır.

Yedinci Madde

İşbu avans hakkında zamime-i te'minat olmak üzere Saltanat-ı Seniye 1872 senesinde akd olunan yüzde altı faizli istikrazın kısm-ı ihtiyarisine müteferriri' tahvilât-ı asliyeden olarak cem'an iki milyon dokuz yüz bin liralık tahvilâtı mukarrizların hesabına mahsuben en nehayet 1874 senesi şehr-i Nisanında Bank-ı Osmanî idaresine teslim ettirecek ve tahvilat-ı mezkûre istikraz-ı mezburên hitam-ı müddet-i ihtiyaresi olan 1875 senesi şehr-i Martına kadar Fransa Bankasında hıfz edilmek üzere mar-ül-beyan Bank-ı Osmanî idaresi ma'rifetiyle mezkûr Fransa Bankasına tevdi ve teslim olunacaktır. Ber vech-i meşruh Fransa Bankasında mahfuz bulundurulacak olan iki milyon dokuz yüz bin liralık tahvilât-ı asliyenin gerek mecmuu ve gerek bir mikdarı zikr olunan 1873 senesi istikraz müteahhitleri tarafından deruhde olunduğu takdirde Saltanat-ı Seniye işbu tahvilâtı müteahhide bedelatından mukarrizlerin bakiye-i matlubunu te'diye ve tesviye etmeyi taahhüd buyurur.

Sekizinci Madde

Zikr olunan 1873 senesi istikrazı müteahhitleri işbu istikrazın ihtiyara kalan kısmını va'de-i mukarreresi hulułunde deruhde eylemedikleri surette mukarrizler ber vech-i muharrer Fransa Bankasında mahfuz tahvilattan bakiye-i matlublarını tesviyeye elverecek mikdarını va'de-i meşruhadan onbeş gün sonra Saltanat-ı Seniyenin hesabına ve mesarifi yine kendisine aid olarak enfa suretiyle früht ettirmeye selâhiyetli bulunacaklardır. Şurası meşrutturki tahvilât-ı mübeyyienin bedelât-ı hasılasından bakiye-i mezkûre tesviye olundukdan sonra gayri ez mesarif fazlası kalır ise derhal Hazine-i Celileye iade olunacağı gibi bedelât-ı mustahsıla-ı mezkûre işbu avansın ma'teferruat res-ül-malını kâmilen tesviyeye kâfi olmadığı surette dahi noksanı derhal Hazinece ikmâl edilecektir.

Dokuzuncu Madde

İşbu avansa karşılık tahsis olunan bâlâda muharrer varidatın umur tahsiliyesince icra'y-ı nezaret etmek ve bunun her vechile tesri'-i cereyanına sarf-ı sai eylemek üzere şirket-i Umumiye-i Osmaniye ile İtibar-ı Umumi-i Osmanî şirketi ve Konstantinopl Bankası hassaten memur bulunacaklar ve tahsilat-ı vakıa Bank-ı Osmanî idaresinde cem ve hıfz olunup bunun kuyudat-ı Umumiyesi ve Hissedaranın husus-ı mevzualarına isabet edecek mebaliğin tevzi ve teslimi muamelâtı dahi idare-i merkumeye muhavvel olacaktır.

Onuncu Madde

Beşinci maddede beyan olunan havalatın kabzına me'mur olanlar hükümet-i mahalliyelerden kendilerine teslim olunacak mebaliğin cins ve mikdarını havi makbuz senedatı i'ta edecekler ve senedat-ı mezkûrenin Dersaadete vürudunda mutazammın oldukları akçelerin lira-i Osmanîye tebdili muamelesi Hazine-i Celilenin inzimanı-ı muvafakatıyle Bank-ı Osmanî idaresi tarafından icra edilerek hasıl olacak lira-i Osmanîler yövm-i tebdilin ertesi gününden itibaren işbu avansın hesabına, irad kayd olunacaktır. ***Vilâyatta vuku bulacak tahsilâtın Dersaadete nakli mesarıfı Hazine-i Celileye aid olacaktır.***

İşbu mukavelename iki nusha-i asliye olarak Dersaadet te 21 Kânun-u evvel 289 ve alafranga 9 Kânun-u evvel 1874 tarihiyle tanzim olunmuştur.

(Mühür)
Esseyid Ahmed Hamdi

(Mühür)
Esseyid Mehmed Rüştü

BELGE No : 22a

No 20

İstanbul, 9 Ocak 1874

İmparatorluk Osmanlı Bankası Müdürlüğüne

Galata

Baylar,

Bu mektubumla beyan ederim ki;

Bugün imzalanan bir milyon sterlin liralık avans anlaşmasının 3. cü maddesinde belirtilen her üç vadenin hitamında, bu avansın alacaklarına üçte birler olarak geri ödenmesinde meydana gelebilecek ***her türlü bakiye için, kararlaştırılan yıllık % 12 faize ek olarak ayda yüzde 1 (% 1) ek komisyon ödenecektir.*** Bu komisyon bakiyenin ana para ve faizi ile tamamen ödenmesine kadar devam edecektir.

Dolayısıyle sizi, gereken hallerde, yukarda belirtildiği gibi hareket etmeğe yetkili kılıyorum.

Saygılarımla

İmza

İmza

BELGE No: 22b

1874 No 20

9 Ocak 1874/ 28 Aralık 1873

Osmanlı İmparatorluk Hükümetine, 9 Ocak 1874/28 Aralık 1873 de Osmanlı İmparatorluk Bankası ve şehrin bir grub bankerleri tarafından açılan 1 000 000. TL avans anlaşmasının orijinali

(Sözleşme anında yazıldığından satırlar okunaksız)

Aşağıda imzası olanlar, bu belge ile imzaları hizasındaki meblağ kadar, Osmanlı İmparatorluk Hükümetine açılacak BİR MİLYON sterlinlik avansa iştiraki tekeffül ederler. ***Aşağıda şartları yazılı bu avans, yalnız 1/13 Ocak 1874 de vadesi gelen 494 174,10 Sterlinlik % 5 Umumi borç ve % 9 luk Hazine bonoları kuponları ile diğer Hazine bonoları kuponları ve Aralık ayı bakiye borçları ödemede kullanılacaktır.***

1-) 1 000 000. sterlinlik avansın ödenmesi, imzaları olanlar tarafından iştirakları oranında Londrada teslimde ödenecek bonolarla yapılacaktır. 1 sterlin 113 kuruş kuru esas alınacaktır.

2-) Yukarıda belirtilen avans ana parası 1 130 000. Türk lirasına tekabül etmekte olup, Osmanlı İmparatorluk hükümeti bu borç için yılda % 12 faiz ve % 3 komisyon ödeyecektir. ***Bu komisyon miktarı avanstan ilk ödenecek meblağ olacaktır.***

3-) Yukarıda sözü geçen avansın anapara ve faizlerinin ödenmesi, Osmanlı İmparatorluk Hükümeti tarafından İstanbul'da Türk lirası olarak aşağıdaki şekilde yapılacaktır.

Üçte biri imza tarihinden başlayarak, 1/13 Mart 1874'e kadar, İmparatorluk Hazinesi, 1873 yılı gecikmiş genel gelirlerinden, üçte biri, imza tarihinden başlayarak 1/13 Temmuz 1874'e kadar, üçte biri, aynı tarihden başlayarak 1/13 Temmuz 1874'e kadar .

4-) ***Son iki taksidin ödenmesi için karşılık olarak, Osmanlı İmparatorluk Hükümeti gelecek 1874 (1291) yılının Anadolu Vilayetlerinin Agnam (Koyun) vergisi gelirlerini göstermektedir.***

İmparatorluk Hazinesi en geç önümüzdeki 1/13 Mart'a kadar, Osmanlı Bankası emrine yukarıda belirtilen vilayetlere yazılı emirleri vermeği tekeffül eder. Osmanlı İmparatorluk Hükümeti söz konusu vilayetlerin valilerine, bu avansla ilgili koyun vergisi gelirlerinden hiçbir harcama yapmamaları mutlak emrini verecektir.

İmparatorluk Hazinesinin yukarıda sözü geçen gelirlerini kiraya vermesi durumunda, mültezimlik şartnamesinde açıkça belirtilecektir ki, mültezimler ve onların görevlendirecekleri şahıslar, avansın geri ödenmesinde, ödemelerin bir merkezde toplanmasını üstlenen Osmanlı İmparatorluk Bankasına teslim etme zorunluluğundadırlar. ***Bankanın taksit toplama mültezimleri olarak görev yapacaklardır.***

5-) Bu avansın son vadesi, Madde 3'de 1/13 Temmuz 1874 olarak tesbit edilmiş olduğundan, bu tarihde hesabın nihayi durumu mukavele sahipleri tarafından Osmanlı İmparatorluk Hükümetine sunulacaktır.

Anapara, faiz ve komisyondan gelen her türlü bakiye mukavele sahiplerine İmparatorluk Hazinesince peşin olarak ödenecektir. Ödemenin yapılmaması halinde 1/13 Temmuz 1874 tarihinden itibaren bu bakiye yeni bir borcun anaparasını teşkil edecek ve ***bu anaparaya yıllık % 12 (oniki) faiz ve aylık % 1,5 (bir buçuk) komisyon, tamamen ödenmesine kadar uygulanacaktır.*** Borcun tam ödenmesi halinde mukaveleye iştirak edenler, o zamana kadar ellerinde tutacakları bütün tahsisleri ve garanti belgelerini İmparatorluk Hükümetine iade edeceklerdir. Bir kısmının ödenmemesi durumunda ise sermayelerini korumak için yeterli miktarda tahsis ve garanti belgesini ellerinde tutmağa devam edeceklerdir.

6-) Ek bir garanti olarak Osmanlı İmparatorluk Hükümeti, borç verenler hesabına, Osmanlı İmparatorluk Bankasına en geç Ağustos 1874 ayı içinde, ihtiyarındaki 1873 %6 lık istikrazi nihayi senetlerinden 2 900 000. liralık teslim edecektir. Bu senetler Osmanlı İmparatorluk Bankası tarafından Fransa Bankasına, bu senetlerin vade sonu olan 1875'e kadar emanet edilecektir. Eğer kontrat sahipleri dilerse bu %6 faizli 1873 yılı, 2 900 000. liralık borç senedlerinden, alacaklarına tekabül edecek değerde olan miktar İmparatorluk Hükümeti tarafından kendilerine verilecektir.

7-) Kontrat sahipleri, % 6 lık 1873 ikrazının yukarıda belirtilen tahsisini istemezlerse vade tarihinden 15 gün sonra, bunları her türlü masrafı Osmanlı İmparatorluk Hükümetine aid olmak üzere, bakiyelerini kapatmak için uygun fiyatla satmağa yetkilidirler. Artan para olursa İmparatorluk Hazinesine verilecektir. Satış, bakiyeyi anapara faiz ve komisyon olarak karşılamazsa Hazine farkı ödeyecektir.

8-) Osmanlı İmparatorluğu Umumi Şirketi .... ve İstanbul Bankası yukarıda belirtilen İşlemlerin kontrolu ve hızlandırılmasından yükümlüdürler. Gelirler, Osmanlı İmparatorluk Bankasında toplanacak ve onun tarafından alacaklılara, verdikleri avans oranında paylaştırılacaktır.

9-) Madde 4 de sözü edilen havalelerin .... yükümlü .... ler kendilerine yapılan her türlü ödeme için otoritelere ödemelerin yapıldığı para cinslerini de içeren makbuzlar verecektir. Bu makbuzlar kendisine gelince, Osmanlı İmparatorluk Bankası, Hazine işbirliği ile, bunları Türk lirasına çevirecektir. Hesaba aktarış paranın çevrildiği günün ertesi gün kabul edilecektir. Meblağların vilayetlerden İstanbul'a nakli masrafları İmparatorluk Hazinesince karşılanacaktır.

İstanbul, 9 Ocak 1874/13 Aralık 1873

200 000. St.	Osmanlı İmparatorluk Bankası,
200 000. St.	Osmanlı İmparatorluğu Umumi Şirketi,
190 000. St.	Osmanlı Umumi Kredisi,
140 000. St.	Osmanlı Bankası,
150 000. St.	J. R. Tompson,
30 000. St.	Halk Bankası,
10 000. St.	Osmanlı Kambiyo Şirketi,
35 000. St.	? ?, (Okunamadı)
15 000. St.	? ?. (Okunamadı)

BELGE No : 23

Osmanlı Bankası ile Devlet arasında yapılan 1,5 milyon İngiliz liralık istikraz anlaşması

1874 No 21

Bir taraftan Saltanat-ı Seniyeye vekâleten hareket buyuran Maliye Nazırı devletlû Yusuf paşa hazretleri ve diğer taraftan Bank-ı Osmanîye vekâleten hareket eden Bank-ı mezkûr müdür-ı ûmûmîsi Mösyö Foster ve Müdürü Mösyö Emil Deveaux beyninde mevad-ı âtiye bilmukavele kararlaştırılmıştır.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî idaresi bir milyon beşyüzbin lira sterlinin bir sülüsünü alafranga şehr-i Eylûlun otuzuncu günü ve bir sülüsünü kezalik alafranga şehr-i Teşrini evvelin onbeşinci ve bir sülüsünü dahi kezalik alafranga Teşrini sâninin onbeşinci günü Saltanat-ı Seniyenin emrine hazır tutmaklığı taahhüd eder. Bank-ı mezkûr anif-ül-beyan birinci ve üçüncü sülüslerin gerek mecmuunu ve gerek bir mikdarını inkizayı müddetinden evvelce her ne vakit murad eder ise ber vechi peşin te'diye ve ifa edebilecektir.

İkinci Madde

İşbu istikrazın hesabı Dersaadet te tutulacak ve ***bunun için Bank-ı mezkûr hesabına olarak senede yüzde oniki faiz ve şehrî yüzde bir rubu komisyon işletilecektir.*** İşbu faizin müddet-i cereyanı madde-i sabıkada muharrer te'diyat tarihlerinden i'tibar olunacaktır. Te'diyat-ı mezkûre meyanında bulunan lira sterlin kambiyallerinin Hazine-i Celile emrine hazır tutulduğu günden i'tibaren faiz ve komisyonu hesab-ı mezkûra geçirilecektir.

Üçüncü Madde

Zikrolunan istikrazın mecmuu işbu mukavelenameye merbut defterde müfredatı gösterilen düyun-ı müteferrikanın tesviyesine tahsis ve sarf olunacak ve bu tahsisat Bank-ı Osmanî ma'rifetiyle icra edilecektir.

Dördüncü Madde

İşbu istikrazın re's-ül-maliyle faiz ve komisyonu lira sterlin olmak üzere en nihayet gelecek Kânun-u sânînin rumî birinci ve alafranga on üçüncü günü te'diye ve tesviye olunacaktır.

Beşinci Madde

İşbu istikraza te'minat olmak üzere Bank-ı Osmanî idaresi geçen şehr-i Ağustos-ı efrencinin yirmisi tarihinde Saltanat-ı Seniye ile akd ve tanzim etmiş olduğu mukavelename mucibince tertip buyrulan kırk milyon lira sterlinlik yüzde beş faizli Esham-ı Umumiyeden ma'dud ve Hazine-i Celileye aid bulunan on yedi milyon yüz bin liralık Esham-ı Umumiyeden yalnız dört milyon ikiyüz seksen altı bin lira sterlinliğini bil-ifraz hıfz eylemeğe mezun bulunmuştur.

Altıncı Madde

İşbu istikrazın dördüncü maddede ta'yin olunan vâ'desi hûlulünde tamamen ifa ve tesviye olunmadığı takdirde gerek re's-ül-maldan ve gerek teferrüattan gayrı ez tesviye zuhur eden bakiyesiyçün ikinci maddede muharrer faiz ve komisyon gelecek bin sekizyüz yetmiş beş sene-i isevîyesi şehr-i Martının rumî birinci ve alafranga on üçüncü gününe kadar kemakân işleyip yövm-i mezkûrda gerek re's-ül-maldan ve gerek teferruattan gayri ez ifa tebeyyün edebilecek olan bakiye-i matlubunu ahz-u istifa etmek üzere Bank-ı mezkûr teminat makamında olarak nezdinde mahfuz bulunan Esham-ı Umumiye-i mezkûreden icabeden mikdarını Avrupa'nın herhangi piyasasında olur ise olsun fruht eylemeğe hakkı olacaktır.

İşbu mukavelename iki nusha-i asliye olarak Dersaadette 12/24 Eylûl 1874 tarihiyle tanzim olunmuştur.

Esseyyid Yusuf Ziya

BELGE No : 24

1.500.000 liralık 1869, 1873 istikrazları konusunda 1875 de yapılan anlaşma

No. 22

Bir taraftan nam-ı nami-i ve hesab-ı sâmi-i Saltanat-ı Seniyeye olarak hareket buyuran Sadırâzâm fehametlû Devletlû Mahmud Nedim paşa hazretleriyle Umur-ı Maliye Nazırı Devletlû Yusuf paşa hazretleri ve diğer taraftan Bank-ı Osmanî nam ve hesabına hareket eden Bank-ı mezkûr Başdirektörü Mösyö Foster ile Direktörü Mösyö Emil Deveaux beyninde zikri âti mukavelât kararlaştırılmaktadır.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî 1869 ve 1873 istikrazlarının işbu binsekizyüz yetmiş beş senesi şehr-i Teşrini evvelinin ibtidasında va'desi duhul etmiş olan faiz kuponlarıyle kur'ası çekilmiş olan tahvilâtın te'diye-i bedelatıyçün kendi ma'rifetiyle Londrada ve yahut Pariste mustakrezat-ı mezkûre müteahhitlerine teslim ve ifa olunmak üzere Saltanat-ı Seniyeye bir milyon beşyüz bin lira sterlin istikraz eder.

İkinci Madde

İşbu istikrazın faizi tarih-i mukaveleden itibaren senevi yüzde oniki olmak üzere kararlaştırılmış ve bundan başka şehri yüzde yarım komisyon tahsisi kılınmıştır.

Üçüncü Madde

Saltanat-ı Seniye işbu istikrazın bedelini beheri üçyüz yetmiş bin lira sterlinden ibaret olmak ve işlemiş olan faiz ve komisyonu dahi zam olunmak ve birincisinin va'desi 1/13 Teşrinisânî 875 tarihinde duhul eylemek üzere dört taksid-i sehri ile te'diye ve tesviye etmeği taahhüd buyurur.

Dördüncü Madde

İşbu istikrazın ma'faiz ve komisyon te'diye-i re's-ül-malını te'min için Saltanat-ı Seniye Düyun-ı Umumiyeye karşılık tahsis olunan varidattan 1/13 Teşrinievvel 1875 tarihinden itibaren en ibtida vuku bulacak tahsilatı karşılık tahsis buyurur Tahsilât-ı mezkûre Düyun-ı Umumiye muhassesatı hesabına irad kaydolunmak üzere cânib-i Hükümet-i Seniyeden Bank-ı Osmaniye teslim buyurulacaktır.

Beşinci Madde

İşbu istikrazın ma'faiz ve komisyon bedelat-ı mecmuasına mukabil Bankın dilediği kadar kıt'alara münkasem olmak ve işbu mukavelenameye merbut cedvelde gösterildiği vechile tanzim ve tertip olunarak bedelatı ber vech-i bâlâ dört taksid-i şehri ile tesviye kılınmak üzere Bank-ı Osmaniye derhal hazine tahvilâtı i'ta ve teslim buyuracaktır. İşbu tahvilâtın Bank-ı Osmanî imtiyaznamesinin ondördüncü maddesi ahkâmına tevfikan tertip ve ihrac kılınmış olduğu tesviye i'ta edileceği hususları tahvilât-ı mezkûrenin metnine derc olunacaktır. Tahvilât-ı mezkûre Bank-ı Osmanî'nin Londradaki idaresinde bulundurulacaktır. Tahsilât-ı mesrudeden teslimat vuku buldukça Bank-ı Osmanî zikrolunan Hazine tahvilatının tesviye-i bedelâtiyçün lâzımgelen mebaliği kendisinin ta'yin eyleyeceği kambiyo fiyatiyle Londraya i'sâl ve teslim edecektir. Meğer ki mebaliğ-i mezbure anif-ül-beyan Hazine tahvilâtının va'delerine müsadif va'deli olarak Bankın mûnasip göreceği poliçelerin i'tasiyle ifa ve teslim oluna.

Altıncı Madde

Şayed zikrolunan Hazine tahvilâtı duhul-ı vâ'delerinde tamamiyle te'diye ve ifa olunmadığı surette eyyam-ı müteahhire için tarafeyn beyninde kararlaştırılacak mikdara göre bir faiz yürütülecektir.

İşbu mukavelename iki nusha-i asliye olarak Dersaadet te 13/25 Eylûl 1875 tarihiyle tanzim ve teati olunmuştur.

İmza	İmza	Mühür
Bankı Osmanî Direktörü	Bank-ı Osmanî Başdirektörü	Esseyid Yusuf Ziya

Bank-ı Osmanîye

Bank-ı Osmanînin tevsi'-i imtiyazatına dair rızayı tarafeyn ile tanzim olunup Meclis-i vükelâ kararıyle bil-istizan icrayı ahkâmına irade-i Seniye-i cenab-ı Padişahî müteallik buyrulmuş olan mukavele-i munzamanın teatisi mukarrer olmasından nâşî Babıâlîce tasdik ve imza olunan nusha mukavele-i mebhus-ı anhanın tetümmatından olan nizamnamenin nusha-i musaddakasıyle beraber irsâl kılındı varidat ve mesarifat-ı devletin yekûnu üzerine ***Bankaya i'tası meşrut olan yüzde yarım komisyonun mikdarı senevî kırk milyon lira nisbetine baliğ olmadığı***

halde Bankanın mutazarrır olacağına zehab olunmasıyle bu babda te'minat-ı lâzime i'tası Bank idaresi tarafından teklif olunmakda ise de Devlet-i aliyenin varidat ve mesarifat-ı seneviyesinin yekunu her halde kırk milyon lira madununda olmayacağı geçen iki senenin muvazeneleri şöyle dursun daha evvelki muvazeneler ile müsbit olduğu gibi İdare-i umumiyece müttehaz olan usul-ı tanzimiye semeresiyle peyder pey varidat-ı devletin müterakki ve sarfiyatın bittabı varidat-ı mezkûre ile mütenasiben cârî olması dahi teklif-i vaki'i suret-i mahsusda te'min edeceği derkâr ise de bil-farz senevî Bankaya ait olacak komisyonun mikdarı kırk milyon lira nisbetinden nakıs kalır ise nisbet-i mezkûreye iblâğına muvafakat olunacağı ifadesi te'kid-i müessir-i ihtiramiyeye zerila kılındı.

10 Muharrem Sene 292 ve 5 Şubat 290

Hüseyin Avni

BELGE No : 25

İstanbul, 9 Ocak 1876

Osmanlı İmparatorluk Bankası Müdürlüğüne

Baylar,

Bir İmparatorluk iradesi uyarınca, Babı Ali tarafından 6 Ekim 1875 de yazılan ve yayınlanan bir tebliğ ile, beş yıl için İmparatorluk borçlarının faiz ve amortismanlarının yarısı para ile ödenirken, diğer yarısının ise % 5 faizli yeni borç senedleri ile karşılanacağının bildirildiği malûmunuzdur. Bütün bu ödemeler için Mısır varidatı, gümrükler gelirleri, tuz ve tütün gelirleri ve gerekirse Ağnam (Koyun) vergisinden gerekli miktarda yapılacak ilave, teminat gösterilmiş ve alacaklarınıza verilen bu gerçek garantilerin fonları Osmanlı İmparatorluk Bankasının ve teşekkül edecek bir sendikanın gözetimine emanet edilerek, işlemesi de Bankanın denetimine bırakılmışdı.

Bu tebliğ ile Ocak 1876 Kuponu, ödemeleri arasında iki buçuk ay gibi çok kısa bir süre kaldığından, bu taahhüdün tam ve zamanında yerine getirilebilmesi için, yalnız söz konusu gelirlerden değil, İmparatorluğun diğer gelirlerinden de yararlanılarak Maliye Nezareti tarafından, Osmanlı İmparatorluk bankasına 2 milyon sterlin yatırılmışdı.

Bu iki milyon sterlin, aşağıdaki dökümde gösterildiği gibiydi:

Altı yüz kûsur bin sterlin 1860, 1862, 1863, 1864 ve 1865 borçlarının ödenmesi için,

Yedi yüz kûsur bin sterlin, süresi uzatılan borç alacaklarına kolaylıklar sağlamak için,

Altı yüz bin sterlin 1/13 Ocak 1876 da vadesi gelen % 5 genel borç kuponu için.

Bu ödemeler dışında İmparatorluk Hazinesi, hazine tahvilleri alacaklarına yüzbin sterlin ödemiştir. Ayrıca, İstanbul'da ödenmesi gere-

ken Genel Borç kuponları için yarısı şimdiden ödenmiş 100 000 sterlinlik alım yapmayı da kararlaştırmıştır.

Halihazırda, İstanbul kuponu için 170 000 sterlin ve hazine borcu için 100 000 sterlinlik bir ödeme kalmıştır. Bu ödemelerin vade süresi henüz bitmemiş olduğundan, bunların bankaca yed-di eminliğinde tuttuğu fonlardan karşılamasında herhangi bir güçlük yoktur.

Sayın Baylar,

Önceden yapılan bütün bu açıklamalardan, ve yapılan bütün bu kaynak ayırmalarından ve ayrılan fonlar dışından yapılan ödemelerden anlayabilirsiniz ki, İmparatorluk hükümetince tesbit edilen prensip uyarınca Osmanlı Bankasına, gelecekte de bütün bu İmparatorluk borçları muameleleri için, Hükümetin bu gelirlere başka bir harcama yetkisi olmaksızın, bu ayrılan fonları kullanmak hakkını bırakmak zamanı gelmiştir.

Dolayısı ile banka, İmparatorluk iradesi uyarınca, bu günden itibaren, bütün bu dolaylı İmparatorluk gelirlerini emanetine almaya yetkili kılınmıştır. Bu iş için yapılacak giderler ve Sehim kuponu ve benzerlerinin küçük ve bilinen giderleri çıkarıldıktan sonra ve sendika hakkında belirtilenlere halel gelmemek üzere bu yetki kullanılacaktır.

Söz konusu idareye bu konuda emirler verilmiştir.

Osmanlı İmparatorluk Bankası kendi açısından, gecikmeksizin bu işleri yerine getirecek tedbirleri almaya davet edilir. İstanbul ve Gümrük kasaları hesaplarını sürekli olarak kontrol etmeğe memurlarını görevlendirmelidir. Bu şekilde bu idarenin işlerine karışmamakla birlikte bütün gelirlerine el koyabilecektir.

Saygılar v.s.

İmza İmza

No.6 (1876)

Bab-ı Ali

9 Ocak

No. 53

Bankaya, İstanbul Gümrükleri kasalarındaki hesap hareketlerinin, gelirlerin tamamının kendisine gelmesini sağlamak için, kontrol edilmesine bir memurunu görevlendirmesi için davet.

BELGE No : 25 a

(Bu anlaşma metni İngilizce'dir.)

Ben aşağıda imzası bulunan Apostolos Lappos, Sakız Adasındaki Antimuvan madenlerinin padişah Sultan Murat V tarafından bir Ferman ile bana tanınan bütün haklarının, imtiyazlarının ve mülkiyetinin bundan böyle sadece Mösyö George Caluta'nın mutlak mülkü olduğunu bildiririm ve ayrıca ne Ferman ne de Ferman'ın ilişkin olduğu madenler, binalar, topraklar ile hiçbir ilgimin bulunmadığını da ilân ederim...

Sakız Temmuz 8/20 1876.

A. Lappos

Aşağıda imzası olan taraflar George CALUTA, mal sahibi, Yunan tebası, Sakız Adasında ikamet eder; Erskine FORSTER, İngiliz tebası, Konstantinopel'de ikamet eder ve A. de BRANTEGHEM, Belçika tebası, Konstantinopel'de ikamet eder arasında şu konularda anlaşmaya varılmıştır:

1. Yukarıda anılan taraflar, Sakız Adasında Hieranomi ve Halandera ve Potamia köyleri arasındaki bazı madenleri işletme hakkı kendisine bir Padişah Fermanı ile tanınmış bulunan Apostol Lambos'a ait hak ve imtiyazların bütününü ya da bir kısmını satmak ya da üzerlerinde başka türlü tasarrufta bulunmak amacı ile bir ortaklık kurmuşlardır. Yukarıda adı geçen, Ferman, George Caluki tarafından ortaklığa intikal ettirilmiştir.

2. Her ne kadar Fermanın Osmanlı tebası Apostol Lambos adına muhafazası uygun bulunmuş ise de, Bay Caluta, Fermanın ve Fermanın sağladığı bütün hakların münhasıran kendi mülkiyetinde olduğunu açıklamış ve bu açıklaması, Bay Lambos'un da imzası ile, işbu anlaşmaya eklenmiştir.

3. Bay E. Forster ve Bay A. de Branteghem'e bu madenleri işletme ya da bunların tamamını ya da bir kısmını ilgili tarafların lehine müm-

kün olan en iyi şartlarla satma ya da devretme amacı ile bir şirket kurma görevi verilmiştir.

4. Bay Erskine Forster de, Bay A. de Branteghem de, Bay Caluta'nın onayı olmaksızın herhangi bir düzenleme yapma hakkına sahip değildirler; Bay Caluta'nın Bay E. Forster ile Bay A. de Branteghem'in önerecekleri herhangi bir satış ya da devir işlemini mutlak veto hakkı saklıdır.

5. Anlaşmayı imzalayan tarafların her biri, söz konusu girişimin gelişmesi için kendi zamanını, emeğini ve imkânlarını bütün ortakların yararına elinden gelen en iyi şekilde sarfedeceğine söz verir.

6. İşbu ortaklığın süresi, söz konusu imtiyaz süresine eşittir.

7. Ortakların herhangi birinin ölümü halinde yerini, vârislerinin, vasilerinin ya da ferağ hakkı sahiplerinin göstereceği bir kimse alır.

8. Bay Caluta'nın ortaklığa içerdiği bütün haklar ile birlikte Fermanın getirdiği ve gerekli ilk masrafları karşıladığı, Bay Erskine Forster ile Bay A.de Branteghem'in ise sadece zamanlarını, mesailerini ve nüfuzlarını sundukları gerçeği gözönüne alınarak satışta elde edilecek kazancın, kârların ya da yararların, hangi biçim ve nitelikte olursa olsun, aşağıda belirtilen oranlarda bölüşülmesi öngörülmüştür:

Bay Caluta %75 alacaktır.

Bay Forster %12,5 alacaktır.

Bay de Branteghem %12,5 alacaktır.

9. Bu anlaşmadan doğacak herhangi bir ihtilâfın halli üç hakemin hakemliğine bırakılacaktır; bu hakemlerden ikisi, ihtilâf halindeki tarafların her biri tarafından, üçüncüsü ise bu ilk seçilen hakem tarafından tayin edilir.

Konstantinopel'de 1876 Temmuzunun onuncu gününde bu anlaşmaya varılmış ve imzalanmıştır. - üç orijinal nüsha olarak düzenlenmiştir.

BELGE No : 26

1878 tarihinde Şehremanetine verilen 10.500 altınlık avans anlaşması

Bir taraftan 9 Cemazıyelahır 1295 tarihinde şerefsadır olan İrade-i Seniyye-i mülûkâne ahkâm-ı münifesine tevfikan hareket eden Şehremini saadetlû Reşid paşa hazretleri ve diğer tarafdan zirde her birerlerinin isimleri karşısında gösterilen hisselere nisbetle hareket eyleyen Şirketler ve Bankerler beyninde ber vech-ı âtî akd-i mukavele olunmuştur.

Lirayı Osmanî	
3000	Bank-ı Osmanî-i Şâhâne
2700	Zaferopulu ve Zarifî
2400	Dersaadet Bankası
2400	Şirketi-i Umumiye-i Osmaniye

Birinci Madde

Bâlâda mestur-ül-esami şirket veya bankerler Şehremanet-i behiyesine 10 500 lirayı Osmanî ikraz ederler meblağ-ı mezburı aynen lirayı Osmanî ve yahut teslimat günündeki fiyat-ı cariyesiyle kaime olarak ifa etmek üzere şimdiden Emanet-i müşarülileyha emrine hazır bulunduracaklardır. Emanet-i müşarülileyha dahi meblağ-ı mezkûrı muhacırların iaşesine sarf eylemek üzere lüzum göründükçe çek vererek ahz-u istifa eyleyecektir.

İkinci Madde

Muhacırların ikdar ve iaşesiyçün otuz bin lirayı Osmanîye ihtiyaç göründüğünden Şehremini Saadetlû paşa hazretleri şu mikdar meblağı başkaca hisse tahririyle ikmal ettirmek hakkını kendisine hıfz eder ileride hisse yazılanlar işbu mukaveleye vaz'ı imza eyledikleri halde şerait-i mündericesine bihakkın tamamiyle muvafakat etmiş bulunacaklardır.

Üçüncü Madde

Gerek ikinci madde de muharrer meblağın ve gerek andan fazla olarak nihayet otuz bin lirayı Osmanîye dolduruluncaya kadar işbu mukavelename muktezasınca şehremanet-i behiyyesine ikraz edilmiş bulunacak mebaliğin *re's-ül-mal ve faizinin te'min-i te'diyesiyçün KARAKÖY cisrinin müruriye resminden GALATA cihetinde vuku'bulan hasılat-ı yövmiyesi mahsusan ve münhasıran mukarrizlere tahsis kılınmıştır. İşbu tahsisattan husule gelen akçe her akşam Bank-ı Osmanî-i şahanenin hasılat-ı mahsus-ı mezbureyi tahkik ve istifa etmek üzere tayin edeceği memurlara teslim kılınacaktır bu memurlar iki kişiden ibaret olarak şehri on lirayı Osmanî maaş alacaklar ve bu maaş zirde dördüncü madde de muharrer hesab-ı cârîye mah be mah zimmet kaydedilecektir.*

Dördüncü Madde

İşbu avansa müteallik bilcümle muamelatın merkezi Bank-ı Osmanî-i şahane idarehanesinde olacaktır. Bank-ı mezkûr Şehremanet-i behiyyesi namına olarak lirayı Osmanî üzerine mahsusan bir hesab-ı cârî küşad edecektir. Bunun için beher yövm cisr-i mezkûrdan tahsil olunacak meskükât-ı mütenevvia Bank-ı mezkûr marifetiyle derhal lirayı Osmanîye tahvil olunarak yövm-i tahsilinin ferdası gününden itibaren hesab-ı mezkûre irad kayd edilecektir. Üçüncü maddede zikri sebk eden Bank-ı Osmani-i Şâhâne memurları beher yövm cisr-i mezkûrın Galata tarafında bulunan Ser tahsildarın nezdinde lüzum gördükleri müddetçe tevakkuf edeceklerdir. Cisr-i mezkûrın Galata tarafındaki merkezinde tahsil olunan resmin mecmu'u ahz ve kabz edildikce biri cisr-i mezkûr ser tahsildarı ve diğeri dahi Bank-ı Osmanî-i Şahane yedinde bulunmak üzere çifte miftahlı bir sandığa vaz edilecek ve sandık-ı mezkûrda meskükât-ı mütenevviaya mahsus başka başka bölmeler bulundurulup meskükât-ı mezbure cinsine göre ait olduğu bölmenin deliğinden sandığa idhal olunacaktır. Zikr olunan sandık her akşam Bank-ı Osmanî-i Şâhaneye nakl olunup ferdası günü derununda bulunan akçeler Bahriye Nezaret-i Celilesince ta'yin olunacak memurlar hazır olduğu halde ta'dat olunacaktır. Bank-ı Osmanî beher defa vuku'bulan teslimatın mikdarını mübeyyin nizamı vechile icab eden makbuz senedatını Bahriye memurlarına teslim edecektir.

Beşinci Madde

İşbu avansın hesab-ı cârî kaidesince karşılıklı olarak senevî yüzde dokuzdan faizi işleyecektir. İşbu avansın res-ül-mal ve faizi işbu mukavelenamenin tarih-i imzasından itibaren nehayet otuz mah zarfında tesviye olunmak lazım gelecektir. Bu müddet mürurunden sonra tebeyyün edecek olan bakiye-i deyn tamamen tesviye olununcaya değin Hazine-i Celile zimmetine aid olacaktır.

Altıncı Madde

Muhacırların vatanlarına iadesi mesarifinin tesviyesine mahsus olan gümrük resm-i munzamının vaz'ı takdirde işbu mukavelenamenin bais-i tanzimi olan avansdan o esnada gayrı ez ifa tebeyyün eden bakiye-i deyn zikr olunan resm-i munzamın hasılından tesviye edilecektir ve bu halde işbu mukavelename fesh olunup üçüncü madde mucibince işbu avansın tesviyesine tahsis kılınmış olan hasılat derhal şu cihet tahsisinden kurtularak Hükümet-i Seniyeye avdet edecektir.

İşbu mukavelename nushateyn olarak tanzim ve teatı kılınmıştır.

13 Haziran 1294

Mühür
Şehremaneti

BELGE No : 27

Beş Milyon İngiliz liralık (Muhafaza-i hukuk-ı Osmanîye) istikrazı'nın ödenebilmesi için yapılan anlaşma

1878 No. 24

Zîrde muharrer-ül-imza bir taraftan Saltanat-ı Seniye nam ve hesab-ı âlîsine olarak hareket eden Maliye nazırı devletlû Mehmed Kânî paşa hazretleri ve diğer taraftan Bank-ı Osmanî-i şâhâne nam ve hesabına hareket eyleyen Bank-ı mezkûr Müdür-i Umumisi Mösyö Foster ile Müdürü Mösyö Emil Deveaux, Zafiropulo Zarifi şirketi hesabına hareket eden Mösyö Corci Zarifi ve Dersaadet Bankası nam ve hesabına hareket eden Bank-ı mezkûr Müdürü Mösyö Corci Koronyo (Coronio) beyninde zikri âtî hususat bilmukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Saltanat-ı Seniye re's-ül-mal-ı itibarisi beş milyon lira sterlinden ibaret olan 1877 senesi Muhafaza-i hukuk-ı Osmanîye istikrazı hakkında 19 Eylûl 1877 tarihinde Hükümet-i Seniye ile Bank-ı Osmanî-i Şâhâne beyninde Londrada tanzim kılınmış olan mukavelename mucibince tertip olunan Tahvilâttan evvelâ taliblerine i'ta olunup bedelât-ı hasılası mukavelename-i mezkûr hükmünce istikrazın komisyonu ile emisyon masarifine mahsubu icra edilmiş olan üçbin beşyüz yirmi lira sterlin mikdar-ı i'tibarilik tahvilâtın ve sâniyen kezalik mukavelename-i mezkûr ahkâmına ve Maliye Nezaret-i Celilesinden 15 Mayıs 1878 tarihiyle Bank-ı Osmanî-i Şâhânenin Londradaki şubesine tebliğ olunan emr-i telgrafiye tevfikan ibtal kılınmış bulunan yirmi altıbin yediyüz lira sterlin mikdar-ı i'tibarilik tahvilatın tenziliyle ma bakisi olup bugünkü günde mevcûd 10 Nisan 1878 tarihinden itibaren işleyecek faiz kuponu üzerinde olan dört milyon dokuzyüz altmış dokuzbin yediyüz seksen lira sterlin mikdarı İ'tirarî tahvilatı heman ahz-u teslim etmek üzere bâlâda mestur-ul-esami diğer taraf muakidlerine terk ve ferağ buyurur.

İşbu terk ve ferağ anifül-beyan dört milyon dokuz yüz altmış dokuzbin yediyüz seksen lira sterlin mikdar-ı i'tibarî tahvilâtın res-ül-mal-ı itibarî olarak yüz lira sterlinligi elli dört lira sterlin fiyat-ı maktuasıyle icra ve kabul olunmuştur.

İkinci Madde

İşbu mukavelenameden akdem akd edilmiş olan mukavelenameler ahkamınca 1877 senesi Muhafaza-i Hukuk-ı Osmanîye istikrazının bir kısmı cânib-i Hazine-i Celileden 14/26 Mart 94 tarihiyle Bank-ı Osmanî-i Şâhâneye gönderilmiş olan bir kıt'a tahriratta gösterildiği vechile Hazine-i müşarül-ileyhanın bazı taahhüdatının icrâ ve ikmaline bâ imtiyaz tahsis kılınmış olduğuna binaen diğer taraf muakidleri madde-i sabıka hükmünce maktuan iştira eyledikleri tahvilât-ı mezkûrenin bâlâda gösterilen elli dört fiyatıyla hasıla olan iki milyon altı yüz seksen üç bin altıyüz seksen bir lira sterlin dört şilinden zikri âtî mebaliği işbu mukavelename tarihinden dört mah sonra yani Teşrini evvel 1878, 9 Teşrini sânî efrenci 1878 tarihinde kat'olunan hesapları mucibince bervechi âtî tebeyyün eden alacaklarını yine o tarihde istifa etmek üzere tevkif edeceklerdir.

Peni	Şilin	Lira sterlin	
	12	98 169	Anif-ül-zikr Muhafaza-i Hukuk Osmanîye İstikrazının komisyonu ve emisyonu mesarifi olarak mukavelenamesinin ondördüncü ve onbeşinci maddeleri iktizasından olan yüzbin lira sterlinin gayrı ez ifa kûsuru.
10	10	971 636	19 Eylûl 1877 tarihli mukavelename mucibince Bank-ı osmanî-i Şâhâneden Hükümet-i Seniyeye verilmiş olan bir milyon lira sterlin avansın re's-ül-maliyle faiz ve komisyonu bakiyesi.
-	-	37 396	18 Kânun-u sânî tarihli mukavelename mucibince Bank-ı Osmanî-i şâhânenin Hazine-i Celileye ikraz etmiş olduğu yüz onsekiz bin lira sterlin avans mukabilinde verilen poliçelerden 25 Haziran 1878 tarihinden 17 Eylûl 1878 tarihine kadar vâ'desi dühul eden ve edecek olanların bedeli
-	-	258 551	Berveh-i meşruh maktuan alınan tahvilâtın hasıl-ı nakdisinden istikrazın komisyonu ile emisyon mesarifi çıktıktan sonra kûsurunun Bank-ı Osmanî-i Şâhânenin Hükümet-i Seniyede olan matlubatına mahsup edilmek üzere yüzde onu.

Peni	Şilin	Lira sterlin	
-	-	460 000	1877 Senesi Muhafaza-i Hukuk Osmanîye istikrazı hasilâtından tesviye olunmak üzere 14 Kânun-u Sânî 93 tarihinde Maliye nezaret-i celilesinden Mösyö Zaferopulo ve Zarifi lehinde teslim olunmuş ve mukabilinde nezdlerinde merhun bulunan Kavaim-i nakdiyeden 114 950 700 guruşluğunun şimdiden Hükümet-i Seniyeye iadesi hususu işbu mukavelename muktezasınca kendi taraflarından taahhüt kılınmış olan havalename bedeli
-	-	329 900	Sâlif-ül-zikr 14/26 Mart 294 tarihli tahrirat mucibince Bank-ı Osmanî-i Şâhânenin Hükümet-i Seniyede olan matlubatına mahsuben kendisine i'tası lâzımgelen meblağdır.
10	02	2 155 653	

Üçüncü Madde

İşbu mukavelename mucibince terk ve ferag olunan tahvilatın hasılından madde-i sabıkada muharrer iki milyon yüz elli beşbin altıyüz elli üç lira sterlin iki şilin on peni tenzil olundukdan sonra Hükümet-i Seniyeye isabet eden meblağ-ı mütebakîden beşyüz bin lirasterlini taraf-ı diğer muakidlerin işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında nakden Hazine-i Celileye teslim etmeği taahhüd ederler.

Meblağ-ı mütebaki-i mezkûrın üst tarafı olup sıhhat-ı kemmiyeti ileride kabil-i tetkik olan yirmi sekizbin yirmi sekiz lira sterlin bir şilin iki pense gelince bu dahi Hazine-i Celile kuyudatına tevfikan işbu mukaveleye derc edilmiş olan erkam ve mebaliğin tasdiki akabinde diğer taraf muakidleri cânibinden tesviye edilmek lâzım gelecektir. Erkam ve mebaliğ-i mebhusenin tetkiki zımnında Bank-ı Osmanî-i Şâhâneye işbu mukavelenamenin imza olunduğu tarihten itibaren üç hafta müddet i'ta olunmuştur. Diğer taraf muakidleri Hazine-i Celilenin ber vechi bâlâ kûsur kalan alacağı üzerine işbu mukavelenamenin tarih-i imzasından i'tibaren tamamen tesviye olununcaya değin Hazine-i müşarüliLeyhaya senevî yüzde on iki hesabiyle faiz vermeyi taahhüd ederler.

Dördüncü Madde

19 Eylûl 1877 tarihinde akd ve tanzim kılınmış olan binsekiz yüz yetmiş yedi senesi muhafaza-i Hukuk-ı Osmanîye istikrazı mukavelenamesinin ahkâm-ı mündericesinden işbu mukavelename ile ta'dil olunmayanları kemakân bâki ve mer'î olacaklardır. Mezkûr 19 Eylûl 1877 tarihinde Saltanat-ı Seniye ile Bank-ı Osmanî-i şâhâne beyninde tanzim kılınmış olan bir milyon lira sterlin avans mukavelenamesi ve 18 Kânun-u sânî 1878 tarihinde kezalik Saltanat-ı Seniye ile Bank-ı mezkûr meyanesinde yapılmış olan yüz on sekiz bin lira sterlin avans mukavelenamesi ve işbu mukavelenamelere müteallik evrak ve muharreatın cümlesi işbu mukavalenamenin hükmüne biaen ve tarih-i imzasından itibaren mefsuh tutulmuşlardır.

İşbu mukavelename iki nusha-i asliye olarak 9 Temmuz-ı Efrenci 1878 tarihiyle Dersaadette tanzim ve imza olunmuştur.

Nazır-ı Umur Maliye

Mehmed Kânî

Mühür

BELGE No : 28

630 bin altınlık istikraz mukavelesi

1878 No. 25

Bir taraftan 15 Teşrinisânî sene 94 tarihiyle şerefsünuh eden İrade-i Seniye-i cenab-ı Padişâhî mentuk-ı münifi üzere Saltanat-ı Seniye nam ve hesab-ı âlîsine hareket eden Maliye Nazırı ve Rusumat Emini ûtûfetlû Ahmed Zühdü Efendi hazretleri ve diğer tarafdan Bank-ı Osmanî nam ve hesabına hareket eyleyen Bank-ı mezkûr müdür-i Umumîsi Mösyö Foster ile Müdürü Mösyö Deveaux beyninde zikri âtî hususat bilmukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî zirde muharrer şartlarla Devlet-i aliyyeye altıyüzotuzbin lira-i Osmanî ikraz etmeği taahhüt eder.

İkinci Madde

Mezkûr altıyüz otuz bin lira-i Osmanî Bank-ı Osmanî cânîbinden Dersaadet Hazine-i Celile emrine hazır bulundurulacak ve zikr-i âtî taksitlerde te'diye edilecektir.

Lira-i Osmanî	
180 000	28 Teşrinisânî 94 Yani Alafranga 10 Kânunuevvel 1878 Taksiti
150 000	19 Kânunuevvel 94 Yani Alafranga 10 Kânunusânî 1879 Taksiti
150 000	29 Kânunuevvel 94 Yani Alafranga 10 Şubat 1879 Taksiti
150 000	26 Şubat 94 Yani Alafranga 10 Mart 1879 Taksiti
630 000	

Üçüncü Madde

Ber vechi bâlâ Bank-ı Osmani tarafından ikraz olunacak altıyüz otuz bin lira-i Osmanilik avansın tetümmatından olmak üzere yüz elli iki bin lira-i Osmanîsi Bank-ı mezkûrın Hazine-i Hassanın Maliye Hazinesine müdevver devr-i esbak muamelesinden ma'faiz matlubu olan takriben üç yüz elli bin lira-i Osmanîden ve diğer yüz bin lirası dahi hesab-ı cârî ile büyük avansların birinden veya bir kaçından olarak mezkûr avansın yüzde kırkına müsavi yani cem'an iki yüz elli iki bin lira-i Osmanînin irad ve masraf suretiyle mahsubunu icra edebilmesi için Bank-ı mezkûre Devlet-i aliyye me'zuniyet i'ta buyurur.

Dördüncü Madde

Madde-i sabıkada gösterilen üç yüz elli bin lira-i Osmanîlik gayrı ez irad ve masraf bakiyesi görünen yüz doksan sekiz bin lira-i Osmanîyi dahi bit-te'diye buna müteallik hesabın kapatılmasıyçün işbu mukavelenamede muharrer varidat tahsilâtından havaleten ve irad ve masraf olunacak mezkûr akçeler hakkında mevzu'olan aynı şartlar tahtında olarak başkaca icrayı mahsubuna Bank-ı Osmanî me'zun bulunmuştur.

Beşinci Madde

Sebkat eden maddelerin ahkâmına tevfikan işbu mukavelenamenin mutazammın olduğu muamelâta mahsus olmak üzere Bank-ı Osmanî defterlerinde bir hesab-ı cârî-i mahsus küşâd olunacak ve üçüncü bendde muharrer iki yüz elli iki bin lira-i Osmanî ile dördüncü maddede muharrer yüz doksan sekiz bin lirayı Osmanînin mecmuu işbu mukavelenamenin tarih-i imzasında hesapları görülerek zikr olunan hesab-ı cârîye zimmet kayd edilecektir. Kezalik ikinci maddede muharrer taksitlerde ifası mukarrer olan mebaliğ peyder pey te'diye olundukça bunlar dahi mezkur hesab-ı cârîye te'diye tarihlerinde zimmet kaydolunacaktır.

Altıncı Madde

Anif-ül-beyan olunan ve zîrde yedinci maddede muharrer teslimatın dahi iradı cihetine geçirileceği mukarrer bulunan hesab-ı cârînin senevî yüzde on hesabiyle karşılıklı faizi yürütülecektir.

Yedinci Madde

Gerek işbu avansın ve gerek buna müteferri'irad ve masraf ve sariresinin re's-ül-mallarıyle faizlerinin tesviyesine kefalet ve te'minat olmak üzere Devlet-i aliyye evvelâ zîrde sekizinci maddede muharrer matlubatın tamami-i tesviyesini müteakiben bu cihete tahsisi ve sarf olunmak üzere Foçateyn ve Kuşadası ve Ayvalık ve Selânik ve Trablusgarb ve Yozgad ve Koçhisar ve Kıbrıs ve Beyrut ve Halep ve tevabiatı memlâhaları hasılat-ı umumiyesinden senevî yediyüz elli bin ve sâni-

yen Aydın vilayetinin doksan beş senesi â'şarından nakden üçyüz bin lira-i Osmanîyi ve sâlisen sekizinci madde mucibince tahsisat-ı vakialarından kurtarıldığı müddetten i'tibaren İzmir gümrükleriyle rusumatının hasılatı-ı mecmuasını kâmilen ve hassaten tahsis buyurur. Ve vardidat-ı mezkûrenin resmen ve kat'iyen tahsis olunduğunu ve bu babda vaki olan taahhüdatın hiç bir sebeb-i mücbir veya esbab-ı saire ye mebni icrasından hiç bir suret ve bahane ile nükûl olunmayacağını Devlet-i aliyye resmen beyan buyurur. Varidat-ı mahsusa-i mesrûdenin Bank-ı Osmanî ma'rifetiyle temamiha tahsilini te'min hususunda ahkâm-ı mukavelenin mevki'i getirilmesi için ittihazı lâzım gelen tedabiri mutazammın olmak üzere işbu mukavelenamenin tarih-i imzasından itibaren sekiz gün zarfında Maliye Nezaret-i Celilesiyle Bank-ı mezkûr beyninde bir tesviye lâyıhası tanzim ve teati kılınacaktır.

Sekizinci Madde

Sebkat eden Yedinci madde hükmünce Bank-ı Osmanîye tahsis buyrulan varidattan ber mu'tad idarece iktiza eden mesarif ledel-tenzil kûsurunun tamamı ve sırasıyla kendisine teslimi hakkında kontrol icra etmek üzere mal sandıkları ve muhasebeciler nezdinde ve sair icab eden mevaki'de memurlar ta'yin ve ikame eylemeğe Bank-ı mezkûrın hak ve selâhiyeti olacaktır. Ancak me'murin-i merkumenin umur-ı idarece müdahaleye kat'iyen ve katıbeten hakları olmayacaktır.

Dokuzuncu Madde

Madde-i sabıka mucibince hasılat-ı muhassasa hakkında icrayı nezaret etmek üzere Bank-ı Osmanî'nin lüzum göreceği kontrol memurlarını işbu mukavelenamenin tarih-i imzasından itibaren onbeş gün zarfında ta'yin ve ikame eylemeğe hakkı olacaktır. Mamafih şurası mukarrerdir ki Bank-ı mezkûr yedinci maddede zikri sebk eden â'şar ve memlaha ve gümrüklerce elhaleti hazihi vaki'olan tahsisata riayet edecek ve binaenalyh Mösyö Corci Zarifî tarafından 27 Nisan 94 ve 12 Ağustos 94 ve 26 Teşrini evvel 94 tarihli mukavelenameler mucibince i'ta olunmuş olan avanslar ve bir de Baltacı veresesinin 9 Teşrini evvel 94 ve Şirket-i Umumiye-i Osmanîye ve esham ve kombiyo şirketinin 30 Teşrini evvel 94 tarihli mukavelenameleri hükmünce Doksanbeş senesi Aydın â'şarından kendilerine muhavvel olan mebaliğ kâmilen tesviye pezîr olduktan sonra mezkûr memlaha ve gümrüklerle â'şar hasılatı işbu mukavelenamenin bâis-i tanzimi olan avansa mahsuben teslim olunmağa başlıyacaktır.

Onuncu Madde

İşbu avansa karşılık tahsis buyrulan varidattan husule gelecek mebaliğ Dersaadette Bank-ı Osmanî idaresi ve taşralarca dahi Bank-ı mezkûrun İzmir ve Selânik şubeleri ma'rifetleriyle ahz-u kabz olundukca fiyat-ı cârîye-i mahalliyeleri üzerine teslimat günlerinde mezkûr idare ve şubeler tarafından Hazine-i Celile hesabına olarak lirayı Osmanîye bit-tahvil hasılı olan lirayı Osmanîler Dersaadette tarih-i tebdillerinden yedi gün ve İzmir ve Selânik şubelerinde onbeş gün sonra beşinci maddede tasrih kılınan hesab-ı câriye irad kayd edilecektir.

Onbirinci Madde

İşbu mukavelenamenin bâis tanzimi olan Avans ile buna mütefer-ri'irad ve masraf ve sairenin re's-ül-maliyle faizleri en nihayet bin sekizyüz seksen sene-i miladiyesinin alafranga Martı on ikisinde ifa ve tesviye olunacaklardır ve o tarihte Bank-ı Osmanînin tebeyyün edecek olan bakiye-i matlubu Rusumat Emanet-i Celilesi zimmetine ait olacağı cihetle Emanet-i müşarülileyha bakiye-i mezkûreyi evvel be evvel vuku'bulacak hasılatının nısfını bit-tahsis matlubat-ı saireye tercihen tesviyeye mecbur olacak ve işbu hasılat-ı muhassasa dahi Bank-ı Osmanîce ta'yin olunacak memurların kontrol ve dikkati tahtında bulundurulacaktır.

Onikinci Madde

İşbu avansın hitam-ı müddet-i tesviyesi 12 Mart 1880 tarihi olmak üzere ta'yin olunmuş ise de Devlet-i aliyye tarih-i mezburdan evvelce tesviye-i deyn edebilmek salâhiyetini kendisine hasr eder ve olhalde işbu mukavele muktezasınca tahsis olunan varidat Bank-ı Osmanî tarafından Devlet-i aliyyeye iade edilecektir. Şayed dördüncü maddede musarrah olan hesab-ı cârînin tamimi-i tesviyesinden evvel cânib-i hükümet-i Seniyeden bir büyük istikraz akdedildiği takdirde hesab-ı mezkûrın o zamanda gayrı ez ifâ tebeyyün eden bakiyesi, istikraz-ı mezkûr hasılatından tesviye olunacaktır.

İşbu mukavelename iki nusha-i asliye olarak Dersaadet te 15/27 Teşrini sânî 94 tarihinde tanzim olunmuştur.

Madde-i Munzama

Bank-ı Osmanî Hazine-i Celilesinin istihsal-i muvafakatiyle işbu mukavelenamenin ikinci maddesinde muharrer te'diyatı tevarih-i mukarrerelerinden evvelce Hazine-i müşarülileyhaya ifa edebilmek salâhiyetini muhafaza eder.

Esseyyid
Ahmed
Zühdü

BELGE No : 29

Bank-ı Osmanînin 15/27 Teşrinisânî sene 1878 tarihinde mün'akid bir milyon seksen bin lira-i Osmanîlik Avans mukavelenamesine tevfikan kaleme alınan nizamname lâyıhasıdır.

Bil-istizan müteallik buyrulan İrade-i Seniye mentuk-ı âlîsi veçhile Maliye Nezaret-i Celilesiyle Bank-ı Osmanî beyninde 15/27 Teşrini sânî sene 1878 tarihiyle akd ve teati kılınan mukavelenamenin sekizinci maddesi mucibince ikraz eylediği bir milyon seksen bin lira-i Osmanî mukabilinde Bank-ı mezbure taraf-ı eşref-i Devlet-i aliyyeden tahsis kılınmış olan varidatın tamamı ve sırasıyle teslimi hakkında kontrol icra etmek üzere icab eden rusumat mevkilerinde memurlar tayin ve ikamesine Bank-ı mezkûrun hak ve selâhiyeti olacağı mukarer olup varidat-ı muhassasa-i mezkûrenin te'mini hususunda ahkâm-ı mukavelenamenin mevki-i fiile getirilmesi için ittihazı lâzım gelen tedabiri mutazzammın olarak mukavelename'nin tarih-i tanziminden sekiz gün sonra tarafeyn-i muakidin beyninde bir tesviye lâyıhasının tanzim ve teatisi mukavelename-i mezkûr yedinci maddesinin fıkra-i ahiresi mazmunu iktizasından bulunmuş olmagın buna tevfikan ve bu tarihten itibaren mezkûr avansın tamamı tesviyesine değin müddet içinde mer'iyül-icra olmak üzere zikri âtî mevad karargir olmuştur. Ancak Bank-ı Osmanînin ber vechi zîr kontrol me'murları irsâl ve ikame eylemesinden maksad bâlâda mezkûr bir milyon seksen bin lira-i Osmanînin te'diyesine taraf-ı eşref-i Devlet-i aliyyeden tahsis ve iare buyrulmuş ve varidat ve hasılat-ı ma'lûmesinin vakt-ü zamiyle ve lâyıkıyle suver-i istihsaliye ve teslimiyesi taht-i te'mine alınmak ve diğer cihete sarf ve isti'mâli men'olunmak hususundan ibaret olup yoksa hiç bir vakitte varidat ve hasılat-ı muharrerenin idaresince ve muamelât-ı câriyesince müdahale ve müşareke ma'nasına olmadığı tarafeynce şimdiden tasrih ve tasdik olunmuştur. Binaenalyh zikr olunan kontrol memurları âtîde beyan olunacağı veçhile gerek rusumat emaneti-i celilesi idare-i merkeziyesince ve memlahalarca ve gerek Aydın vilâyeti varidat-ı öşriyesinden tefrik olunacak mebalig-i ma'lumece ve gerek İzmir rusumat nezaretleriyle hasbelicap ileride ma'lum olan rusumat nezaretlerince icra edecekleri tahkikat ve teftişat ve kuyud ve defatir ve koçanlara aid tetebbüat ve teferruatı arasında idare-i câriye ve muamele-i vakıaya hertürlü mudahelât ve te'sirat ve müşkilât ika've ihdasından begayet ihtiraz ve mucanebet etmeğe mecbur bulunacaklarından buraları Bank-ı Osmanî idare-i merkeziyesince nazar-ı i'tina ve dikkate alınarak ona göre intihap ve i'zam edilecek me'murlara ta'limat-ı sariha verilecektir.

Memlahalarla Tuzlalara dairdir.

Birinci Madde

Bir milyon seksen bin lira-i Osmanîlik avansın te'min-i tesviyesiyçün tahsis kılınmış olan memlaha dairelerince tuzun husuliyle frühtü hakkında kontrol icra etmek üzere Bank-ı Osmanî tarafından evvelâ Dersaadetde Rusumat Emanet-i celilesi vesâniyen Foçateyn ve Kuşada ve Ayvalık ve Çapul ve Cun ve Patron ve Litroz ve Karaburun ve Koçhisar ve Bingazı ve Masrata ve Sivas ve İskilim ve Tuzla ve Limasol memlaha idareleri ve sâlisen mezkûr idarelerin tabi olduğu İzmir ve Halep ve Beyrut ve Selânik ve Konya ve Trablusgarb ve Yozgat ve Kıbrıs nezaretleri nezdinde kontrol me'murları nasb ve ikame kılınacaktır.

İkinci Madde

Birinci maddede muharrer nezaretlerin dahil-i daire-i idareleri bulunan mar-ül-zikr memalihdeki mevcût tuz ile tuz fruhtuna mahsus mirî ambarlarında mevcût tuzların mümkün mertebe sıhhate makrun olarak kemmiyetini mutazammın cedvellerinin sürat-ı tanzimi zımnında emanet-i müşarül-ileyha tarafından mezkûr nezaretlere derhal muharrerat-ı lâzime irsâl ve tebliğ buyrulacaktır. ***Memlaha müdürü ve me'murları gelecek bin iki yüz doksan beş senesi için lüzumu olan tuzların i'mali hitam buldukda mahallince efrada ve esnafa satış muamelesine başlanılmazdan evvel ve derhal memlahalarda husule gelen tuzun mikdarını bâ pusula mezkûr Rusumat Nezaretlerine bildireceklerdir. İşbu pusulaların birer suret-i musaddakası orada bulunan Bank-ı Osmanî memuruna teslim olunacak ve memur-ı mumaileyh dahi mezkûr pusulaların tahkik-i sıhhatı zımnında kendisi bin-nefs memlaha ve ambarlara azimet ve yahud idaredeki defatiri bil-istihzar muayene eylemeye sâlâhiyeti bulunacaktır.*** Bir de mezkûr pusulaların diğer bir sureti Dersaadetdeki Rusumat Emanet-i Celilesine tisyar olunarak Emanet-i müşarül-ileyha tarafından dahi nezdinde bulunan Bank-ı Osmanî me'muruna teslim buyurulacaktır.

Üçüncü Madde

Tuz frühtuna me'mur olanlar sattıkları tuzların mikdarını mübeyyin tabi oldukları mezkûr rusumat nezaretlerine bu defa irsâl eyledikleri cedvellerden başka ma'lümat olmak üzere her mah ibtidasında ikişer cedvel i'sâline mecbur olacaklar ve işbu cedvellerin bir nushası Rusumat Emanet-i Celilesine takdim ve ***diğer nushası dahi Bank-ı Osmanî***

me'muririne teslim olunacak ve me'mur-ı mumaileyh dahi mezkûr cedvelin tahkik-i sıhhatı zımnında tuz ambarlarını ve satış defterleriyle tezkere koçanlarını muayene ve tetkik ve yahut cedvel-i mezkûru Rusumat Nezaretinde mevcûd kuyud ile tatbik eylemeğe sâlâhiyeti bulunacaktır. Bir de anif-ül-beyan cedvellerin Rusumat Emanet-i Celilesine takdim olunacak nushası Emanet-i müşarûl-ileyha tarafından kezalik nezdindeki Bank-ı Osmanî me'muruna teslim kılınacak ve me'mur-ı mumaileyh tarafından ber vech-i meşruh tahkikat-ı lâzimeye mubaşeret olunabilecektir.

Dördüncü Madde

Memlahalarda satılan tuzların nakid akçe mukabilinde ve gerek bedelinin müşteri tarafından Rusumat Emanet-i Celilesine ve yahud Rusumat nezaretine teslim olunduğu muş'ir memlaha memuruna havalename i'tasiyle bey'-ü früht olunduğuna binaen nezdlerinde Bank-ı Osmanî tarafından me'mur ikame edilmiş olan mezkûr Rusumat Nezaretleri ba'dema me'mur-ı mumaileyhin tasdikini havi olmaksızın hiç bir havalename i'ta edemeyecek ve tuz frühtuna me'mur olanlar dahi bunları kabul eylemeyeceklerdir. Fakat mahallerince esnaf ve ehaliye satılan tuzların kemafissabık havalesiz satılıp bunun için tutulacak defter-i mahsus Bank'ın memuru tasdik ve imza edecektir. Şurası mukarrerdirki Bank me'murları zikri sebkat eden tasdik vazifesini icrâ sırasında muamelât-ı câriye-i rüsumiyeyi sektelendirecek bir hal ve harekette bulunmayacak ve tas'ibat göstermeyecektir.

Beşinci Madde

Bank-ı Osmanî ber vech-i bâlâ kendisine tahsis kılınan memlehalardan ve yahud bunların tâbi bulunduğu mezkûr rusumat nezaretlerinden her hangisinin nezdine icâb eden memurları derhal ta'yin ve ikame edemeyecek olur ise mezkûr nezaretler dahil-i daire-i idareleri bulunan memalihde satılan tuzların mikdarını havi yapılacak cedvellerin bir suret-i musaddakasını her mah ibtidasında Rusumat Emanet-i Celilesine takdim ve suret Bank-ı Osmanî memurlarına teslim olunarak onun ma'rifetiyle dahi ber vech-i meşruh tedkikat-ı kuyudiyesi icra olunacaktır. Bank-ı Osmanî her ne zaman murad eder ise anif-ül-beyan Nezaretlere me'mur i'zam eylemeğe sâlâhiyeti olacak ve bu me'murlar dahi üçüncü maddede muharrer tahkikata mübaşeret edebileceklerdir.

Altıncı Madde

Sâlifen beyan olunan mukavelenamenin sekizinci maddesi hükmünce gelecek bin ikiyüz doksan beş senesinde hasıl olup früht olunan tuzların esman-ı hasılasından idarece lâzım gelen mesarifle memlahalardan tuzun husulünden dolayı vuku'bulan i'maliye ve ihraciye ve nakliye masrafları ve memur ve hademe maaşları vesairenin tenziliyle kûsuru tamamen mahalli Bank-ı Osmanî şubelerine ve yahud doğruca Dersaadetteki Bank-ı Osmanî merkezine teslim olunacak ve mukabilinde icab eden sened-i makbuz alınacaktır. Bu suretle teslim olunacak mebaliğ Bank-ı Osmanî idare-i merkeziyesince bir milyon seksen bin liralık avansa mahsuben irad kayd edilecektir.Şurası mukarrerdirki esman-ı safiye-i muharrere mukarelenamenin dokuzuncu maddesi hükmünce Mösyö Zarifînin avansları hitam buluncaya kadar işbu avanslara mahsuben mumaileyh Mösyö Zarifîye teslim olunup ondan sonra Bank-ı Osmanîye te'diye olunmağa mübaşeret edilecektir.

Yedinci madde

Satış ve masraf defterleriyle sandık defterleri ve tuz müşterilerine teslim olunan tezkere koçanları ve tuz muamelâtının kaydına mahsus rusumat defterleri mezkûr Rusumat Nezaretleri nezdinde bulunan Bank memurları tarafından lüzum göründüğü vakitte muayene ve tetkik ve mah be mah vuku'bulan muamelâtın kemmiyat ve keyfiyatı tahkik olunabilmek üzere me'murin-i merkume için küşad ve âmâde bulundurulacaktır.

Aydın Vilâyeti â'şarına dairdir.

Sekizinci Madde

Aydın vilâyetinin bin ikiyüz doksan beş senesi 1879/1880 varidat-ı öşriyesinden nakden üçyüz bin lira-i Osmanî husule getirecek mikdarın zikri sebkeden mukavelenamenin bais-i tanzimi olan Bank-ı Osmanî avansının tesviyesine tahsis kılınmış olduğuna mebni evvelâ vilâyet-i müşarül-ileyha â'şarının hiyn-i frühtunda keyfiyet Vali veya Defderdar tarafından İzmir'deki Bank-ı Osmanî şubesi Direktörüne ihbar olunacak ve â'şar-ı mezburenin müzayede suretiyle ihalesi iktiza eylediği takdirde Direktör-ı mumaileyhin veyahut Bank-ı Osmanînin Dersaadet idare-i merkeziyesi cânibinden resmen ta'yin olunacak kontrol me'muru hazır bulunarak ûsul ve kaideten mer'iyesi vechile icabı icra olunacaktır ve sâlisen â'şar-ı mezbûre Hazine-i Celile hesabına ve masarif ve zarar ve ziyanı kezalik Hazineye aid olmak ve fakat bedelâtından mezkûr üçyüzbin liralığının bir milyon seksen bin liralık avansa mahsuben Bank-ı Osmanînin Dersaadetten mersûl kontrol me'muru ve yahud İzmir Şubesi Direktörünün emrine te'diye olunmak üzere früht edilecektir. Sâlîsen bu suretle ihale olunacak â'şârdan üç yüz bin liralığına müsavî mikdarı şerait-i ihale ve ilzamı havî mültezimler tarafından verilecek ve müteahhitler cânibinden kefalet ve zımanı müş'ir imza veya temhir edilecek olan deyn senedatı cânib-i hükümetten Bank-ı Osmanînin ve yahut İzmir şubesinin emrine ciro edilerek teslim ve i'ta olunacak ve taksitleri duhul eden â'şâr bedelâtı mültezim veya müteahhitleri tarafından avans-ı mezbur hesabına olarak tamamen şube-i mezkûreye te'diye ve ifa kılınacak ve nizamı dairesinde te'diyei deyn eylemeyen müteahhid ve mültezimler Hükümet vasıtasıyle bit-tetkik istihsal olunacak olan mebaliğ kezalik Şube-i mezkûreye verilecek ve istihsal olunamayan bedelât-ı Öşriyeden Hükümet mes'ul olup bundan Bank-ı Osmanî ile mezkûr İzmir şubesine bir şey terettüp etmeyecektir. Ancak

vaktiyle istiyfa edilemeyen taksit bedelâtının mikdarını şube-i mezkûre direktörü ve yahud Bank-ı Osmanî tarafından gönderilmiş olan kontrol memuru vakt-ü zamaniyle cânib-i Hükümete tahriren iş'ar ve ihtara mecburdur. Rabian â'şâr-ı mezkûreden emanete kalanların esnayı tâ'şırinde taraf-ı hükümetten ta'yin olunacak olan me'murlardan başka olarak Bank-ı Osmanî dahi istediği halde masrafları kâmilen kendisine aid olmak ve umur-ı tâ'şiriye ve tahsiliye ye müdahele etmemek ve yalnız ahvali tahkik eylemek şartıyle kontrol memurları ta'yin edilebilecek ve aynen alınan emval-i öşriyesinin frühtu ve bedelâtının ahz ve kabziyle Bank-ı Osmanîye irsâli hususlarınca kontrol icrasına me'mur bulunacaklardır. Hâmisen Hükümet memurlarını aynen tahsil eyledikleri emval-i Öşriyeyi mübeyyin peyder pey mezkûr İzmir şubesine birer kıt'a mufassal avansın irsâline hükümet me'murları mecbur olacaklardır. Sâdisen Bank-ı Osmanînin mar-ül-zikr avansına aid olan meblağ-ı muharrer mukabilinde müzayede ve ihale şeraitine tamamiyle muvafık ve mutabık hareket ve muamele eylemek ve haric-i usul ve kavaid bir güna muamelede bulunmamak ve mes'uliyeti kâmilen kendisine aid olmak şartlarıyle Bank-ı Osmanî dahi alenen olunacak â'şâr müzayedesinde taliblerinin inkita'-ı rağbetlerinden sonra kendi arzusiyle üzerinde tekarrür eylemiş âşârı deruhde ile hükümeti nizamen te'min eylemeğe mecburdur.

İzmir Gümrüklerine dairdir.

Dokuzuncu Madde

Bank-ı Osmanî İzmir Rusumat Nezaretinin dahil daire-i idaresi bulunan gümrüklerle Rusumat idareleri varidatınca kontrol icrâ etmek üzere Nezaret-i müşarülileyha nezdine şimdiden bir veya bir kaç me'mur-ı mahsus ta'yin edecektir. Nezaret-i müşarülileyhaca beher yövm vuku'bulan tahsilâtın kemmiyetini natık olmak üzere ferdası günü birer muhtasar pusulasının ve mülhakatta vuku'bulan tahsilâtın dahi mah be mah birer kıt'a icmâl defterinin me'murin-i merkûmeye i'ta olunması ve emtia ve eşyanın takdir-i kıymetleri muamelâtında dahi yalnız görmek ve idareye müdahale ve muamelât-ı cârîyeyi sektedar etmemek şartiyle hazır bulunabilmeleri zımnında İzmir Rusumat nazırına bâ tahrirat beyan-ı hal buyrulacaktır. ***Ber vechi muharrer Bank-ı Osmanînin ta'yin edeceği me'mur veya me'murlar her ne zaman murad ederlerse kendilerine verilmiş olan pusulaların sıhhatini tetkik için kuyudat-ı mevcûde ile sandığı ve muhasebe defatirini ve bunlara aid evrak ve senedatı muayene edebilecekler ve kezalik mülhakattan mevrûd salif-ül-beyan icmâl defterlerinin dahi sıhhatini tahkik etmek üzere mahallerine azimetle icab eden kuyudu tetkike sâlâhiyetli bulunacaklardır. İzmir ve mülhakatı rusumat hasılatından nizamen lâzımgelen her türlü idare masarifinin tenziliyle bâkisi tahsil olundukca mukavelenamesinin dokuzuncu maddesi mucibince Mösyö Zarifi'nin avansları ma'faiz kâmilen te'diye ve ifa olundukdan sonra Bank-ı Osmanînin zikr olunan bir milyon seksen bin liralık avansına mahsuben bâ sened-i makbuz İzmir şubesine teslim kılınacak ve işbu teslimat hakkında mar-ül-zikr mukavelenamenin onuncu maddesi ahkâmına tevfikan muamele-i lâzime icrâ edilecektir.***

Esseyid Ahmed Zühdü (Mühür)

Madde-i Munzama

Avans mukavelenamesinin onuncu maddesinde muharrer olduğu üzere bin sekizyüz seksen senesi Şubat-ı rûmînin yirmi sekizi yani alafranga Martın onikisi tarihinde Bank-ı Osmanînin bir bakiye-i matlubu bulunması melhuz ve bu bakiyesinin dahi Bank-ı Osmanice ta'yin olunacak me'murların kontrol ve nezareti tahtında olarak Rusumat Emanet-i Celilesi varidatının nısıf mikdarını bil-ruchaniye tahsisiyle tesviye olunmak üzere Emanet-i müşarülileyha zimmetine aid ve raci olacağı meşrut olduğuna binaen Dersaadet Rusumat idareleri dahi dahil olmak üzere Bağdad ve Basra ve Yemen ve Cidde ve Trablus ve Girid ve Sakız ve Sisam ve Diyarbakır ve Erzurum Rusumat nesaretlerinden ma'da diğer Rusumat Nezaretleri hakkında dahi işbu nizamnamenin altıncı ve yedinci maddelerinde tasrih olunan muamelâtın icrasına mar-ül-zikr 28 Şubat Rumî 1880, 12 Mart Efrenci 1880 tarihinde mübaşeret eylemeğe Bank-ı Osmanînin hakkı olacak ve fakat işbu ta'limatın mukaddimesinde sarihan beyan olunduğu vechile idareye kat'iyen müdahele edemeyecek ve muamelât-ı cârîyeyi aslâ ta'til ve sektedar eder harekâtta bulunamayacaklardır. İşbu tesviye lâyıhasının ahkâm-ı mündericesi mar-ül-beyan 15/27 Teşrini sânî sene 1878 tarihli mukavelenamenin bâis-i tanzimi olan bir milyon seksen bin lira-i Osmanîlik avansın ma faiz tamami-i tesviyesine değin müddet zarfında mer'i-ül icra olacak ve ondan sonra işbu lâyihanın hükmü kalmayacağı gibi ber minval-i meşruh kontrol icrasiyçün Bank-ı Osmanî tarafından bâlâda meştûr-ül-esami memlaha idareleri ile Rusumat nezaretleri ve Rusumat Emanet-i celilesi nezdinde ta'yin kılınmış olan kontrol memurları bulundukları mevaki'i derhal terk ile tâbi oldukları Bank idare veya şubelerine avdet eylemeğe mecbur bulunacaklardır.

23 Teşrini sânî sene 94

5 Kânunu evvel sene 1878

Esseyyid
Mehmed
Zühdü

BELGE No : 30

Bankaya yazılan Bir milyon 80 bin altınlık avans'ın ödenebilmesi hakkında Maliye Nazırı (İbrahim Edip) mühürlü mektup ve şartları

No.8/26 1878'de

İstanbul, 10/22 Kasım

1879 Osmanlı İmparatorluk Bankası Müdürlüğüne

Şehir

Baylar,

İmparatorluk Hükûmeti, 1 080 000.- Türk liralık avansa ilişkin anlaşmanın şartları uyarınca, Gümrük ve dolaylı gelirlerinden, bu avansın anapara ve faiz olarak karşılığını 1/13 Mart 1880 tarihinde ödemeyi taahhüt etmişdi.

Bu taahhüt uyarınca yukarıda belirtilen avans, bu yılki İzmir aşarı geliri ile 300 000.- Türk lirası eksiltilerek ödenebildiğinden, bu yazımızla belirtiriz ki, bu 300.000.- Türk lirasından önümüzdeki 1/13 Marta kadar ödenmeyen her bölüm, anlaşma uyarınca Gümrük avansları arasında sayılacaktır.

Saygılarımızla

(Said) Maliye Nazırı
(İbrahim Edib)

BELGE No : 31

Dörtyüzbin liralık istikraz anlaşması (mukavelesi) sonra (560) bin liraya çıkartılıyor. No. 28

Vazıin-i imza bir taraftan 23 Ramazan 296 tarihli irade-i seniyye-i cenab-ı padişahî muktezayı münifi üzere Devlet-i Aliyye nam ve hesabına hareket eden Başvekili fehametlû devletlû Arifi paşa hazretleri ile maliye nazırı ûtûfetlû Ahmed Zühdü efendi hazretleri ve diğer taraftan Bank-ı Osmanî nam ve hesabına hareket eden Başdirektörü Mösyö Foster ve direktörü Mösyö Emil Deveaux ve Şirket-i Umumiye-i Osmaniye nam ve hesabına hareket eyleyen Şirket-i merkume Başdirektörü Salamon Fernandez beyninde zikri âtî hususat bil mukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Taraf-ı diğer muakidleri zikri âtî şartlarla Saltanat-ı Seniyyeye iki yüz ellibini nakden ifa ve yüz elli bini dahi irad ve masraf edilmek üzere cem'an dörtyüz bin lira-i Osmanî ikraz ve Saltanat-ı Seniyye dahi meblağ-ı mezburu kabul ve istikraz ederler.Şöyle ki Bank-ı Osmanî'nin hissesine aid yüz altmış bin liradan yüz bini nakid altın olarak te'diye olunacak ve altmış bini dahi bin sekizyüz yetmiş üç senesi Demiryollar istikrazı mukavelenamesinin hiyn-i feshinde Hazine-i Celile ile Bank-ı mezkûr beyninde vaki'olan tesviye-i hesap mucibince tevhid kılınmış olan büyük avanslarda Bank-ı mezkûra i'ta olunan hisseden olmikdara müsavi bir meblağ ile irad ve masraf edilecektir.

Şirketi-i Umumiyenin hisssesine aid olan iki yüz kırk bin lira-i Osmanînin dahi yüz elli bini nakid altın olarak ifa ve doksan bini Bank-ı Osmanice tevhid kılınmış olan büyük avanslardan ve yahud va'deleri hûlûl etmiş olan diğer avanslardan re's-ül-mal ve faiz olarak irad ve masraf olunacaktır.

Mukarrizler nakden te'diyesi lâzım gelen mar-ül-beyan iki yüz elli bin lira-i Osmanîyi işbu mukavelename tarihinden i'tibaren bir buçuk mah müddet zarfında haftalık teslimat-ı mütesaviye ile Dersaadet te

Hazine-i Celileye ifa edeceklerdir. İrad ve masraf olunacak olan yüzellibin lira dahi mukarrizlerin dilhahına göre bugünden itibaren en nehayet 1880 senesi Nisanının ibtidasına kadar tesviye edilecektir.

İkinci Madde

Mukarrizler işbu avansın kısm-ı nakdisi olan ikiyüz elli bin lira-i Osmanîden lâkakal yüzbini elhaletihazihi Silâh bedest olan asakir-i şâhâneden bir kısmına derhal izin verilerek memleketlerine iadesi hususuna sarf olunmak şartiyle avansın i'tasına muvafakat eylediklerini kat'iyen beyan ve Hükümet-i Seniyye dahi bu şartı resmen kabul etmişlerdir. Zikrolunan kısm-ı nakdinin mabakisi bulunan yüzelli bin lira-i Osmanî dahi âsâkir-i şâhânenin iaşesiyle sair masarif-i mübremeye ifa edilecektir. Hükümet-i Seniyye anifül-zikr yüzbin lirayı Osmanînin suret-i isti'malini askere izin verildikçe mukarrizlere tamamiyle kanaat gelecek surette defatir-i lâzimesini kendilerine ibraz etmekle isbat eylemeyi taahhüd buyurur.

Üçüncü Madde

İşbu avansın hesab-ı Bank-ı Osmanî ma'rifetiyle tutulacak ve bu hesap üzerine teslimat ve te'diyat tarihlerinden i'tibaren senevî yüzde on hesabiyle karşılıklı faiz yürütülecektir.

Dördüncü Madde

Hazine-i Celileye ikraz olunan anif-ül-beyan dörtyüz bin lira-i Osmanînin ma faiz ve re's-ül-mal te'min-i tesviyesiyçün Maliye nezaret-i celilesi zikri âtî vilâyatın doksan altı senesi ağnam rüsumunun evvel be evvel vuku'bulacak hasılatından verilmek ve bedelât-ı mecmuası işbu avansın re's-ül-maliyle madde-i sabıka mucibince mukarrer olan faizin yekûn-ı takribisi bulunan nakden dörtyüzelli bin lira-i Osmanîden ibaret olmak ve mukarrizlerin ta'yin edeceği adamlar namına tanzim kılınmak üzere işbu mukavelenamenin imzalandığını müteakiben mukarrızlere yirmi kıt'a havalename i'ta edecektir.

Söyleki;

Lira-ı Osmanî

30 000	Haleb vilâyetinden
25 000	Adana vilâyetinden
35 000	Ankara vilâyetinden
20 000	Kastamonu vilâyetinden
50 000	Konya vilâyetinden
35 000	Aydın vilâyetinden
35 000	Hüdevendigâr vilâyetinden
10 000	Bağdad vilâyetinden
25 000	Musul vilâyetinden
20 000	Sivas vilâyetinden
30 000	Diyarbekir vilâyetinden
20 000	Trabzon vilâyetinden
15 000	Van vilâyetinden
10 000	Suriye vilâyetinden
10 000	Kudüs mutasarrıflığından
10 000	Erzurum vilâyetinden
15 000	Şehremanetinden
15 000	Ma'muretülaziz mutasarrıflığından
10 000	Kosova vilâyetinden
15 000	Manastır vilâyetinden
15 000	Edirne vilâyetinden
450 000	

Ber vechi bâlâ havale olunan mebaliğ kâmilen tesviyepezir olmadıkca mezkûr ağnam rüsumunun hiç bir akçesini diğer te'diyata tahsis ve sarf etmemeyi Hükümet-i Seniyye kat'iyen taahhüd buyurur.Bâlâda muharrer ağnam rüsumunun tarh ve tahsiline dair olan defatiri mukarrizlerin adamlarına irae eylemeleri zımnında Hazine-i Celile icabeden kaffe-i vilâyat Vali ve Defderdarlarına evamir-i lâzime i'ta eylemeyi taahhüd eder. Merkum adamların dahi tahsilât-ı vakıayı tedkik ve işbu mukavele ahkâmınca isti'mal olunup olunmadığını tahkik eylemeğe hakkı olacaktır. Bu babda cânib-i Babıâlîden dahi vilâyat-ı mesrudeye evamir-i kat'iye i'ta buyrulacaktır.

Beşinci Madde

Vilâyat-ı muharrere ağnam rüsumu maktuan ihale olunduğu takdirde valiler bilâ istisna her bir vilâyet üzerine verilen havalenamenin natık olduğu meblağ için mukarrizlerin emrine ve adamları yedine mültezimlerin senedatını i'ta etmeğe ve şâyed rüsum-ı mezbure kâmilen veya kısmen emanete kalacak olur ise valiler havalenamelerin natık olduğu mebaliğin tamamını tesviyesine değin rüsüm-ı mezburenin evvel be evvel vuku'bulacak hasılatını mukarrizlerin adamlarına teslim eylemeğe mecbur bulunacaklardır.

Altıncı Madde

İşbu mukavelenamenin bais-i tanzimi olan avansın tesviyesine te'minat-ı mütemmime olmak ve dördüncü maddede muharrer vilâyatın ağnam rüsumu hasılatı gelecek şehr-i Ağustosun onbeşinci gününe kadar işbu avansın ma' re's-ül-mal ve faiz tamamını tesviyesiyçün Hazine-i Celilece mukarrizlere verilmiş olan mar-ül-beyan havalenamelerin bedelâtını kâmilen ifaya kifayet etmez ise o halde verilmek üzere Saltanat-ı Seniyye işbu avansın re's-ül-maliyle faizinden mütebaki meblağın tesviye ve ikmâli içün mukarrizlere Rumeli-i şarkî vilâyeti vergisinin evvel be evvel duhul edecek üç aylık taksitleri üzerine bir kıt'a muntazam havalename i'ta eylemeği şimdiden taahhüd eder.

Yedinci Madde

Şurası dahi tarafeyn-i muakıdin beyninde mukarrerdirki işbu avansın temami-i tesviyesinden evvelce gümrükler rûsûmat varidatı şimdiki tahsisat-ı vakıalarından kurtarılacak olduğu takdirde diğer taraf muakkidleri varidat-ı mezbûrenin elyövm muhasses oldukları avanslar için cârî olan suver ve şerait tahtında olmak üzere kendilerinin bakiye-i matlublarını tahsis olunması mukavele eylemeye sâlâhiyetli bulunacaklardır.

Sekizinci Madde

Saltanat-ı Seniyye işbu mukavelename ahkâmınca mukarrizlere i'ta olunan havalenamelere mukaddem olmak üzere gerek dördüncü maddede muharrer vilâyatın ağnam rüsumu ve gerek Rumeli-i şarkî vergisi velhasıl gümrüklerle rusumat varidatı üzerine diğer havalenameler i'tasından kat'iyen imtina buyurur.

Dokuzuncu Madde

İşbu avansa mahsuben mukarrizlere ve yahud adamlarına vuku'bulacak teslimat meyanındaki gümüş ve mağşuş akçeler kendi ma'rifetleriyle Dersaadet piyasası üzere lira-i Osmanîye bit-tebdil hasılı mukarrizlerin adamları tarafından verilen makbuz senedatı tarihlerinden onbeş gün sonra işbu mukavelenamenin üçüncü maddesinde muharrer hesabda Hazine-i Celileye irad kaydolunacaktır.

İşbu avansın tesviyesine karşılık tahsis olunan varidattan husule gelen mebaliğin mesarif-i tahsiliye ve nakliyesi mukarrizlere ait olacaktır. Buna mukabil Hükümet-i Seniye dahi mumaileyhimin ahz edecekleri beher yüz guruş için kendilerine on para ücret-i maktua tahsis buyurur ancak bu şart Konya ve Bağdad ve Musul ve Sivas ve Diyarıbekir ve Van ve Ma'muretülaziz vilâyetleri ağnam rüsumundan vuku'bulacak tahsilâta şâmil olmayıp bunların mesarifi Hazine-i Celileye aid olmak üzere Valiler ma'rifetleriyle postalara bit-teslim Bank-ı mezbur namına alınacak olan posta biletleri mukarrizlerin oralardaki adamlarına sened-i makbuz mukabilinde i'ta kılınacaktır.

Onuncu Madde

Bank-ı Osmanî işbu avansın re's-ül-mal ve faiziyle madde-i sabıkada muharrer ücret-i maktuasının hesabını 1 Teşrini evvel sene 1880 tarihinde kat'ederek Hazine-i Celileye takdim edecek ve o tarihde Hazine-i Celilenin tebeyyün eden bakiye-i deyni üzerine bunun tamami-i tesviyesine değin mukarrizler lehinde olarak senevî yüzde on iki faiz ve yüzde bir komisyon işletilecektir.

Onbirinci Madde

Şâyed işbu avansın tesviyesinden evvelce bir istikraz-ı umumî akd olunacak olur ise Hükümet-i Seniye mezkûr avansın re's-ül-maliyle faizinden ve sekizinci maddede muharrer ücret-i maktuadan mukarrizlerin bakiye-i matlubunu anif-ül-beyan istikraz-ı umumî hasılından tesviye eylemeyi işbu mukavelename ile sarahaten taahhüd buyurur ve bu halde o ana kadar bedelâtı tahsil olunmamış bulunan havalenameler Hazine-i Celileye iade olunacağı gibi işbu mukavelenamede muharrer varidat dahi kat'iyen Hükümet-i Seniyeye avdet edecektir.

İşbu mukauvelename iki nusha-i asliye olarak 29 Ağustos sene 95 Eylûl-i Efrenci sene 1879 tarihiyle Dersaadet te tanzim ve teati olunmuştur.

Nazır-ı Umur-ı Maliye
Esseyyid Ahmed Zühdü

Esseyyid Ahmed Arifî

Madde-i munzama

Tarafeyn-i muakıdin işbu avansın kısm-ı nakdisi olan ikiyüz elli bin lirayı üçyüz elli bine ve irad ve masraf kısmı bulunan yüz elli bin lirayı dahi iki yüz on bine iblağ ile avansın mecmuunu bil-ittifak beşyüzaltmış bin lira-i Osmanîye iblağ edebilmek sâlâhiyetini bir buçuk mah müddete değin kendilerine hasr ederler.

Taraf-ı diğer muakidleri işbu hakkı ihtiyarî gerek kâmilen ve gerek kısmen mevki'i isti'male götürecek olurlar ise o halde i'ta edecekleri mebaliğ-i munzamanın tesviyesiyçün Hükümet-i Seniye işbu mukavelename mucibince tahsis olunan ağnam rüsumıyle diğer zamaim-i te'minat üzerine yine o nisbetlerde ve aynı şartlar tahtında olarak başkaca havaleler i'ta etmekliği şimdiden resmen taahhüt buyurur.

29 Ağustos sene 95

Nazır-ı Umur-ı Maliye
Esseyyid Ahmed Zühdü
Mühür

Esseyyid Ahmed Arifî
Mühür

BELGE No : 32

İltizam olunan rusumat ile idare edilen inhisarlarından (On sene müddetle) alacaklı olanların borçlarının ödenmesi için yapılan mukavele 1879

Sözleşme yabancı devlet elçilerine de veriliyor, Osmanlı Bankasının şartı No. 29

Bir taraftan Başvekil Fehametlû Devletlû Said paşa hazretleriyle Maliye Nazırı ûtûfetlû Edib efendi hazretleri vasıtalarıyle 7 Zilhicce 1296 10 Teşrini sânî 1879 tarihli irade-i Seniye mucibince hareket eden Hükümet-i Seniye ve diğer taraftan Bank-ı Osmanî ile cemiyeti tarafından Mösyö Foster ve Emil Deveaux ve Von Hass ve bunlarla beraber Mösyö Corc Zarifi ve Salamon Fernandez ve Bernard Tubini ve Eustach Eugenidi ve Theodore Mavrogordato ve Vlasto ve Barker ve Stefanovich ve Leonidas Zarifi ve Corc Coronis ve Ulysse Negroponti ve Paul Stefanovich Sckilizzi mukavelat-ı âtîyeyi akd etmişlerdir.

Birinci Madde

Hükümet-i Seniye bin sekizyüz seksen senesi Kanunusânî-i Rûmisinin birinci gününden binsekizyüz doksan senesi Kânun sânî-i Rûmîsinin birinci gününe kadar on sene müddet merbut defterde gösterilen vilâyat-ı şâhânenin damga yani varaka-i sahihanın ve müskirattan alınan gümrük resminden maada müskiratın resm-i mîrî ve ruhsatiyesinin ve mevakii defter-i mezkûrda mestur İstanbul mülhakati balık saydiyesiyle Edirne ve Bursa ve Samsun haririnden alınan gümrük resminden ma'da sırf harir öşrünün emr-i tahsilini Mösyö Foster ve Emil Deveaux ve Von Hass ve Corc Zarifi ve Salamon Fernandez ve Bernard Tubini ve Eustache Eugenidi ve Theodore Mavrogordato ve Vlasto ve Baker ve Stefano vich ve Leonidas Zarifi ve Core Coronio ve Ulysse Negroponti ve Paul Stefano, vich ve Schilizzi nam zatlara iltizam suretiyle verir ve mumaileyhim dahi kabul eder.

İkinci Madde

İltizamın bedel-i senevîsi tekmil müddet-i iltizamiye zarfında bin sekiz yüz yetmiş dokuz senesi Mart-ı Rûmîsinin birinden bin sekizyüz seksen senesi Mart-ı Rûmîsine kadar güzeran eden bir senede şu dört resmin verdiği Beşlik ve Metelik olarak vuku'bulan masarif-i umumiye tenzil olundukdan sonra ne kalırsa o mikdar üzerine gelecek Ağustos-ı Rûmînin birinci günü kat've ta'yin olunacaktır. Bedel-i iltizam diğer taraf müteakidleri tarafından senede on iki tekasit-i mütesaviye ile Beşlik ve metelik olarak verilecek ve her taksit ayın nihayetinde te'diye olunacak ve bedel-i iltizamdan fazla kalacak varidat-ı sâfiye Hükümet ile müteakidler beyninde alet-tesavî taksim olunacaktır.

Üçüncü Madde

İltizama veriler rüsum-ı erbaa diğer taraf müteakidleri tarafından elyövm bunlara ait olarak cârî olan nizamat ve ta'rifesine göre tahsil olunacak ve işbu nizamat ve ta'rifeler bil-ittifak karar verilmedikce ta'dil olunamayacaktır. ***Sarf olunacak evrak-ı sahiha ve pulun mesarifi diğer taraf müteakidleri tarafından verilmek üzere onların taht-ı nezaretinde olarak hükümet-i seniye tarafından tab'ile i'ta kılınacaktır.*** Damga darbının tatili esnada buna ait olan âlât ve edevat iki miftah tahtında hıfz edilecek ve anahtarın biri Hükümet-i Seniye ve diğeri mültezimler nezdinde bulunacaktır ve iltizamın hiyn-i hitamında hesaben mevcûd olması lâzım gelen evrak Hükümet-i Seniyeye tamamen iade ve teslim olunacaktır. Hükümet-i Seniye diğer taraftan müteakîdlerine rusumat-ı mezkûrenin tahsili için kaidesi dairesinde müzaharet-i kâmile de bulunacak ve müteakidlerin gerek nizamat-ı mevcûdenin tamami-i icrasını te'min ve gerek resimlerin usul-ı tahsilini islâhda lüzum görünecek ta'dilâtı nizamat-ı mezkûreye idhal için arz edecekleri teklifi pîş-i nazar-ı i'tinaya alacaktır.

Dördüncü Madde

Devlet tarafından mültezimlerin idaresi üzerine edilecek nezaret Babıâlînin te'yin eyleyeceği kontrol memurları vasıtasıyle icra olunacaktır. Kontrol memurları defatiri teftiş edeceklerse de mültezimlerin idaresine müdaheleye hakları olmayacaktır. Diğer müteakidleri gerek rüsum-ı erbaayı idare için beyinlerinde bir şirket teşkiline ve gerek iltizamı ahara terk ve ihaleye selahiyetleri olacaktır. Fakat her iki halde dahi doğrudan doğruya Hükümet-i Seniyeye karşı kendileri mes'ul kalacaklardır.

Beşinci Madde

Hükümet-i Seniye bin sekiz yüz seksen senesi Kânun-ı sânî-i Rûmisinin birinci gününden itibaren on sene müddet merbut defterde gösterilen vilâyat-ı şâhânede husule gelen ve yahud sarf olunan tuz ve tütün inhisarının tütünden alınan öşür haric olduğu halde Devletin nam ve

hesabına idaresi emrini bâlâda birinci bendde muharrer-ül-esami zatlara tevdi'eder. Devlet bu idare üzerine kendisinin nasb edeceği ve müdürlerin nezdinde ve sair iktiza eden mevaki'de resmen ta'yin edeceği müfettişler vasıtasıyle kontrol icra eyleyecektir. Bu müfettişlerin mezkûr inhisarların defterlerini muayene ve teftişe ve sandıkları mevcudunu tahkike hakları olursa da idareye müdahale edemeyeceklerdir.

Altıncı Madde

Tütün ve tuz inhisarlarından birinin usul-ı câriyesince ta'dilât icrasına hükümet-i seniyece ve yahud diğer taraf müteakidlerince lüzum görüldüğü halde beyinlerinde bil-ittifak kararlaştırılacaktır.

Yedinci Madde

İltizam olunan rüsûmat ile idare edilen inhisarların nezaret ve zabıta hizmetlerini Hükümetin nasb edeceği memurlar görecektir. Diğer taraf müteakidleri indel-icab bu memurların adem-i ehliyet ve kifayeti hakkındaki mülâhazalarını hükümete beyan etmeye hakları olacak ve Hükümet dahi bu mulâhazalarını cidden pîş-i nazar-ı i'tinaya alacaktır. İşbu mukavelenamede münderic altı nevi rusumatın bil-hassa istifasiyle meşgul olan ve dahil ve sahilde bulunan idarelerin bil-umum maaşat ve sair kâ-ffe-i masarifatının her biri için ne sarf olunmuş ise ona göre kendi varidatından tesviye olunacağı gibi rusumat-ı mezkûre ile gümrük varidatını müştereken muhafaza eden sevahil ve hudud gümrüklerinin kolcu ve zabıta memurları maaşat ve masarifatının dahi yüzde kırkbeşi gümrükler idaresi ve yüzde elli beşi rüsumat-ı sitte-i mezkûre idaresi tarafından ifa olunacaktır. ***Diğer taraf müteakidleri gerek iltizam olunan rusumatca ve gerek Tuz ve Tütün inhisarınca meydana çıkarabildikleri hiyleleri bildirmek üzere hafiye istihdam etmek hakkını muhafaza ederler şurası mukarrerdir ki zikr'olunan hiylekârlardan nizamen alınacak mükerrer resim ve cezayı nakdîlerden merkum hafiyelere kaideten isabet eden hisse kendilerine verilecektir.*** Vuku'bulan hiyleler müteakidler tarafından bildirildiği gibi Hükümet-i Seniye sâbit olacak hale göre kanunen lâzım gelen cezayı bil-icra ashabını te'dip etmekliği taahhûd eder.

Sekizinci Madde

Rüsûm-ı erbaa iltizamından alınacak hasılat-ı seneviye ile tuz ve tütün hasılat-ı sâfiyesi ber vechi âtî kat'iyen ve nakabil-i tagyir olmak üzere sarf ve isti'mal olunacaktır. Evvelâ müteakidin düyun-ı âtîyenin faizleriyle re's-ül-malını te'diye etmek üzere her üç ayda vuku'bulan hasılattan iki yüz yetmiş beş bin Osmanlı lirasını ahz ve kabz edeceklerdir.

Düyun-ı mezkûrenin müfredatı:

Lira	
690 000	Mösyö Zarifinin 1 Kânunusânî 1295 tarihinde Rüsûmat üzerine takriben ma'faiz alacağı
1 800 000	Salamon Fernandez Alfred Baker ve ....rüsûmat üzerine olan kambiyaller bedelinden 1 Kânunusânî 1295 tarihinde ma faiz takriben alacağı
860 000	Bank-ı Osmanînin 1 080 000 liralık istikrazından rüsumat üzerine olan mikdariyle 1 Kânunusânî 1295 tarihine kadar ma'faiz takriben alacağı
1 750 000	Bank-ı Osmanînin nizamat-ı esasiyesi mucibince hesabı cârî fazlası ile 1 Kanunu sânî 1295 tarihine kadar ma faiz takriben alacağı
3 625 000	Bank-ı mezkûrın tevhid olunmuş olan büyük avanslarından 1 Kânunu sânî 1295 tarihine kadar ma faiz takriben alacağı
8 725 000	

Düyun-ı mezkûreye bin sekiz yüz seksen senesi Kânun-u sânî-i Rûmîsinin birinci gününden itibaren senevî yüzde sekiz hesabiyle faiz işletilecektir. Mezkûr iki yüz yetmiş beşbin lira düyun-ı mezkûreye eshabı beyninde hasıl olan ittifak mucibince taksim olacaktır. Sâniyen mezkûr ikiyüz yetmiş beşbin Osmanlı lirası ifraz olundukdan sonra fazlası Düyunu umumiye-i dahiliye ve hariciye tahvilâtı hamillerine aid olacak ve muteakidler işbu fazlayı bugünkü tarihle şerefsadır olan İrade-i Seniye mucibince Kıbrıs ve Rumeli-i Şarkî varidatı dahil olmak hesabiyle Düyunu umumiyenin muhassesat-ı seneviyesi olarak ta'yin buyrulan bir milyon üçyüz elli bin Osmanlı liralık meblag-ı senevîyi husule getirmek üzere Hükümet-i Seniyenin irae edeceği mezkûr tahvilât hamilleri vekilleri yedine Bank-ı Osmanî ma'rifetiyle i'ta eyleyeceklerdir. Şurası izah olunmuştur ki Kıbrıs ve Rumeli-i Şarki varidatının tahvilat hâmillerine i'tası varidat-ı mezburenin tahsiline mevkuftur.

Dokuzuncu Madde

İltizam olunan rüsum-ı erbaanın elhaleti hazihi cârî olan nizamatı mucibince istihsal olunmakda olan mikdarı Hükümet-i Seniyece tezyid olunduğu takdirde tezyidi senesinden evvelki senenin hasılatına nisbetle fazlasından masarif-i tahsiliye mukabili olarak yüzde onu ba'dettenzil ma'dası Hükümet-i Seniyeye i'ta kılınacaktır.

Onuncu Madde

Sekizinci maddede beyan olunan hesabat ve tahsisat her üç ay nihayetinde tesviye olunacak ve ikinci madde mucibince rüsûmat-ı erbaa bedeline mahsuben mah bemah te'diye olunacak tekasite karşılıklı yüzde

sekiz faiz işletilecektir. Diğer taraf muteakidlerinin Tuz ve Tütün inhisarı hasılâtından üç aydan üç aya 275 000 Lira-i Osmanîyi ikmal edecek kadar her onbeş günde bir ifraz edecekleri mebaliğe kezalik yüzde sekiz faiz işletilecektir. İltizam olunan rüsûm-ı erbaa bedelinden alınan meskûkât her ay gayesinde ve inhisarlardan alınan meskûkât her onbeş günde bir kere Maliye nezaretiyle bil-ittifak diğer taraf muteakidleri ma'rifetiyle Osmanlı lirasına tebdil olunacaktır. Sekizinci Madde mucibince Düyun-ı Umumiye muhassesatına mahsuben Bank-ı Osmanîye teslim olunacak hasılat kûsuru dahi Hazine menfaati gözetilerek Maliye nezaretiyle bil-ittifak Bank-ı Osmanîce kambiyaller mubayaa edilecektir. Bir senenin rubu'ahiri nihayetinde o senenin varidat-ı sâfiyesi Kıbrıs ve Rumeli-i şarkî varidatı dahil olmak hesabiyle iki milyon dört yüz elli bin Osmanlı lirasını tecavüz eder ise fazlası Hazine-i Celileye aid olacaktır.

Onbirinci Madde

Onuncu senenin inkizasında yani bin sekiz yüz doksan senesi Kânun-u sânî-i Rûmîsinin birinde sekizinci maddede ta'dad olunan matlubat re's-ül-mal ve faiziyle beraber tamamen tesviye olunamamış bulunur ise bunlar kâmilen tesviye olununcaya kadar işbu mukavelenamenin ahkâmı kâmilen ifa olunacak ve şukadarki rüsum-ı erbaa-i mezkûrenin son senesinin hasılat-ı sâfiyesi bîlâ zammı bedel iltizam için esas ittihaz olunacaktır.

Onikinci Madde

Bu mukavelenamenin bil-cümle ahkâmı ve hususen rusum-ı erbaanın iltizamına ve Tuz ve Tütün inhisarının idaresine ve hasılat-ı vakıanın sekizinci madde mucibince Hükümet-i Seniyenin deyni olan mebaliğin tesviyesinde sarf ve isti'maline müteallik olan ahkâmı madde-i âtiye de muharrer ahvalden ma'da mümteni-ül-nez'vel-tagayyürdür.

Bunlar her ne halde ve her ne sebeple olur ise olsun ta'dil ve ta'til olunamayacaklardır. Şu şart-ı kat'i iktizası ve işbu mukavelename hükmünce Rüsûmat emaneti varidatından taht-ı mukavele-i hazıraya alınanlardan maadası bin sekiz yüz seksen senesi Kânunu sânî-i Rûmisinin birinci gününden itibaren rehinden tamamiyle kurtularak Hükümet-i Seniyeye iade edilecektir. 20 Teşrini sânî-i Rûmî yani 2 Kânunu evvel-i Efrenci 1878 tarihli mukavelename mucibince 1 660 000 liralık avansa mahsuben Rusumat Emanet-i Celilesi namına verilmiş olan kambiyallerin mecmuu evvelce Hazine-i Celilece bil-muayene paketlere vaz've üzerleri tarafeynden temhir ile emaneten 1/13 Kânunusânî 1880 tarihinde Bank-ı Osmanîye tevdi'etmeği mezkûr avans müteahhitleri taahhüd ederler. İşbu mukavalenamenin sekizinci maddesinde gösterilen bir milyon sekizyüzbin lira-i Osmanîye mahsuben teslimat vuku'buldukca taht-ı emanette olan mezkûr kambiyallerden teslimat nisbetindeki kıymeti havi kambiyaller Bank-ı Osmanî ma'rifetiyle tarafeyn muvacehesinde Hükümet-i Seniyeye iade edilecektir ve tevhid

olunmuş olan büyük avanslar mukabilinde Banka terhin olunan kavaim-i nakdiye bil-ibtal ihrak olunmak için kezalik tarih-i mezkûrda Bankdan Hükümet-i Seniyeye red ve teslim olunacaktır.

Onüçüncü Madde

Hükümet-i Seniye madde-i sabıkayı feshen işbu mukavelenameyi on seneden evvel ibtal etmek hakkını hıfzeder ve bu da iki şart-ı aslî ve kat'î ile meşruttur. Birincisi sekizinci maddede ta'dad olunan matlubatın faiz ve re's-ül-maliyle tamamen tesviye olunması. İkincisi hükümeti- Seniye ile dahili ve harici Düyun-ı Umumiye tahvilâtı hâmilleri beyninde hem bugünkü İrade-i Seniye ve hem de mukavele-i hazıradan münbais karara bedel tahvilat hâmilleri hakkında daha nafi'bir yeni kararın vaz'edilmesidir. Şu iki şart yerine getirilir ise mukavele-i hazıra münfesih olacaktır. Şu kadarki işbu fesih maddesi her hangi bir sene arasında olur ise o senenin kânunuevveli gayetine kadar mukavelenamenin rüsum-ı erbaa iltizamına ait ahkâmı bakî olacaktır. ***Bu halin vukuunda Hükümet-i Seniye bâlâda muharrer-ül-esamî mültezimlere evvelâ henüz müddetleri munkaziye olmayan kontratolar mucibince istihdam olunmuş olan memurların işleyecek maaşatıyçün verilecek bir tazmini ve sâniyen evrakı muntazama ile musaddak diğer masarifat-ı fevkaladeyi te'diye etmeyi taahhüd buyurur. Fakat şurası dahi mukarrerdir ki bu te'diye bir senelik bedel-i iltizamın yüzde üçünü geçmeyecek ve bir defalık olacaktır.***

Ondördüncü Madde

Hükümet-i Seniye ile müteakidler beyninde mukavele-i hazıranın icrasına ve te'vil ve tefsirine müteallik her güna zuhur edecek ihtilâf tarafeynden ta'yin olunacak dört hakemin rey'ine havale olunacak ve bu hakemler dahi tesavi-i ârâ zuhurunda taraflarından diğer bir hakem intihab eyleyeceklerdir. Hakemlerin kararı kat'i ve istinafı gayrı kabil olacaktır.

Onbeşinci Madde

İşbu mukavelename Babıâlî cânibinden düvel-i ecnebiye süferasına tebliğ olunacaktır.

İşbu mukavelename iki nusha-i asliye olarak 7 Zilhicce 1296 ve 10/22 Teşrini sânî 1879 tarihiyle Dersaadet te tanzim olunmuştur.

Said İmza

Nazır-ı Umur-ı Maliye

İbrahim Edip — Edip İbrahim mührü

Madde-i Munzama

İşbu mukavelenamenin beşinci maddesi ahkâmına nazaran diğer taraf muakidleri sarfiyat-ı umumiye için tüccar ve mahalli esnafı ve ahali tarafından tuz istenildikçe bedelile verilmek üzere memlâhalar ile mirî tuz ambarlarında daimi suretle lüzumu mikdar tuz mevcût bulundurmağı taahhüd ederler. Mamafih ahval-i mücbire-i fevkalâde sebebiyle tuzun husulüne halel gelir ve yahud mevcûdı kazaya uğrarsa bu hal müstesnadır

7 Zilhicce 1296 ve 10/22 Teşrini sânî 1879

Said (İmza)

Nazır-ı Umur-ı Maliye
Edip İbrahim (Mühür)

BELGE No : 33

Aşağıda imzaları bulunan:

Bir taraftan, İmparatorluk Hükümeti adına ve hesabına Osmanlı Kara Ordusu Umumi Levazımatcısı (Vekilharcı) Salih Paşa Ekselansları

Diğer taraftan Osmanlı İmparatorluk Bankası adına ve hesabına çalışan Genel Müdür M. H. Foster ve Müdür Emile Deveaux,

arasında, Osmanlı Kara Kuvvetleri Genel Vekilharclığı hesabına bir kasa servisinin Osmanlı İmparatorluk Bankası tarafından yürütülmesine ilişkin aşağıdaki hususlarda anlaşılmıştır.

Madde 1

Banka aşağıdaki vilayetlerden

Aydın,

Bursa,

Adana,

Haleb,

Bağdad

1296 yılı için Vekilharclığa gelecek 28 000 000. kuruşluk havaleleri alacaktır.

Madde 2

Söz konusu havaleler Banka ve Vekilharclıkla takib edilerek alınacak ve hasılat yukarıda belirtilen şehirlerdeki banka şubeleri veya bankanın bu konuda göstereceği korrespondanslarına ödenecektir.

Madde 3

İstanbul'da merkez bankada, bir serbest hesap açılacak ve bu hesabdan yalnız genel Vekilharc (mutemed) on beş günde bir çeklerle, ban-

kaca ve korrespondanslarınca tahsil edilen veya Harbiye Nezaretinin bu vilayetlerdeki tahsil memurları tarafından toplanan mevcut parayı aşmamak üzere, para çekebilecektir.

Söz konusu hesaba faiz ödenmeyecektir.

Hesab Türk lirası olarak tutulacak ve bu amacla vilayetlerden gelen bozukluklar, çek tarihindeki pariteye göre Türk lirasına çevrilecektir.

Madde 4

Banka bu hizmeti karşılığı şube ve korrespondanlarının aldıkları toplam meblağın % de 1/2 sini alacaktır.

Madde 5

Harbiye Nezareti tahsil memurları Osmanlı Bankası ile, havalelerin tahsilinde birlikte çalışacaklarından, Bankanın şube ve memurları bu görevlilere havaleler konusunda devamlı bilgi vereceklerdir.

Madde 6

Bu sözleşme aktinden altı ay sonra revize edilebilir.

İstanbul'da 13 Ekim 1880 de çift nüsha olarak hazırlanmıştır.

Mühür ve İmzalar

BELGE No : 34

Bir taraftan Maliye Nazırı Devletlû Subhî paşa hazretlerinin vekâletleriyle hareket buyuran Devlet-i aliyye-i Osmanîye ve diğer taraftan Müdir-i Umumisi Mösyö Foster ve Müdürü Mösyö Emile Deveaux vekâletiyle hareket eden Bank-ı Osmanî beyninde hususat-ı atıyül-beyan tasrih kılınmıştır. Şöyleki tevhid olunmuş olan büyük avansların Bank-ı Osmanî nezdindeki merhunatı meyanında bin sekiz yüz yetmiş altı senesi Kânun-ı sânî kuponu üzerinde olarak iki yüz yetmiş bir bin yediyüz lira sterlin mikdar-ı i'tibarilik yüzde beş faizli esham-ı umumiye ve bin sekiz yüz yetmiş üç senesi yüzde altı faizli istikraz tahvilâtı ve iki yüz dört bin sekiz yüz lira sterlin mikdar-ı itibarilik bin sekiz yüz yetmiş iki senesi Hazine tahvilâtı mevcûd bulunmuş olduğuna ve Hükümet-i Seniye anif-ül-beyan tahvilâtın kıymet-i beyiyesinin sülüsünü derhal Hazine-i Celile emrine hazır bulundurmak şartıyle tahvilât-ı mezkûreyi bir muayyen müddetten sonra früht eylemesi için Bank-ı Osmanîye me'zuniyet vermiş olduğuna binaen şu tedbir hakkında muharririn-i imza beyninde zikri âtî maddelerde muharrer şerait ve mukavelât karargir olmuştur.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî zikr olunan Esham-ı Umumiye ile Tahvilâtın tarafeyn beyninde kararlaştırılan Fî ile sülüs kıymetine müsavî olan elli bin lira-i Osmanîyi işbu mukavelenamenin imzalandığını müteakiben Hazine-i Celileye ikraz edecektir. Meblağ-ı mezburın otuz dört bin dokuz yüz kırk altı lira-i Osmanî seksen beş guruş Bank-ı mezkurce nakden i'ta olunub onbeş bin elli üç lira onbeş guruş dahi 15/27 Teşrini evvel 880 tarihli Tezkere-i aliyye-i Nezaret penâhîye tevfikan Bank-ı Osmanî tarafından ikraz olunan Onbeşbin lira-i Osmanî ma'faiz te'diye olunmak üzere Bank-ı mezkûr tarafından tevkif olunacaktır.

İkinci Madde

İşbu mukavelenameden münbais muamelâtın sırasıyle icrası zımnında Bank-ı Osmanî defatirinde bir hesab-ı mahsus küşad edilip tarih-i mukaveleden itibaren Hazine-i Celileye ifa olunan elli bin lira-i Osmanî ve sanîyen tarih-i mukaveleden üç ay sonra zikr olunan tahvilatın bedelat-ı muhamminesi olan yüzbin lira-i Osmanî bilâ faiz masraf kayd olunacak ve işbu ikinci kalem yüz bin lira-i Osmanî Hazine-i Celilenin

zimmeti olub Bank-ı Osmanî tarafından beyan olunacak hesabda irad kayd edilecektir.

Üçüncü Madde

Hazine-i Celile işbu mukavelenamenin akd ve tanzimine bâis olan tahvilâtın bedelât-ı muhamminesi olan yüz elli bin lirayı bu günden iki ay mürurunda yani bin sekiz yüz seksen bir senesi Kânun-u sânî-i efrencinin onunda Bank-ı Osmanîye te'diye etmek salahiyetini muhafaza buyurur.

Dördüncü Madde

Madde-i sabıkada beyan olunduğu veçhile Hazine-i Celile icra'y-ı te'diyat ettiği halde yukarıda ta'dat ve tasrih olunan tahvilât yine büyük avanslara te'minat olmak üzere Bank-ı Osmanîde emaneten hıfz ve tevkif olunacaktır.

Beşinci Madde

Hazine-i Celile üçüncü maddede muharrer müddet hitamında icra'y-ı te'diyat edemediği surette Bank-ı Osmanî müddet-i mezkûrenin hitamı gününün ferdasından itibaren tahvilat-ı mezkûrenin Hazine hesap ve menfaatine olarak frühtuna mübaşeret edecektir. Bunun için şimdiden Bank-ı Osmanîye selâhiyet-i kâmile verilip şu kadar ki Bank-ı Osmanî muamelât-ı vakıasından Hazine-i Celileyi haberdar etmesi ve tahvilâtı frühta başladığı tarihten itibaren bir ay müddet içinde bit-tedric früht etmesi meşruttur.

Altıncı Madde

Bank-ı Osmanî tahvilâtın frühtundan dolayı hiç komisyon ahz etmeyip şu kadar ki damgası olmayan tahvilâtın damga mesarifiyle mu'tad olan simsariyesi Hazine-i Celile cânibinden tesviye olunacaktır.

Yedinci Madde

Bank-ı Osmanî tarafından früht olunacak tahvilâtın esman-ı sâfiyesi işbu mukavelenamenin ikinci maddesinde beyan olunan hesaba irad kayd olunacak ve kat'-ı hesab edildikde ikinci maddede muharrer hesablarla bilmuvazene irad ve masrafı icra olunacaktır.

İşbu mukavelename nushateyn olarak 10 Teşrin-i sânî 1880 tarihinde Dersaadetde akd-ü tanzim olunmuştur.

29 Teşrini evvel 1296

Abdüllatif Subhi

(İmza)

BELGE No : 35

1880 Senesinde

Osmanlı Bankası direktörleri ile Mösyö Balthazar (Rusyalı) arasında Ergani bakırları konusunda yapılan 105 125 liralık anlaşma esasları (2 500 000 okka bakır için)

Aşağıda imzaları bulunan

Bir taraftan, Genel Müdür M. H. Foster ve Müdür Emile Deveaux tarafından temsil edilen Osmanlı İmparatorluk Bankası,

Diğer taraftan, İstanbul'da Banker Rus asilzadesi Bay Balthazar dö Chabouroff, arasında aşağıdaki hususlarda sözleşme yapılmıştır.

Banka ve Bay Chabouroff, Osmanlı Hûkümetinden 2 500 000 okka Ergani bakırı satın alınmasına ilişkin pazarlığı birlikte yürüteceklerdir. Bu iş için daha önce 103 125.-TL teklif edilmiştir.

% 40 Seraskerat ? si	41 250.-TL
Rus vatandaşları alacakları	60 000.-TL
Nakit	1 875.-TL
Toplam	103 125.-TL

Hükümetten geçirilecek kontrat banka ve bay Chabouroff adına olacaktır.

Osmanlı Bankası, nakit ve Seraskerliğe verilecek miktarları ve Ergani Bakırının varış limanına kadar ulaşım masraflarını avans olarak ödeyecek ve % 9 yıllık faiz alacaktır.

Bay Chabouroff, aşağıda belirtilen Rus vatandaşı alacaklılardan ödendi makbuzlarını getirecektir (Toplam 60 000)

Bay Michel Abdullah	25 000. TL
Bay Artin Cara betou	22 000. TL
Bay Reizian	13 000. TL

Banka, bakırı ajanları vasıtası ile alacak ve Bay Chabouroff ile görüştükten sonra ona en uygun gelen yerlere gönderecektir. Satış işini de yüklenerek bundan da her türlü masraf dışında % 1 komisyon alacaktır.

Banka yaptığı satışların hesabını Bay Chabouroff'a verecektir.

Satışlardan elde edilen gelir aşağıdaki şekilde kullanılacaktır:

1) Osmanlı İmparatorluk Bankasının açtığı avansların kapital ve faizlerinin kapatılmasına,

2) Bay Chabouroff un ödendi makbuzlarını getireceği 3 Rus vatandaşının alacaklarının aşağıda ki sırada ödenmesine:

Abdullah ın alacağı 25 000. TL

Carabetou ve Reizan'ın alacakları 35 000. TL

Bu giderler düşüldükten sonra geri kalan meblağ, işin kârı olarak kabul edilecek ve şu şekilde pay edilecektir.

% 60 Osmanlı Bankası % 40 Bay Chabouroff

25 Haziran 1880 İmzalar

Osmanlı İmparatorluk Bankasına

Şehir

İstanbul 1 Temmuz 1880

Baylar,

Osmanlı Hûkümeti nezdinde 2 500 000 okka Ergani bakırı alımına ilişkin aramızdaki 25 Haziran tarihli sözleşmenin çerçevesinde, size Bay Michel Abdullah'ın Osmanlı Devletinden alacağına ilişkin belgenin bakırla ilgili ödemede kullanılması için yetki belgesini Rus Konsolosluğundan onaylanmış olarak, pazarlığın sonuclanması halinde, sunacağımı bu mektupla taahhüt ederim.

Saygılar

İmza Chabouroff

BELGE No : 36

İkiyüzbin altınlık istikraz'ın ödeme şekli hakkında anlaşma

No.35 1881

Bir taraftan Devlet-i aliyye nam ve hesabına olarak hareket eden Başvekil Fehametlû Devletlû Said paşa hazretleriyle Umur-ı Maliye Nazırı ûtufetlû Münir beyefendi hazretleri ve diğer taraftan Bank-ı Osmanî namına hareket eyleyen Bank-ı mezkûr Müdürleri Mösyö Emil Deveaux ile Mösyö Von Hass ve Şirket-i Umumiye-i Osmanîye namına hareket eden şirket-i merkume müdürü mösyö Salamon Fernandez beyninde mevad-ı âtiyül-zikr bilmukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Diğer taraftan muakidleri işbu mukavelenamenin imza ve beşinci maddede muharrer kambiyallerin kendilerine i'ta olunduğunu müteakiben Hazine-i Celileye ber vechi âtî ikiyüz sekiz bin beşyüz Osmanlı lirası ikraz etmeyi taahhüd ederler. Şöyleki evvelâ meblağ-ı mezburun yüzbin lirasıyçün Hazine-i Celile emrine olarak Bank-ı Osmanîden te'diye kılınmak ve yirmi bin liralığı 31 Teşrinievvel 1881 ve yirmi bin liralığı 30 Teşrini sânî 1881 ve yirmibin liralığı 31 Kânunu evvel 1881 ve yirmibin liralığı 31 Kânunu sâni 1882 ve diğer yirmibin liralığı dahi 28 Şubat 1882 tarihlerinde ifa edilmek üzere Bank-ı mezkûr cânibinden Hazine-i müşarül ileyhaya çekler verilecektir. Ve sâniyen diğer yüz sekiz bin beşyüz lirası dahi 29 Ağustos 295 tarihli mukavelename mucibince kezalik mumaileyhim muakidlerden istikraz edilmiş olan dörtyüz kırk bin liranın bakiyesinden irad ve masraf suretiyle mahsup edilecektir.

Hazine-i Celile dahi zikrolunan ikiyüz sekiz bin beşyüz lirayı olveçhile kabul ve istikraz edip zîrde muharrer şartlarla te'diye eylemeği taahhütle beraber mar-ül-beyan dört yüz kırk bin liralık avans bakiyesinin ber vech-i bâlâ irad ve masraf olunacak yüz sekiz bin beşyüz lirasından maadası bulunan ma' res-ül-mal ve faiz takriben yüz seksen bin se-

kiz yüz seksen üç lirayı dahi bin iki yüz doksan dokuz (yani 1883) senesi zarfında yine bu şartlarla ifa ve tesviye etmeği deruhde buyurur.

İkinci Madde

Mezkûr ikiyüz sekiz bin beşyüz liralık avans üzerine karşılıklı olarak senevî yüzde on hesabiyle faiz yürütülecek ve bu faiz ber vech-i bâlâ irad ve masraf olunan yüz sekiz bin beşyüz lira için işbu mukavelename tarihinden ve çek olarak verilen ve diğer yüzbin liranın dahi Hazine-i Celileye teslimatı tarihlerinden i'tibaren işliyecektir. Ve zîrde dördüncü maddenin fıkra-i ahiresinde münderiç olan ahkâm mevki'i fiile getirilmek şartiyle mar-ül-beyan dört yüz kırk bin liralık avans bakiyesinin faiz hesabı dahi işbu mukavelename tarihinden i'tibaren kezalik yüzde ondan yürütülecektir.

Üçüncü Madde

Birinci Maddede beyan olunan ikiyüz sekiz bin beşyüz lirayı Osmanî Haleb ve Selânik ve Edirne ve Manastır ve Konya vilâyetlerinin gelecek bin ikiyüz doksan sekiz senesi â'şâr hasılatından ve salif-ül-zikr dört yüz kırk bin liralık avans bakiyesi bulunan takriben yüz seksen beş bin sekiz yüz seksen üç lira dahi vilâyat-ı mezburenin bin ikiyüz doksan dokuz (yani 1883) senesi â'şâr hasılatından tesviye ve ifa kılınacaktır. Binaenaleyh gelecek sene zarfında tesviye kılınacak olan mar-ül-beyan ikiyüz sekiz bin beşyüz liralık avansın te'min ve tesviyesiyçün Hükümet-i Seniye zikr olunan vilâyetlerin sene-i âtîye â'şârından evvel be evvel alınacak mahsulattan olarak ambarların bulunduğu mahaller rayiç fiyatı üzere iki yüz yetmiş bin elli liralık zahire ve mahsulat-ı saireyi diğer taraf muakidlerine teslim buyuracaktır. Zehair ve mahsulat-ı mezburenin mudahhar bulunduğu ambarlar işbu mukavelenamenin tarih-i imzasından i'tibaren on iki mah zarfında taraf-ı Hükümet-i Seniyeden mukarrizlere irae buyurulacak ve her bir ambarın mevcudu mîrî defatirde mukayyed mikdar üzere mukarrizlerin vekilleri tarafından müştereken temhir olunup miftahları vekiline teslim olunacaktır. İşbu istikraza karşılık rehinen verilmiş olan mahsulât-ı mezburenin bozulmak ve sirkat ve harika veya sair güna hasarata uğramak gibi kâffe-i zarar ve hatarı Hükümet-i Seniyeye ait olacak ve bunlardan dolayı mukarrizler kat'en mes'ul olamayacaklardır.

Zikrolunan ambarlar havalandırılmak ve mahsulât-ı mudahare hasardan vikaye olunmak üzere küşad edilmek iktiza eylediği halde işbu muamele mukarrızların vekilleri muvacehesinde Hükümet-i Seniyenin me'murları ma'rifetiyle icra olunacak ve badehu ambarlar yine minval-i meşruh üzere be tekrar sed edilecektir.

Dördüncü Madde

Mukarrizlerin tesviye-i matlubatına karşılık gösterilen emval-i öşriyenin kendilerine teslimi tarihinden itibaren beş mah zarfında işbu

teslim olunan mahsulâtı fruht eylemeye hükümet-i seniyenin hakkı olacak ise de mukarrizlerin vekilleri satılan mahsulatın esmanını müşteriden ahz-u kabz etmedikçe mahsulât-ı mezbureyi müşteriye teslim etmeyecektir.

Hükümet-i Seniye mahsulâtı mezbureyi salif-ül-zikr beş mah müddet içinde satmaya muvaffak olamadığı surette mukarrızlar müddet-i Merkuûmenin mürurundan sonra keyfiyeti Hazine-i Celileye bil-ihbar mahsulât-ı mezbûreyi Hükümet-i Seniye hesabına olmak ve menafii gözetilmek ve masarifi yine hükümete aid olmak üzere bilmüzayede früht etmeye ve esman-ı hasılasını bit-tahsil olzamana kadar senevî yüzde ondan işlemiş olan faiziyle beraber mezkûr ikiyüz sekiz bin beşyüz lira-i Osmanîden matlubları bulunan meblağın tamamen tesviyesine tahsis ve sarf eylemeye me'zun bulunacaklardır. Şerait-i muharrere ye tevfikan mukarrizler tarafından icra olunacak satış muamelâtını kabul ve tasrih eylemeyi Hükümet-i Seniye taahhüt buyurur. İşbu ikiyüz sekiz bin beşyüz liralık avansın sene-i âtîye zarfında te'diyesiyçün icrası meşrut olan muamelât üçüncü maddede muharrer vilâyatın bin iki yüz dokuz (Yani 1883) senesi hasılat-ı öşriyesinden tesviyesi mukarrer bulunan salif-ül-beyan yüz seksen beş bin sekizyüz seksen üç liralık bakiyenin suret-i ifası hakkında dahi ayniyle ve tamamiyle icra olunacaktır.

Beşinci Madde

Mukarrizlere teslim olunacak mahsulâtın tamami-i teslimine değin mumaileyhimi te'min için Hükümet-i Seniye mukarrizlerin emrine olarak Maliye Nezaret-i Celilesinden Dersaadet gümrüğü üzerine keşide olunub Rusumat Emanet-i aliyyesinden kabulünü hâvi olmak ve resm-i Gümrük mukabilinde nakid makamında ahz-u kabul olunacağı şartını dahi natık bulunmak üzere işbu mukavelenamenin yövm-i imzasında mukarrizlere cem'an üçyüz doksan dört bin üç yüz seksen üç liralık kambiyaller i'ta buyuracaktır. İşbu kambiyallerden sene-i âtîyeye aid olan iki yüz sekiz bin beşyüz liralık kısmı on altı takıma münkasim ve beher takımı on üç bin otuz bir lira yirmi beş guruşluk olup bunların birincisinin vâ'desi işbu mukavelenamenin tarih-i imzasından itibaren bir sene mürurunda ve diğer onbeş takımın vâ'deleri vâ'deleri dahi birinci takımın duhul-ı vâdesinden itibaren ve mütakiben her hafta nehayetinde duhul edecektir. Mezkûr kambiyallerin beher takımının havi olduğu mebaliğ mukarrızlerce ta'yin olunacak mekadiri şâmil kambiyallere taksim olunacak ve bu kambiyaller ise elli lira nakidden aşağı olamayacaktır. Bin ikiyüz doksan dokuz (yani 1883) senesiyçün olan diğer yüz seksen beş bin sekiz yüz seksen üç liralık kambiyaller dahi alet-tesavi onbeş takıma taksim olunarak vâ'deleri yine olveçhile yani bin iki yüz doksan dokuz senesi şehr-i Teşrini evvelinin Rûmi ibtidasından bed' ile duhul etmek üzere kezalik şimdiden bit-tanzim mukarrizlere teslim olunacaktır.

Altıncı Madde

Zehair ve mahsulât-ı saire mukarrizlere teslim olundukca mumaileyhim madde-i sabıka mucibince ahz etmiş oldukları kambiyallerden zehair ve mahsulât-ı mezbûrenin rayic fiyat üzere bedelinden yüzde yirmi üçünün tenziliyle bâkîsine müsavî mikdar kambiyallere Hükümet-i Seniyeye iade edecekler ve bu suretle zikrolunan zehair ve mahsulât-ı sairenin mecmuu mukarrizlere teslim olunduğu anda mumaileyhim dahi ber vechi meşruh te'minat olarak Gümrük üzerine ahz eyeledikleri kambiyallerin mecmuunu Hükümet-i Seniyeye iade etmiş bulunacaklardır.

Yedinci Madde

Mahsulât-ı mübeyyianın mukarrizlere teslim olunan esman-ı hasılası işbu mukavelename mucibince ifası lâzım gelen mebalig-i muharrenin ma'faiz tesviyesine kifayet eylediği halde ambarlarda fazla kalan zehair ve mahsulât-ı saire Devlet-i aliyye emrine hazır bulundurulacağı gibi satılan zehair ve mahsulât esmanından mebaliğ-i ilazme-i muharrere ba'det-tesviye fazla akçe kalır ise işbu fazla dahi derhal Hazine-i Celileye teslim kılınacaktır.

Sekizinci Madde

Diğer taraf muakidlerinin salif-ül-zikr dörtyüz kırkbin liralık avanstan mütebakî matlublarının hesabı tarih-i mukavelenameden i'tibaren bir mah zarfında Bank-ı Osmanî cânibinden Hazine-i Celileye takdim olunacağı gibi işbu mukavelenamede münbais ikiyüz sekiz bin beşyüz liralık istikraz ile mezkûr dörtyüz kırkbin liralık avansın bakiye-i takribiyesi bulunan yüzseksenbinbeşyüz üç liranın hesabı kat'isi dahi işbu mebaliğin ma' re's-ül-mal ve faiz tamamen tesviye olunduğunu müteakiben Hazine-i müşarül-ileyhaya takdim olunacak ve yövm-i takdimlerinden i'tibaren birer mah zarfında hesabat-ı mezburenin ru'yet ve tedkiki Hazinece icra ve itmam buyrulacaktır.

İşbu mukavelename iki nusha-i asliye olarak 12/24 Teşrinievvel sene 1881 tarihiyle Dersaadet te tanzim ve teati olunmuştur.

Said (İmza) Esseyyid Ahmed Münir (Mühür)

Madde-i munzama

İşbu mukavelenamenin üçüncü maddesi mucibince mukarrizlere teslim olunacak olan mahsulata bedel mukarrizler tarafından Hazine-i Celile emrine tanzim ve imza kılınmış olan senedatın teslimi cihetini

mumaileyhim mukarrizlerle bil-ittifak kararlaştırmak selâhiyetini Hükümet-i Seniye muhafaza buyurur. Şurası mukarrerdirki mukarrızler anifül-beyan mültezim senedatından kendilerine elverişli olanlarını intihabda muhtar olacaklar ve bu halde senedat-ı mezbûre bittabı-i Hazine -i Celilece mukarrizlerin emrine ciro edilmek lâzımgeleceği gibi bunların kâmilen tesviyesine değin mukarrizler gümrük üzerine olan havale-i munzamalarını hıfz eyleyeceklerdir. 12/24 Teşrini evvel 1881

Said (İmza) Esseyyid Ahmed Münir (Mühür)

İşbu Mukavelename derun-ı İrade-i Seniyede mahfuz aslına mutabıktır.

6 Haziran 98 Amedi-i Divan-ı Hümayun Mühür

İşbu tercüme aslına mutabıktır

Tercüman-ı Divan-ı Hümayun (Mühür) 277

BELGE No : 37

45 bin lira istikraza karşılık gösterilen ağnam resmi mukavelesi

1881 No. 36

Bir taraftan Devlet-i aliyye namına hareket eden Maliye Nazırı ûtûfetlû Münir Beyefendi hazretleri ve diğer taraftan Bank-ı Osmanî nam ve hesabına hareket eyleyen müdürleri Mösyö Foster ve Mösyö Emil Deveaux beyninde mevad-ı atiyül-beyan bilmukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında ve zîrde üçüncü maddede muharrer kambiyallerin kendisine i'ta ve teslimi mukabilinde Hazine-i Celile-i Maliyeye kırkbeşbin Osmanlı lirası ikraz etmeği teahhüd eyler Meblağ-ı mezburın otuz bin lirası 8/20 Kânunu evvel sene 1881 tarihinden başlıyarak gelecek bin sekiz yüz seksen iki senesi Şubatının rûmî yirmi üçüncü (yani Mart-ı efrencinin ikinci) günü dahi dahil olmak üzere yövm-i mezbura kadar hafta be hafta ikişer bin beşer yüz lira teslimiyle nakden altın olarak îfa ve kusur onbeşbin liranın dahi Maliye Hazine-i Celilesinin doksan beş ve altı ve yedi seneleri lâzım-üt-tesviye olan düyunatından ele geçirebilecekleri seneler senedatıyle irad ve masrafı icra edilecektir. Mezkûr irad ve masraf işbu mukavelenamenin bâis-i akd ve tanzimi olan istikrazın kısm-ı nakdisinin ifasiyçün ta'yin olunan müddet zarfında Bank-ı Osmanîce ihtiyar olunacak vakit ve suretlerde icra olunabilecektir.

İkinci Madde

Zikr olunan kırk beş bin liralık istikrazdan nakden i'tası meşrut olan otuz bin liranın Hazine-i Celileye te'diyesi ve kûsur onbeşbin liranın dahi irad ve masraf edilecek olan düyun senedatının kezalik Hazine-i müşarül-ileyha teslimi tarihlerinden i'tibaren karşılıklı olarak senevî yüzde on hesabiyle faiz yürütülecektir.

Üçüncü Madde

Anif-ül-zikr kırk beşbin liralık istikrazın re's-ül-maliyle faizi Selânik ve Hüdevendigâr ve Edirne ve Suriye vilâyetlerinin gelecek bin ikiyüz doksan sekiz senesi ağnam rüsumunun evvel be evvel vuku'bulacak tahsilâtından te'diye ve tesviye edilecektir. Maliye Nezaret-i celilesi işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında Bank-ı Osmanîye vilâyat-ı müşarülileyha üzerine ve Bank-ı mezkûr emrine olarak işbu istikrazın re's-ül-maliyle faiz-i takribisi bulunan iki bin beşyüz liraki cem'an kırk yedi bin beşyüz liralık kampiyaller teslim edilecektir.

Şöyleki

	Lira-i Osmanî		Duhul-ı vâ'deleri
	5 000	Selânik vilâyeti üzerine	
	5 000	Hüdavendigâr vilâyeti üzerine	15/27 Nisan
Evvelâ	2 500	Edirne vilâyeti üzerine	sene 98
	2 500	Suriye vilâyeti üzerine	
	15 000		
	5 000	Selânik vilâyeti üzerine	
	5 000	Hüdavendigâr vilâyeti üzerine	
Sânîyen	2 500	Edirne vilâyeti üzerine	15/27 Mayıs
	2 500	Suriye vilâyeti üzerine	sene 98
	15 000		
	5 000	Selânik vilâyeti üzerine	
	5 000	Hüdavendigâr vilâyeti üzerine	
Sâlîsen	5 000	Edirne vilâyeti üzerine	15/27 Haziran
	2 500	Suriye vilâyeti üzerine	sene 98
	17 500		

Zikr olunan kambiyallerin Bank-ı Osmanîce ta'yin olunacak mikdara göre kıtaat-ı müteaddideye taksim olunacak ve fakat bu kıt'alardan her birerlerinin natık olduğu meblağ elli liradan dun olmayacaktır. Bu kambiyaller vilâyat-ı müşarül-ileyha valileri tarafından kabul olacağından başka mahallî Defderdarları cânibinden dahi tasdik edilecektir. Ve ağnam resmi mukabilinde aynı nakid gibi kabul olunacağı dahi mezkûr kambiyallerin metnine derc edilecektir.

Dördüncü Madde

Madde-i sabıkada muharrer kampiyallerin bedeli nakden Osmanlı lirası olarak ifa edilecek ve lira bulunmadığı surette bedel-i mezkûr vilâyat-ı müşarül-ileyhaca meskûkât-ı saire ile dahi ödenebilecek isede bu meskûkâtın mahalli rayici üzere altın ile farkı kambiyallerin hamilerine ifa ve ikmal kılınmak lâzım gelecektir.

Beşinci Madde

İşbu istikrazın hesabı anif-ül-beyan kambiyallerin re's-ül-maliyle faizi tamamen ödendiği akabinde Bank-ı Osmanî cânibinden Hazine-i Celile-i Maliyeye takdim olunacak ve bu hesap tarih-i takdiminden i'tibaren onbeş gün zarfında Hazine-i müşarül-ileyhaca ru'yet ve tetkik buyrulacak ve hesab-ı mezburda tebeyyün eden bakiye-i zimmet derhal medyun tarafından îfa ve tesviye kılınacaktır.

Altıncı Madde

Şurası mukarrerdirki salif-ül-zikr kampiyaller vilâyat-ı müşarülileyha tarafından kabul olunmazdan evvelce işbu istikraza mahsuben Hazine-i Celileye vuku'bulacak teslimatını tah-ı te'mine almak üzere Bank-ı Osmanî 12/24 Teşrini evvel sene 1881 tarihli mukavelename ahkâmınca îfasını taahhüt etmiş olduğu mebaliğ-i şehriyenin 28 Şubat sene 822 tarihine müsadif en son taksitinden teslimat-ı mezbureye musavî mikdarını zikr olunan kabul tarihine değin tevkif edebilmek salâhiyetini haiz bulunacaktır.

İşbu mukavelename iki nusha-i asliye olarak 12/24 Kânunu evvel sene 1297 tarihiyle Dersaadet te tanzim ve teati olunmuştur.

Nazır-ı Umur-ı Maliye
Esseyyid Ahmed Münir

BELGE No : 38

79.306 bin liralık avans mukavelesi

1882 No. 45

Bir taraftan 29 Ramazan sene 299 tarihiyle şerefsadır olan İrade-i Aliyye ye tevfikan Devlet-i aliyye nam ve hesabına olarak hareket eden Maliye Nazırı ûtufetlû Münir Beyefendi hazretleri ve diğer taraftan Bank-ı Osmanî nam ve hesabına hareket eyleyen Bank-ı mezkûr Direktör muavini Mösyö Von Haus ve Müfettiş-i Umumisi Auboyneau beyninde mevad-ı atiyül-zikr bil-mukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî Hazine-i Celileye hesab-ı cârî suretiyle yetmiş dokuz bin üçyüz altı lira-i Osmanî yirmi iki buçuk guruş taahhüd edip bunun altmış altı bin seksen lira elli iki buçuk guruşu işbu mukavelenamenin tarih-i imzasından i'tibaren üç gün zarfında Hazine-i müşarül-ileyhaya teslim olunacak ve kûsur onüçbin ikiyüz on yedi lira yetmiş guruş dahi 23 Ağustos sene 296 tarihli tezkere mucibince Bank-ı Osmanî'den istikraz edilmiş olan yüzüç bin lirayı Osmanînin ma' faiz bakıyesiyle irad ve masraf edilecektir.

İkinci Madde

Mezkûr yetmiş dokuz bin üç yüz altı lira-i Osmanî yirmi ikibuçuk guruşluk avansa karşılıklı olarak senevî yüzde on hesabiyle faiz işletilecek ve bu faiz irad ve masraf edilen kısmı için tarih-i mukaveleden ve nakden i'ta olunacak mikdarı için dahi tevarih-i teslimattan itibaren yürütülecektir.

Üçüncü Madde

İşbu avansın mecmuu hıtta-i (Memleket) Mısrıyeye âsâkir-i Şâhâne sevki mesarifine karşılık olduğundan ve mesarif-i mezkûre dahi Süferanın .... tarihli müttehid-ül-meal müzekkeresine tevfikan Mısır tarafından tesviye edilmek lâzım geleceğinden Hükümet-i Seniye bunun için Mısırdan istihsal edeceği mebaliğden evvel be evvel işbu avansı ma'faiz ve re's-ül-mal te'diye ve ifa etmeyi taahhüd buyurur.

Dördüncü Madde

Mamafih Bank-ı Osmanî işbu avansın Re's-ül-mal ve faizini Rusya tazminat-ı harbiyesine muhasses olup mecmuu 437 500 Osmanlı lirasına baliğ olan ve Maliye Nezaret-i Celilesiyle Bank-ı Osmanî beyninde münakid 8/20 Temmuz sene 1882 tarihli mukavelenamenin mukaddemesinde tasrih kılındığı üzere ilk seneliği Hazine-i Celileye ait olması lâzmgelen varidat tahsilâtından ahz ve tesviye eylemeğe dahi me'zun bulunmuştur.

Tahsilât-ı mezkûre 8/20 Temmuz sene 1882 tarihiyle akd ve icrâ kılınan ikiyüzbin Osmanlı liralık avansın re's-ül-mal ve faizi tesviye pezir olduğu akibinde bu def'a akd edilen mezkûr 79 306 Lira-i Osmanî 22 buçuk guruşluk avansın tesviyesine tahsis kılınacaktır.

Beşinci Madde

Madde-i sabıkada muharrer varidat Devlet me'murları ma'rifetiyle bit-tahsil Bank me'murlarına teslim kılınacağı cihetle bunun mahal-i teslimlerinden Dersaadet e kadar olan mesarif-i nakliyesi Hazine-i Celileye aid olacak ve hasılat-ı mezkûre meyanında bulunan esnas meskûkât Bank-ı Osmanî ma'rifetiyle Dersaadet te Osmanlı lirasına tebdil olunacaktır. Mebalig-i mübeddilenin hasılı Bank-ı Osmanî vekillerinin mahallinde vermiş oldukları senedat-ı makbuze tarihinden onbeş gün sonra işbu onbeşinci günki Dersaadet piyasasının fiyat-ı mutavassıtası üzere Bankı mezkûrca işbu avansın hesabına irad kaydedilecektir.

Altıncı Madde

İşbu avansın muamelât-ı kuyudiyesiyçün Bank-ı Osmanî Hazine-i Celileye mahsusan bir hesab-ı cârî küşad edecek ve birinci madde mucibince Hazine-i Celileye teslim olunacak mebaliğ hesab-ı mezkurun masraf cihetine ve Bank-ı Osmanî ma'rifetiyle istihsal kılınacak mebaliğ dahi hesab-ı mezkurın irad kısmına kayd ve imlâ olunacaktır.

Zikrolunan hesab-ı cârî en nehayet 28 Şubat 298 (12 Mart sene 1883) tarihinde kat'iyen bit-tesviye kapatılacaktır.

İşbu mukavelename iki nusha-ı asliye olarak 2/14 Ağustos sene 1882 tarihinde Dersaadet te tanzim ve teati olunmuştur.

Maliye Nazırı
Munir (İmza)

Madde-i Munzama

Tarafeyn-i muakıdin beyninde vaki' olan karara tevfikan Bank-ı Osmanî işbu mukavelenamenin bâis-i tanzimi olan yetmiş dokuz bin üç yüz altı lira-i Osmanî yirmi iki buçuk guruşluk avansı yüz yirmi bin Osmanlı lirasına iblağ etmeğe muvafakat eder. Ve binaberin otuz üç bin dokuz yüz onbir lira kırk yedi buçuk guruşu bugünki tarihle nakden teslim-i Hazine olunmak ve kûsur altı bin yediyüz seksen iki lira otuz guruşu dahi üçüncü maddede gösterilen yüz üç bin liralık avansa mahsuben irad ve masraf edilmek şartları ve faiz ve tesviye ve sairece işbu mukavelenamede muarrrer şerait tahtında olarak Hazine-i müşarül-ileyhaya zamimeten kırk bin altı yüz doksan üç lira yetmiş yedi buçuk guruş daha ikraz eylemeği taahhüd eyler.

30 Ağustos sene 1882
11 Eylül

Maliye Nazırı
Munir (İmza)

BELGE No : 39

Altın darbı için Meskûkât-ı Şahane idaresine açılan onbin liralık kredi mukavesi

No. 46

Bir taraftan Maliye Nazırı ûtufetlû Münir Beyefendi ve Meskükât-ı şâhâne müdiri saadetlû Tevfik efendi hazeratı ve diğer taraftan Bank-ı Osmanî Müdürleri Mösyö Emil Devaux ve von Haas beyinlerinde hususat-ı atiyül-beyan bil-mukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî Meskükât-ı Şâhâne müdiriyet-i behiyesince Sikke darbı için altın külçe ve altından ma'mul mevad-ı saire iştirasına hasrın sarf ve isti'mal olunmak üzere müdiriyet-i müşarül-ileyhaya hesab-ı cârî suretiyle onbin lira-i Osmanî bir kredi kûşad eder.

İkinci Madde

Mezkûr hesab-ı cârînin karşılığı olarak senevî yüzde yedi hesabiyle faizi işleyecektir. Ancak müdüriyet-i müşarül-ileyhanın kendi hesabına irad kaydolunmak üzere vuku'bulacak teslimatı marül-zikr onbin lira-ı Osmanîyi tecavüz eylediği halde fazlası için faiz işlemiyecektir.

Üçüncü Madde

İşbu krediye mahsuben Bankın teslimatı müdiriyet-i müşarül-ileyhaca Bank-ı mezkûr üzerine i'ta edilecek çekler mukabilinde vuku' bulacaktır. Mezkûr çeklerin her birerlerinde muharrer meblağın ne makule mevad-ı zehebiye ve külçe mubayaasına sarf olunacağı ve bunların hiyn-i darbına değin Bank-ı Osmanînin malı olunmak üzere Darbhane-i âmirede emaneten mahfuz bulunacağı hususları çeklerin zahrında sebt-ü beyan edilecektir.

Dördüncü Madde

Madde-i sabıkanın cümle-i âhiresinde muharrer mevad-ı zehebiye ile külçelerin sikke darbından husule gelen Osmanlı altınları

müdüriyet-i müşar-ül-ileyhanın hesab-ı cârîsine irad kayd olunmak üzere bâ sened-i makbuz Bank-ı Osmanî sandıklarına teslim olunacak ve bu teslimata mahsus irsaliye pusulaları maen gönderilecektir.

Beşinci Madde

Zikrolunan Kredinin müddeti bir sene olup müddet-i merkumenin inkizasında birinci maddede muharrer hesab-ı cârî ma' re's-ül-mal ve faiz kat'olunacak ve tebeyyün eden zimmet medyun tarafından derhal nakden tesviye edilip tarafeyn hesab-ı cârî mucibince ibra senedi teati eyleyecek ve işbu mukavelenameye vaz'ı imza eden muakidler gerek şerait-i muharrere ve gerek şerait-i cedide ile işbu kredinin tecdidine muvafakat edecek olurlar ise müddet-i muayenesinin inkizasından bir mah mukaddemce keyfiyeti yekdiğere inba ve tebliğ eyliyeceklerdir.

İşbu mukavelename iki nüsha olarak 17 Haziran 98 tarihiyle Dersaadette tanzim olunmuştur.

Meskûkât-ı Şahane Müdiri
Esseyyid Mustafa Tevfik

Maliye Nazırı
Münir (İmza)

ve
Pour la Bangue Ottoman
Emil Devaux Directeur
Von Haas Directeur Adj.

BELGE No : 40

Salatanat-ı Seniye ile Rusya devleti beyninde münakid olan mukavelât mucibince Bank-ı Osmanî senevî üçyüz elli bin lira-i Osmanî olmak üzere ta'yin kılınmış olan Rusya tazminat-ı harbiyesinin ahz ve kabzına me'mur olduğuna ve tazminat-ı mezkûrenin te'diyesine ma'zam karşılık gösterilen senevî dörtyüz otuz yedi bin beşyüz lira-i Osmanîlik varidatın bin iki yüz doksan sekiz senesine mahsuben Hazine-i Celileye ait olmasına devlet-i müşarülileyha tarafından muvafakat gösterilmesine nazaran bir taraftan (..........) tarihiyle şerefsudur eden İrade-i Aliye-ye tevfikan Devlet-i aliyye nam ve hesabına olarak hareket eyleyen Maliye nazırı ûtûfetlu Münir bey efendi hazretleri ve diğer tarafdan Bank-ı Osmanî nam ve hesabına olarak hareket eden Bank-ı mezkûr müdürleri mösyö Emile Deveaux ve mösyö Von Haas beyinlerinde mevad-ı atiyül-zikr bil-mukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî işbu mukavelenamenin mukaddemesinde gösterilen te'minat mukabilinde Hazine-i Celileye ikiyüz bin Osmanlı lirası ikraz eylemeyi taahhüd edip meblağ-ı mezburın nakden altın olarak verilecek olan yüz elli bin lirasından yetmiş beş bin lirası işbu mukavalenamenin yövm-i imzasında ve diğer yetmiş beş bin lirası dahi yövm-i mezkûrdan itibaren üç mah zarfında ceste ceste ifa olunacak ve kûsur elli bin lirası dahi Bank-ı mezkûr tarafından Hazine-i müşarülileyhaya irae kılınacak olan faizli avanslarla irad ve masraf edilecektir.

İkinci Madde

İşbu iki yüz bin liralık avansa karşılıklı olarak senevî yüzde on hesabiyle faiz işleyecek ve bu faiz irad ve masraf edilen kısmı için tarih-i mukaveleden ve nakden i'ta olunacak mikdarı için tevarih-i teslimattan itibaren yürütülecektir.

Üçüncü Madde

Bank-ı Osmanî avans-ı mezburın re's-ül-mal ve faizini ber vech-i bâlâ Rusya tazminat-ı harbiyesine muhasses olup birinci seneliği Hazine-i Celileye ait olan vâridatın tahsilâtından evvel be evvel ahz ve tesviye edecektir.

Dördüncü Madde

Madde-i sabıkada muharrer varidat Devlet memurları ma'rifetiyle bit-tahsil Bank memurlarına teslim kılınacağı cihetle bunun mahal-i teslimlerinden Dersaadete kadar olan masarif-i nakliyesi Hazine-i Celileye aid olacak ve hasılat-ı mezkûre meyanında bulunan ecnas meskûkât Bank-ı Osmanî marifetiyle Dersaadet te Osmanlı lirasına tebdil olunacaktır. Mebaliğ-i mübeddelenin hasılı Bank-ı Osmanî vekillerinin mahallinde vermiş oldukları senedat-ı makbuze tarihinden onbeş gün sonra işbu onbeşinci günkü Dersaadet piyasasının fiyat-ı mutavassıtası üzere Bank-ı mezkûrca işbu avansın hesabına irad kaydedilecektir.

Beşinci Madde

İşbu avansın muamelât-ı kuyudiyesi için Bank-ı Osmanî Hazine-i Celileye mahsusen bir hesab-ı cârî küşad edecek ve birinci madde mucibince Hazine-i Celileye teslim olunacak mebaliğ hesab-ı mezkûrun masraf cihetine ve Bank-ı Osmanî ma'rifetiyle istihsal kılınacak mebaliğ dahi hesab-ı mezkûrun irad kısmına kayd ve imlâ olunacaktır. Zikrolunan hesab-ı cârî en nihaye 28 Şubat 98 (12 Mart 1883) tarihinde kat'iyen bit-tesviye kapatılacaktır.

İşbu mukavelename iki nusha-ı asliye olarak 8 Temmuz 98 tarihinde Dersaadet te tanzim ve teatî olunmuştur.

Maliye Nazırı
Munir (İmza)

BELGE No : 41

60 bin liralık istikraza karşılık gösterilen ağnam resminin hangi illerden ne kadar alınmak suretiyle ödeneceğini gösteren mukavele

No. 48 1882

Bir taraftan 6 Zilhicce sene 299 tarihiyle şerefsadır olan İrade-i Aliyyeye tevfikan Saltanat-ı Seniye nam ve hesab-ı âlîsine olarak hareket eden Maliye Nazırı devletlû Münir paşa hazretleri ve diğer taraftan Bank-ı Osmanî nam ve hesabına hareket eyleyen Bank-ı mezkûr Başdirektörü Mösyö Foster ve Direktör muavini Mösyö Von Haas beyninde mevad-ı atiyül-beyan bilmukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında ve zîrde üçüncü maddede muharrer kambiyallerin kendisine i'ta ve teslimi mukabilinde Hazine-i Celile-i Maliyeye Altmış beşbin lirayı Osmanî ikraz etmeyi taahhüd eyler. Meblağ-ı mezburun elli bin lirası nakden altın olarak işbu mukavelenamenin hiyni imzasında Hazine-i müşarül-ileyhaya te'diye ve teslim olunacak ve kûsur onbeşbin lirası dahi 23 Ağustos 296 tarihli tezkere mucibince Hazine-i Celilenin Bank-ı Osmanîden istidane etmiş olduğu yüz üç bin lirayı Osmanînin ma'faiz bakiyesiyle irad ve masraf edilecektir.

İkinci Madde

Mezkûr altmış beşbin Osmanlı liralık avansa tarih-i mukavelenameden i'tibaren karşılıklı olarak senevî yüzde on faiz yürütülecektir.

Üçüncü Madde

Mezkûr altmış beş bin liralık avansın re's-ül-malıyle faizi zikr-i âtî vilâyetlerin gelecek bin iki yüz doksan dokuz senesi ağnam rüsûmunun evvel be evvel vuku'bulacak tahsilâtından te'diye ve tesviye edilecektir. Maliye nezaret-i celilesi işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında Bank-ı Osmanîye vilâyat-ı müşarülileyha üzerine ve Bank-ı mezkûr emrine olarak işbu avansın re's-ül-malıyle faizi-i takribisi bulunan dört bin lira ki cem'an altmış dokuz bin liralık kambiyaller teslim edecektir.

Şöyleki;

Lira-i Osmanî	Esami-i Vilâyat	Duhul-ı vâ'deleri
6 000	Selânik	
5 000	Manastır	4/16 Nisan sene 299
3 000	Hüdavendigâr	
5 000	Ankara	
4 000	Suriye	
23 000		
6 000	Selânik	
5 000	Manastır	
3 000	Hüdavendigâr	4/16 Mayıs sene 299
5 000	Ankara	
4 000	Suriye	
23 000		
6 000	Selânik	
5 000	Manastır	
3 000	Hüdavendigâr	4/16 Haziran sene 299
5 000	Ankara	
4 000	Suriye	
23 000		

Zikr olunan kambiyaller Bank-ı Osmanice ta'yin olunacak mikdara göre kıtaat-ı müteaddideye taksim olunacak ve fakat bu kıt'alardan her birerlerinin natık olduğu meblağ elli liradan dun olmıyacaktır. Bu kambiyaller vilâyat-ı müşarülileyha Valileri tarafından kabul olunacağından başka mahalli Defderdarları cânibinden dahi tasdik edilecektir. Ve ağnam resmi mukabilinde aynı nakid gibi kabul olunacağı dahi mezkûr kambiyallerin metnine derc olunacaktır.

Dördüncü Madde

Madde-i sabıkada muharrer kambiyallerin bedelleri nakden Osmanlı lirası olarak ifa edilecek ve lira bulunmadığı surette bedelât-ı mezkûre vilâyat-ı müşarülileyhaca meskukât-ı saire ile dahi ödenilebilecek ise de bu meskûkâtın mahalli rayici üzere altın ile farkı kambiyallerin hamillerine ifa ve ikmal kılınmak lâzım gelecektir.

Bedelât-ı mustahsıla tevarih-i teslimlerinin onbeşinci günü Dersaadette işbu avansın hesabına irad kayd olunacak ve tevarih-i mezkûre

hiç bir halde kambiyallerin duhul-i vâ'delerini tecavüz edemeyecektir.

Beşinci Madde

İşbu avansın hesabı anif-ül-beyan kambiyallerin re's-ül-maliyle faizi tamamen ödendiği akabinde Bank-ı Osmanî cânibinden Hazine-i Celile-i maliyeye takdim olunacak ve bu hesap tarih-i takdiminden i'tibaren onbeş gün zarfında Hazine-i müşarül-ileyhaca rû'yet ve tedkik buyurulacak ve bu hesab-ı mezburda tebeyyün eden bakiye-i zimmet derhal medyun tarafından îfa ve tesviye kılınacaktır.

İşbu mukavelename nustateyn olarak 7/19 Teşrini evvel sene 1882 tarihiyle Dersaadet te tanzim ve teati olunmuştur.

Maliye Nazırı
Munir (İmza)

BELGE No : 42

İşbu kontrato ahkâmı nezdimizde dahi kabul ve makbul olunmuş olduğundan tasdik ve temhir kılındı.

Esseyid Ali
saib
(mühür)

Bir taraftan Saltanat-ı Seniye nam ve hesabına olarak Tophane-i âmire meclisi ve diğer taraftan Londrada mukim fabrikatör Mösyö Nordenfeld'in nam ve hesabına olarak Bank-ı Osmanî beyninde atiyül-zikr şurutu havi mukavelenamedir.

Birinci Madde

Saltanat-ı Seniye fabrikatör Mösyö Nordenfeld'in icadgerdesi olup zırhlı sefainin torpido istimbotları aleyhinde isti'mal edegeldikleri yirmi beş milimetre çapında dört namlulu mitralyözlere mahsus yüz elli bin aded çelik daneli memlû fişeği âtîde muharrer şurut ile beher bin adedi doksan İngiliz lirasına olmak ve Londra da vapurda teslim olunmak üzere mumaileyh Nordenfeld'den satın alır ve mumaileyh Nordenfeld dahi olmikdar fişeği kontratoda muharrer Fî veşürut ile Devlet-i aliyyeye satar.

İkinci Madde

İşbu fişeklerin intizam ve nefaset ve çap ve metanet ve şekil ve cesametleri mukaddema fabrikatör-ı mumaileyh tarafından mubayaa olunmuş olan bu nevi'çelik daneli fişeklere tamamiyle muvafık olacak ve evsaf-ı muharrereye mugayir zuhur edecekleri kabul olunmıyarak tarafına red ile yerine evvelce mubayaa olunan fişeklere ve matluba muvafakati alınacak bu fişekler Devlet-i aliyenin ta'yin ve irae edeceği muayeneciler vasıtasıyle İngiltere'de muayene olunacağından bu muayenenin icrasıyle fişeklerin matluba ve mar-ül-beyan mukadema alınan fişekle-

re muvafakati sübut bulduğu takdirde kabulünü havi alel-usul muayeneciler tarafından iki nusha şahadetname tanzim ve mumaileh Nordenfeld işbu şahadetnamelerin bir nushasını nezdinde tevkif ile diğer nushasını Tophaneye gönderecektir.

Üçüncü Madde

Mezkûr fişeklerin sandık ve sandıklama mesarifi ve Londra da vapura kadar vuku' bulacak nakliye ve sair ücveratı kâmilen mumaileyh Nordenfeld'e ve yalnız muayeneci masrafı ve pul resmi ve Londra dan Dersaadete kadar navlıyla sigorta ücreti Saltanat-ı Seniyeye ait olacaktır.

Dördüncü Madde

Zikr olunan fişeklerin üç kısma taksim ile bir sülüsü yani elli bin adedi esmanının birinci taksidi Bank-ı Osmanîye teslim olunduğu günden itibaren iki ay ve kûsur iki sülüsü yani ellişer bin adedi ondan birer ay sonra teslim edilerek dört ayda arkası alınacak ve Fi'i muharreri mucibince esman-ı balıgası bulunan on üç bin beşyüz İngiliz lirasının dahi bir sülüsü yani dört bin beşyüz lirası kontrato imzalandığı tarihden bir hafta sonra Dersaadet de Bank-ı Osmanîye teslim olunacak ve kusur dokuz bin lirası dahi mar-ül-zikr fişeklerin her bir taksidi vapura teslim olunduğunu müteakip alınacak konşimentosu ya Tophane'nin orada bulunan memuruna ve yahut Bankın Londra daki şubesine irae olunduğu anda yine mezkûr Banka üçer bin lira verilerek üç taksid ile tesviye edilecektir.

Beşinci Madde

Mezkûr yüz elli bin aded çelik mermili memlû fişeğin mubayaası mücerred Tersane-i ma'mure ile mumaileyh Nordenfeld beyninde torpido maddesinden dolayı tahaddüs eden dâvâ ve nizaın kat've feshine müstenid idüğinden mezkûr fişek esmanının sülüs-ı evveli Banka teslim olunduğu günden itibaren şu dâvâ ve niza' külliyen münfesih olarak ke enlem yekun hükmüne girecek ve Devlet-i aliyyenin malı bulunup mebhus torpido dâvâsından dolayı mumaileyh Nordenfeldin tevkif etmiş olduğu otuz dokuz kıt'a mitralyözü âtide muharrer şurut ile i'ta etmeğe mumaileyh Nordenfeld mecbur olacaktır.

Altıncı Madde

Mebhus mitralyözlerin yirmi bir kıt'ası zikr olunan fişek bahasının dörtbin beşyüz lirası Bank-ı Osmanîye verildiği tarihten bir hafta sonra teslim olunarak andan bir hafta sonra dahi beş kıt'ası ve daha sonra her hafta üçer kıt'ası verilerek nihayet-ül-nihaye kâffesinin yedi haftada arkası alınacak ve anif-ül-zikr fişekler esmanın sülüs-ı evveli olup kontrato tarihinden bir hafta sonra Bank-ı Osmanîye teslim edileceği dördüncü maddede beyan olunan dört bin beşyüz İngiliz lirası Bank-ı mezkûre i'ta olununca Bank bu mebaliği ahz-u-kabz eylediğini mumaileyh Nordenfeld'e ihbar ederek fakat nezdinde tutarak mar-ül-beyan otuz dokuz

kıt'a mitralyöz Tophanenin Londra'da mukim me'muru Mirliva saadetlû Necip paşaya teslim olunduğu zaman fabrikatöre te'diye eyleyecektir.

Yedinci Madde

Fabrikatör Mösyö Nordenfeld mebhus yüz elli bin aded çelik daneli memlû fişeği işbu kontrato ahkâmınca i'mal ve vakt-i muayyeni zarfında i'ta etmeyi kat'iyen taahhüd eylemiş olduğundan gerek işbu fişeklerin ve gerek mitralyözlerin vakt-i muayenelerinde teslim edilmemesi veya teslimlerinin tehire düşürülmesi zemininde mumaileyh Nordenfeld bir sebeb bularak kendi namına veyahud nam-ı ahara aslâ ve kat'a dâvâya kıyam etmeyip ahkâm-ı kontratonun ifasıyle mükellef olacağı gibi yine her ne suret ve vesile ile olur ise olsun zarar ve ziyan ve tazminat talebine kalkışmayacak ve bilakıs kalkışır ise bilcümle mehakim ve mecalis de mesmu've muteber tutulmayacaktır.

İşbu mukavelename aynı meal ve ibare ile iki nusha olarak Tophane-i Amire meclisinde bit-tanzim Bin iki yüz doksan sekiz sene-i maliyesi Şubatının yedinci ve Bin sekiz yüz seksen üç sene-i efrenciye Şubatının on dokuzuncu gününde tarafeyden imza ve temhir olunarak taati kılındı.

On kuruşluk damga pulu
üzerinde altında
Tophane-i âmire meclisi
(Mühür)

BELGE No : 43

200.000
120.000
320.000 liralık avansın ödenmesi için yapılan yeni mukavelename

No. 50 1882

Bir taraftan 19 Teşrini evvel 1299 tarihiyle şerefsünuh eden irade-i Seniye mentukunca Devlet-i aliyye nam ve hesabına olarak hareket eden Maliye Nazırı Devletlû Münir paşa hazretleri ve diğer taraftan Bank-ı Osmanî nam ve hesabına hareket eyleyen Bank-ı mezkûr Başdirektörü Mösyö Foster ve Direktörü Von Haas beyninde mevad-ı âtîye bilmukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

8/20 Temmuz sene 1882 ve 2/14 Ağustos 1882 tarihli mukavelenameler mucibince Bank-ı Osmanî idaresinden biri ikiyüz bin ve diğeri yüz yirmi bin Osmanlı lirası olarak Maliye Hazine-i Celilesine i'ta edilmiş olan iki kalem avansın zîrde üçüncü maddede gösterildiği vechile tesviyesi kararlaştırılmakla zikr olunan mukavalenameleri fesh olunarak 15/27 Teşrini evvel 1883 tarihinden i'tibaren ber vech-i zîr hesapları kat'olunacaktır.

zikrolunan iki kalem avansın mikdarı 320 000

Lira-i Osmanî	Para	guruş	
92 302	23	15	Mezkûr avansların karşılığı bulunan mahaller emvalinden gayrı ez faiz ve fark-ı fiyat lira-i Osmanî olarak makbuzatı olduğu bugün Bank-ı Osmanîden takdim kılınan hesap defterinden anlaşılan
58 333	33	0	Tazminat-ı Harbiye için bin iki yüz doksan sekiz senesi Kânunı sânî ibtidasından i'tibaren senevi i'tası meşrut olan üç yüz elli bin liranın sene-i merkume Kânun-u sânî ve şubat aylarına isabet eden iki aylığı olup te'diyat-ı merkûmeden 27 Kânun-u sânî 298 tarihinde yazılmış olan tezkere üzerine Bankaca ma'faiz ve fark-ı fiyat ahz ve tevkif kılındığı bildirilen.
33 968	90	15	
33 968	90	15	
286 031	9	25	15/27 Teşrini evvel 1883 tarihindeki bakiyesi
37 245	24	29	Mezkûr avansların 15/27 Teşrini evvel 1883 tarihine kadar karşılıklı işletilen faizden gayrı ez mahsup takriben Bankın alacağı bulunan
42900	0	0	15/27 Teşrini evvel 1883 tarihinden itibaren mezkûr avansların re's-ül-malından olan bakiyesi üzerine zîrde ikinci maddede beyan olunduğu üzere senevî yüzde on hesabiyle i'tası lâzım gelen faizlerin takriben bir buçuk seneliği olarak zam ve ilâve edilen
366 176	34	14	

Anif-ül-beyan avansların 15/27 Teşrinievvel 1883 tarihinden kat'olunan hesaplarında fazla veya noksan bulunduğu Maliye Nezaret-i Celilesince tahakkuk ettiği ve Bank-ı Osmanîce tasdik edildiği halde mezkûr hesaplar ta'dil olunacak ve işbu tedkikatın nehayet iki mah zarfında icrası lazım gelecektir.

İkinci Madde

Mezkûr avansların birinci maddede gösterildiği veçhile 15/27 Teşrinievvel 299 tarihinden itibaren hesabatı kat've ru'yet edildikde gayrı ez îfa gerek re's-ül-malinden ve gerek faizinden tebeyyün eden bakiye-i deynin yalnız re's-ül-mal kısmı üzerine tarih-i merkûmdan itibaren senevî yüzde on hesabiyle karşılıklı faiz yürütülmek ve fakat zîrde üçüncü maddede taraftarlarına i'ta kılınacağı muharrer olan kambiyallerden evvel vâ'deli avansların bedelâtından evvel emirde bakiye-i mezburun gayrı ez mahsup faizinden olan ber vechi bâlâ otuz yedi bin iki yüz kırk beş lira yirmi dört guruş yirmi dokuz para alacakların tesviyesine hasren ol mikdarı hesaba faizsiz idhal olunmak ve ondan sonraki makbuzatın mezkûr avansların gayrı ez mahsub-ı re's-ül-maktan olan bakiyesiyle bakiye-i mezkûrenin kat'hesab tarihinden itibaren karşılıklı işleyecek olan faizleri hesabına geçirilmek üzere tarih-i merkûmdan i'tibaren bir yeni hesap küşad edilecek ve zikrolunan avansların mefsuh mukavelenameleri mucibince karşılıklı bulunan bin ikiyüz doksan sekiz senesi â'şâr malından mezkûr kat'hesab tarihinden itibaren işbu mukavelaname tarihine kadar makbuzatları her ne mikdardan ibaret onun zikrolunan otuz yedi bin ikiyüz kırkbeş lira yirmi dört guruş dokuz paraya mahsubiyle mukabilinde anif-ül-beyan kambiyallerden olmikdarı taraflarından istirdad edilecek ve mukavele tarihinden sonra emval-i merkumeden vuku'bulacak olan makbuzatları 12 Teşrini evvel 97 tarihli mukavelename mucibince Bankın üç yüz doksan dört bin üç yüz seksen üç lira istikrazının birinci sınıfı hesabına geçirilecektir.

İşbu mukavelenamenin birinci maddesinde tafsilâtı gösterilen üç yüz altmış altı bin yüz yetmiş liranın nısfı gelecek bin üç yüz ve nısf-ı diğeri dahi bin üç yüz bir senelerinde vilâyat-ı âtîye ağnam ve â'şâr varidatının evvel be evvel vuku'bulacak tahsilâtlarından tesviye edilecektir. Binaberin Maliye Nezaret-i Celilesi işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında Bank-ı Osmanîye vilâyat-ı merkume üzerine ve Bank-ı mezkûr emrine olarak mezkûr-ül-mikdar lira mukabilinde ber vechi âtî ve merbut pusulada murakkam vâ'deli kambiyaller i'ta ve teslim edecektir.

Şöyleki Bin üçyüz senesi ağnamından

Esami-i Vilâyet	Duhul-ı vâ'deleri Gaye-i Nisan 1300	Gaye-i Mayıs 1300	Gaye-i Haziran 1300	Yekûn lira-i Osmanî
Selânik	3 533	3 533	3 534	10 600
Manastır	4 166	4 166	4 168	12 500
Hüdavendigâr	5 000	5 000	5 000	15 000
Ankara	1 981	1 981	1 982	5 944
Suriye	2 500	2 500	2 500	7 500
Kosova	5 000	5 000	5 000	15 000
Adana	5 000	5 000	5 000	15 000
Diyarıbekir	3 333	3 333	3 334	10 000
	30 513	30 513	30 518	91 544

Bin üç yüz senesi â'şârından

	Gaye-i T. evvel 300	Gaye-i T. sânî 300	Gaye-i K. evvel 300	Gaye-i K. sânî 300	Gaye-i Şubat 300	Yekûn
Selânik	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	15 000
Manastır	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	12 500
Hüdavendigâr	2 688	2 688	2 688	2 688	2 692	13 444
Ankara	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	15 000
Kosova	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	15 000
Trabzon	1 720	1 720	1 720	1 720	1 720	8 600
Halep	2 400	2 400	2 400	2 400	2 400	12 000
	18 308	18 308	18 308	18 308	18 312	91 544

Binüçyüzbir senesi Ağnamından

	Duhul-ı vâ'deleri			
	Gaye-i Nisan 1300	Gaye-i Mayıs 1300	Gaye-i Haziran 1300	Yekûn lira-i Osmanî
Selânik	3 533	3 533	3 534	10 600
Manastır	4 166	4 166	4 168	12 500
Hüdavendigâr	5 000	5 000	5 000	15 000
Ankara	1 981	1 981	1 982	5 944
Suriye	2 500	2 500	2 500	7 500
Kosova	5 000	5 000	5 000	15 000
Adana	5 000	5 000	5 000	15 000
Diyarıbekir	3 333	3 333	3 334	10 000
	30 513	30 513	30 518	91 544

Bin üç yüz bir senesi â'şârından

	Gaye-i T. evvel 301	Gaye-i T. sânî 301	Gaye-i K. evvel 301	Gaye-i K. sânî 301	Gaye-i Şubat 301	Yekûn
Selânik	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	15 000
Manastır	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	12 500
Hüdavendigâr	2 688	2 688	2 688	2 688	2 692	13 444
Ankara	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	15 000
Kosova	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	15 000
Trabzon	1 720	1 720	1 720	1 720	1 720	8 600
Halep	2 400	2 400	2 400	2 400	2 400	12 000
	18 308	18 308	18 308	18 308	18 312	91 544

Ağnam	A'şar	Yekûn lira-i Osmanî	
91 544	91 544	183 088	Binüçyüz senesi
91 544	91 544	183 088	
		366 176	

Zikr olunan kambiyaller Bank-ı Osmanîce tayin olunacak mikdara göre kıtaat-ı müteaddideye taksim edilecek ve fakat bu kıt'alardan her birinin natık olduğu meblağ elli liradan dûn olamayacaktır. Bu kambiyaller vilâyat-ı merkûme valileri tarafından kabul olunacağı gibi mahallî Deftarları cânibinden dahi başkaca tasdik kılınacak ve aynı nakid gibi seneleri ağnam ve â'şar resim ve bedelâtı mukabilinde mahallerince kabul olunacağı dahi mezkûr kambiyallerin metnine derc edilecektir.

Dördüncü Madde

Madde-i sabıkada muharrer kambiyallerin bedelâtı Osmanlı altını olarak ifa edilecektir. Bedelât-ı mezkûre salif-ül-zikr vilayetlerce meskûkât-ı saire ile dahi ödenebilecek ise bu meskûkâtın mahallî rayici üzere lira ile olan farkları kambiyallerin hâmillerine başkaca ifa edilmesi lâzım gelecektir. Bedelât-ı mustahsile tevarih-i teslimlerinin onbeşinci günü Dersaadette hesab-ı mezkûra irad kaydedilecektir.

Beşinci Madde

Mezkûr kambiyallerden her birerlerinin duhul-ı vâ'delerinde hâvî oldukları mebaliğden gayrı ez istifa bir bakiye kaldığı Bank-ı Osmanîden haber verildiği surette Hazine-i Celile ber vechi muharrer tesviyesi kalmış olan bakiyelerin duhul-i vâ'delerinden itibaren birer mah sonra Gümrük hasılatından tesviyesiyçün Rusumat Emanet-i Celilesi üzerine olarak ongün zarfında Bank-ı Osmanîye yeniden kambiyaller i'ta edecek ve bu yeni kambiyallere senevî yüzde on hesabiyle bir aylık faiz zam olacaktır.

Altıncı Madde

Bank-ı Osmanî bâlâda üçüncü maddede beyan olunduğu vechile tanzim ve i'ta kalınacak kambiyallerin vâ'de-i ahiresinden onbeş gün sonra işbu avansın re's-ül-mal ve faiz hesabını kat'edecek ve bakiye-i deyn zuhur ederse Hazine-i Celilece onbeş gün zarfında tedkikat-ı lâzimesi bil-icra bakiye-i mezkûrenin Gümrük hasılâtından tesviyesi zımnında Rusumat Emanet-i aliyyesi üzerine olarak Bank-ı Osmanîye Emanet-i müşarül-ileyhaca kabul olunmuş bir mah vâ'deli yeni kambiyaller verilecektir.

İşbu mukavelename nushateyn olarak 5/17 Teşrini sânî 1299 tarihiyle Dersaadette tanzim ve teati olmuştur.

Maliye Nazırı

BELGE No : 44

70 Bin altınlık avans'ın ağnam resmi ile ödenmesi mukavelesi

1883 No:55

Bir taraftan 10 Razamazan 300 tarihiyle şerefsadır olan İrade-i aliye-ye tevfikan Saltanat-ı Seniye nam ve hesab-ı âlîsine olarak hareket eden Maliye Nazırı devletlû Münir paşa hazretleri ve diğer tarafdan Bank-ı Osmanî nam ve hesabına hareket eyleyen Bank-ı mezkûr Başdirektörü Mösyö Foster ve direktörü Mösyö Deveaux beyninde mevad-ı atiyül-beyan bilmukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında ve zirde üçüncü maddede muharrer kambiyallerin kendisine i'ta ve teslimi mukabilinde Hazine-i Celile-i Maliyeye yetmişbin lira-i Osmanî ikraz etmeği taahhüd eyler Meblağ-ı mezburın altmışbin lirası nakid altın olarak işbu mukavelenin hiyn-i imzasında Hazine-i müşarülileyhaya i'ta ve on bin lirasının dahi merbut pusula mucibince dokuz bin beşyüz seksen bir lira yetmiş yedi guruşu elyövm te'diyesiz kalmış olan kambiyal ve havalelerden ve dörtyüz seksen lirası dahi bazı esham ve maaş kuponlarından irad ve masraf suretiyle mahsup edilecektir.

İkinci Madde

Yetmiş bin liralık avansa tarih-i mukavelenameden i'tibaren karşılıklı olarak yüzde on hesabiyle faiz yürütülecektir.

Üçüncü Madde

Mezkûr yetmiş bin liralık avansın re's-ül-maliyle faizi zikr-i âtî vilayetlerine gelecek bin üç yüz senesi ağnam rüsumunun evvel be evvel vuku'bulacak tahsilâtından te'diye ve tesviye edilecektir.

Maliye Nezaret-i Celilesi işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında Bank-ı Osmaniye vilâyat-ı mezbure üzerine Maliye Nezaret-i Celilesi iş-

bu mukavelenin hiyn-i imzasında Bank-ı Osmanîye vilâyat-ı mezbure üzerine ve Bank-ı mezkûr emrine olarak işbu avansın re's-ül-maliyle faiz-i takribisi bulunan yedi bin lira ki cem'an yetmiş yedi bin liralık Kambiyaller teslim edecektir. Şöyleki;

Lira-i Osmanî	Esami-i Vilâyet	Duhul-ı Vâ'deleri
8 000	SELANİK	
4 000	MANASTIR	
5 000	HÜDAVENDİGAR	15/27 Nisan 1300
5 000	ANKARA	
4 000	SURİYE	
26 000		
8 000	SELANİK	
4 000	MANASTIR	
5 000	HÜDAVENDİGAR	15/27 Mayıs 1300
5 000	ANKARA	
4 000	SURİYE	
26 000		
8 000	SELANİK	
3 000	MANASTIR	
5 000	HÜDAVENDİGAR	15/27 Haziran 1300
5 000	ANKARA	
4 000	SURİYE	
25 000		

Zikrolunan kambiyaller Bank-ı Osmanîce ta'yin olunacak mikdara göre kıtaat-ı müteaddidedeye taksim olunacak ve fakat bu kıt'alardan her birerleri natık olduğu meblâğ elli liradan dun olamayacaktır.

Bu kambiyaller vilâyat-ı mezkûre valileri tarafından kabul olunacağından başka mahallî Defterdarları cânibinden dahi tasdik edilecektir. Ve ağnam resmi mukabilinde aynı nakid gibi kabul olunacağı dahi mezkûr kambiyallerin metnine derc olunacaktır.

Dördüncü Madde

Madde-i sabıkada muharrer kambiyallerine bedelleri nakden Osmanlı lirası olarak ifa edilecek ve lira bulunmadığı surette bedelât-ı

mezkûre vilâyat-ı merkumece meskûlât-ı saire ile dahi ödenebilecek ise de bu meskûkâtın mahalli rayici üzerine altın ile farkı kambiyallerin hamillerine ifa ve ikmal kılınmak lâzım gelecektir.

Bedelat-ı mustahsile tevarih-i teslimlerinin on beşinci günü Dersaadette işbu avansın hesabına irad kayd olunacak ve tevarih-i mezkûre hiç bir halde kambiyallerin duhul-ı vâ'delerini tecavüz edemeyecektir.

Beşinci Madde

İşbu avansın hesabı anifül-beyan kambiyallerin re's-ül-maliyle faizi tamamen ödendiği akabinde Bank-ı Osmanî cânibinden Hazine-i Celile-i Maliyeye takdim olunacak ve bu hesap tarih-i takdiminden onbeş gün zarfında Hazine-i müşarül-ileyhaca ru'yet ve tetkik buyrulacak ve hesab-ı mezkûrda tebeyyün eden bakiye-i zimmet derhal medyun tarafından ifa ve tesviye kılınacaktır.

İşbu mukavelename nushateyn olarak 5/17 Temmuz 1299 tarihiyle Dersaadette tanzim ve teati olunmuştur.

Maliye Nazırı

Münir (İmza)

BELGE No : 45

37.500 altınlık avans'ın ağnam resmi ile ödeneceği mukavelesi

No.56 1883

Bir taraftan ...... tarihiyle şerefsadık olan İrade-i Aliyyeye tevfikan Saltanat-ı Seniye nam ve hesab-ı âlîsine olarak hareket eden Maliye Nazırı devletlû Münir paşa hazretleri ve diğer taraftan Bank-ı Osmanî nam ve hesabına hareket eyleyen Bank-ı mezkûr Baş Direktörü Mösyö Foster beyninde mevd-ı atiyül beyan bil mukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında ve zîrde üçüncü maddede muharrer kambiyallerin kendisine i'ta ve teslimi mukabilinde Hazine-i Celile-i Maliyeye otuzyedi bin beşyüz lira-i Osmanî ikraz etmeği taahhüt eyler. Meblağ-ı mezburun otuz bin lirası nakid olarak işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında Hazine-i müşarül-ileyhaya i'ta ve yedibin beşyüz lirası dahi gerek senin-i sabıka me'murin maaşatı ve havalât ve yahud esham kuponları ve gerek Bank-ı Osmanînin Hazine-i Celile zimmetindeki faizli matlubatıyle irad ve masraf edilecektir.

İkinci Madde

Mezkûr otuz yedibin beşyüz Osmanlı liralık avansa tarih-i mukavelenameden i'tibaren karşılıklı olarak senevî yüzde on hesabiyle faiz yürütülecektir.

Üçüncü Madde

Mezkûr otuz yedi bin beşyüz liralık avansın re's-ül-maliyle faizi atiyül-zikr vilâyetlerin gelecek bin üç yüz senesi ağnam rüsumunun evvel be evvel vuku'bulan tahsilâtından te'diye ve tesviye edilecektir.

Maliye Nezaret-i Celilesi işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında Bank-ı Osmanîye vilâyat-ı mezbure üzerine ve Bank-ı mezkûr emrine

olarak işbu avansın re's-ül-maliyle faiz-i takribîsi bulunan üçbin beşyüz liraki cem'an kırk bir bin liralık kambiyaller teslim edecektir. Şöyleki;

Lira-i Osmanî	Esami-i Vilâyet	Duhul-ı Vâ'deleri
5 000	SELANİK	
2 000	MANASTIR	
2 500	HÜDAVENDİGAR	18/30 Nisan 1300
2 500	ANKARA	
2 000	SURİYE	
14 000		
5 000	SELANİK	
2 000	MANASTIR	
2 500	HÜDAVENDİGAR	18/30 Mayıs 1300
2 500	ANKARA	
2 000	SURİYE	
14 000		
4 500	SELANİK	
1 500	MANASTIR	
2 500	HÜDAVENDİGAR	18/30 Haziran 1300
2 500	ANKARA	
2 000	SURİYE	
13 000		

Zikrolunan kambiyaller Bank-ı Osmanîce ta'yin olunacak mikdara göre kıtaat-ı müteaddideye taksim olunacak ve fakat bu kıt'alardan her birerlerinin natık olduğu meblağ elli liradan dûn olamayacaktır. Bu kambiyaller vilâyat-ı mezkûre valileri tarafından kabul olunacağından başka mahallî Defderdarları cânibinden dahi tasdik edilecektir. Ve ağnam resmi mukabilinde aynı nakid gibi kabul olunacağı dahi mezkûr kambiyallerin metnine derc olunacaktır.

Dördüncü Madde

Madde-i sabıkada muharrer kambiyallerin bedelleri nakden Osmanlı lirası olarak ifa edilecek ve lira bulunmadığı surette bedelât-ı

mezkûre vilâyat-ı merkumece meskûkât-ı saire ile dahi ödenebilecek ise de bu meskûkâtın mahallî rayici üzere altın ile farkı kambiyallerin hâmillerine îfa ve ikmâl kılınmak lâzım gelecektir.

Bedelât-ı müstahsıla tevarih-i teslimlerinin onbeşinci günü Dersaadette işbu avansın hesabına irad kayd olunacak ve tevarih-i mezkûre hiç bir halde kambiyallerin duhul-ı vâ'delerini tecavüz edemeyecektir.

Beşinci Madde

İşbu avansın hesabı anif-ül-beyan kambiyallerin re's-ül-maliyle fazi tamamen ödendiği akibinde Bank-ı Osmanî cânibinden Hazine-i Celile-i Maliyeye takdim olunacak ve bu hesap tarih-i takdiminden onbeş gün zarfında Hazine-i müşarül-ileyhaca rü'yet ve tetkik buyrulacak ve hesab-ı mezkûrda tebeyyün eden bakiye-i zimmet derhal medyun tarafından ifa ve tesviye kılınacaktır.

İşbu mukavelename nushateyn olarak 19/31 Temmuz sene 1883 tarihiyle Dersaadette tanzim ve teatî olunmuştur.

Maliye Nazırı

Munir (İmza)

BELGE No : 46

Bir taraftan 4,5 ve 19 Teşrin-i evvel 299 tarihleriyle şerefsadır olan İrade-i Seniyelere tevfikan Saltanat-ı Seniye nam ve hesab-ı âlîsine olarak hareket eden Maliye Nazırı devletlû Münir paşa hazretleri ve diğer tarafdan Bank-ı Osmanî nam ve hesabına hareket eyleyen Bank-ı mezkûr Başdirektörü mösyö Foster ve direktörü Von Haas beyninde mevad-ı adiye bil-mukavele karagir olmuştur.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî yüz yirmi bin lirasını nakden ödemek ve otuz bin lirasını dahi bin iki yüz doksan yedi ve bin iki yüz doksan sekiz ve doksan dokuz seneleri esham ve maaş kuponları ve Nizamiye Hazinesinin zehair bahası suretleriyle ve faizli avanslardan yine Bankın alacağıyle irad ve masraf vechile mahsup etmek üzere Hazine-i Celileye cem'an yüz elli bin lira-i Osmanî ikraz etmeği taahhüt eyler.

İkinci Madde

Meblağ-ı mezburun nakid kısmına mahsuben 4 ve 5 Teşrini evvel 299 tarihli buyrultu'-yı âlîler mucibince Bank-ı mezkûr tarafından iki def'ada evvelce nakden alınmış olan elli bin lira ile mezkûr 19 Teşrin-i evvel 299 tarihli buyrultu'-yı Âlî mucibince Bank-ı mezkûr tarafından işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında Hazine-i Celileye ifa olunacak olan yetmiş bin liranın tevarih-i teslimlerinden ve bu üç kalem nakdin irad ve masraf kısmı bulunan otuz bin liranın dahi işbu mukavelename tarihinden itibaren karşılıklı olarak senevî yüzde on hesabiyle faizi yürütülecektir.

Üçüncü Madde

Mezkûr yüz elli bin liralık avansın faiz-i takribîsi bulunan on iki bin beşyüz liranın zammıyle hasılı olan yüz altmış ikibin beşyüz liranın nısfı zikri âtî vilâyâtın gelecek bin iki yüz senesi ağnam resminin ve nısf-ı diğeri kezalik sene-i merkume â'şar hasılatının evvel be evvel vuku'bulacak tahsilâtından te'diye ve tesviye edilmek üzere işbu mukavelenamenin hıyn-i imzasında Bank-ı Osmanîye zirde muharrer va'deli kambiyallar i'ta olunacaktır.

Resm-î Ağnam

Kambiyallerin duhul-i vâ'deleri

15/27 Nisan 1884 Lira-i Osmanî	15/27 Mayıs 1884 Lira-i Osmanî	15/27 Haziran 1884 Lira-i Osmanî	Yekûn Lira-i Osmanî	Vilâyat	
7 000	7 000	7 000	21 000	Selânik	
3 000	3 000	3 000	9 000	Manastır	Kambiyalleri evvelce verilmiştir.
8 000	8 000	8 000	24 000	Ankara	
2 500	2 500	2 500	7 500	Kosova	
4 000	4 000	3 500	11 500	Adana	
24 500	24 500	24 000	73 000		
1 500	1 500	1 000	4 000	Diyarıbekir	Kambiyalleri bu kerre verilecektir.
1 000	1 000	1 000	3 000	Kudüs	

Mebaliğ-i mezbure vilâyat-ı merkumece ber vechi bâlâ 15/27 Nisan 300 ve 15/27 Mayıs 300 ve 15/27 Haziran 300 tarihlerinde va'deleri dühul etmek üzere mütesaviyen üçer taksitde te'diye kılınacaktır.

A'şar

Verilecek kambiyallerin duhul-ı vâ'deleri

15/27 Teşrini evvel 1884 Lira-i Osmanî	15/27 Kânun-ı sânî1884 Lira-i Osmanî	15/27 Teşrini evvel 1884 Lira-i Osmanî	Yekûn Lira-i Osmanî	Vilâyat
4 250	4 250	4 000	12 500	Halep
4 250	4 250	4 000	12 500	Selânik
7 500	7 500	7 500	22 500	Ankara
4 250	4 250	4 000	12 500	Kosova
4 250	4 250	4 000	12 500	Manastır
3 500	3 250	3 250	10 000	Hüdavendiğâr
28 000	27 750	26 750	82 500	

Zikr olunan kambiyaller Bank-ı Osmanîce ta'yin olunacak mikdara göre kıtaat-ı müteaddiye taksim olunacak ve fakat bu kıt'alardan her birerlerinin natık olduğu meblağ elli liradan dûn olamıyacaktır.

Bu kambiyaller vilayât-ı mezkûre valileri tarafından kabul olunacağından başka mahallî Defderdarları cânibinden dahi tasdik edilecektir ve ağnam resmiyle â'şâr mukabilinde aynı nakid gibi kabul olunacağı dahi mezkûr kambiyallerin metnine derc olunacaktır.

Dördüncü Madde

Madde-i sabıkada muharrer kambiyallerin bedelleri nakden Osmanlı lirası olarak ifa edilecek ve lira bulunmadığı surette bedelât-ı mezkûre vilâyat-ı merkumece meskûkât-ı saire ile dahi ödenebilecek ise de bu meskûkâtın mahallî rayici üzere altın ile farkı kambiyallerin hâmillerine ifa ve ikmâl kılınmak lâzım gelecektir.

Bedelât-ı mustahsıla tevarih-i teslimlerinin on beşinci günü Dersaadette işbu avansın hesabına irad kayd olunacak ve tevarih-i mezkûre hiç bir halde kambiyallerin duhul-ı vâdelerini tecavüz edemeyecektir.

Beşinci Madde

İşbu avansın hesabı anif-ül-beyan kambiyallerin re's-ül-maliyle faizi tamamen ödendiği âkibinde Bank-ı Osmanî Hazine-i Celile-i Maliyeye takdim olunacak ve bu hesap tarih-i takdiminden on beş gün zarfında Hazine-i müşarül-ileyhaca ru'yet ve tedkik buyrulacak ve hesab-ı mezkûrda tebeyyün eden bakiye-i zimmet derhal medyun tarafından ifa ve tesviye kılınacaktır.

İşbu mukavelename nushateyn olarak 27 Teşrini evvel 299 tarihiyle Dersaadette tanzim ve teatî olunmuştur.

Münir İmza

BELGE No : 47

Bir taraftan tarihiyle şerefsadır olan İrade-i Aliyyeye tevfikan Saltanat-ı Seniye nam ve hesab-ı âlîsine olarak hareket eden Maliye Nazırı devletlû Münir paşa hazretleri ve diğer taraftan Bank-ı Osmanî nam ve hesabına hareket eyleyen Bank-ı mezkûr direktörleri mösyö Emil Deveaux ve mösyö Von Haas beyninde mevad-ı âtîye bil-mukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında ve zîrde üçüncü maddede muharrer kambiyallerin kendisine i'ta ve teslimi mukabilinde Hazine-i Celile-i Maliyeye yüzbin lirayı Osmanî ikraz etmeği taahhüd eyler meblağ-ı mezburın seksen bin lirası nakid altın olarak işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında Hazine-i müşarülileyhaya i'ta olunacak ve yirmi bin lirası dahi maaşat ve esham-ı mütedahile ve Hazinece tesviyesi mukarrer olan düyun-ı saire havale ve suret ve sergileri ve Bank-ı Osmanînin Hazine-i müşarül-ileyhaya vermiş olduğu faizli eski avansları ile irad ve masraf edilecektir.

İkinci Madde

İşbu yüzbin liralık avansa tarih-i mukavelenameden i'tibaren senevî yüzde on hesabiyle karşılıklı faiz yürütülecektir.

Üçüncü Madde

Zîrde muharrer vilâyetlerin gelecek bin üçyüz bir senesi ağnam resminden evvel be evvel vuku'bulacak tahsilât hassaten işbu yüzbin liralık avansın ma'faiz te'diyesine tahsisi kılınmış olduğuna binaen Maliye Nezaret-i Celilesi işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında Bank-ı Osmanîye vilâyat-ı mezburenin bin üçyüz bir senesi ağnam resmi üzerine ve Bank-ı mezkûr emrine olarak duhul-ı vâ'delerine kadar her vech-i meşrut senevî yüzde ondan icabeden faizleri ilâve kılınmış kambiyaller verecek ve fakat Hazine teslimatı tarih-i vuku'unun onuncu günü altıncı maddede muharrer hesaba irad edilmek tarafeyn-i muakidin beyninde karargir olduğundan mezkûr kambiyaller bedeline ilâve kılınacak faizler bu hesap üzere zam edilecektir. Şayed mezkûr kambiyaller ma-

hallerince duhul-ı vâ'delerinde tamamen te'diye ve îfa kılınamayıp teahhur edecek olur ise teahhur eden eyyam için dahi mezkûr kambiyallerin re's-ül-malı üzerine kezalik senevî yüzde ondan başkaca faizlerinin bil-hesap i'tası iktiza edecektir. Şurası dahi mukarrerdir ki, resm-i mezkûr tahsil olundukca nef'i Hazine kaziyesine mebni kambiyallerin bedelâtı vâ'delerinden her kaç gün evvel ikmâl edilirse ol kadar müddetin faizi dahi mahallerince kambiyallerin bedelinden tevkif edilecektir.

15/27 Nisan Sene 1885 taksiti

Esami-i Vilâyat	Res-ül-mal Lira-i Osmani guruş	Faizi Lira-i Osmani	guruş	Yekûn Lira-i Osmani	guruş
Selânik	13 200	1 131	94		
Adana	9 900	848	95		
Hüdavendigâr	6 600	565	97		
Ankara	3 300	282	98		
	33 000	2 829	84	35 829	84

15/27 Mayıs Sene 1885 taksiti

Selânik	13 200	1 240	44		
Adana	9 900	930	33		
Hüdavendigar	6 600	620	22		
Ankara	3 300	310	11		
	33 000	3 101	10	36 101	10

15/27 Haziran Sene 1885 taksiti

Selânik	13 600	1 393	52		
Adana	10 200	1 045	14		
Hüdavendigâr	6 800	696	76		
Ankara	3 400	348	38		
	34 000	3 483	80	37 483	80

Cem'an Yekûn					
	100 000	9 414	74	109 414	74

Dördüncü Madde

Madde-i sabıkada muharrer kambiyaller Bank-ı Osmanîce ta'yin olunacak mikdara göre kıtaat-ı müteaddideye taksim olunacak ve fakat bu kıt'alardan her birerlerinin natık olduğu meblağ elli liradan dûn olamayacaktır. Bu kambiyaller vilâyat-ı mezkûre valileri tarafından kabul olunacağından başka mahallî Defdardarları cânibinden dahi tasdik edilecektir. Ve ağnam resmi mukabilinde aynı nakid gibi kabul olunacağı dahi mezkûr kambiyallerin metnine derc olunacaktır.

Beşinci Madde

Mezkûr kambiyallerin bedelâtı nakden Osmanlı lirası olarak ifa edilecek ve lira bulunmadığı surette bedelât-ı mezkûre vilâyat-ı merkumece meskûkât-ı saire ile dahi ödenebilecek ise de bu meskûkâtın mahallî rayici üzere altın ile farkı kambiyallerin hâmiline ifa ve ikmâl kılınmak lâzım gelecektir.

Altıncı Madde

İşbu avansın hesabı Bank-ı Osmanîce Dersaadette bit-tanzim anif-ül-beyan kambiyallerin re's-ül-maliyle faizi tamamen ödendiği akabinde Hazine-i Celile-i Maliyeye takdim edilecek ve bu hesap tarih-i takdiminden itibaren en nehayet otuz gün zarfından Hazine-i müşarüleyhaca ru'yet ve tedkik buyurulacak ve hesab-ı mezkûrda tebeyyün eden bakiye-i zimmet derhal medyun tarafından ifa ve tesviye kılınacaktır.

İşbu mukavelename nushateyn olarak 15/27 Haziran sene 1884 tarihiyle Dersaadette tanzim olunmuştur.

Maliye Nazırı

Münir (İmza)

BELGE No : 48

25 bin altınlık borç için karşılık gösterilen ağnam resmi mukavelesi

No. 51 1884

Bir taraftan 28 Ağustos 300 tarihiyle şerefsadır olan irade-i aliyyeye tevfikan Saltanat-ı Seniye nam ve hesab-ı âlîsine olarak hareket eden Maliye Nazırı Devletlû Münir paşa hazretleri ve diğer taraftan Bank-ı Osmanî nam ve hesabına hareket eyleyen mezkûr Direktörü Mösyö Deveaux ve Mösyö Von Haas beyninde mevad-ı âtîye bilmukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında ve zîrde üçüncü maddede muharrer kambiyallerin kendisine i'ta ve teslimi mukabilinde Hazine-i Celile-i Maliyeye yirmibeşbin lira-i Osmanî ikraz etmeği taahhüd eyler. Meblağ-ı mezburın yirmi bin lirası nakden altın olarak işbu mukavelenamenin hıyn-i imzasında Hazine-i müşarülileyhaya ita olunacak ve beş bin lirası dahi maaşat ve esham-ı mütedahile ve Hazinece tesviyesi mukarrer olan düyun-ı saire havale ve suret ve sergileri ve Bank-ı Osmanînin Hazine-i müşarülileyheye vermiş olduğu faizli eski avansları ile irad ve masraf edilecektir.

İkinci Madde

İşbu yirmibeşbin liralık avansa tarih-i mukavelenameden itibaren senevî yüzde on hesabiyle karşılıklı faiz yürütülecektir.

Üçüncü Madde

Zirde muharrer vilâyetlerin gelecek bin üçyüz bir senesi ağnam resminden evvel be evvel vuku'bulacak tahsilât hassaten işbu yirmibeşbinliralık avansın ma'faiz te'diyesine tahsis kılınmış oludğuna binaen Maliye Nezaret-i Celilesi işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında Bank-ı Osmanîye vilâyat-ı mezburenin bin üçyüz bir senesi ağnam resmi üzerine ve Bank-ı mezkûr emrine olarak duhul-ı vâ'delerine kadar ber vechi meşrût senevî yüzde ondan icabeden faizleri ilâve kılınmış kambiyaller verecek ve fakat Hazine teslimatı tarih-i vuku'unun onbeşinci günü altıncı maddede muharrer hesaba irad kayd edilmek tarafeyn-i muakidin beyninde karargir olduğundan mezkûr kambiyaller bedeline ilâve kılınacak faizler bu hesap üzere zam edilecektir. Şayet mezkûr kambiyaller

mahallerince duhul-ı vâ'delerinde tamamen te'diye ve ifa kılınamayıp teahhur edecek olursa teahhür eden eyyam için dahi mezkûr kambiyallerin re's-ül-malı üzerine kezalik senevî yüzde ondan başkaca faizlerinin bil-hesab i'tası iktiza edecektir. Şurası dahi mukarrerdirki resm-i mezkûr tahsil olundukca nef'i Hazine kaziyesine mebnî kambiyallerinin hulûl-ı vâ'desi beklettirilmeyerek peyderpey te'diye ettirileceğinden bu suretle mezkûr kambiyallerin bedelâtı vâ'delerinden her kaç gün evvel ikmâl edilirse olkadar müddetin faizi dahi mahallerince kambiyallerin bedelinden tevkif edilecektir.

	Aslı	Faiz tahmini	Yekûn	
Ankara vilâyeti	11 630 13	869 87	12 500	Duhul-ı
Hüdavendigâr vilâyeti	6 047 67	452 33	6 500	vâ'deleri
Selânik vilâyeti	7 322 20	547 66	7 869 86	15 Mayıs
	25 000 00	1 869 86	26 869 86	1301

Dördüncü Madde

Madde-i sabıkada muharrer kambiyaller Bank-ı Osmanîce ta'yin olunacak mikdara göre kıtaat-ı müteaddideye taksim olunacak ve fakat bu kıt'alardan her birerlerinin natık olduğu meblağ elli liradan dun olamayacaktır. Bu kambiyaller vilâyat-ı mezkûre valileri tarafından kabul olunacağından başka mahalli Defdarları cânibinden dahi tasdik edilecektir. Ve ağnam resmi mukabilinde aynı nakid gibi kabul olunacağı dahi mezkûr kambiyallerin metnine derc olunacaktır.

Beşinci Madde

Mezkûr kambiyallerin bedelâtı nakden Osmanlı lirası olarak ifa edilecek ve lira bulunmadığı surette bedelât-ı mezkûre vilâyat-ı merkumece meskûkât-ı saire ile dahi ifa ve ikmâl kılınmak lâzım gelecektir.

Altıncı Madde

İşbu avansın hesabı Bank-ı Osmanîce Dersaadette bit-tanzim anif-ül-beyan kambiyallerin re's-ül-maliyle faizi tamamen ödendiği akabinde Hazine-i Celile-i Maliyeye takdim edilecek ve bu hesap tarih-i takdiminden itibaren en nehayet otuz gün zarfında Hazine-i müşarül-ileyhaca ru'yet ve tetkik buyrulacak ve hesab-ı mezkûrda tebeyyün eden bakiye-i zimmet derhal medyun tarafından ifa ve tesviye kılınacaktır.

İşbu mukavelename nushateyn olarak 30 Ağustos 1884, 11 Eylûl 1884 tarihiyle Dersaadette tanzim olunmuştur.

Maliye Nazırı
Munir (İmza)

BELGE No : 49

Bir taraftan (.............) tarihiyle şerefsadır olan buyruldu-î Âlîye tevfikan Saltanat-ı Seniye nam ve hesab-ı âlîsine olarak hareket eden Maliye Nazırı Devletlû Münir paşa hazretleri ve diğer taraftan Bank-ı Osmanî nam ve hesabına hareket eyleyen Bank-ı mezkûr Direktörleri Mösyö Emil Deveaux ve Mösyö Von Haas beyninde mevad-ı âtiye bilmukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında ve zîrde üçüncü maddede muharrer kambiyallerin kendisine i'ta ve teslimi mukabilinde Hazine-i Maliyeye yüz onbeş bin ikiyüz seksen yedi lira-i Osmanî elli guruş ikraz etmeği taahhüd eyler Meblağ-ı mezburun Doksan iki bin ikiyüz otuz lirası nakden altın olarak işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında Hazine-i Müşarûliyhaya i'ta olunacak ve yirmi üç bin elli yedi lira elli guruşu dahi sene-i maliye ile doksanaltı ve yedi ve sekiz ve dokuz seneleri esham ve maaş kuponlarının ve Hazinece tesviyesi mukarrer düyun-ı saire havale ve suret ve sergileri ve Bank-ı Osmanînin Hazine-i müşarülileyhaya vermiş olduğu faizli eski avanslar ile irad ve masraf edilecektir ve faizli avanslar ile irad ve masraf olunacak mebaliğin mikdarı Beşbin lirayı tecavüz etmeyecektir.

İkinci Madde

İşbu yüz onbeşbin ikiyüz seksen yedi lira-i Osmanî elli guruş tarih-i mukavelenameden itibaren senevî yüzde on hesabiyle karşılıklı faiz yürütülecektir.

Üçüncü Madde

Zirde muharrer vilâyetlerin gelecek bin üçyüz bir senesi ağnam resminden evvel be evvel vuku'bulacak tahsilât hassaten işbu yüz onbeşbin ikiyüz seksen yedi lira-i Osmanî elli guruşluk avansın ma'faiz te'diyesine tahsis kılınmış olduğuna binaen Maliye Nezaret-i Celilesi işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında Bank-ı Osmanîye vilâyat-ı mezburenin bin üç yüz bir senesi ağnam resmi üzerine ve Bank-ı mezbur emrine olarak duhul-u vadelerine kadar ber vech-i meşrut senevi yüzde ondan icâbeden faizleri ilâve kılınmış kambiyaller verecek ve fakat Hazine tes-

limatı tarih-i vukuunun onbeşinci günü altıncı maddede muharrer hesaba irad kaydedilmek tarafeyn-i muakidin beyninde karargir olduğundan mezkûr kambiyaller bedeline ilâve kılınacak faizler bu hesap üzerine zam edilecektir. ***Şayed mezkûr kambiyallerden her birerlerinin duhul-ı vâ'delerinde havi oldukları mebaliğden gayrı istiyfa bir bakiye kaldığı Bank-ı Osmanîden haber verildiği surette Hazine-i Celile ber vech-i muharrer tesviyesiz kalmış olan bakiyelerin duhul-ı vâ'delerinden itibaren birer mah sonra gümrük hasılatından tesviyesi için Rusumat Emanet-i aliyyesi üzerine olarak on gün zarfında Bank-ı Osmanîye yeniden kambiyaller i'ta edecek ve bu yeni kambiyallere senevî yüzde on hesabiyle bir aylık faiz zam olacaktır.*** Şurası dahi mukarrerdirki resm-i mezkûr tahsil olundukca nef'i Hazine kaziyesine mebnî kambiyallerin hûlûl-i vâ'deleri beklettirilmeyerek peyderpey i'tası meşrut olan kambiyallerin bedelâtı vâ'delerinden her kaç gün evvel ikmâl edilirse olkadar müddetin faizi dahi mahallerince kambiyallerin bedelinden tevkif edilecektir.

Duhul-ü vâ'deleri	Re's-ül-mal	Faiz	Yekûn
Gaye-i Nisan 1301	38 000	2 519 45	40 519 45
Gaye-i Mayıs 1301	38 000	2 842 19	40 842 19
Gaye-i Haziran	39 287 50	3 261 40	42 548 90
	115 287 50	8 623 04	23 910 54

Esami-i Vilâyat	Gaye-i Nisan	Gaye-i Mayıs	Gaye-i Haziran
Edirne	10 000	7 000	18 000
Şerfiçe	5 000	5 000	5 000
Karesi	5 000	5 000	5 000
Yanya	6 000	6 000	6 000
Selânik	7 500	10 000	7 500
Ankara	7 090 45	7 842 19	1 048 90
	40 519 45	40 842 19	42 548 90

Dördüncü Madde

Madde-i sabıkada muharrer kambiyaller Bank-ı Osmanîce ta'yin olunacak mikdara göre kıtaat-ı müteaddideye taksim olunacak ve fakat bu kıt'alardan her birerlerinin natık olduğu meblağ elli liradan dun olamayacaktır.

Bu kambiyaller vilâyat-ı mezkûre valileri tarafından kabul olunacağından başka mahallî Defderdarları cânibinden dahi tasdik edilecek-

tir. Ve ağnam resmi mukabilinde aynı nakid gibi kabul olunacağı dahi mezkûr kambiyallerin metnine derc olunacaktır.

Beşinci Madde

Mezkûr kambiyallerin bedelatı nakden Osmanlı lirası olarak ifa edilecek ve lira bulunmadığı surette bedelât-ı mezkûre vilâyat-ı merkumece meskûkât-ı saire ile dahi ödenebilecek ise de bu meskûkâtın mahalli rayici üzere altın ile farkı kambiyallerin hâmiline îfa ve ikmâl kılınmak lâzım gelecektir. Ve kambiyalleri resme mukabil ağnam eshabı getirecek olur ise farkı fiyat verilmeyecektir.

Altıncı Madde

İşbu avansın hesabı Bank-ı Osmanîce Dersaadette bit-tanzim anif-ül-beyan kambiyallerin re's-ül-maliyle faizi tamamen ödendiği akabinde Hazine-i Celile-i Maliyeye takdim edilecek ve bu hesap tarih-i takdiminden itibaren en nihayet otuz gün zarfında Hazine-i müşarülilayhaca ru'yet ve tedkik buyurulacak ve hesab-ı mezkûrda tebeyyün eden bakiye-i zimmet derhal medyun tarafından îfa ve tesviye kılınacaktır.

İşbu mukavale nushateyn olarak 14/26 Eylûl tarihiyle Dersaadette tanzim olunmuştur.

Maliye Nazırı

Münir (İmza)

BELGE No : 50

Bir tarafdan (...........) tarihiyle şerefsadır olan buyruldu-i Âlîye tevfikan Saltanat-ı Seniye nam ve hesab-ı âlîsine olarak hareket eden Maliye Nazırı Devletlû Münir paşa hazretleri ve diğer tarafdan Bank-ı Osmanî nam ve hesabına hareket eyleyen Bank-ı mezkûr Direktörleri Mösyö Emil Deveaux ve Mösyö Von Haas beyninde mevad-ı âtîye bil-mukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında ve zîrde üçüncü maddede muharrer kambiyallerin kendisine i'ta ve teslimi mukabilinde Hazine-i Celile-i Maliyeye elli bin lira-i Osmanî ikraz eylemeği taahhüd eyler Meblağ-ı mezburın kırkbin lirası nakden altın olarak işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında Hazine-i müfarül-ileyhaya i'ta olunacak ve onbin lirası dahi sene-i haliye ile doksan altı ve yedi ve sekiz ve dokuz seneleri esham ve maaş ve Hazinece tesviyesi mukarrer olan duyunat-ı saire kupon ve havale ve suret ve sergileri ve Bank-ı mezbur ile Şirket-i Umumiye-i Osmaniyenin Hazine-i müşarülileyhaya vermiş oldukları faizli eski avanslarıyle irad ve masraf edilecektir.

İkinci Madde

İşbu elli bin lira-i Osmanî tarih-i mukaveleden itibaren senevî yüzde on hesabiyle karşılıklı faiz yürütülecektir.

Üçüncü Madde

Zîrde muharrer vilâyetlerin gelecek bin üçyüz bir senesi â'şar hasılatından evvel be evvel ele geçecek akçe hasseten işbu ellibin lira-i Osmanîlik avansın ma'faiz te'diyesine tahsis kılınmış olduğuna binaen Maliye Nezaret-i Celilesi işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında Bank-ı Osmanîye vilâyat-ı mezbûrenin bin üçyüz bir senesi â'şar hasılatı üzerine ve Bank-ı mezbur emrine olarak duhul-ı vâ'delerine kadar ber vech-i meşrût senevî yüzde ondan icâb eden faizleri ilâve kılınmış kambiyaller verecek ve fakat Hazine teslimatı tarih-i vuku'unun onbeşinci günü altıncı maddede muharrer hesaba irad edilmek tarafeyn-i muaki-

den beyninde karargir olduğundan mezkûr kambiyaller bedeline ilâve kılınacak faizler bu hesap üzere zam edilecektir. ***Şayet mezkûr kambiyallerden her birerlerinin duhul-ı vâ'delerinde hâvî oldukları mebaliğden gayrı ez istiyfa bir bakiye kaldığı Bank-ı Osmanîden haber verildiği surette Hazine-i Celile ber vech-i muharrer tesviyesiz kalmış olan bakiyelerin duhul-ı vâ'delerinden itibaren birer mah sonra Gümrük hasılatından tesviyesiyçün Rusumat Emanet-i Celilesi üzerine olarak ongün zarfında Bank-ı Osmanîye yeniden kambiyaller i'ta edecek ve bu yeni kambiyallere senevî yüzde on hesabiyle bir aylık faiz zam olunacaktır.*** Şurası dahi mukarrerdirki hasılat-ı Öşriyeden tahsilât vuku'buldukca nef'i hazine kaziyesine kambiyallerin hûlul-ı vâ'desi beklettirilmeyerek peyder pey te'diye ettirileceğinden bu suretle mezkûr kambiyallerin ve gerek ledelicab Rusumat Emanet-i aliyyesi üzerine muahharan i'tası meşrut olan kambiyallerin bedelatı vâ'delerinden her kaç gün evvel ikmâl edilirse olkadar senenin olkadar faizi dahi mahallerince kambiyallerin bedelinden tevkif edilecektir.

Duhul-ı vâ'desi	Re's-ül-mal	Faiz	Yekûn
1/13 Eylûl 885	12 500	1 130.125	13 630.125
1/13 Teşrini evvel 885	12 500	1 232.85	13 732.85
1/13 Teşrini sânî 885	12 500	1 339.025	13 839.025
1/13 Kanun-ı evvel 885	12 500	1 441.75	13 941.75
	50 000	5 143.75	55 143.75

Vilayat			
Selânik	20 000	2 057.50	22 057.50
Hüdavendigâr	20 000	2 057.50	22 057.50
Ankara	10 000	1 028.75	11 028.75
	50 000	5 143.75	55 143.75

Dördüncü Madde

Madde-i sabıkada muharrer kambiyaller Bank-ı Osmanîce ta'yin olunacak mikdara göre kıtaat-ı müteaddideye taksim olunacak ve fakat bu kıt'alardan her birerlerinin natık olduğu meblağ elli liradan dûn olmayacaktır. Bu kambiyaller vilâyat-ı mezkûre valileri tarafından kabul olunacağından başka mahallî Defderdarları cânibinden dahi tasdik edilecektir. ***Ve â'şar bedelâtı mukabilinde aynı nakid gibi kabul olunacağı dahi mezkûr kambiyallerin metnine derc olunacaktır.***

Beşinci Madde

Mezkûr kambiyallerin bedelatı nakden Osmanlı lirası olarak ifa edilecek ve lira bulunmadığı surette bedelât-ı salif-ül-zikr vilâyetlerce meskûkât-ı saire ile dahi ödenebilecek ise de bu meskûkâtın mahalli rayici üzere lira ile olan farkları kambiyallerin hamillerine başkaca ifa edilmesi lâzım gelecektir. Ve â'şar bedelâtına mukabil verilecek kambiyaller için sandıklardan fiyat farkı verilmeyecektir.

İşbu mukavelename nushateyn olarak 1 Teşrini sânî 20 Teşrini evvel sene 884 tarihiyle Dersaadette tanzim ve teati kılınmıştır.

Maliye Nazırı
Münir (İmza)

BELGE No : 51

Bir taraftan 1300 tarihiyle şerefsadır olan buyruldu-i Âlîye tevfikan Saltanat-ı Seniye nam ve hesab-ı âlîsine olarak hareket eden Maliye Nazırı Devletlû Munir paşa hazretleri ve diğer taraftan Bank-ı -Osmanî nam ve hesabına hareket eyleyen Bank-ı mezkûr Başdirektörü Mösyö Foster ve direktörü Mösyö Emil Deveaux beyninde mevad-ı âtiye bilmukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında ve zîrde üçüncü maddede muharrer kambiyalleri kendisine i'ta ve teslimi mukabilinde Hazineye elli bin yedi yüz elli lira-i Osmanî ikraz etmeği taahhüd eyler. Meblağ-ı mezburın kırk iki bin ikiyüz lirası nakden altın olarak işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında Hazine-i müşarül-ileyhaya i'ta olunacak ve onbin beş yüz elli lirası dahi sene-i haliyle ile doksan beş ve altı ve yedi ve sekiz ve dokuz seneleri esham ve maaş ve Hazinece tesviyesi mukarrer olan düyun-ı saire havale ve suret ve kupon ve sergileri ve Bank-ı Osmanî ile Şirket-i Umumiye-i Osmanîyenin Hazine-i müşarül-ileyhaya vermiş oldukları faizli eski avanslarıyla irad ve masraf edilecektir.

İkinci Madde

İşbu elli ikibin yediyüz elli liralık avansa tarih-i mukavelenameden itibaren senevî yüzde on hesabiyle karşılıklı faiz yürütülecektir.

Üçüncü Madde

Meblağ-ı mezburın yirmibin lirası zîrde muharrer vilâyetlerin gelecek bin üçyüz bir senesi ağnam resminin ve otuz iki bin yediyüz elli lirası dahi hasılat-ı öşriyesinin evvel be evvel vuku'bulacak tahsilâtından te'diye kılınacağından binaen Maliye Nezaret-i Celilesi işbu mukavelenin hiyn-i imzasında Bank-ı Osmanîye vilâyat-ı mezburenin bin üçyüz bir senesi ağnam resmiyle â'şar hasılatı üzerine ve Bank-ı mezkûr emri-

ne olarak duhul-ı vâ'delerine kadar ber vech-i meşrut senevî yüzde ondan icabeden faizleri ilâve kılınmış kambiyaller verecek ve fakat Hazine teslimatı tarih-i vuku'unun onbeşinci günü altıncı maddede muharrer hesaba irad kaydedilmek tarafeyn-i muakidin beyninde karargir olduğundan mezkûr kambiyaller bedeline ilâve kılınacak faizler bu hesap üzere zam edilecektir. ***Şayet mezkûr kambiyallerden herbirerlerinin duhul-ı vâ'delerinde havî oldukları mebaliğden gayrı ez istiyfa bir bakiye kaldığı Bank-ı Osmanîden haber verildiği surette Hazine-i Celile ber vech-i muharrer tesviyesiz kalmış olan bakiyelerin duhul-ı vâ'delerinden itibaren birer mah sonra Gümrük hasılâtından tesviyesiyçün Rusumat Emanet-i Umumiyesi üzerine olarak ongün zarfında Bank-ı Osmanîye yeniden kambiyaller i'ta edecek ve bu yeni kambiyallere senevî yüzde on hesabiyle bir aylık faiz zam olunacaktır.*** Şurası dahi mukarrerdir ki resim ve hasılat-ı mezkûre tahsil olundukca nef'i Hazine kaziyesine mebnî kambiyallerin hûlul-ı vâ'desi beklettirilmeyerek peyder pey te'diye ettirileceğinden bu suretle mezkûr kambiyallerin bedelatı vâ'delerinden her kaç gün evvel ikmâl edilirse o kadar müddetin faizi dahi mahallerince kambiyallerin bedelinden tevkif edilecektir.

<u>15/27 Mayıs sene 1885 taksiti Ağnam rüsumundan</u>

Esami-i Vilâyat	Re's-ül-mal		Faiz		Yekûn	
Ankara	9 572	" 51	427	" 49	10 000	
Hüdevendigâr	4 786	" 26	213	" 74	5 000	
Selânik	5 641	" 23	251	" 92	5 893	"15
Yekûn	20 000	00	893	" 15	20 893	" 15

<u>15/27 Teşrini sânî sene 1885 taksiti â'şar hasılatından</u>

Ankara	7 762	" 07	737	93	8 500	
Hüdevendigâr	3 881	" 04	368	96	4 250	
Selânik	4 731	" 89	449	86	5 181	" 75
Yekûn	16 375	00	1 556	75	17 931	" 75

<u>15/27 Kânun-ı evvel sene 1885 taksiti â'şâr hasılatından</u>

Ankara	7 704	" 24	795	" 76	8 500	
Hüdavendigâr	3 852	" 12	397	" 88	4 250	
Selânik	4 818	" 64	497	" 69	5 316	33
Yekûn	16 375	00	1 691	33	18 066	33

İCMAL

15/27 Mayıs 1885 taksiti	20 893	" 15	Ağnam resminden
15/27 Teşrini sânî 1885 taksiti	17 931	" 75	A'şar hasılatından
15/27 Kânun-ı evvel 1885 taksiti	18 066	" 33	A'şar hasılatından
Yekûn	56 891	" 23	

Dördüncü Madde

Madde-i sabıkada muharrer kambiyaller Bank-ı Osmanîce ta'yin olunacak mikdara göre kıtaat-ı müteaddideye taksim olunacak ve fakat bu kıt'alardan her birerlerinin natık olduğu meblağ elli liradan dun olmayacaktır. Bu kambiyaller vilayet-ı mezkûre valileri tarafından kabul olunacağından başka mahalli Defderdarları cânibinden dahi tasdik edilecektir. Ve ağnam resmiyle â'şâr bedeli mukabilinde aynı nakid gibi kabul olunacağı dahi mezkûr kambiyallerin metnine derc olunacaktır.

Beşinci Madde

Mezkûr kambiyallerin bedelâtı nakden Osmanlı lirası olarak îfa edilecek ve lira bulunmadığı surette bedelât-ı meskûkâtın mahallî rayici üzere altın ile farkı kambiyallerin hâmîline îfa ve ikmâl kılınmak lâzım gelecektir. Ve kambiyaller ağnam resmiyle â'şâr bedeline mukabil eshab tarafından getirilecek olur ise fark-ı fiyat verilmeyecektir.

Altıncı Madde

İşbu avansın hesabı Bank-ı Osmanîce Dersaadette bit-tanzim anif-ül-beyan kambiyallerin re's-ül-maliyle faizi tamamen ödendiği akabinde Hazine-i Celile-i Maliyeye takdim edilecek ve bu hesap tarih-i takdiminden i'tibaren en nehayet otuz gün zarfında Hazine-i müşarül-ileyhaca rû'yet ve tetkik buyurulacak ve hesab-ı mezkûrda tebeyyün eden bakiye-i zimmet derhal medyun tarafından îfa ve tesviye kılınacaktır.

İşbu mukavelename nushateyn olarak 17/29 Kânun-ı evvel sene 1884 tarihinde Dersaadette tanzim ve teati kılınmıştır.

Maliye Nazırı

BELGE No : 52

Bir tarafdan 29 Kânun-u sânî sene 1300 4 şubat aynı sene tarihleriyle şerefsadır olan iki kıt'a buyrultu-ı Âlî mucibince Saltanat-ı Seniye nam ve hesab-ı âlîsine olarak hareket eden Maliye Nazırı Devletlû Münir paşa haretleri ve diğer taraftan Bank-ı Osmanî nam ve hesabına hareket eyleyen Bank-ı mezkûr Başdirektörü Mösyö Foster ve Direktörü Mösyö Emil Deveaux beyninde mevad-ı âtîye bilmukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında ve zîrde üçüncü maddede muharrer kambiyallerin kendisine i'ta ve teslimi mukabilinde Hazine-i Maliyeye yüz yedi bin yüz seksen yedi buçuk lira-i Osmanî ikraz etmeyi taahhüd eyler. Meblağ-ı mezburın biri onbeşbin ve diğeri yetmişbin yediyüz elli liraki cem'an seksenbeşbin yediyüz elli lirası nakid altın olarak mukaddema Hazine-i müşarülileyhaya i'ta olunacak ve yirmi bir bin dörtyüz otuz yedi buçuk lirası dahi sene-i maliye ile doksanbeş ve altı ve yedi ve sekiz ve dokuz seneleri esham ve maaş ve Hazinece tesviyesi mukarer olan düyun-ı saire havale ve suret ve kupon ve sergileri ve Bank-ı Osmanî ile Şirket-i Umumiye-i Osmaniyenin Hazine-i müşarül-ileyhaya vermiş oldukları faizli eski avanslarıyle irad ve masraf edilecektir.

İkinci Madde

İşbu yüz yedi bin yüz seksen yedi buçuk liralık avansın nakid kısmına tevarih-i teslimattan ve irad ve masraf mikdarına dahi tarih-i mukavelenameden itibaren senevî yüzde on hesabiyle karşılıklı faiz yürütülecektir.

Üçüncü Madde

Meblağ-ı mezbur zîrde muharrer vilâyetlerin gelecek bin üçyüz bir senesi â'şâr hasılatının evvel be evvel vuku'bulacak tahsilatından te'diye kılınacağına binaen Maliye Nezaret-i Celilesi işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında Bank-ı Osmanîye vilâyat-ı mezburenin bin üç yüz

bir senesi â'şâr hasılatı üzerine ve Bank-ı mezkûr emrine olarak duhul-ı vâ'delerine kadar ber vech-i meşrût senevî yüzde ondan icabeden faizleri ilâve kılınmış kambiyaller verecek ve fakat Hazine teslimatı tarih-i vuku'unun onbeşinci günü altıncı madde de muharrer hesabı irad edilmek tarafeyn-i muakidin beyninde karargir olduğundan mezkûr kambiyaller bedeline ilâve kılınacak faizler bu hesap üzere zam edilecektir. Şayet mezkûr kambiyallerden her birerlerinin duhul-ı vâ'delerinde hâvî oldukları mebaliğden gayrı ez istiyfa bir bakiye kaldığı Bank-ı Osmanîden haber verildiği surette Hazine-i Celile ber vech-i muharrer tesviyesiz kalmış olan bakiyelerin duhul-ı vâ'delerinden itibaren birer mah sonra Gümrük hasılatından tesviyesiyçün Rusumat Emanet-i Âliyyesi üzerine olarak on gün zarfında Bank-ı Osmanîye yeniden kambiyaller i'ta edecek ve bu yeni kambiyallere senevî yüzde on hesabiyle bir aylık faiz zam olunacaktır. Şurası dahi mukarrerdir ki hasılât-ı mezkûre tahsil olundukca nef'i Hazine kaziyesine mebni kambiyallerin hûlul-ı vâ'desi beklettirilmeyerek peyder pey te'diye ettirileceğinden bu suretle mezkûr kambiyallerin ve gerek ledel icâb Rüsumat Emaneti üzerine muahharan i'tası meşrut olan kambiyallerin bedelâtı vâ'delerinden herkaç gün evvel ikmâl edilirse o kadar müddetin faizi dahi mahallerince kambiyallerin bedelinden tevkif edilecektir.

Duhul-ı vâ'deleri	Re's-ül-mal	Faiz	Yekûn
15/27 Teşrini sânî 1885	26 796 87.5	2 143 75.0	28 940 62.5
15/27 Kânunı evvel 1885	26 796 87.5	2 363 99.5	29 160 87.0
15/27 Kânunı sânî 1885	26 796 87.5	2 591 58.5	29 388 46.0
15/27 Şubat 1885	26 796 87.5	2 819 17.0	29 616 04.5
	107 187 50.0	9 918 50.0	117 106 00.0

Selânik ve Edirne ve Hüdavendigâr ve Ankara â'şar hasılatından

Beher vilâyetten

Duhul-ı vâ'deleri	Re's-ül-mal	Faiz	Yekûn
15/27 Teşrini sânî 1885	6 700	536 00	7 236 00
15/27 Kânunı evvel 1885	6 700	591 06	7 291 06
15/27 Kânunı sânî 1885	6 700	647 97	7 347 97
15/27 Şubat 1885	6 696 87.5	704 59.5	7 401 47
	26 796 87.5	2 479 62.5	29 276 50

Dördüncü Madde

Madde-i sabıkada muharrer kambiyaller Bank-ı Osmanîce ta'yin olunacak mikdara göre kıtaat-ı müteaddideye taksim olunacak ve fakat bu kıt'alardan her birerlerinin natık oluduğu meblağ elli liradan dûn olmayacaktır. Bu kambiyaller vilâyat-ı mezkûre valileri tarafından kabul olunacağından başka mahalli Defderdarları cânibinden dahi tasdik edilecektir. Ve â'şâr bedeli mukabilinde aynı nakid gibi kabul olunacağı dahi mezkûr kambiyallerin metnine derc olunacaktır.

Beşinci Madde

Mezkûr kambiyallerin bedelâtı nakden Osmanlı lirası olarak îfa edilecek ve lira bulunmadığı suretde bedelât-ı mezkûre vilâyat-ı merkumece meskûkât-ı saire ile dahi ödenebilecek ise de bu meskûkâtın mahallî rayici üzere altın ile farkı kambiyallerin hâmiline îfa ve ikmâl kılınmak lâzım gelecektir. Ve kambiyaller â'şâr bedeline mukabil ashabı tarafından getirecek olur ise fark-ı fiyat verilmeyecektir.

Altıncı Madde

İşbu avansın hesabı Bank-ı Osmanîce Dersaadette bit-tanzim anif-ül-beyan kambiyallerin son duhul-ı vâ'desi tarihinden itibaren yirmi bir gün sonra Hazine-i Celile-i Maliyeye takdim edilecek ve bu hesap tarih-i takdiminden i'tibaren en nehayet otuz gün zarfında Hazine-i müşarülileyhaca ru'yet ve tedkik buyurulacak ve hesab-ı mezkûrda tebeyyün eden bakiye-i zimmet derhal medyun tarafından ifa ve tesviye kılınacaktır.

İşbu mukavelename nushateyn olarak 5/17 Şubat sene 1885 tarihinde Dersaadette tanzim ve teati olunmuştur.

Maliye Nazırı
Münir (imza)

BELGE No : 53

Bir taraftan 1 Eylûl sene 1301 tarihiyle şerefsadır olan buyrultu-i Âlî mucibince Saltanat-ı Seniye nam ve hesab-ı Âlîsine olarak hareket eden Maliye Nazırı Devletlû Münir paşa hazretleri ve diğer taraftan Bank-ı Osmanî nam ve hesabına hareket eyleyen Bank-ı mezkûr Başdirektörü Mösyö Foster ve Direktörü Mösyö Emil Deveaux beyinlerinde mevcud-ı âtîye bilmukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında ve zîrde üçüncü maddede muharrer kambiyallerin kendisine i'ta ve teslimi mukabilinde Hazine-i Maliyeye yetmiş beş bin aded lira-i Osmanî ikraz etmeyi taahhüt eder. Meblağ-ı mezburın altmış bin lirası nakden altın olarak işbu mukavelenin hiyn-i imzasında Hazine-i müşarülileyhaya i'ta olunacak ve onbeş bin lirası dahi bin ikiyüz doksan bir ve iki ve üç ve dört ve beş ve altı ve yedi ve sekiz ve dokuz ve bin üçyüz seneleri esham ve maaş ve Hazinece tesviyesi mukarrer olan düyun-ı saire havale ve suret ve kupon sergileri ve Bank-ı Osmanî ile Şirketi-i Umumiye-i Osmanîyenin Hazine-i müşarüleleyhaya vermiş oldukları faizli eski avanslarıyle irad ve masraf edilecektir.

İkinci Madde

İşbu yetmiş beş bin liralık avansa mukavelenamenin imza olunduğu günden itibaren senevî yüzde on hesabiyle karşılıklı faiz yürütülecektir.

Üçüncü Madde

Meblağ-ı mezbur zîrde muharrer vilâyetlerin gelecek bin üçyüz iki senesi ağnam resmi tahsilâtından te'diye kılınacağına binaen Maliye Nezaret-i Celilesi işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında Bank-ı Osmanîye vilâyat-ı mezburenin bin üç yüz iki senesi ağnam resmi hâsılatı üzerine ve Bank-ı mezkûr emrine olarak duhul-ı vâ'delerine kadar ber vech-i meşrut senevî yüzde ondan icâbeden faizleri ilâve kılınmış kambiyaller verecek ve fakat Hazine teslimatı tarih-i vuku'unun onbeşinci

günü altıncı maddede muharrer hesaba irad edilmek tarafeyn-i muakidin beyninde karargir olduğundan mezkûr kambiyaller bedeline ilâve kılınacak faizler bu hesap üzere zam edilecektir. ***Şayet mezkûr kambiyallerden her birerlerinin duhul-ı vâ'delerinde havi oldukları mebaliğden gayrı ez istiyfa bir bakiye kaldığı Bank-ı Osmanîden haber verildiği surette Hazine-i Celile ber vech-i muharrer tesviyesiz kalmış olan bakiyelerin duhul-ı vâ'delerinden i'tibaren birer mah sonra Gümrük hasılatından tesviyesiyçün Rusumat Emanet-i aliyyesi üzerine olarak on gün zarfında Bank-ı Osmanîye yeniden kambiyaller i'ta edecek ve bu yeni kambiyallere senevî yüzde on hesabiyle bir aylık faiz zam olunacaktır.*** Şurası dahi mukarrerdir ki hasılat-ı mezkûre tahsil olundukca nef'i Hazine kaziyesine mebnî kambiyallerin duhul-ı vâ'desi beklettirilmeyerek peyderpey te'diye ettirileceğinden bu suretle mezkûr kambiyallerin bedelâtı vâ'delerinden her kaç gün evvel i'ta edilir ise o kadar müddetin faizi dahi mahallerince kambiyallerin bedelinden tevkif edilecektir.

<u>15/27 Nisan Sene 886 (1302) taksiti</u>

Esami-i Vilâyat	Re's-ül-mal	Faizi	Yekûn
Selânik	13 700	1 246.14	14 946.14
Hüdavendigâr	9 150	832.27	9 982.27
Edirne	7 300	664.00	7 964.00
Ankara	4 550	413.86	4 963.86
Karesi	2 800	254.68	3 054.68
	37 500	3 410.95	40 910.95

<u>15/27 Mayıs Sene 886 (1302) taksiti</u>

Esami-i Vilâyat	Re's-ül-mal	Faizi	Yekûn
Selânik	13 700	1 358.75	15 058.75
Hüdavendigâr	9 150	907.48	10 057.48
Edirne	7 300	724.00	8 024.00
Ankara	4 550	451.27	5 001.27
Karesi	2 800	277.67	3 077.67
	37 500	3 719.17	41 219.17

İcmâl

<u>Duhul-ı Vâ'deleri</u>			
15/27 Nisan sene 886	37 500	3 410.95	40 910.95
15/27 Mayıs sene 886	37 500	3 719.17	41 219.17
	75 000	7 130.12	82 130.12

Dördüncü Madde

Madde-i sabıkada muharrer kambiyaller Bank-ı Osmanîce ta'yin olunacak mikdara göre kıtaat-ı müteaddideye göre taksim olunacak ve fakat bu kıt'alardan her birerlerinin natık olduğu meblağ elli liradan dun olmayacaktır. Bu kambiyaller mahallî Defdedarları cânibinden kabul olunacak ve ağnam resmi mukabilinde aynı nakid gibi kabul olunacağı dahi mezkûr kambiyallerin metnine derc olunacaktır.

Beşinci Madde

Mezkûr kambiyallerin bedelâtı nakden Osmanlı lirası olarak îfa edilecek ve lira bulunmadığı surette bedelât-ı mezkûre vilâyat-ı merkumece meskûkât-ı saire ile dahi ödenebilecek ise de bu meskûkâtın mahallî rayici üzere altın ile farkı kambiyallerin hâmiline îfa ve ikmâl kılınmak lâzım gelecektir. Ve kambiyaller ağnam resmine mukabil eshabı tarafından getirilecek olur ise fark-ı fiyat verilmeyecektir.

Altıncı Madde

İşbu avansın hesabı Bank-ı Osmanîce Dersaadette bit-tanzim anif-ül-beyan kambiyallerin vâ'desi tarihinden itibaren yirmi bir gün sonra Hazine-i Celile-i Maliyeye takdiminden itibaren en nihayet otuz gün zarfında Hazine-i müşarül-ileyhaca rû'yet ve tedkik buyurulacak ve hesab-ı mezkûrda tebeyyün eden bakiye-i zimmet derhal medyun tarafından îfa ve tesviye kılınacaktır.

İşbu mukavelename nushateyn olarak 1/13 Haziran sene 1885 tarihinde Dersaadette tanzim ve teati olunmuştur.

Maliye Nazırı

Münir (imza)

BELGE No : 54

Bir taraftan 1 Haziran sene 1301 tarihiyle şerefsadır olan buyrultu-i Âlî mucibince Saltanat-ı Seniye nam ve hesab-ı âlîsine olarak hareket eden Maliye Nazırı Devletlû Münir paşa hazretleri ve diğer taraftan Bank-ı Osmanî nam ve hesabına hareket eyleyen Bank-ı mezkûr direktörleri Mösyö Emil Deveaux ve Mösyö Von Haas beyinlerinde mevad-ı âtîye bilmukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında ve zîrde üçüncü maddede muharrer kambiyallerin kendisine i'ta ve teslimi mukabilinde Hazine-i Maliyeye yetmiş beşbin aded lira-i Osmanî ikraz etmeği taahhüd eder. Meblağ-ı mezburın altmışbin lirası nakid altın olarak işbu mukavelenin hiyn-i imzasında Hazine-i müşarülileyhaya i'ta olunacak ve onbeşbin lirası dahi bin ikiyüz doksan bir ve iki ve üç ve dört ve beş ve altı ve yedi ve sekiz ve dokuz ve binüçyüz seneleri esham ve maaş ve Hazinece tesviyesi mukarrer olan düyun-u saire ile havale ve suret ve kupon ve sergileri ve Bank-ı Osmanî ile Şirket-i Umumiye-i Osmanîyenin Hazine-i müşarül-ileyhaya vermiş oldukları faizli eski avanslarıyle irad ve masraf edilecektir.

İkinci Madde

İşbu yetmişbeşbin liralık avansa mukavelenin imza olunduğu günden i'tibaren senevî yüzde on hesabiyle karşılıklı faiz yürütelecektir.

Üçüncü Madde

Meblağ-ı mebur zîrde muharrer vilâyetlerin gelecek bin üç yüz iki senesi ağnam resmi tahsilâtından te'diye kılınacağına binaen Maliye Nezaret-i Celilesi işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında Bank-ı Osmaniye vilayatı mezburenin bin üç yüz iki senesi ağnam resmi hasılatı üzerine ve Bank-ı mezkûr emrine olarak duhul-ı vâ'delerine kadar ber vech-i meşrut senevî yüzde ondan icâbeden faizleri ilâve kılınmış kambiyaller verecek ve fakat Hazine teslimatı tarih-ı vuku'unun onbeşinci günü altıncı madde de muharrer hesaba irad edilmek tarafeyn-i muakidin beyninde karargir olduğundan mezkûr kambiyaller bedeline ilâve

kılınacak faizler bu hesap üzere zam edilecektir. Şayet mezkûr kambiyallerden her birerlerinin duhul-ı vâ'delerinde hâvî oldukları mebaliğden gayrı ez istiyfa bir bakiye kaldığı Bank-ı Osmanîden haber verildiği suretde Hazine-i Celile ber vech-i muharrer tesviyesiz kalmış olan bakiyelerin duhul-ı vâ'delerinden itibaren birer mah sonra Gümrük hasılâtından tesviyesiyçün Rusumat Emanet aliyyesi üzerine olarak on gün zarfında Bank-ı Osmanîye yeniden kambiyaller i'ta edecek ve bu yeni kampiyallere senevî yüzde on hesabiyle bir aylık faiz zam olunacaktır. Şurası dahi mukarrerdir ki hasılât-ı mezkûre tahsil olundukca nef'i Hazine kaziyesine mebnî kampayallerin duhul-ı vâ'desi beklettirilmeyerek peyder pey te'diye ettirileceğinden bu suretle mezkûr kampiyallerin ve gerek ledel-îcâb Rusumat Emaneti üzerine muahharan i'tası meşrût olan kambiyallerin bedelâtı vâ'delerinden her kaç gün evvel i'ta edilerse o kadar müddetin faizi dahi mahallerince kampiyallerin bedelinden tevkif edilecektir.

15/27 Nisan Sene 1886 ve (1302) taksiti

Duhul-ı vâ'desi	Esami-i Vilâyat	Aslı	Faizi	Yekûn
	Selânik	13 700	1 148 54	14 848 54
	Hüdavendigâr	9 150	767 09	9 917 09
15 Nisan 302	Edirne	7 300	612 00	7 912 00
	Ankara	4 550	381 45	4 931 45
	Karesi	2 800	234 73	3 034 73
		37 500	3 143 81	40 643 81
	Selânik	13 700	1 261 15	14 961 15
	Hüdavendigâr	9 150	842 30	9 992 30
15 Mayıs 302	Edirne	7 300	672 00	7 972 00
	Ankara	4 550	418 84	4 968 84
	Karesi	2 800	257 76	3 057 76
		37 500	3 452 05	40 952 05

İcmâl

	Aslı	Faizi	Yekûn
15/27 Nisan 886	37 500	3 143 81	40 643 81
15/27 Mayıs 886	37 500	3 452 05	40 952 05
	75 000	6 595 86	81 595 86

Dördüncü Madde

Madde-i sabıkada muharrer kambiyaller Bank-ı Osmanîce ta'yin olunacak mikdara göre kıtaat-e müteaddideye taksim olunacak ve fakat bu kıt'alardan her birerlerinin natık olduğu meblağ elli liradan dûn olmayacaktır. Bu kambiyaller mahallî Defderdarları cânibinden kabul olunacak ve ağnam resmi mukabilinde aynı nakid gibi kabul olunacağı dahi mezkûr kambiyallerin metnine derc olunmuştur.

Beşinci Madde

Mezkûr kambiyallerin bedelâtı nakden Osmanlı lirası olarak îfa edilecek ve lira bulunmadığı surette bedelât-ı mezkûre vilâyat-ı merkumece meskûkât-ı saire ile dahi ödenebilecek ise de bu meskukatın mahalli rayici üzere altın ile farkı kambiyallerin hamiline ifa ve ikmal kılınmak lâzım gelecektir. Bu kambiyaller ağnam resmine mukabil eshabı tarafından götürülecek olur ise fark-ı fiyat verilmeyecektir.

Altıncı Madde

İşbu avansın hesabı Bank-ı Osmanîce Dersaadette bit-tanzim anif-ül-beyan kambiyallerin son duhul-ı vâ'desi tarihinden itibaren yirmibir gün sonra Hazine-i Celile-i Maliyeye takdim edilecek ve bu hesab tarih-i takdiminden i'tibaren en nihayet otuz gün zarfında Hazine-i müşarül-ileyhaca rû'yet ve tedkik buyurulacak ve hesab-ı mezkûrda tebeyyün eden bakiye-i zimmet derhal medyun tarafından îta ve tesviye kılınacaktır.

İşbu mukavelename nushateyn olarak 27 Haziran-ı Rûmî sene 301 9 Temmuz-ı Efrenci sene 885 tarihinde Dersaadette tanzim ve teati olunmuştur.

Maliye Nazırı

Münir (imza)

BELGE No : 55

Bir tarafdan (..........) tarihiyle muteallik ve şerefsudur buyrulan İrade-i Seniye mentuk-ı Celiline tevfikan Saltanat-ı Seniye nam ve hesab-ı âlîsine olarak hareket eden Maliye Nazırı ûtufetlû Zihni Efendi hazretleri ve diğer taraftan Bank-ı Osmanî nam ve hesabına hareket eyleyen Bank-I mezkûr Başdirektörü Mösyö Foster ve Direktörü Mösyö Emil Deveaux beyninde mevad-ı atiye bilmukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî işbu mukavelenamenin hiyni imzasında ve zîrde üçüncü maddede muharrer kambiyallerin kendisine i'ta ve teslimi mukabilinde Hazine-i Maliyeye yüz yirmi bin aded lira-i Osmanî ikraz etmeği taahhüd eder. Meblağı mezburın yüz bin lirası nakid altın olarak işbu mukavelenamenin hiyn- imzasında Hazine-i müşarül-ileyhaya ita olunacak ve yirmi bin lirası dahi evvelce kömür esmanından dolayı Hanson'un elyevm Bank-ı Osmani yedinde bulunan Mahkeme-i Ticaretin 21 Zilkaade 1297 tarihli i'lâmı ile ve şehri yüzde bir faiz ile mahkûmen Şehremanet-i celilesinde matlubu olan mebaliğ sâniyen doksan yedi senesinden itibaren me'murin maaşatı suretleriyle eshan kuponları ve sâlîsen Bank-ı Osmanînin faizli avansları ile mahsub edilecektir.

İkinci Madde

İşbu yüz yirmi bin liralık avansa mukavelenin imza olunduğu günden i'tibaren senevî yüzde on hesabiyle karşılıklı faiz verilecektir.

Üçüncü Madde

Meblağ-ı mezbur zîrde muharrer vilâyetlerin gelecek bin üç yüz iki senesi ağnam resmi tahsilâtından te'diye kılınacağına binaen Maliye Nezaret-i Celilesi işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında Bank-ı Osmanîye vilâyat-ı mezburenin bin üç yüz iki senesi ağnam resmi hasılatı üzerine ve Bank-ı mezkûr emrine olarak duhul-u vâ'delerine kadar ber vechi meşrût senevî yüzde ondan icabeden faizleri ilâve kılınmış kambiyaller verecek ve fakat Hazine teslimatı tarih-i vuku'unun onbeşinci günü altıncı maddede muharrer hesaba irad edilmek tarafeyn-i muakıdin beyninde karargir olduğundan mezkûr kambiyaller bedeline ilâve kılınacak faizler bu hesab üzere zam edilecektir. Şayed mezkûr kambiyallerden her birerlerinin duhul-ı vâ'delerinde havi oldukları bedelinden gayrı ez istifa bir bakiye kaldığı Bank-ı Osmanîden haber verildiği surette Hazine-i Celile ber vech-i muharrer tesviyesiz kalmış olan bakiyellerin duhul-ı vâ'delerinden itibaren birer mah sonra Gümrük hasilatından tesviyesiyçün Rusumat Emanet-i Celilesi üzerine olarak on gün zarfında Bank-ı Osmanîye yeniden kambiyaller i'ta edecek ve bu yeni kambiyallere senevî yüzde on hesabıyle faiz bedelât-ı ifa edildikçe günü gününe irad kaydedilmesi lâzım gelecektir. Şurası dahi mukarrerdir ki hasılat-ı mezkûre tahsil olundukça nef'i Hazine kaziyesine mebnî kambiyallerin duhul-ı vâ'desi beklettirilmeyen peyderpey te'diye ettirileceğinden bu suretle mezkûr kambiyallerin ve gerek leder-icabRusumat Emaneti üzerine muahharan i'tası meşrut olan kambiyallerin bedelatı vâ'delerinden her kaç gün evvel i'ta edilirse olkadar müddetin faizi dahi mahallerince kambiyallerin bedelinden tevkif edilecektir.

Esami-i Vilâyet	Aslı	Gün	Faizi	Yekûn	Duhul-ı Vâ'deleri
SELANİK	10 000 00	252	690 41	10 690 41	
HÜDAVENDİGAR	5 000 00	252	345 20	5 345 20	Gaye-i
ANKARA	8 333 33	252	575 34	8 908 67	Nisan 302
MANASTIR	4 166 66	252	287 67	4 454 33	
EDİRNE	9 166 66	252	632 87	9 799 53	
SERFİÇE	3 333 33	252	230 13	3 563 46	
	39 999 98		2 761 62	42 761 60	

Esami-i Vilâyet	Aslı	Gün	Faizi	Yekûn	Duhul-ı Vâ'deleri
SELANİK	10 000 00	283	775 34	10 775 34	
HÜDAVENDİGAR	5 000 00	283	387 67	5 387 67	
ANKARA	8 333 33	283	646 11	8 979 44	Gaye-i
MANASTIR	4 166 66	283	323 05	4 489 71	Mayis 302
EDİRNE	9 166 66	283	710 73	9 877 39	
SERFİÇE	3 333 33	283	258 44	3 591 77	
	39 999 98		3 101 34	43 101 32	

Esami-i Vilâyet	Aslı	Gün	Faizi	Yekûn	Duhul-ı Vâ'deleri
SELANİK	10 000 00	313	857 53	10 857 53	
HÜDAVENDİGAR	5 000 00	313	428 76	5 428 76	
ANKARA	8 333 34	313	714 61	9 047 95	Gaye-i
MANASTIR	4 166 68	313	357 30	4 523 98	Haziran
EDİRNE	9 166 68	313	786 07	9 952 75	302
SERFİÇE	3 333 34	313	285 84	3 619 18	
	40 000 04		3 430 11	43 430 15	

İCMAL

Aslı	Faizi	Yekûn	Duhul-i vâdeleri
39 999 98	2761 62	42 761 60	Gaye-i Nisan 1302
39 999 98	3101 34	43 101 32	Gaye-i Mayıs 1302
40 000 04	3430 11	43 430 15	Gaye-i Haziran 1302
120 000 00	9293 07	129 293 07	

Dördüncü Madde

Madde-i sabıkada muharrer kambiyaller Bank-ı Osmanîce ta'yin olunacak mikdara göre kıtaat-ı müteaddideye taksim olunacak fakat bu kıt'alardan her birerlerinin natık olduğu meblağ elli liradan dun olmayacaktır. Bu kambiyaller mahallî Defderdarları cânibinden kabul olunacak ve ağnam resmi mukabilinde aynı nakid gibi kabul olunacağı dahi mezkûr kambiyallerin metnine derc olunacaktır.

Beşinci Madde

Mezkûr kambiyallerin bedelâtı nakden Osmanlı lirası olarak ifa edilecek ve lira bulunmadığı surette bedelât-ı mezkûre vilâyat-ı merkumece meskûkât-ı saire ile dahi ödenebilecek ise de bu meskûkâtın mahalli rayici üzere altın ile farkı kambiyallerin hâmiline ifa ve ikmal kılınmak lâzım gelecektir ve kambiyaller ağnam resmine mukabil ashabı tarafından getirilecek olursa fark-ı fiyat verilmeyecektir.

Altıncı Madde

İşbu avansın hesabı Bank-ı Osmanîce Dersaadette bit-tanzim anif-ül-beyan kambiyallerin son duhul-ı vâ'desi tarihinden itibaren yirmibir gün sonra Hazine-i Celile-i Maliyeye takdim edilecek ve bu hesap tarih-i takdiminden itibaren en nihayet otuz gün zarfında Hazine-i müşarüliieyhaca ru'yet ve tedkik buyrulacak ve hesab-ı mezkûrde tebeyyün eden bakiye-i zimmet medyun tarafından ifa ve tesviye kılınacaktır.

İşbu mukavelename nushateyn olarak 4/16 Eylûl 301 tarihinde Dersaadette tanzim ve teati olunmuştur.

Nazır-ı Umur-ı Maliye-i Devlet-i Aliyye

Zihni
Musta
Esseyyid

Mühür

BELGE No : 56

Osmanlı Bankası ile 750 bin liralık istikraz anlaşması

Karşılık olarak evvelce terhin edilen Esham-ı Umumiye gösteriliyor.

No. 67

Ta'dilen kaleme alınan mukaveledir.

Muharririn-i imza bir taraftan nam-ı nami ve hesab-ı sâmî-i Saltanat-ı Seniyeye olarak hareket eden Sadırâzâm fehametlû Devletlû Kâmil paşa ve Maliye Nazırı ûtufetlû Zihni efendi hazeratiyle diğer taraftan Bank-ı Osmanî nam ve hesabına hareket eyleyen Müdür-i Umumisi Mösyö Foster ve Müdürü Mösyö Emil Deveaux 12 Muharrem sene 1292 tarihli ferman-ı Hümayunla musaddak olan 5/17 Şubat 290 (1875) tarihli mukavelenamenin ondördüncü ve onaltıncı maddeleri ahkâmınca zikri âtî ta'dilâtın icrasını beyinlerinde kararlaştırmışlardır.

Evvela 5/17 Şubat sene 1875 tarihli mukavele mucibince Devlet-i Âliyyenin Bank-ı Osmanîye aid hizmet-i sarrafiyeyle dahil-i memalik-i şâhânede mezkûr Bankada muhavvel olan hidematına ve icra edeceği akçe nakliyatına ve bu kerre havale olunan esham te'diyatiyle memalik-i ecnebiyede ifa olunacak süfera ve me'murin ve saire maaşat ve masarifatına mukabil senevî elli bin Osmanlı lirası komisyon verilecek ve bu komisyonun Düyun-ı Umumiye idaresinin mezkûr Banka aid hidemat ve muamelâtına şumulu olmayacaktır.

Bank-ı Osmanî Dersaadette teslim olunan mebaliği teslimi gününde ve şubelerine teslim edilen mebaliği dahi makbuz ilm-ü haberlerinin mezkûr Bankın Dersaadetdeki merkez idaresine i'tasınada Hazine-i Maliye hesabına irad kaydedecektir.

Sâniyen kezalik Bank-ı Osmanînin bugünkü günde memalik-i Şâhânede mevcût şubeleri için maktuan ve beher şubeye Beşer bin liradan cem'an senevî yirmibeşbin Osmanlı lirası tahsis olunmuştur.

Sâlisen elhaleti-hazihî mevcûd olan beş şubeden ma'da nizamen muayyen olan on şubeye kadar Bank-ı Osmanî ile bil-ittifak küşad olunacak şubelerin beheri için ikişer bin beşer yüz lira verilecek ve bu on şubeden başka küşad olunacak şubeler mezkûr 5/17 Şubat sene 1875 tarihli mukavelename ahkâmına tabi olacaktır. Ve fakat yeniden şube küşadı halinde oraca icrayı muamelât için Bank-ı mezkûre elli bin liradan başka komisyon ve saire namıyle bir şey verilmeyecektir.

Râbian Bank-ı Osmanî hesab-ı cârî suretiyle Hazine-i Celileye senevî yüzde yedi faizli yedi yüz elli bin Osmanlı liralık bir kredi açacaktır.

Hükümet-i Seniyye zikrolunan kredinin re's-ül-mal ve faizinin te'min-i tesviyesi zımnında elhaleti-hazihî Bank-ı Osmanîye mevdu'olan üç milyon beşyüz on yedi bin beşyüz lira sterlin mikdar-ı i'tibarilik Esham-ı Umumiye-i mübeddele tahvilatını tahsis buyurur.

Mezkûr Esham- Umumiyenin kuponları Bank-ı Osmanî ma'rifetiyle bit-tahsil hasılası hesab-ı cârînin iradı cihetine kayd ve hesab-ı mezkûrın faizlerine mahsup edilecektir.

Hâmisen 5/17 Şubat sene 1875 tarihli mukavelename mucibince Bank-ı Osmanînin şubeleri bulunan beş vilâyetin hizmet~i sarrafiyesi şubeler vesatetiyle cereyan edecektir.

Şu kadarki işbu beş vilâyetten Suriye vilâyeti merkezinde Bank şubesi olmadığından yalnız Beyrut sancağının varidat ve masarifatının ahz-u-sarfı oradaki şube ma'rifetiyle cereyan edip merkez-i vilâyetten dahi Hazineye gönderilecek mebaliğ şube-i mezkûreye teslim kılındığı halde bunun dahi nakil ve iysaliyle şube-i mezkûre mükellef olacaktır. Banka aid komisyon ile şubeler tahsisatının ve hesab-ı cârî faizleri bakiyesi mikdarının tesviyesini te'min için iktiza eden mebaliği şubelere teslim olunan varidattan istifa etmeğe Bank-ı Osmanî me'zun olacaktır.

Sâdisen Bank-ı Osmanînin imtiyazına müteallik mukavelât-ı sabıkanın işbu mukavelename ile ta'dil olunmayan kâffe-i ahkâmı kâmilen ve tamamen mer'i ve mu'teber kalacaktır.

İşbu mukavelenamede hesab-ı cârî için ta'yin olunan faiz ile komisyonun ve şubeler tahsisatının mikdarı mukavelenamenin tarih-i imzasından i'tibaren altı sene müddet-i inkizasında ittifak-ı tarafeyn ile ta'dil olunacaktır.

İşbu mukavelename nushateyn olarak 17 Mayıs sene 302 (1886) tarihiyle Dersaadette tanzim olunmuştur.

Sadrazam
M. Kâmil
(mühür yok, yalnız imza)

BELGE No : 57

500 bin liralık avans ve 6 milyon 500 bin liralık Tahvilât mumtaze

No.69

Bir tarafdan 26 Ağustos 1302 tarihiyle şerefsadır ilân İrade-i Seniye mentûk-ı Celiline tevfikan Saltanat-ı Seniye nam ve hesab-ı âlîsine hareket eden Maliye Nazırı ûtufetlû Zihni efendi hazretleri ve diğer tarafdan Bank-ı Osmanî nam ve hesabına hareket eyleyen Bank-ı mezkûr Başdirektörü Mösyö Foster ve Direktör muavini mösyö Von Haas beyninde mevad-ı âtiye bil-mukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî zîrde üçüncü ve altıncı maddelerde muharrer kambiyallerle tahvilâtın kendisine i'ta ve teslimi mukabilinde Hazine-i Maliyeye Beşyüz bin adet lira-i Osmanî ikraz etmeği tahhüd eder. Meblağ-ı mezburın yüz bin lirası nakid altın olarak işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında ve yüz elli bin Osmanlı lirası 1/13 Teşrinievvel 1302 ve yine yüz elli bin lirası 1/13 Teşrini sânî 1302 ve Kusur Yüz bin lirası dahi 1/13 Kânunuevvel 302 tarihlerinde i'ta olunacaktır. Ber vech-i bâlâ 1/13 Teşrinievvel ve 1/13 Teşrinisânî ve 1/13 Kânunuevvel tarihlerinde teslimi lâzımgelen taksitler mukabilinde Bank-ı Osmanî üçyüz iki senesi â'şarı üzerine kendi emrine i'ta olunmuş bulunan ve vâ'deleri ibtidayı Eylûl ve Teşrinievvel ve sânî-i Rûmî 302 tarihlerinde duhul edecek olan kambiyallerden tevarih-i mezkûrede tesviye edilememiş olur is onları nakid makamında olarak Hazine-i Celileye i'ta edebilecektir.

İkinci Madde

İşbu Beşyüz bin liralık avansa senevî yüzde on hesabiyle karşılıklı faiz yürütülecektir.

Üçüncü Madde

Zirde muharrer vilâyetlerin gelecek bin üç yüz üç senesi ağnam resmi hasılatı işbu Beşyüz bin liralık avansın ma'faiz ve re's-ül-mal tesviyesine suret-i mahsusada tahsis kılınmış olduğuna binaen Maliye Nezaret-i Celilesi işbu avansın teslimatı tarihlerinde Bank-ı Osmanîye vilâyat-ı mezkûrenin bin üç yüz üç senesi ağnam resmi hasılatı üzerine ve Bank-ı mezkûr emrine olarak işbu mukavelenamenin birinci madde-

sinde zikr olunan teslimat tarihlerinden i'tibaren duhul-ı vâ'delerine kadar ber vech-i meşrût senevî yüzde ondan icab eden faizleri ilâve kılınmış kambiyaller verecek ve fakat Hazine teslimatı tarih-i vuku'unun onbeşinci günü yedinci maddede muharrer hesaba irad edilmek tarafeyn-i muakidin beyninde karargir olduğundan mezkûr kambiyaller bedeline ilâve kılınacak faizler bu hesap üzere zam edilecektir. İşbu kambiyallerin duhul-ı vâ'desinde gayrı ez ifa bakiyesi görülecek olur ise duhul-ı vâ'desi tarihinden itibaren tamam-i tesviyesine değin bakiye-i mezkûre üzerine senevî yüzde ondan faiz yürütülecektir.

30 Mayıs/12 Nisan 1887 taksiti

Re's-ül-mal Lira-i Osmanî	Tevarih	Eyyam	Faiz Lira-i Osmanî	Yekûn Lira-i Osmanî
33 333.33	26 Ağustos / 7 Eylûl 1886	261	2 383.56	35 716.89
50 000.-	1/13 Teşrinievvel 1886	225	3 082.19	53 082.19
50 000.-	1/13 Teşrinisânî 1886	194	2 657.53	52 657.53
33 333.33	1/13 Kânunevvel 1886	164	1 497.71	34 831.04
166 666.66			9 620.99	176 287.65

31/Mayıs/12 Haziran 1883 taksiti

33 333.33	26 Ağustos/7 Eylûl 1886	292	2 666.66	35 999.99
50 000.-	1/13 Teşrinievvel 1886256	256	3 506.84	53 506.84
50 000.-	1/13Teşrinisânî 1886225	225	3 082.19	53 082.19
33 333.33	1/13 Kânunevvel 1886195	195	1 780.82	35 114.15
166 666.66			11 036.51	177 703.17

30 Haziran/12 Temmuz 1887 taksiti

33 333.34	26 Ağustos/7 Eylûl 1886	322	2 940.63	36 273.97
50 000.00	1/13 Teşrinievvel 1886	286	3 917.80	53 917.80
50 000.00	1/13Teşrinisânî 1886	255	3 493.15	53 493.85
33 333.34	1/13 Kânunevvel 1886	225	2 054.79	35 388.13
166 666.68			12 406.37	179 073.05

İcmâl

Duhul-ı vâ'de	Re's-ül-mal Lira-i Osmanî	Faiz Lira-i Osmanî	Yekûn Lira-i Osmanî
30 Nisan/12 Mayıs1887	166 666.66	9 620.99	176 287.65
31 Mayıs/12 Haziran1887	166 666.66	11 036.51	177 703.17
12/30 Temmuz 1887	166 666.66	12 406.37	179 073.05
	500 000.-	33 063.87	533 063.87

Dördüncü Madde

Madde-i sabıkada muharrer kambiyaller Bank-ı Osmanîce ta'yin olunacak mikdara göre kıtaat-ı müteaddideye taksim olunacak ve fakat bu kıt'alardan her birerlerinin natık olduğu meblağ elli liradan dun olmayacaktır.

Bu kambiyaller mahalli Defderdarları cânibinden kabul olunacak ve ağnam resmi mukabilinde aynı nakid gibi kabul olunacağı dahi mezkûr kambiyaller metnine derc olunacaktır.

Beşinci Madde

Mezkûr kambiyallerin bedelâtı nakden Osmanlı lirası olarak ifa edilecek ve lira bulunmadığı surette bedelât-ı mezkûre vilâyat-ı merkûmece meskükât-ı saire ile dahi ödenebilecek ise de bu meskûkâtın mahallî rayici üzere altın ile farkı kambiyallerin hâmiline ifa ve ikmal kılınmak lâzım gelecektir ve kambiyaller ağnam resmine mukabil eshabı tarafından getirilecek olursa fark-ı fiyat verilmeyecektir.

Altıncı Madde

Üçüncü maddede muharrer kambiyaller bedelâtının te'min-i tesviyesi zımnında 17/29 Mayıs 886 tarihli mukavelename mucibinde ihdas olunan altı milyon beşyüz bin liralık yüzde beş faizli tahvilât-ı mümtazenin Hazine-i Celileye ait iki milyon liralığından 1/13 Temmuz 886 tarihinden itibaren işlemeyen faiz kuponları üzerinde olmak üzere bir milyon liralığı rehin olarak cânib-i Hazine-i Celileden Banka i'ta olunacaktır.

Mezkûr-ül-mikdar tahvilât-ı merhune kuponları işbu avans hesabında irad kaydedilecektir. Salif-ül-zikr kambiyaller bedelâtına mahsuben vilâyat-ı mezkûrede teslimat vuku'buldukça işbu avanstan Bankın bakiye-i matlubunu nakden te'mine kâfi mikdarının tenziliyle teslimat-ı mezkûreye mütenasip mikdar Tahvilat-ı Mümtazeyi Hazine-i Celileye iade eylemeyi Bank-ı Osmanî taahhüd eder. Mezkûr kambiyaller bedelâtından gayrı ez ifa matlûbu kalırsa Bank-ı Osmanî ber vechi bâlâ kendisine rehinen tevdi'edilmiş olan Tahvilat-ı mümtazeden icabeden mikdarını tesviyesiz kalmış olan kambiyalin duhul-i vâ'desinden bir mah sonra ya burada ve yahut Avrupa'da Hazine-i Celileye en ziyade faide bahş olacak surette ve hiç bir güna muamele-i nizamiyeye hacet olmamak şartiyle ve Hazine-i Celileye yalnız bir ihbar-ı keyfiyetle satıp istifayı matlup eylemeye şimdiden me'zun bulunduğu gibi mezkûr kambiyaller bedelâtının tamami-i tesviyesi akibinde mezkûr tahvilât-ı mümtazeden mevcûd olan mikdarı Hazine-i Celileye iade eylemeğe dahi mecbur bulunacaktır.

Yedinci Madde

İşbu avansın ma'faiz hesabı Bank-ı Osmanîce Dersaadette tutulacak ve 31 Temmuz 1303 tarihinde Hazine-i Celile-i Maliyeye takdim edilecek ve o tarihde re's-ül-mal ve faizden bir bakiye-i deyn zuhur eder ise re's-ül-mal-ı cedid adedilecektir. Ve kezalik tarih-i mezkûrdan i'tibaren işbu avans için mukarrer olan Fîyat üzere faiz yürütülecektir. İşbu hesap tarih-i takdiminden i'tibaren en nihayet otuz gün zarfında Hazine-i müşarülileyhaca rûyet ve tetkik buyrulacaktır.

İşbu mukavelename nushateyn olarak 26 Ağustos/7 Eylûl 1302 tarihinde Dersaadette tanzim ve teati olunmuştur.

Nazır-ı Umur-ı Maliye

Zihni
Mustafa
Esseyyid
Mühür

BELGE No : 58

Bir tarafdan 4 Mart 303 tarihiyle şerefsadır olan İrade-i Seniye mentuk-ı celiline tevfikan Saltanat-ı Seniye nam ve hesab-ı âlîsine hareket eden Maliye Nazırı Devletlû Zühdü paşa hazretleri ve diğer taraftan Bank-ı Osmanî nam ve hesabına hareket eyleyen müdiri mösyö Deveaux ve Müdir muavini mösyö Von Haas beyninde mevad-ı âtîye bil-mukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî zirde üçüncü ve altıncı maddelerde muharrer kambiyallarla tahvilâtın kendisine i'ta ve teslim mukabilinde Hazine-i Maliyeye nakden elli beş bin üç yüz on Osmanlı lirasını ikraz etmeği taahhüt eder.

İkinci Madde

İşbu ellibeşbin on liralık avansa senevî yüzde dokuz hesabiyle karşılıklı faiz yürütülecektir.

Üçüncü Madde

Zirde muharrer vilâyetlerin işbu bin üç yüz senesi hasılat-ı öşriyesi işbu elli beş bin yüz on liralık avansın ma'faiz ve re's-ül-mal tesviyesine suret-i mahsusada tahsis kılınmış olduğuna binaen Maliye Nezaret-i Celilesi işbu avansın teslimi mukabilinde Bank-ı Osmanîye vilâyat-ı mezkûrenin sene-i merkume hasılatı-ı öşriyesi üzerine ve Bank-ı mezkûr emrine olarak avansın tevarih-i tesliminden itibaren duhul-ı vâ'delerine kadar ber vech-i meşrut senevî yüzde dokuzdan icâbeden faizleri de ilâve kılınmış kambiyaller verecek ve fakat hazine teslimatı tarih-i vuku'unun onbeşinci günü yedinci maddede muharrer hesaba irad edilmek tarafeyn-i muakadîn beyninde karargir olduğundan mezkûr kambiyaller bedeline ilâve kılınacak faizler bu hesap üzere zam edilecektir.

İşbu kambiyallerin duhul-ı vâdesinde gayrı ez îfa bakiyesi görülecek olur ise duhul-ı vâdesi tarihinden itibaren tamami-i tesviyesine değin bakiye-i mezbûre üzerine senevî yüzde dokuzdan faiz yürütülecektir.

Dördüncü Madde

Madde-i sabıkada muharrer kambiyaller Bank-ı Osmanîce ta'yin olunacak mikdara göre kıtaat-ı müteaddideye taksim olunacak ve fakat bu kıt'alardan her birerlerinin natık olduğu meblağ elli liradan dun olmayacaktır.

Bu kambiyallar mahalli defterdarları cânibinden kabul olunacak ve öşür mukabilinde aynı nakid gibi kabul olunacağı dahi mezkûr kambiyallerin metnine derc olunacaktır.

Beşinci Madde

Mezkûr kambiyallerin bedelâtı nakden Osmanlı lirası olarak îfa edilecek ve lira bulunmadığı surette bedelât-ı mezkûre vilâyat-ı merkumece meskûkât-ı saire ile dahi ödenebilecek ise de bu meskûkâtın mahallî râyici üzere altın ile farkı kambiyallerin hâmiline ifa ve ikmâl kılınmak lâzım gelecektir ve kambiyaller öşür mukabilinde eshabı tarafından getirilecek olur ise fark-ı fiyat verilmeyecektir.

Altıncı Madde

Üçüncü maddede muharrer kambiyaller bedelâtının tesviyesiyçün zammimeten te'minat olarak 1/13 Temmuz 1886 tarihinden itibaren işleyen faiz kuponu üzerinde olmak üzere elyövm Hükümet-i Seniye hesabına olarak Bank-ı Osmanî nezdinde mevdu'olan yüzon bin ikiyüz yirmi lira mikdar-ı i'tibarilik yüzde beş faizli tahvilât-ı mümtâze rehin olarak cânib-i Hazine-i Celileden Banka i'ta olunacaktır. Mezkûr-ül-mikdar tahvilât-ı merhune kuponları iş bu avans hesabında irad kayd edilecektir.

Yedinci Madde

İşbu avansın ma'faiz hesabı Bank-ı Osmanîce Dersaadette tutulacak ve ibtida-i Kânun-u evvel 303 tarihinde Hazine-i Celile-i Maliyeye takdim olunacak ve o tarihde re's-ül-mal ve faizden bir bakiye-i deyn tebeyyün eder ise re's-ül-mal-ı cedid adedilecek ve ibtida-ı Kânun-u sânî 303 tarihinden itibaren işbu avans için mukarrer olan fî üzere faiz yürütülecektir. Salif-ül-beyan hesap tarih-i takdiminden itibaren nehayet otuz gün zarfında Hazine-i müşarül-ileyhaca ruyet ve tetkik buyrulacaktır.

Şayet mezkûr otuz gün müddetin inkizasında anif-ül-beyan hesabda Hazinenin yine bir bakiye-i deyni görülecek olur ise Bank-ı Osmanî ber vech-i bâlâ kendisine mevdû'olan tahvilât-ı mümtazeden icab eden mikdarını hiç bir günâ muamele-i nizamiyeye hacet olmayarak yalnız Hazine-i Celileye bir ihbar-ı keyfiyetle ya burada ve yahud Avrupa'da Hazine-i müşarül-ileyhaya en ziyade faide bahş olabilecek surette satıp istifade matlup etmeğe şimdiden me'zun bulunmuştur.

Sekizinci Madde

15/27 Mayıs ve 15/27 Haziran ve 15/27 Temmuz 302 tarihlerinde vâ'deleri dühul etmek üzere Rüsumat Emanet-i aliyyesi üzerine tertip edilmiş olan yüz elli bin liralık üç aded kambiyalların bedelâtı 1/13 Kânun-ı sânî 303 tarihinde kâmilen ödenmiş olmaz ise Bank-ı Osmanî salif-ül-beyan yüz on bin iki yüz yirmi liralık Tahvilât-ı Mümtazeden gayrı ez tahsisi mevcûd olan mikdarını menafi'-i Hazineye en muvafık surette ve anın hesabına olarak satıp esman~ı hasılasından icabeden meblağ-ı mezkûr üç kıt'a kambiyallerın bâkî bulunan bedelinin tesviye ve esman tahsis eylemeğe kezalik şimdiden mezundur.

İşbu mukavele nushateyn olarak 6/19 Haziran 303 tarihiyle Dersaadette tanzim ve ieati olunmuştur.

Nazır-ı Umur-ı Maliye
Esseyyid
Ahmed
Zühdü
Mühür

Pour la Bangue Imperiale Ottoman
Deveaux Directeur
Von Haas Directeur

BELGE No : 59

Bir taraftan Hükümet-i Seniye nam ve hesab-ı Âlîsine olarak hareket eden Maliye Nazırı Devletlû Agop paşa hazretleri ve diğer tarafdan Bank-ı Osmanî namına ve hesabına olarak hareket eyleyen Bank-ı mezkûr müdir-i umumisi Edgar Vincent beyninde hususat-ı âtiye bilmukavele karargir olmuştur.

Birinci Madde

Bank-ı Osmanî işbu mukavelenamenin hiyn-i imzasında teslim olunmak üzere zirde ikinci ve üçüncü ve dördüncü maddelerde muharrer ahkâm ve şerait tahtında olarak Hazine-i Celileye yüzbin lira-i Osmanîyi ikraz etmeyi taahhüd eder.

İkinci Madde

İşbu yüz bin liralık avans üzerine senevî yüzde yedi hesabiyle karşılıklı faiz yürütülecektir.

Üçüncü Madde

Mezkûr avansın ma'faiz tesviyesine teminat olmak üzere Hazine-i Celile Düyun-ı Umumiye-i Osmanîye idaresi emrine olarak takriben yüzonbeş bin liralık a'şar-ı mültezim senedatını idare-i merkumeye i'ta edecek ve idare-i merkume dahi senedat-ı mezkûre bedelatını mesarifi kendisine ait olmak üzere tahsil eyleyecektir. Hazine-i Celile idaresi ma'rifetiyle tahsil kılınmış olan mebaliğin muntazam senedat-ı makbuze mukabilinde ve mesarifi kendisine aid olmak üzere Dersaadette Bank-ı Osmanîye teslimi hakkında Düyun-ı Umumiye İdare meclisine evamir-i lâzimeyi i'ta eyleyecektir. Bank-ı Osmanî dahi mebaliğ-i mezkûreyi Dersaadette kendi sandığına teslimi gününde işbu avansın hesabına irad kaydedecektir.

Bank-ı Osmanî lirayı Osmanînin gayrı olarak kendisine teslim olunacak kâffe-i mebaliği yövm-i teslimindeki Dersaadet Borsasının Fî-i mutasavıtı üzere altına tahvil edecektir.

Muayyen olan miadlarında her ne sebebe mebni olur ise olsun bedelâtı tahsil edilmemiş olan senedatın yerine Bank-ı Osmanî hesabına

olarak düyun-ı Umumiye idare meclisince diğer aşar-ı mültezim senedatı verilecektir.

Dördüncü Madde

İşbu avansın re's-ül-mal ve faiz hesabı Bank-ı Osmanîce Dersaadet-i de tutululacak ve bin üç yüz altı senesi gaye-ı Martında (yani 12 Nisan 1890 tarihinde) Hazine-i Celileye takdim edilecektir. Tarih-i mezkûrda re's-ül-mal ve faizden tebeyyün eden bakiye 31 Mart 1306 tarihinden itibaren işbu avansın faiz fiyatına müsavi faiz getirmek üzere yeni bir re's-ül-mal ad edilmek lâzım gelecektir. Hazine-i Celile hesab-ı mezkûrı tarih-i takdiminden itibaren nehayet onbeş gün zarfında tetkik ve tasdik edecektir. Tarafeyn-i muakıdîn anif-ül-beyan hesabın tetkikinden her hangisinin zimmetine olur ise olsun tebeyyün eden bakiyeyi tarih-i mezkûre kadar işlemiş olan güzeştesiyle beraber 15/27 Nisan 1306 tarihinde tesviye etmeyi kat'iyen taahhüd ederler.

İşbu mukavelename nushateyn olarak 17 Teşrini evvel 1305 tarihinde Dersaadette tanzim ve teati edilmiştir.

Nazır-ı Umur-ı Maliye
Agob mühür

Edgar Vincent İmza

OSMANLI BANKASI HİSSE SENEDLERİ

Abdülmecid bin Mahmud Han (Tuğrası)

El-muzaffer daima

Devlet-i aliyye-i Osmaniye Bankası

Bin ikiyüz yetmiş dokuz senesi şehr-i şaban evailinde yani bin sekiz yüz altmış üç senesi Kânun-ı sânîsi evahırında şerefsadır olan Ferman-ı Âlî mucibince teşkil olunan Bank-ı Osmanî beher hissesi yirmi İngiliz lirası yani beşyüz Frank ve beher İngiliz lirası yirmi beş Frank i'tibariyle sermayesi mukaddema iki milyon yedi yüz bin İngiliz lirası yani altmış yedi milyon beşyüz bin Frankdan ibaret ve yüz otuz beş bin hisseden mürekkep olarak bin iki yüz seksen iki senesi Recebi evasıtı ve bin sekiz yüz altmış beş senesi teşrini sânîsi evahırdan itibaren dört milyon elli bin İngiliz lirası yanı yüz bir milyon iki yüz elli bin Franka ve ikiyüz iki bin beşyüz hisseye iblağ olunarak bilâ isim şirkettir. Bedeli hamiline te'diye olunmak üzere iki yüz elli Frangı yahud on adet İngiliz lirası teslim ve i'ta olunmuş bir aded hisse senedidir. Kûsur kalan meblağ ileri-der şirkete luzumu olundukca taleb olunacakdır. Sene 1282

Yukarıdaki senedin aynıdır yalnız sondan bir evvelki satırından itibaren şöyledir:

Bedeli hâmiline te'diye olunmak üzere bin ikiyüz elli frangı yahud elli aded İngiliz lirası teslim ve i'ta olunmuş olan beş aded hisse senedidir. Kusur kalan mebaliğ ileride şirkete lüzumu oldukca taleb olunacaktır. Sene 1382

2 Nodakinin aynıdır. Satırların düzenlenmesinde ufak değişikler yapılmıştır.

2 ve 3 Nodakilerin aynıdır. Yalnız bunun sonuna bir satır yazı eklenmiştir ki evvekiler de yoktur:

İşbu muvakkat hisse senedi gazeteler vasıtasıyle vuku'bulacak i'lan mucibince Dersaadet ve Londra ve Paris de daimî beş aded ile mübadele kılınacaktır.

YENİLİK BASIMEVİ
SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
TLF. : 143 55 72 — 145 32 48

PREFACE

J'étudie les pièces de monnaies Ottomanes depuis plus de vingt-cinq ans. Mon intérêt s'est aussi porté sur les banque-notes/papier-monnaies depuis 1973 où j'ai publié mon livre "Les Papier-Monnaies de la République" à l'occasion du cinquantième anniversaire de sa proclamation.

On sait que les papier-monnaies ottomanes sont imprimées et émises pour la première fois sous le règne du Sultan Abdul-Medjid. Un début sans études préliminaires... L'émission des papier-monnaies paraissait un moyen très attirant et combien facile pour la résolution des problèmes économiques. Cette émission, sans contre-valeurs en réserve dans le trésor, n'allait pas tarder à créer de problèmes hors-mesure à l'Etat Ottoman et précipiter L'Empire à un débacle économique effrayant.

La préparation et l'émission des papier-monnaies sous le règne de Abdul-Medjid furent sans contrôle. Les premiers qui, avec un taux d'intérêt de 12,5 pour cent, étaient plus des obligations que des papier-monnaies et ne portaient même pas des numéros. Ce qui entraina la circulation des billets faux très difficilement discernables des vrais.

Le règne du Sultan Abdul-Medjid est aussi la période où l'Etat Ottoman commence à s'endetter en dehors de ses frontières. Au début, les pays créditeurs ne posaient guère de conditions et ne s'occupaient que de la garantie de remboursement. Cela ne dura pas longtemps: des conditions furent posées et les garanties furent de plus en plus sévères. En 1862, ces pays décidèrent de fonder une banque qui, sous leur contrôle, s'occuperait des dettes de l'Empire.

C'est ainsi qu'en 1862, on observe la naissance de la Banque Impériale Ottomane (Bank-ı Şahane-i Osmanî). D'après son statut, l'émission des papier-monnaies devait être sous son contrôle. Toutefois, bien que le Sultan Abdul-Aziz accepta que les dettes extérieures s'organisent sous sa tutelle, il ne publia pas le décret concernant l'émission. Cette permission débuta sous le court règne du Sultan Murad V et devint permanent sous le règne du Sultan Abdul-Hamid II.

Commençant à m'intéresser au sujet des papier-monnaies ottomanes, je me suis vu obligé de compulser les archives de la Banque Impériale Ottomane, l'institution-clef du sujet. En 1982, Monsieur Jacquet Jeulin, le directeur général de la Banque Ottomane, accepta ma demande de recherches. Accompagné d'un personnel de la banque, je suis allé à Bulgur Palace au quartier de Samatya, où les archives étaient gardées. Ce bâtiment de trois étages et ayant l'aspect d'un château, était plein d'anciens documents. Au cours de mes recherches concernant les papier-monnaies, un dossier spécialement préservé attira mon attention. Les documents qu'il enfermait étaient bilingues: avec une page en français à gauche et une page correspondante en turc à droite. Ces manuscrits étaient de contrats ratifiés entre le Gouvernement Ottoman et la Banque.

Ces documents commençaient en année 1865 et duraient jusqu'aux années 1900. Ils contenaient les conditions des dettes extérieures de l'Etat Ottoman, dettes reçues principalement d'Angleterre et de la France par le truchement de la Banque Impériale Ottomane.

Mon voeux d'en avoir des photocopies, fût accepté par Monsieur Jacquet Jeulin, directeur général de la banque. Elles me furent remises par la banque en un temps record de dix jours et c'est ainsi que je détiens les photocopies de ces documents rares dont une seconde copie originale devrait se trouver aux archives de l'état.

Les textes en turc étant écrits avec l'alphabet arabe utilisé en ces temps, il fallait qu'ils fussent réécrits avec le nouvel alphabet turc d'origine latin. Je dois beaucoup à Monsieur Zarif Orgun qui la réalisa avec beaucoup de patience.

Certains de ces documents n'étaient pas bilingues et n'étaient écrits qu'en français. Le problème de leur traduction fût résolu par mon cher ami et collègue Prof. Dr. Tevfik Seno Arda.

Les textes originaux en Turc, conservent ainsi toute leur saveur ancienne ottomane, tandis que les textes traduits du français s'expriment en turc de nos jours. J'espère que les lecteurs me pardonneront cette différence de language dont la raison est exprimée plus haut.

Je publie les documents tels qu'ils sont. Je n'y ajoute qu'un court résumé de l'histoire des premières dettes ottomanes sous le règne du Sultan Abdul-Medjid dans le but de mieux situer les lecteurs. Ces quelques notes historiques se réfèrent généralement à l'oeuvre "Türkiye Maliye Tarihi" (L'Histoire de Finances Turques) de l'économiste français A. du Velay publié par le Ministère de Finances en 1978.

Ayant décidé de publier le présent livre, je l'ai d'abord présenté aux banques. Bien qu'intéressées par le sujet, elles ne m'ont pas paru enclines pour une aide de la publication. En fin de compte, ce furent mes camarades de l'Université Technique d'Istanbul qui m'aidèrent. Ces deux tomes doivent leur parution, aux Messieurs les ingénieurs Necdet Semker et Hasan Vardar principalement, et aussi Ekrem Elginkan, Kâmil Oba et Orhan Yavuz.

Les documents sont présentés dans l'ordre chronologique. C'est l'histoire d'un grand empire n'ayant aucune dette extérieure en 1854 et s'endisant peu à peu dans un véritable marécage d'endettement. Si l'histoire est une suite de répétitions, bien de leçons peuvent être tirées de ces documents. Et encore, apprendre n'est utile qu'à ceux qui veulent en profiter. Publiant ces documents se rapportant à une partie pas trop connue dans ses détails de notre proche passé, je me sentirai heureux si certains y voient des mises en garde pour le futur.

Je voudrais présenter mes sincères remerciements à mes camarades de l'Université Technique d'Istanbul dont les noms figurent plus haut et qui ont rendu possible la publication de ce livre, à Monsieur Zarif Orgun, à mon frère Tevfik Seno Arda, et enfin à ma chère épouse Nazan Ölçer qui ne cessa comme toujours de m'encourager.

Cüneyt Ölçer
Levent - Istanbul
Juillet 1989

LES DEBUTS DES DETTES EXTERIEURES DE L'EMPIRE OTTOMAN

L'Empire Ottoman s'endetta extérieurement pour la première fois durant la guerre de Crimée. Jusqu'à cette date, l'Empire avait pu se suffire à lui-même, trouvant des solutions internes pour ses problèmes économiques. Une grande armée avait pu, être maintenue, avec toutes les armes qu'elle nécessitait, et même une flotte assez forte, était, au besoin, mise en service. En plus, la demande d'une aide financière extérieure semblait contraire aux principes et coutumes sacrosaintes de l'Etat Ottoman, fondateur d'un des empires les plus grands du monde.

L'ideé d'une dette extérieure, fût discutée à la Porte pour la première fois, durant le règne du Sultan Abdul-Hamid I (1774- 1789). Des insurrections en Albanie, en Mésopotamie et en Palestine étaient survenues et le Trésor était dans une situation difficile. Dans une assemblée du Divan, le sujet d'un endettement envers l'Espagne et la Hollande fût envisagé mais rapidement rejeté. Le fait est que, à côté de cette attitude passive des Gouvernements Ottomans, les états européens n'étaient pas, eux aussi très enclins de devenir ses créanciers, n'ayant qu'une idée vague sur les finances de l'Etat Ottoman qui ne pouvait se libérer des guerres. Personne n'avait une connaissance précise du système d'impôts, du budget et de l'administration financiale de l'empire.

Le manque d'intérêt des grands états européens envers l'Empire Ottoman ne se transforma en bonne volonté et en un esprit d'entre-aide qu'en 1854, quand, à la suite de la stratégie d'extention de la Russie, les risques de démembrement de l'empire et, par suite, du bouleversement de l'équilibre européen, grandirent. La France et l'Angleterre prenant parti de la Turquie contre la Russie, cette situation allait changer très rapidement.

L'aide réelle et effective en provenance de ces deux états, en vue de préserver les frontières de l'Empire Ottoman, exhaussa la crédibilité de son économie. L'aide en argent et en armes, réalisée parallèlement, fût le résultat naturel de ce témoignage d'amitié. On peut aussi dire que, si la proposition de la Porte eût un résultat positif, cela était due, principalement à l'abondance d'argent en France sous Napoléon III et aussi en Angleterre de l'époque. La demande d'investir cet argent de la façon la plus fructueuse et sous garanties, était forte. Les banques de Paris et de Londres étaient en train de rechercher des nouvelles domaines d'investissement. Autrefois, L'empire Ottoman étant une grande inconnue économique, cela constituait un obstacle pour toute demande de crédits. Mais dans ces années, les manoeuvres audacieuses et adroites des bancaires trouvèrent de nouvelles domaines d'investissement, servant de support à diverses combinaisons financiales.

Malgré cette situation favorable pour L'empire qui se présentait comme débiteur, les institutions de l'Etat Ottoman n'étaient pas prêtes aux nécessités de contrats d'emprunts aussi importants. La position des administrations financiales et les budgets incertains créaient des doutes du côté des créanciers.

Tout état qui emprunte est évidemment obligé de remplir les conditions des contrats; mais il n'était pas du tout sûr que le Gouvernement Ottoman pouvait remplir ces conditions. Les états européens ne savaient pas, si les coupons d'intérêt seraient acquittés à temps et entièrement. Il fallait que le Gouvernement Ottoman fasse de grandes reformes pour devenir plus crédible.

Les revenus du budget n'étant déjà pas suffisants aux dépenses communes de l'empire, qu'allait-on faire pour payer les dettes en capital et en intérêt? D'autre part, l'empire avait commencé l'emploi du papier-monnaie pour la première fois de son histoire, mais personne ne savait, combien il s'en trouvait en circulation. On espérait changer entièrement le système économique et augmenter les revenus du budget; mais on allait comprendre sous peu que tout cela n'était que des rêves. Nous avions remarqué plus haut que l'Empire Ottoman s'endetta extérieurement pour la première fois durant la guerre de Crimée. Toutefois, on doit aussi rappeler une entreprise faite en 1850, du temps de Rechid Pacha pour l'acquittance d'une avance faite par la banque d'Istanbul. C'était une dette de 55 millions de francs. A cette date, un livre d'or Ottoman étant égal à 275 FF, la dette etait donc de 20 mille livres d'or. Le contrat était signé entre la banque Bechet, Dethomes et Compagnie à Paris et l'association Deveaux à Londres. On allait émettre 55000 actions d'une durée de 27 ans.

Il était stipulé que le contrat serait valide après la signature du Sultan Ottoman. Mais les créditeurs commencèrent à vendre des actions au marché de Paris sans attendre cette signature, et remirent même 20 millions de francs à l'établissement Baltacı à Londres pour l'acquittance des termes futures de l'avance faite par la Banque d'Istanbul. Reşid Pacha ayant démissionné, le Sultan ne signa pas le contrat. Le refus du contrat fût la cause d'un chaos inimaginable et le nouveau gouvernement a du payer 2.200.000 francs de dommages-intêrets pour la liquidation de ce prêt. En bref, le prêt de 1850 ne se réalisa guère et on a du attendre l'année 1854 pour faire ce pas.

L'emprunt de 1854

Comme il est conté plus haut, le premier emprunt important extérieur se réalisa en 1854. A cette date, l'empire Ottoman était, avec ses alliés, en état de guerre contre la Russie. Avec une entente datant le 27 Février 1854, l'Angleterre et la France avaient garanti les frontières de l'Empire et en contre-parti, l'Empire Ottoman avait accepté l'égalité du tout ressortissant Ottoman devant les lois, le droit des chrétiens d'être témoins devant les tribunaux, la fondation des tribunaux mixtes et l'annulation de l'impôt de haraç.Cette déclaration avait satisfait l'Europe et l'opinion publique était devenue favorable pour l'Etat Ottoman.

Avec un décret daté le 4 Août 1854, le Sultan avait accepté un emprunt extérieur de 5 millions sterlings. Pour assurer l'acquittement de divers versements de cet emprunt, La Porte laissait à ses alliés le Cizye de L'Egypte déterminé par l'entente de 1841. Le ferman (décret) envoyé à Said Pacha, de Khédive d'Egypte, était comme suit: "Mon ferman est que: après avoir soustrait la partie qu'on enverra à Hedjaz, envoyez 30.000 bourses, la moitié du cizye d'Egypte d'un total de 60 milles bourses (6.900.000 FF), le 10 Avril aux banques d'Angleterre et de France, et l'autre moitié qui est aussi de 30 000 bourses le 10 Octobre. Continuez de cette façon jusqu'à l'acquittement complet de la somme empruntée de Baron Goldschimid et du bancaire M. John Hersley par le moyen des commerçants Blak et Durand en capital et intérêt suivant le contrat du 24 Août 1854. L'original de ce ferman impérial étant gardé à la banque d'Angleterre une copie vous est envoyée pour que vous puissiez payer les versements àtemps."

Cet emprunt était garanti par ce qui suit:

1) L'original du ferman étant conservé à la banque d'Angleterre, aucune de ses articles ne pouvait être changée.

2) Par suite de grands achèvements réalisés en Egypte par Mehmet Ali Pacha et ses fils, la garantie du capital et des intérêts de l'emprunt par le Cizye de L'Egypte ne portait pas de risques.

3) Pour compléter les versements annuels de l'emprunt qui montaient à 30.000 sterlings outre que le Cizye, La Porte n'avait à payer qu'une petite charge de 30.000 sterlings.

4) La condition que le cizye d'Egypte serait versé directement aux banques de France et d'Angleterre assurait une garantie suffisante.

Le contrat incluait d'autre part les conditions suivantes:

L'intérêt de chaque année serait versé à la fin des mois d'Avril et d'Octobre à Mackillop Palmer et Compagnie à Londres et à Goldschmid et Compagnie à Paris, suivant le cours un sterling égal à 25 FF. Le Gouvernement Ottoman pouvait renoncer à une partie de 2 millions de l'emprunt qui montait en total à 5 millions.

L'emprunt fût présenté au marché avec un prix d'émission de 80 % et un taux d'intérêt de 6 %. Un taux d'amortissement de 1 % s'y ajoutait.

Après la soustraction des dépenses nécessaires, cet emprunt avait apporté une somme nette de 2.500.000 sterlings. Cette quantité n'a même pas suffi aux dépenses de la guerre. Les dépenses de l'Etat Ottoman montaient à 2.800.000 sterlings pour chaqeu année budgétaire. Cet emprunt qui n'était même pas égal au montant du budget, allait, dans les années suivantes, ne porter aucun soulagement à la situation financière de l'Etat Ottoman.

L'emprunt de 1855

Ce voyant, les alliés ont préparé un nouveau plan de créance de 5 millions de sterlings sous le nom de l'emprunt de 1855. La garantie commune de L'Angleterre et la France a permis à La Porte d'avoir des conditions meilleures. Pour pouvoir retirer, la somme totale de 5 millions de sterlings de ce deuxième emprunt, le Gouvernement Ottoman a preféré renoncer à la dernière tranche de 2 millions du premier emprunt. Ainsi, ajoutant les 5 millions de ce deuxième emprunt aux 3 millions du premier, il avait pu équilibrer ses dépenses de la guerre. Londres et Paris stipulant que la totalité de l'emprunt serait dépensée pour la guerre, avait limité les libertés du premier emprunt. En partant ils demandèrent la fondation d'une commission de contrôle qui aurait à examiner l'emploi de l'emprunt et les comptes du Trésor. Cela fût le noyau de l'institution "Duyunu Umumiye" des années futures.

Le texte de l'entente du 27 Juin 1855 se rapportant à l'emprunt de 1855 et présenté aux parlements français et anglais est donné suitamment:.

"1- Sa Majesté l'Empereur de France et Sa majesté la Reine d'Angleterre s'engagent ensemble de garantir les intérêts de l'emprunt de 5 millions de sterlings qui sera ratifié par Sa Majesté le Sultan, sous condition que les parlements français et anglais l'approuvent.

"2- Le taux d'intérêt annuel de l'emprunt est de 4 %. En outre, le Gouvernement de la Porte payera 1 % d'amortissement.

"3- L'intérêt et l'amortissement de l'emprunt précité seront assurés par les revenus généraux de l'Empire Ottoman, spécialement du Cizye de l'Egypte après que la somme se rapportant au premier emprunt en soit retranchée et aussi des revenus des douanes de Smyrne et de Syrie.

"Sa Majesté le Sultan s'engage de faire déposer à la Banque d'Angleterre la somme d'intérêt et d'amortissement tous les six mois, au 25 des mois de Juin et de Novembre.

"Sa Majesté l'Empereur de France et Sa Majesté la Reine d'Angleterre et d'Irlande s'engage de remettre au Gouvernement Ottoman la somme qu'on obtiendra de l'emprunt précité de 5 millions.

"Pour cela, ceux qui se chargeront de l'emprunt précité remettront les sommes obtenues à la Banque d'Angleterre au nom du Gouvernement de Turquie. Ces sommes seront envoyées au Gouvernement Ottoman par le truchement des Gouvernements de France et d'Angleterre. Cette entente sera ratifiée et les certificats seront échangés à Istanbul.

Signé par Persigny, Clarendon, Musurus."

Le Gouvernement de France présenta le projet de lois se rapportant au garantie le 6 Juillet 1855 avec le projet de loi d'un emprunt de 750 millions de francs qu'il voulait faire en son nom. Le texte du projet du loi est:

"Le ministre de Finances est autorisé au nom du Trésor Français à garantir l'emprunt ratifié entre Sa Majesté l'Empereur de France et Sa Majesté Le Sultan, sous les conditions citées: Ce projet de loi est débattu et accepté au Conseil d'Etat du 4 Juillet 1855".

«Signature: Baroche»

En France l'Assemblée accepta le projet de loi sans opposition sérieuse avec une grande majorité. Cette situation ne se répéta pas à la Chambre de Communes d'Angleterre. Le texte d'entente présenté à la Chambre par le premier ministre Lord Palmerson eût une opposition sérieuse de la part des députés Gladstone, Disraeli, Ricardo et Layard. Le Gouvernement ayant annoncé qu'il allait démissionner si le projet de loi était refusé, le projet fût accepté difficilement avec 135 voix contre 132. La remise au marché des actions de l'emprunt fût réalisée par l'Etablissement Rothschild de Londres avec un prix dépassant leur valeur nominale (102 5/8 %). Le taux d'intérêt était 4 %.

L'emprunt de 1858

La guerre contre la Russie était terminée, les dangers extérieurs n'existaient plus. Le gouvernement avait promis de faire reformes sérieux, mais les mesures se rapportant aux systèmes d'impôts et à l'administration financiale n'étaient pas encore appliquées et ne semblaient pas se réaliser avant longtemps.

Outre les émissions réalisées par les differents ministères, du papier-monnaie équivalant à 1.230.000 bourses (à peu près 150 millions FF) était en circulation.

Sa valeur diminuait de jour en jour. L'unique solution pour résoudre la crise crée par ces papier-monnaies était leur abolition. Cela nécessitait un nouvel emprunt extérieur. Vu les difficultés qu'on avait rencontré pour l'emprunt de 1855, personne n'était sûr de la possibilité d'un nouvel emprunt.

Malgré ces conditions difficiles, l'Etat Ottoman a quand même réussi d'emprunter de la Banque Dent, Palmer et Compagnie à Londres 5 millions de livres, dont une tranche de 3 millions était prêtée immédiatement et les 2 millions restants étaient laissés au choix du Gouvernement Ottoman.

Comme celui du 1854, cet emprunt aussi avait un taux d'intérêt de 6 % et d'amortissement de 1 %. Cette dette devait être amortie en 33 ans à partir du 1 Mars 1860. Contrairement à ce qu'on espérait, cet emprunt ne fût pas très réussi. Les 3 premiers millions ont pu être vendus à 85 % de leur valeur nominale, et les 2 millions restants à 62,5 % seulement. De cette façon, les actionnaires ont pu obtenir un bénéfice de 8,47 %.

La garantie assurée à l'emprunt de 1858 était les revenus des douanes et l'octroi d'Istanbul. Le contrat stipulait que ce revenu serait contrôlé par des délégués élus par les actionnaires et que les intérêts et les amortissements montants à 350.000 sterlings annuels seraient ainsi versés régulièrement.

L'emprunt de 1858 était prévu pour le retirement des papier-monnaies de la circulation. Mais la somme reçue ne fût pas suffisante. La communiqué officielle du 20 Février 1860 du Gouvernement annonçait que des papier-monnaies d'une valeur 70 millions piastres (à peu près 19 millions FF) étaient encore en circulation.

Les papier-monnaies ne portant pas des numéros, il était impossible de savoir leur quantité exacte. Le Gouvernement a du prendre de mesures extrêmes pour que la totalité des papier-monnaies soit retirée de la circulation, Les habitants de la capitale devaient payer une sorte d'impôt supplèmentaire. Tout propriétaire devait verser une somme égale à 50 % de ses loyers et tout locataire devait de même verser 10 % comme impôt. En outre, des appels furent faits aux habitants de faire des donations. Il est noté que les changeurs Camondo et Zarifi ont fait une donation volontaire de 375 000 piastres au Trésor.

De cette façon, quelques millions de livres d'impôts et donations furent ramassés en 1860 des habitants d'Istanbul. Malheureusement cette somme ne pût etre dépensée pour le but prévu. Une tranche de 15 millions de francs fût dépensée pour la campagne de Cidde et la répression des révoltes survenues en Empire. Peu de papier-monnaie restait encore au marché, mais le Gouvernement a du émettre des nouveaux papier-monnaies pour des besoins urgents. Les efforts de 2 années furent ainsi annulés.

En 1860, le marché était en plein chaos. Les piéces d'or étaient totalement disparues, les pièces d'argent étaient rares et c'étaient les papier-monnaies qui occupaient le marché.

En cette période d'anarchie économique absolue, la fondation d'une nouvelle organisation financière comme la Banque d'Istanbul qui existait déjà fût de nouveau sur la table et c'est ainsi que la société nommée «Union financier» fût fondée en avril 1860. Le capital de cette société était de 320.000 sterlings avec 64 actions de 5000 sterlings chacun. 28 de ces actions furent achetés par l'Etablissement de Tubini et Corpi, 12 par Baltacı et le reste par Camondo et Zarifi à parts égales.

Nous rencontrerons souvent ces noms dans les créances datant d'après la fondation de «Bank-ı Şahane-i Osmani». Les fondateurs de la société avaient posé les conditions suivantes.

1) Les papier-monnaies, devraient être numérotés.

2) L'impôt agriculturel de certaines régions devait être prévu à la liquidation des papier-monnaies.

3) Un dédommagement annuel de 150.000 sterlings devait étre versé à la société, cette somme devait être prélevée du taxe des moutons.

4) En outre, une grande banque devait être fondée sous le nom de «Banque de Turquie».

Emprunt Mires de 1860

Avant de conter cet accord différent et intéressant fait avec cette personne elle-même intéressante, il faut donner certaines explications.

On avait déjà précisé que, à côté de la circulation du papier-monnaie, il y avait d'autres papiers de valeur émis pour subvenir aux divers besoins et dépenses de certains ministères. Ces émissions étaient quelquefois de courte durée et passagères: On les appelait "les créances des changeurs de Galata". D'autres étaient de plus longue durée et se différenciaient par divers noms:

- Les "Esham-ı Cedide" (Les obligations nouvelles) nommées "Konsolit" par le peuple, étaient émis en septembre 1859, pour payer les dettes du Sérail. Leur durée était de 24 ans, leur taux d'intérêt de 6 %.

- "Sergiler" étaient des bons de fortification émis à partir de 1865, pour pouvoir payer les salaires des fonctionnaires du Sérail. Leur taux d'intérêt, était aussi de 6 %. Et on avait planifié de les acquitter en 5 ans à partir de 1865.

- "Les Obligations du Trésor" de différentes durées.

- "Esham-ı Mümtaze" (les obligations distinguées) étaient émis pour remplacer les anciens obligations de diverses dates.

Le bancaire Mires duquel nous parlerons souvent plus loin, définissait les dettes intérieures et extérieures de la Turquie de la façon suivante, dans une déclaration qu'il avait faite en décembre en 1860, au journal "Le Constitutionel" de Paris.

En francs français:

310 000 000.-	Dette extérieure (exceptés les amortissements)
56 000 000.-	Esham-ı Cedide
14 000 000.-	Papier-monnaies en circulation
127 000 000.-	Dettes aux Changeurs de Galata
56 000 000.-	Obligations du Trésor
15 000 000.-	Esham-ı Mümtaze
86 000 000.-	Sergiler
110 000 000.-	Les dettes dalgalı
774 000 000.-	Totale

Les dettes qui gênaient le plus le gouvernement étaient les 127 millions francs dus aux changeurs de Galata et 110 millions de dettes Dalgalı.

Les dettes Dalgalı provenaient généralement dés établissements ayant des rapports avec l'industrie de guerre, comme le Ministère de Défense Nationale, l'Artillerie Royale, Les Chantiers Navaux. Leurs dettes n'étant pas payées à temps, on avait donné aux créanciers des bons de reconnaissance de dettes, apportant de l'intérêt. Les bons étaient tombés avec le temps aux mains des Changeurs de Galata. Car les créanciers embarrassés avaient du les leur vendre avec des prix dérisoires.

Bien que pas aussi gênés, que leurs premiers propriétaires, les changeurs étaient aussi dans une situation difficile. Les intérêts de cette dette, d'un total de 250 millions de francs étaient acquittés généralement par des bons circulant en pays extérieurs et renouvelés tous les trois mois.

Ces bons aussi nécessitaient des intérêts et il était impossible de continuer de cette façon. Il fallait trouver une solution. On devait absolument réaliser un nouvel emprunt extérieur pour acquitter les dettes urgentes. Les gouvernements de la France et de l'Angleterre n'en avaient guère envie et même, Sir H. Bulwer, embassadeur d'Angleterre en Istanbul conseillait au Gouvernement Ottoman de vendre leurs biens immobiliers pour trouver de l'argent. Au début, on avait pensé les hypothéquer mais il était de toute façon impossible de payer ces hypothèques à temps. Même la vente, n'était pas une solution réalisable. Car la plupart des immeubles de l'Etat appartenait aux fondations, et il était impossible pour le Gouvernement Ottoman de vendre les immeubles ayant des rapports religieux: C'est pourquoi la proposition fût refusée.

Le Gouvernement Ottoman s'est alors orienté vers la France sous l'influence de Fuad Pacha qui avait à l'époque, une bonne place au palais du Tuilleries. Mais les délégués envoyés à Paris ne trouvèrent pas bon accueil auprès des établissements Rotschild, Pereire et Laffite, et apprirent qu'un nouvel emprunt ne pourrait être enregistré à la Bourse de Paris.

C'est en ce moment qui semblait sans espoir qu'entra en scène le bancaire Mires, directeur de la Caisse d'Epargne de l'Administration des Chemins-de-Fer Français. A cette date, Mires était au faîte de sa crédibilité et jouissait de beaucoup de considération. Il s'occupait de grandes affaires et en avait terminé beaucoup avec réussite. Il venait d'acheter deux journaux de haut tirage comme "La Presse" et "Le Constitutionnel". Parsuite, il pouvait s'adresser à un grand public et l'influencer. Bien que rejeté par les hauts milieux bancaires, il savait s'adresser directement au public de petits épargnes et paraître habile et intelligent. Mires avait de grands plans économiques pour la Turquie. Ce plan comportait la fondation des banques, la construction des routes et des chemins- de - fer dans tout l'Empire. Ses idées publiées dans ses journaux avaient attiré un grand intérêt. Mires pensa qu'il était temps de se proposer pour le grand emprunt que le Gouvernement de la Porte voulait contracter, et il réussit d'obtenir ce privilège en octobre 1860.

Un contrat fût ratifié en 29 Octobre 1860 entre les délégués Ottomans et le bancaire Mires. Selon le contrat, l'emprunt nominal était de 400 millions francs, le taux d'intérêt 6 % et le prix d'émission 53 3/4 %. De cette façon, 215 millions de francs auraient entrés au Trésor Ottoman. Les payements seraient divisionnés en 18 mois avec des tranches equivalentes. Le taux d'intérêt réel revenait à 11 %. Dans les emprunts précédents les prix d'émission étaient 85 % et 62 % du prix nominal et le taux d'intérêt de 8, 47 %. Ces prix assez bas, provenaient de la crise économique de 1858 en Amérique et des répercussions de la guerre franco-autrichienne sur l'économie. Par contre en 1860, à la suite de la victoire du Napoléon III en 1859, l'Empire Français jouissait d'un très haut crédit. Les capitalistes ne savaient où placer leur argent. Toutefois la Turquie perdait son crédit économique de jour en jour. Il s'ensuivit que, malgré un bas prix d'émission, l'emprunt n'attira pas l'intérêt qu'on espérait. Il a fallu faire de nouveaux sacrifices. Le contrat avec Mires lui stipulait une commission de 1,5 %. D'autre part, comme les intérêts et les amortissements commençaient dès le payement de la première tranche de l'emprunt, il faut soustraire les sommes suivantes de la somme totale reçue:

Les intérêts et amortissements des premiers six mois au premier juin:	13 816 000.-
Les intérêts et amortissements du 12 mois restants:	24 000 000.-
Amortissements:	3 360 000.-
Commission:	6 000 000.-
Total:	47 176 000.-

En outre, le Gouvernement Ottoman devait payer au Bancaire Mires, pendant toute la durée de l'amortissement, c'est -à- dire 36 ans une somme annuelle de 273.000 francs. Ce qui équivalait une somme de 51 millions. En résumé, le Gouvernement Ottoman n'obtenait que 164 millions francs au lieu de 215 millions francs. C'étaient les conditions les plus sévères que L'Empire avait eu jusqu'à cette date. Toutefois la Porte avait besoin d'argent avec n'importe quelle condition.

En citant plus haut l'emprunt de 1858 on avait parlé de l'idée de la fondation d'une banque de Turquie. Les fondataires de cette banque étaient les bancaires renommés de Paris et de Londres. Comme Mires avait intérêt que cette banque s'associe à cet emprunt, il signa avec elle un accord le 21 Octobre. Suivant cet accord, Mires aurait accepté jusqu'à 20 à 22 millions francs des bons de 3 mois cités plus haut que cette banque mettrait en circulation. Par contre, la banque l'aurait aidé de trouver le capital nécessaire à l'organisation.

Pour pouvoir intéresser les actionnaires, les fondateurs anglais et français de la Banque, Mires a donné le privilège de la partie de l'emprunt qu'on allait présenter au marché en Angleterre à cette banque. De plus, au futur, les payements des coupons se feraient par la même banque en Angleterre et en Istanbul.

L'emprunt Mires était en partie destiné à retirer les papier-monnaies de la circulation et en partie à l'acquittement des dettes Dalgalı. Pour mieux relier cette nouvelle banque, Mires a acheté 10 milles actions sur 50 milles de cette banque. On a en plus décidé la fondation d'une société de finance sous le nom de "Société Financière" qui aurait comme but de s'occuper de constructions de routes et de chemins-de-fer Ottomans. La Caisse de Chemins-de-Fer aurait donné à chacun de ces actionnaires une action de cette nouvelle société. Les actionnaires ne devaient faire aucun payement, ces actions allaient être financées par les bénéfices de l'emprunt. Mires espérait ainsi un autre bénéfice de 92 millions francs. Observons la fin de ce plan de cet intelligent et audacieux bancaire.

Les Changeurs de Galata, informés du contrat de ce nouvel emprunt, s'adressèrent à Mires pour lui transférer les dettes Dalgalı de Gouvernement Ottoman. Ce qui montrait qu'ils avaient une confiance plus grande à ce bancaire nouvellement paru qu'au Gouvernement Ottoman.

L'inscription de ce nouvel emprunt fût ouverte le 11 Décembre 1860. Les journaux "Le Constitutionnel" et "La Presse", ainsi que "Le journal des Débats" préparaient le peuple à l'emprunt au nom de Mires. Un article fût aussi publié au journal "Morning Post" à Londres. Il affirmait: "Les revenus de la Turquie sont très bas comparés à son avoir et augmentent d'année en année; ce dernier emprunt promet un intérêt exceptionnel de 11 %; ceci provient du fait qu'on ne connait pas bien la puissance économique réelle de la Turquie. Cet emprunt est destiné à améliorer les finances de l'Empire".

Le 6 Décembre 1860, le journal "Le Moniteur Français" annonçait, que les services du nouvel emprunt seront réalisées par "Société Générale de Crédit Industriel et Commercial" et que les opérations de l'emprunt seront contrôlées par une institution composée de Comte Simeon, Donon, Fould à Paris et Russel Ellice, W. Gladson, Rodocanachi Hanson Glavany à Londres. Le Marquis de Ploeuc d'Istanbul aurait participer à cette institution.

250.000 actions furent présentées au marché avec un prix unitaire de 312,50 francs. Comme le contrat était fait avec 53,75, si ces actions étaient vendues avec ce prix on aurait eu dès le début un bénéfice supplémentaire de 35 millions francs. Mais les achéteurs ne s'intéressèrent pas à l'emprunt à Londres et à Amsterdam, ce fût seulement à Paris qu'il y eût des queues. On avait pu vendre que pour 39 millions de francs d'actions jusqu'au 5 Janvier 1861.

Deux déclarations étaient la cause de la baisse des ventes. La première venait du Marquis de Ploeuc, délégué du Gouvernement Français à Istanbul, qui annonçait qu'il ne faisait pas parti d'une institution de contrôle et qu'il n'avait, parsuite, aucune responsabilité. La deuxième, était celle du "Journal du Constantinople" qui annonçait que le contrôle des impôts ne serait fait que par le Gouvernement Ottoman et qu'aucune d'autre institution ne pouvait y participer. Ce qui était tout à fait contraire aux déclarations de Mires.

Tout cela nuit à la réussite de l'emprunt et Mires annonça à la Caisse de Chemins -de- Fer que ses espérances se rapportant au nouvel emprunt n'étaient pas réalisées.

La Caisse avait encaissé 26 millions francs de l'emprunt. Mires a voulu prendre des avances du "Credit Mobilier" contre obligations, mais sa demande fût refusée. La situation se tournait rapidement contre Mires. En Janvier 1861 on commença à parler d'une enquête concernant ses activités. Sur la demande des associés Solar et Pontabla, il fût appelé par le procureur le 17 Janvier et emprisonné le 18 Février.

L'emprisonnement de Mires fût un coup dur pour le Gouvernement Ottoman. A Istanbul, tout le monde croyait à la réussite de l'emprunt. Si Mires aurait eu la part de lion au cas de la réussite de l'emprunt le Gouvernement aurait eu pour sa part sa libération des dettes des Changeurs de Galata. Le cas contraire aurait crée une crise qui pouvait apporter de grandes pertes aux personnes qui possédaient les lettres de change à Londres et à Pàris. C'est ce qui arriva: deux grands établissements ayant des rapports avec l'Orient, Ede et Rodocanachi firent faillite en Janvier 1861. Ils furent suivis par certaines sociétés de Marseilles travaillant

avec le proche -Orient. Le 19 Avril, des bruits coururent que les sociétés Hava et Baltacı étaient sur le point de faire faillite. Un inspecteur fût envoyé à Marseilles par Paris. Et parsuite de son rapport, le Directeur de l'Agence Marseillaise de la Banque de France démissionna.

A Istanbul, l'émotion était à son faîte. Les Changeurs de Galata vendaient tous leurs biens pour avoir un peu d'argent liquide. Les pièces d'or n'existant plus, ce qu'on pouvait obtenir comme, pièces d'argent et de cuivre étaient envoyées d'urgence en Marseilles pour être déposées aux caisses des banques.

La monnaie Ottoman perdait de valeur de jour en jour. Un sterling qui valait 129 piastres en janvier, valait 155 fin-février, 161 le 12 Mars et 200 en Mai. Le livre Ottoman qui avait une valeur de change de 110 piastres, avait perdu 85 % de sa valeur.

Se trouvant dans une situation difficile, Le Gouvernement Ottoman envoyait à celui de la France l'information suivante:

"La dette la plus ennuyeuse de la Turquie est celle contractée des Changeurs de Galata, d'un montant de 5 millions de sterlings. Les versements de cette dette sont payés par des lettres de charge circulant entre la Turquie et l'Europe. De ce fait, les créanciers réels de cette dette ne sont plus les changeurs de Galata, mais diverses banques en France et en Angleterre. Il faudrait choisir l'une des 2 solutions suivantes.

a) Vous pouvez continuer à accepter les traites des sociétés d'Orient jusqu'à ce que le Gouvernement Ottoman paye ses dettes, ce qu'il ne peut se faire en moins de trois ou quatre ans si le contrat d'un nouvel emprunt n'est pas ratifié.

b) Les traites peuvent ne pas être acceptés, dans ce cas où les sociétés ayant rapports avec l'Orient, feront faillite entrainant celle des banques qui sont leurs créanciers. Ce deuxième cas créera aussi un chaos économique tellement grand pour l'Empire, que le problème de l'Orient qu'on veut résoudre s'accentuera. Mais nous pensons que cette situation dramatique peut être éliminée, car le Gouvernement est réellement décidé de faire des reformes dans les mécanismes de l'Etat. Pour que l'emprunt se réalise, il faut que l'Angleterre et la France aident à la liquidation des traites qui circulent. Cette prise de position est nécessaire aux intérêts anglais et français se rapportant à la commerce avec le Proche-Orient et empêchera une crise politique future".

Cette demande fût prise en considération. Deux délégués anglais fûrent envoyés à Istanbul le 23 Mai. C'étaient Lord Hobart et Mr. Forster (le futur directeur de la Banque Ottoman). Ils étaient chargés de résoudre les problèmes entre l'Angleterre et le Gouvernement Ottoman, et commencèrent par étudier les finances. Au même moment, Baron Doyen adjoint du Directeur Général de la Banque de France vint aussi à Istanbul pour résoudre leurs problèmes avec la Porte. Quand il repartit pour Paris en septembre, la France avait réussi à clore l'aventure Mires avec une perte minimale de 10 millions francs.

L'affolement et l'émotion s'accalmirent. Le taux d'escompte à Londres fût baissé à 3 %. Galata commença de nouveau à espérer, quand Sultan Abdulmedjid décéda et Sultan Abdulaziz le remplaça sur le trône.

La crise de l'emprunt Mires avait causé de grands dégâts à Istanbul et aussi aux marchés qui en avaient rapport. A Paris, on continuait sa liquidation. Le tribunal nomma de Germiny, administrateur de la Caisse de Chemins -de- fer et M. Dufaure, le représentant des intérêts de la Turquie. On a payé au Gouvernement Ottoman, 12 millions francs sur 32 dus à l'emprunt. Il fallait que la société de Mires et Compagnie ne fasse pas de faillite. Car une telle faillite était contraire aux intérêts de tout le monde. Le "Crédit Industriel et Commercial" entra dans l'affaire et paya au Gouvernement Ottoman le reste de la somme. Les obligations furent cotées à la Bourse et le contrat entre Mires et la Porte fût annulé.

Ce problème embêtant était ainsi résolu et la France et l'Angleterre avaient compris la nécessité de nouveaux emprunts pour garantir l'acquittement des anciennes dettes. C'était à cause de leurs propres intérêts qu'ils voulaient que l'Economie Ottoman puisse survivre.

Ils décidèrent que les futurs emprunts ne devaient pas être organisés par des personnes quelconques, mais par une institution qualifiée. La meilleure solution était de fonder une banque dont ils auraient la direction à Istanbul. Cette idée conduisit à "Bank-ı Şahane-i Osmanî" dont les principaux actionnaires étaient des capitalistes anglais et français auxquels s'ajoutèrent quelques changeurs de Galata.Cette banque était chargée de l'organisation et du contrôle de tout emprunt futur du gouvernement Ottoman. Sa constitution est donnée suitamment:

"Contrat de concession du 4 Février 1863" Les privilèges de Bank-ı Şahane-i Osmanî:

"Le privilège d'émission de toutes traites valables aux porteurs et payables à vue appartient à la banque. Ces traites ne doivent dépasser en aucun cas, le double de la somme se trouvant dans la caisse de la banque les deux premières années, et le triple les années suivantes.

"Le Gouvernement promet de ne faire aucune émission de papier-monnaie et de ne permettre à aucune autre banque de le faire. Le Gouvernement donnera à le banque le terrain nécessaire pour la construction d'un immeuble. La banque et ses agences seront exemptes de tout impôt et taxe. La durée de la concession est de 30 ans.

"Le capital de la Banque:

"Le capital de la Banque est composé de 135.000 actions de 500 francs chacune et dont la moitié est payée d'avance. (80.000 de ces actions furent achetées par le groupe anglais, 50.000 par le groupe français et 5000 étaient réservées à la Turquie). Au cas où le capital serait aug-

menté dans le futur, le 8/10 des nouvelles actions seront reservées au groupe français jusqu'à ce qu'une égalité se forme entre les deux groupes.

"L'administration de la Banque:

La banque serait administrée par une assemblée composée d'un directeur général ou de deux directeurs et de trois délégués désignés par dix délégués français habitant en France et dix délégués en Angleterre.

"Sujet d'Occupation et le but de L'Etablissement:

Contre les concessions citées plus haut, Bank-ı Şahane-i Osmanî acceptera toute traite du Ministère de Finances dont le terme ne dépassera pas 90 jours et les bons du Trésor et les escompter dans les limites d'une compte de 12.500.000 francs.

"La Banque aurait à accomplir toute opération se rapportant au Trésor en Istanbul et en toute ville où on lui permettra d'avoir des agences.

"La Banque aurait à payer les intérêts et amortissements de toute dette intérieure ou extérieure, contre une commission.

"La Banque sera le seul établissement financier auquel le Gouvernement s'adressera à l'intérieur comme à l'extérieur.

"Bank-ı Şahane-i Osmanî pourrait s'occuper de toutes opérations bancaires en dehors de celles citées plus haut."

"La Décision du 15 Novembre 1865:

"Le capital de la Banque est augmenté à 202.000 actions d'une valeur de 500 francs ou 20 sterlings chacune, dont 250 francs ou 10 sterlings sont payés d'avance."

Pour garantir l'acquittement des dettes qu'elle accréditera, cette Banque accaperera avec le temps tous les revenus du Gouvernement Ottoman et servira de fondement à l'institution "Duyun-u Umumiye". Il est bien connu que la liquidation de ces dettes ne se réalisa que bien des années plus tard, au temps de la République Turque.

Je présente suitamment 62 contrats de dettes (emprunts) ratifiés entre la "Bank-ı Şahane-i Osmanî" et l'Etat Ottoman, et conservés dans les archives de la Banque Ottomane.

FOREWORD

I have now been writing about Ottoman coins for twenty-five years. My interest in the subject of banknotes and paper currency began in 1973, the year of the fiftieth anniversary of the Turkish Republic, when I published my book Cumhuriyet Dönemi Kağıt Paraları (Paper Money of the Republican Period).

The first Ottoman paper money is known to have been issued and used during the reign of Sultan Abdülmecid. To begin with this idea seemed to people with no experience to be a most attractive and very simple solution to the financial problems of the Ottoman State, but the printing of fiduciary notes brought troubles to the State, and within a very short time the Empire had been dragged into a terrible financial crisis. During the reign of Abdülmecid paper currency began to be issued without any control or understanding of the subject, and to a very hasty agenda. The banknotes went into public circulation at 12.5% interest as security, without any serial numbers, and within a very short time false banknotes began to circulate that were virtually impossible to distinguish from the genuine ones.

It was also in the years of Sultan Abdülmecid's reign that the Ottoman Empire first began to incur foreign debts. The foreign countries which had formerly lent money with no conditions attached, apart from a guarantee of repayment of their credits, felt that it had now become necessary to enforce a number of strict guarantees, and in 1862 they de-

cided that the best way would be to extend loans to the Ottoman State through the mediation of a bank that would be under their control. Thus the Ottoman Bank was founded in 1862. According to the Bank's charter, the printing of paper money was to be under its control, but Sultan Abdülaziz, although he approved its mediation over debts, did not issue the necessary Imperial Firman concerning paper money.

When I first became interested in Ottoman paper currency I realized that the Ottoman Bank held the most important key to the subject, and that I would have to work in its archives. In 1982 I called on Mr. Jacquet Jeulin, the General Director of the Ottoman Bank, to ask for permission to examine the archives. The General Director was kind enough to allow me to carry out this study, and, accompanied by an authorized member of the bank's staff, ' went to the Bulgur Palas in the Samatya district where the archives of the Ottoman bank are housed. This three-storey building, which looks like a castle, was filled with old files. Soon after I began my work searching for the documents that interested me I noticed a file that was specially pages it contained were hand-written texts in French on the left and Ottoman Turkish on the right which showed it to be a file of contract documents.

I made a careful study of these certificates, and saw that the first was dated 1865, and that they continued until the year 1900. Their texts explained the debts that had been incurred by the Ottoman Bank acting as mediator.

I asked whether I could make photocopies of these documents, and Mr. Jacquet Jeulin was kind enough to give me permission to do so. Within about ten days the Bank gave me the copies they had made of these unrivalled documents, of which there are probably only two editions in existence, one in the Ottoman Bank archives and the other most likely in the archives of the Ottoman State.

Then, realizing that these texts would have to be transcribed into today's Turkish, which is written in the Latin script, I called on my esteemed friend Mr. Zarif Orgun, who, with a great deal of patience and care, retyped them in modern Turkish.

A section of the agreements that I was studying were in French only, but my good friend and colleague Prof. Dr. Tevfik Seno Arda was kind enough to solve this problem for me.

However, after the old Turkish texts had been transcribed word from the Ottoman, and the French had been translated, it became clear that there was a great difference between the Turkish language as it is today and that in which the documents were written. I hope that my readers will understand that this is a problem that cannot easily be solved. I am publishing these documents as they were written, without any attempt to interpret them. I thought, however, that it would be useful to provide a brief summary of the history of the first debts that were incurred during the reign of Abdülmecid just to remind my readers how the problem of debts originated.

Most of this information was taken from the book written by the French economist A. du Velay, Türkiye Maliye Tarihi (A History of Turkey's Finance), Ministry of Finance Tetkik Kurulu Neşriyatı No. 178, 1978). In order to complete my book I have visited many places during the past four years, particularly banks. I am most grateful to them for the interest they showed in the subject.

In this connection my friends from Istanbul Technical University were very helpful, particularly Yük. Müh. Necdet Semker, Yük. Müh. Hasan Vardar, Yük. Müh. Ekrem Elginkan, Yük. Müh. Kamil Oba and Yük. Müh. Orhan Yavuz, who have made the publication of this two-volume work possible.

I have followed the historical sequence of the original documents, which tell the tragic story of how a great empire that did not have one kurush worth of foreign debt in 1854 gradually slid into a mire of debt.

There are many lessons to be learned from historical documents, for they show that the events of history are a series of repetitions, and it is, of cours, very useful to understand this. I shall be happy if the publication of this set of documents, which shed light on the details of our recent past, can be used to apply the lessons of the past to the problems of the future.

Finally I would like once again to express my thanks to my friends at the Technical University for making the publication of these important documents possible, to Mr. Zarif Orgun and Mr. Tevfik Seno Arda, and my gratitude to friends Elisabeth and George Darley-Doran for translating my book English, and of course to my dear wife Nazan Ölçer who has, as always, given me the support and encouragement I needed.

THE ORIGINS OF THE OTTOMAN EMPIRE'S FOREIGN DEBTS

The first time the Ottoman ever incurred a foreign debt was at the time of the Crimean War. The Empire had certainly suffered financial difficulties before that, but it had always found ways of solving them internally, and had raised the necessarry funds to pay for the military campaigns that follewed one after another. There had been no need to go into debt with foreign countries, the purchase of weapons had been assured, the army could be fed, and it was even possible to muster the armed forces whenever necessary. There is no question that for the Ottoman State, which was of the greatest empires in the world, covering there continents, to request financial assistance from foreing countries went against its most valued and sacred traditions. The first time the administration of the Sublime Porte considered the need for a foreign loan was during the reign of Abdülhamid I (1774-1789). At that time revolts had broken out in Albania, Mesopotamia and Palestine, and the treasury was in severe trouble. The question of browing from Spain and holland was raised at an Imperial Council of State, but the idea was rejected out of hand. While the Ottoman administration continued to show rejected out of hand. While the Ottoman administration continued to show this opposition it did not ask for any kind of loan from the governments of Europe.

Although the continuous wars caused the Ottoman State great financial difficulties, the Turks gave the Europeans no clue that they might not have the strength and stabılıty to pay their debts. Nobody

knew anything about the Empire's tax system, budget or financial administration.

The lack of understanding between the great European powers and the Ottoman Empire suddenly changed to new resolve and co-operation, however, when it became clear in 1854 that Russia's strategy to partition Turkey would jeopardize the equilibrium of Europe.

When Turkey joined France and England against Russia, everyhting quickly changed. ın order for the two countries to give genuine and effective assistance in protecting all the territories of the Ottoman Empire, they had to pay more attention to the Ottoman financial situation. The obvious need for both arms and money was the natural result of this show of friendship.

One of the chief resasons that the administration of the Sublime Porte was led into debt was that at that time Napoleon III could see that France and England had a great deal of money, and he was extremely anxious to invest this money in places where it would give the highest yield and the safest guarantee. The banks of Paris and London searched both at home and abroad for new places to invest, Previously the lack of knowledge about the financial affairs of a satete as mysterious as the Ottoman Empire had placed obstacles in the way of any kind of security or credit giving, but in these years the banks used bold and skillful strategy to attract new areas of investment by offering all types of financial arrangements.

However, the Ottoman Empire, although it had never experienced any kind of debt in the past, was not ready to take on important loan agreements for its financial needs. The uncertainty over the workings of the financial administration and the true level of its was usually enough to cause grave doubts when it came to potential agreements between the Administration and loanmakers.

The honouring of an agreement regarding a debt repayment, whether for a state or an individual, depends on a combination of virtue and obligation, and the strength of the Ottoman administaton in these areas was wholly unclear. Whether or not the interest on the coupons would be paid on time and in full, was an uncertain question that faced the European states. In order to inspire a greater degree of confidence, it was necessary to carry out significant changes and reforms in the traditional and age-old financial conduct of the Ottoman administration.

In view of the fact the income of the state had fallen to the point where it was insufficient, even before any foreign debt had been incurred, to cover the basic expenses of the Empire, how was it going to be stretched to meet the repayments of these debts? Quite apart from anything else, the Empire had, for the first time in its long history, begun to use paper currency, and nobody knew exactly how much of this currency was in circulation. There were high hopes that the fiscal system would be revolutionized, and that this would greatly increase the Treasury's income, but it became clear within a short space of time that such dreams were not going to materialize. I mentioned above that the first foreing debt was incurred during the course of the Crimean War. Howerver, it is worth remembering a series of events that took place in 1850, when Reşid Paşha, as Grand Vizier, was involved in the repayment of an advance made to the Ottoman administation by the Bank of Istanbul. This loan amounted to 55 million francs (at that time 1 Ottoman gold lira was equal to 27.5 FF, thus the government owed something in the region of 200 thousand Ottoman liras). The scheduling agreement had been signed in Paris by the Bank of Bechet, Dethomes and Company, and in London by members of the Deveaux Foundation. Under this agreement, 55,000 shares were issued, to be redeemed over a period of 27 years.

Despite the fact that the agreement was due to go into effect only after having been signed by the Ottoman Sultan, the share issue was opened on the Paris market, amid great publicity, before this signing had taken place, and 20 milion francs were invested in the Baltazzi Company of London in order to cover the future repayments to the Bank of Istanbul. But just as the agreement was about to be presented to the Sultan, Reşid Paşha resigned from his position as Grand Vizier and the agreement remained unsigned.

The certification of this agreement, being wholly dependent on the signature of the Sultan, was the cause of a serious dispute. The new government, in order to redeem the outstanding amount, paid an indemnity of 2,200.000 francs and was able to resolve the matter, and the agreement was ready for signing by 1850. In short, half of the debt incurred in 1850 had not been realized, and the Ottoman State found it necessary to wait until 1854 to take this step.

The loan of 1854

The first important foreign debt was entered into in 1854, a year which found the Ottoman Empire and her allies in a state of war with Russia. In a treaty signed on 27 th February, 1854, Britain and France had guaranteed the territorial integrity of the Ottoman Empre, in return for which the Ottoman Empire had agreed to "the equality of all Ottoman subjects before the law, regardless of religious differences; the right of Christians to appear as witnesses in a court of law; the establishment of mixed (civil and criminal) courts; and the lifting of customs duties". The declaration of these conditions was cause for great celebration in Western Europe and the political game shifted in favour of the Ottoman State.

In a ferman of 4th August, 1854, the Sultan gave his permission for a foreign loan of 5 million pounds sterling. As a guarantee for the repay-

ment of this debt, the Sublime Porte gave up to its allies the revenues derived from the Egyptian poll tax, which had been established in 1841. The ferman sent to the Khedive of Egypt, Said Pasha, read as follows:

"My ferman states: of the 60,000 keses (purses) from the Eyptian poll tax that remain after the deduction of the sum that is to be sent to the Hijaz, one half, that is 30,000 keses, is to be handed over to the Banks of Britain and France on the 10th of the month of April, and the other half, which is 30,000 keses, on the 10th of the month of October; in order to be certain that the principal and interest on this sum will be ensured, these installments will continue to be deposited in this way until the equivalent of the loan has been repaid in accordance with the promise made to Baron Goldshmid and the banker Mr. John Hershey, with the merchants Black and Durand acting as mediators, in the agreement of 24th August 1854; this ferman in the imperial noble name will be kept in the Bank of England, and is sent to you in order to ensure the method by which this money will be found and the timing of payments."

The repayment of this loan to the Ottoman Administration was solidly guaranteed by conditions ensuring that:

1. The original copy of the ferman was to be entrusted to the Bank of England, with the object of preventing any part of it from being altered in any way;

2. The principal of the loan, and any interest accrued on it, was to be exempted from any mortgages imposed upon the general income of the Empire, with the guarantee of the Egyptian poll tax being risk-free in view of the successful economic advances made in Egypt by Mehmet Ali Pasha and his sons;

3. The annual installments of the repayment amounting to £ 300,000, and the guarantee to the Egyptian poll tax being accounted for, the Sublime Porte was burdened with the relatively small outstanding annual sum of £ 30,000;

4. The Egyptian poll tax would be deposited directly into the French and British banks.

The agreement also contained the following clause: Interest will be paid annually at the end of the months of April and October, in London to MacKillop, Palmer & Company, on the basis of £ 1 sterling being equal to 25 FF; the Ottoman administration reserves the right to forego, at any such time as it wished and sees fit, 2 million of this 5 million loan.

The issue went on the market at 80%, with an interest rate of 6%. The rate of amortization was 1%. Following the deduction of necessary expenditures, this loan brought a net return of £ 2,500,000. This sum was not enough even to cover war expenditures. The annual budgeted expenditure of the Ottoman State was £ 2,800,000 sterling. The loan, insufficient even for one year's expenses, was unable to provide the Ottoman administation with any relief in its battle against the ever-growing budget deficits.

The Loan of 1855

Well aware of this deepening financial crisis, the Ottoman allies drew up a new loan agreement, again for 5 million pounds sterling. The jount guarantee of Britain and France enabled the Sublime Porte to have access to capital on far easier terms.

To enable it to receive the full £ 5 million, the Ottoman administration found it in its interest to use its right to forego the £ 2 million of the first loan. By means of this, the sum of £ 5 million was added to the original £ 3 million and the Ottoman administation was once again in a position to cover its expenses.

London and Paris, which agreed to guarantee the new £ 5 million sterling loan, made clear in the agreement that the entire loan was to be apropriated for war expenditure, thus to a certain extent curtailing the spending freedom that the Ottoman administration had enjoyed under the terms of the first loan. On this basis, the lending parties demanded that a commision be established for the purpose of overseeing the use of the loan as well as to study the Treasury accounts, and this can be seen as the initial seed of what in forthcoming years would come to be known as the Public Debt Administration.

The agreement text concerning the Loan of 1855, which was presented to the French and British parliaments, and dates the 27th of June 1855, contained the following clauses:

1. Subject to confirmation of the conditions, His Majesty the Emperor of France and Her Majesty the Queen of England, and, at a later date, the Parliaments of France and Britain, undertake together and jointly to conclude with His Majesty the Sultan an interest-bearing loan of 5 million pounds sterling.

2. Interest on the loan is 4% annually. In addition to this the Administration of the Sublime Porte will pay the sum of %1 amortization on the capital of 5 million lira.

3. The above-mentioned interest and amortization of the loan will be paid from the sum remaining from the public revenues of the Ottoman Empire, and particularly from the sum still outstanding from the first loan, and, in addition, the customs revenues from Izmir and Syria.

His Majesty the Sultan undertakes to deposit in the Bank of England the total of the six-monthly interest and amortization payments on the loan jointly concluded with His Majesty the Emperor of France and Her Majesty the Queen of England each year on or before the 25th day of the months of June and December.

4. His Majesty the Emperor of France and Her Majesty the Queen of England and Ireland undertake to send to the Ottoman Administration the sums obtained from the above-mentioned loan concluded with their joint guarantees to save the Sublime Porte Administration the need to pay their transportation costs.

To this end, those who have undertaken the loan confirm that in order for the sums obtained from the aforementioned loan to be to the Ottoman Administration, they will be deposited in the Bank of England in the name of the Government of Turkey with the Governments of France and England acting as mediators.

This agreement will be confirmed and the letters of confirmation will be exchanged in Istanbul at the earliest date possible.

Signed: Persigny, Clarendon, Musurus.

The French Government requested Parliament to add to the bill of law of 6th July 1855 concerning the guarantee a bill of law concerning a 750 million franc loan that it wished to conclude on its own account. The text was as follows:

The Ministry of Finance authorizes the loan guarantee undertaken which is to be concluded by the Ottoman Administration, including the conditions inserted in the agreement concluded in the name of the French Treasury between His Majesty the Emperor of France and His Majesty the Sultan. This bill was discussed in the assembly of the State on 4 th Jully 1855 and was accepted.

Signed: Baroche.

The French parliament approved the submitted darft with a sizeable majority and without any major objections. The situation was not the same in the British House of Commons. The agreement text, which was presented to Parliament by the Prime Minister, Lord Palmerston, met with the violent objections of such members of the opposition as Gladstone, Disraeli, Ricardo and Layard. The government turned the issue into a vote of confidence, and managed with difficulty to gain approval for the agreement, with difficulty to gain approval for the agreement, with the narrow margin of 135 votes to 132. The loan was issued by the Rothschild Company of London at a price above par, a ratio of 5/9, and at only 4/% interest.

The Loan of 1858

Although the war with Russia was over, the outside threat to the Empire had been and the administration had made it known that it would undertake meaningful reforms, the desired and necessary changes in the Empire's tax system and the financial administration had still not been made, and it was apparent that they would not be for some time.

Apart from the outgoings of the various ministries, the total paper currency in circulation was worth 1,230,000 liras (approximately 150 milion FF), and its was to take paper currency out of circulation altogether. In order to do this, a new foreing loan would be necessary. Considering the heavy conditions that had been imposed on the Loan of 1855, there were grave doubts as to whether a new loan would even be possible.

Despite all these difficulties, in 1858 the Ottoman administration was succesful in obtaining a loan of 5 million liras from the London banks of Dent, Palmer & Company. 3 million of this was accepted definitively and the remaning 2 million was left to the choice of the Ottoman administration. Just as in 1854, the interest on this loan was 6% and its amortization was 1%. It was to be redeemed within 33 years from 1st March 1860.

In spite of the hopes that this loan inspired, it was not very succesful. The initial 3 million was issued at 85% and the remaining 2 million, meeting with little enthusiams from the market, was lowered to 65% with the consent of all parties. This secured the sharelholders an 8.47% share of the profits.

The guarantee behind the Loan of 1858 was the combined incomes of the customs and the city toll of Istanbul. In the agreement for this loan, it was announced that this income would be collected under the supervision of a group of delegates to be chosen by the security-holders in order to ensure the punctual installments of interest and amortization, amounting to 350,000 annually.

The Loan of 1858 was wholly appropriated for the purpose of removing the paper currency from circulation, but the sum of this loan proved inadequate for this purpose. In an offical communique of 20th February 1860, the administration revealed that there was 70 million kurush (approximately 19 million FF) worth of paper currency still in circulation.

Because the banknotes were unnumbered, it was impossible to know exactly how many of them were in circulation. In order to ensure their removal from circulation, the administration imposed upon the long-suffering population of the capital a tax for this specific purpose. Taxes were collected from landlords equal to 50% of their anticipated income from rents, and from tenants equal to 10% of the rent they paid. The remaining population was called upon to make donations. In a striking gesture, the money-changers Camondo and Zarifi contributed 375,000 kurush to the Treasury of their own accord. The final result was that several million liras worth of tax and donations was raised in 1860 from the population of Istanbul. However, due to the financial straits of the Empire this money was not used for the removal from circulation of the paper currency, as it should have been. One portion, amounting to about 15 million francs, was used for expenses incurred by the pilgrimage to Mecca, and

in suppressing revolts in various parts of the Empire. At a point when there was only a relatively small quantity of paper money still in circulation, the administration once again began printing money in order to meet urgent expenses; this currency went into circulation, and two years of effort were wasted.

In 1860 the rate of exchange was in a state of chaos. Gold money had totally dissappeared, and apart from a small quantity of silver currency banknotes were all that could be obtained. In the middle of this period of financial anarchy, a new financial organization was conceived along the lines of the old Bank of Istanbul; thus, in April 1860, a company called "Union Financière" was born.

The capital of this company amounted to £ 320,000 sterling, and was divided into 64 shares of £ 5,000 sterling each. 28 of these shares were bought by the Tubini Corporation, 12 by Baltazzi, with the remainder being divided equally beween Camondo and Zarifi (the names of these personalities will crop up again and again following the establishment of the Imperial Ottoman Bank).

The founders of the company laid down the following stipulations:

1. That banknotes were to be numbered;

2. The tithes of certain localities were to be appropriated for the purpose of removing paper currency from circulation;

3. An annual indemnity of £ 150,000 sterling was to be paid to the firm, and this sum would be guaranteed by the income generated by the tax imposed on sheep ownership.

In addition, a large bank was to be founded under the auspices of the Bank of Turkey.

The Mıres loan of 1860

In order to be able to relate the unusual and curious agreement devised by this interesting individual, some background information should first be given.

As was mentioned earlier, in addition to the circulation of paper currency, various ministries had undertaken private issues in order to raise enough cash to meet their numerous needs and expenses. These issues, known as the "Galata Bankers' Loans", were often of a short-term nature. Some of them were made on a longer-term basis and were given individual names, such as the following:

- "New Shares", popularly known as "Konsolit", were to be repaid over a period of 24 years. These bonds, intended to cover Place debts, had an interest rate of 6%, and were available on the market as of September, 1859.

- "Sergiler" were bonds issued for the purpose of covering Palace expenses. Their interest rate was again 6%, and they were to be redeemed over a 5-year period starting from the year 1865.

- "Treasury Bonds" were a variety of short-term and long-term bonds.

- "Privileged Shares" could be exchanged for bonds that had been issued at various times, and were intended to replace them.

In a statement made in a December 1860 edition of the Paris newspaper "La Constitutionelle", the banker Mires (who will repeatedly be referred to from this point onwards) outlined Turkey's internal and external debts in the following terms:

(FF)	
310 000 000.-	Foreign Debt (less amortization);
56 000 000.-	"New Shares";
14 000 000.-	Banknotes in circulation;
127 000 000.-	The "Galata Bankers' Loans", to be redeemed over varying periods of time;
56 000 000.-	Treasury Bonds;
15 000 000.-	"Privileged Shares";
86 000 000.-	"Sergiler", to be redeemed over a period of 5 years as of 1865;
110 000 000.-	Floating Debts arising from the expenses of various government ministries.
774 000 000.-	Total Debt

The Galata bankers' Loans, amounting to 127 million francs, together with the Floating Debts of 110 million francs, were the main cause of concern for the Ottoman administration. The floating debts were mostly caused by expenditures on the Ottoman war machine, by such parties as the Ministry of War, the High Command Arsenal, the Imperial Arsenal and the shipyards. Because these debts could not be paid on time, interest-bearing promissory notes were given in their place, and these promissory notes were passed on to the Galata bankers through various channels. Because the debtors were left in such a precarious position, these bonds were given to the bankers at greatly reduced rates. Those who were in possesion of these reduced-value bonds found themselves in an even more difficult position than the original owners. The administration, having to pay installments on a debt approximately 250 million francs, generally covered them with high-interest bonds which were circulated in Western Europe and renewed every three months. Inevitably, the point was reached where the administration was simply unable to

keep up with all the interest rates being imposed upon it. A solution had to be found. In order for the administration to meet its financial responsibilities, a new foreign loan would be necessary.

Neither the government of France nor that of Britain was seen as a willing source for any new loan. The British Ambassador to Istanbul, Sir H. Bulwer, went as far as recommending that the Ottoman administration sell of parcels of land and buildings in order to secure the necessary funds. And even if such properties were mortgaged instead of being sold outright, it was obvious that the repayments would eventually become intolerable, and the administration would in the end be forced into selling its properties. Such a solution was unrealistic for quite another reason: most of the properties in question belonged to the Evkaf (pious foundations), and it was forbidden by Ottoman law for such property to be sold to foreigners. This proposal was therefore quickly and vehemently opposed.

At that time, Fuat Pasha occupied a position of considerable influence in the Tuileries Palace, and the Ottoman administration attempted to put this to use by turning to France for assistance. However, the delegation that was sent to Paris met with failure in its application to the establishments of Rothschild, Perière and Lafitte, and, unsuccessful in registering any kind of loan agreement on the Paris exchange, was without a solution.

But at this dark hour, when the Ottoman delegation was virtually devoid of hope, the figure of Mires, the "Director of the French Railway Administration Fund", appeared on the scene. At that time Mires was the peak of his career, engaged in mattres of the utmost importance, and with a history of great successes behind him. He had recently acquired two high-circulation newspapers, "La Presse" and "Le Constitutionnel", and was thus in control of considerable means of mass-influence. Despite the fact that he was regarded as an outsider by the highest banking circles, Mires was able to make his fortune by gaining the personal confidence of a large number of small shareholders (this is unavoidably reminiscent of certain events and personalities of our own day - C.Ö.). Mires had a wide-ranging financial plan for Turkey, which entailed the establishment of new banks and the construction of an Empire-wide road and railway network. Publishing these ideas in his own newspapers, he succeeded in inspiring a remarkable degree of interest among the French intelligensia. Mires realized that the time was right for his own proposal for a solution to the Ottoman debt crisis, and he translated his thoughts into action when, in the month of October 1860, he gained possesion of the Ottoman loan certificate.

On 29th October, 1860, an agreement was jointly signed by the banker Mires and the Ottoman delegates. The principal of this agreement was 400 million francs, with an interest of 6% and an issue price of 53.75%. By means of this 215 million francs would pass into the Ottoman Treasury. These payments were to be made in a series of equal installments over a period of 18 months. The previous two loans had been made on the basis of their issue price being 85% and 62% respectively, and the interest had been 8.47%. The reason behind the currently low issue prices was that the United States had suffered a serious economic crisis in 1858, with the international financial markets being further affected by the war between France and Austria. To complicate matters, uprisings broke out across Europe at the end of 1860. Having achieved his victory in 1859, Napoleon III had succeeded in establishing the French Empire as the unrivalled power on the European continent. Capital was flowing in from every direction and capitalists were on the lookout for grandiose projects to invest in. The time was ripe for a major loan. However, while Turkey should have benefitted from this state of affairs, she had gradually been losing whatever creditworthiness she had ever possessed. Despite the very low price of the issue, the loan flotation did not succeed in arousing enough interest. New sacrifices had to be endured. Meanwhile, Mires had succeeded in ensuring for himself a commision of about 1.5% of the nominal principal of the loan in the signed agreement. Taking into account the interest rate and amortization as well, it was necessary, from the initial installments, to lower the nominal value of the loan by the following amounts:

Interest and amortization	
for the first six	(FF)
months, to be paid on June 1:	13,816,000
Interest and amortization for the previous	
12 months:	24,000,000
Amortization:	3,360,000
Commission:	6,000,000
Total	47,176,000

In addition to this, the Ottoman administration had committed itself to paying the banker Mires an annual renumeration of 273,000 francs for the 36-year duration of the amortization. This would add to the burden of the administration a further expense of 51 million francs. In other words, the money passing into the hands of the Ottomans was not 215 million but only 164 million francs. Never before had the Ottoman Empire been saddled with such heavy conditions when taking out a loan. But there was no choice: the Sublime Porte was in need of cash, whatever the terms.

At the time of the Loan of 1858, a new banking establishment had been founded called the Bank of Turkey, whose founders were well-known bankers of Paris and Londor. The participation of this bank in the new loan beging in Mires' interests, he signed an agreement with it on

21st October. According to this agreement, Mires would accept between 20 and 22 million francs-worth of the Bank of Turkey's forthcoming 3-month bond issue, which had been devised with the aim of removing paper currency from circulation. In return for this, Mires was to be allowed the capital he needed before the usual period set forth in the regulations of the bank. In order to further cement his relationship with the French and British founders of the Bank of Turkey, Mires conceded to this bank that portion of the loan to be issued in London, and also left with it the right to the future coupon payments in London and Istanbul.

Part of the Mires loan was to have assisted in the wholesale removal of paper currency from circulation, and part was to have been directed towards the elimination of the administration's floating debts. The bills of exchange that were put into circulation by the Bank of Turkey, to be redeemed in 10 monthly installments, gave the administration enough time to raise the necessary funds. The remaining securities would make up the equivalent of those bonds to be accepted from the Bank of Turkey by Mires. In order to further integrate himself with the new bank, he bought 10,000 out of the total of 50,000 shares that had been issued. It was also agreed to establish a financial company called the "Societé Financière" whose object was to assist in the creation of large public work, and in particular the construction of the Ottoman railway network. The Railway Fund was to give one share in this financial company to each of its shareholders. It did not ask to be paid for these; their cost was to be covered by the profits gained from the loan. When this was successfully concluded, Mires found himself 92 million francs the richer.

Now let us look at the conclusion of the skilfully laid out plans of the bold and intelligent banker Mires. The Galata bankers, hearing that a new loan had been agreed upon, appealed to Mires to have the floating debts of the Ottoman administration transferred to himself. This solution indicated that they had more confidence in a banker who had suddenly appeared out of nowhere than they did in the Ottoman administration, and the administration refused to give permission to it.

The Paris loan flotation was launched on 11th December, 1860. Mires had prepared the public well for it, with numerous announcements in "Le Constitutionel" and "La Presse", as well as the "Journal des Débats". The "Morning Post" of London carried a positive article stating that, "Turkey's revenues are disproportionately low compared to its wealth; the capacity of the country is still very high; its revenues are increasing from year to year; and despite all this, the recept loan promises to have an extraordinarily high rate of interest, in the region of 11%. This results from the fact that Turkey's real financial position is still unknown. This loan will be used for the repayment from circulation of paper currency; and for the support of the healthy foundations of the Imperial economy."

On 6th December, 1860, the newspaper "Le Moniteur Français" wrote that, upon Mires'request, the Societé Générale de Credit Industriel et Commercial would be administering the debt servicing, and that the loan procedures would be overseen by an association made up of such respectable names as Count Simeon and Donan Fould in Paris and Russell Ellis, W. Gladstone, Rodocanachi and Hanson Glavany Arland in London. This committee would be joined by the Marquis de Ploeuc from Istanbul. 250,000 shares were offered for sale, at a price of 312.50 francs each. Because the loan agreement had been at 53.75%, an extra profit of 35 million francs would be made in the event of all the shares being sold at the issue price. However, London and Amsterdam showed little interest in the loan, and only in Paris were people queueing up for shares. By 5th January, 1861, only 32 million francs worth of shares had been sold outside the country.

There were two main reasons for this unsuccesful flotation. The first was that the Marquis de Plouec, the French Government's Ambassador to Istanbul, announced that he bore no responsibilities concerning the loan for the simple reason that he had been given any such duty by his government. In the second place, an article that Mires sent to the newspapers had stated that the revenues to be used to meet the repayments of the loan; and that it was likewise entrusted with the duty of ensuring the punctual payment of interest and amortization on the loan. But the "Journal de Constantinople" published a contrary announcement making it clear that the collection of taxes was wholly the responsibility of the Ottoman administration, and that no outside party was to be given any role in this exercise. All of these factors acted as obstacles to the succesful conclusion of the loan flotation. In the report given by Mires to the Railway Fund, he was forced to admit that the hopes attached to the new loan were going to be disappointed. The Fund had made 26 million francs out of the loan. At that point Mires wanted to take out an advance from the Crédit Mobilier, against the existing securities, but his application was refused.

The situation was gradually and inexorably turning against Mires. Towards the end of January 1861, rumours were abroad that proceedings had begun against him. Following the application of the partners Solar and Pontabla, a warrant was issued on 17th January and Mires was arrested on 18th February.

The arrest of Mires was a fearful blow for the Otoman administration. Everybody in Istanbul had been sure that the loan would be a success. It was recognized that Mires would receive the lion's share of the benefits; but more importantly, the administration would have been able to free itself of its debts to the Galata bankers, which contituted its greatest headache. Market conditions would be improved, and the number of bills of exchange drifting to Europe would be lessened. But instead a crisis had developed, and the people who would suffer most from it were

those in London and Paris who owned the majority of the shares. For example, two establishments that did business with the East, namely Ede and Rodocanachi, both went bankrupt at the end of October, 1861. These were followed by other companies in Marseilles which had traded with the Near East.

On 19th April it was heard that the companies of Hava and Baltaçzzi were on the point of bankruptcy. Paris sent an inspector to Marseilles and as a consequence of the report he submitted, the manager of the Marseilles branch of the Bank of France resigned from his position.

As for the situation in Istanbul, the excitement had reached its climax. In order to secure whatever assets they could, the Galata bankers put everything they had on the market. Gold currency had already disappeared, but whatever silver and copper be collected was sent to Marseilles and deposited in bank vaults there. Ottoman currency was losing value by the day. In January 129 kurush had been equal to one pound sterling: by February this had risen to 143 kurush; by the end of that month to 155; by 12th March to 161: until, in the month of May, one pound sterling was worth more than 200 kurush. In other words, the Ottoman lira, worth 110 kurush, had lost more than 85% of its value. The administration, now caught in a position of the utmost difficulty, sent the following statement to the government of France:

"The most difficult loan facing Turkey at present is that made up of the debts owed the Galata bankers. The essential purpose of the continual exchange of securities between Turkey and Europe is to raise the funds necessary to pay the installements on this debt. AS a result of this, the real creditors behind this loan are not the Galata bankers, but the various banks of France and Britain. There are, therefore, two alternative choices: a) Until the debts facing the Otoman Administration have been repaid, the promissory notes of the Levant traders will continue to be accepted, and the debts will be redeemed within a minimum of 3-4 years, without recourse to a new loan; or b) The promissory notes will be refused, which will lead to the bankruptcy of those companies trading with the East, with this in turn leading to the bankruptcy of the banks to which these companies are indebted.

"This secont alternative will, at the same time, cause such a terrible financial crissis in the Ottoman administration that the Eastern Question will assume disastrous proportions, and will be exposed in all its nakedness. However, this grievous situation can be bypassed, because the administration is decisively committed to making serious reforms in the mechanism of the State. The circulation of securites, which is vital to the successful completion of the loan, must be assisted by Britain and France. This assistance is wholly in the interests of Britain and France, both of whom maintain strong commercial links with the Near East, in that it will suport the prevention of what could lead to a major political crisis."

This appeal was taken seriously. On 23rd May two British delegates were dispatched to Istanbul. These were Lord Hobart and Mr Forster (in later years a director of the Otoman Bank). These two men were given the task of resolving the issues that lay betwen Britain and the Ottoman administration. At the same time, Baron Boyen, the General Manager of the Bank of France, also came to Istanbul. He returned to Paris in September, having cleared up the misunderstandings that had existed with the Istanbul administration. He succeeded in concluding the matter with a total loss to France of 10 million francs, far less than been anticipated.

The confusion and excitement died down. The London stock market index was lowered by 3%. The atmosphere in Galata was far more positive. In the midst of this heady period, Sultan Abdülmecid died and was succeeded by Abdülaziz, upon whom great hopes were pinned. The Mires Loan, which had caused such panic and harm to the markets related to it, was going ahead.

In the French courts, Germiny was given the task of dealing with the Railways Administration Fund, and Mr. Duaure was entrusted with the protection of Turkish interests. Of the 32 million francs that were owed to the Ottoman administration as a result of the Loan, 12 million was paid. It was necessary to prevent the bankruptcy of Mires & Company, because these bankruptcies would have been against everybody's interests. In a skilful solution, the remaining portion of the loan was paid to the Ottoman administration through the intervention of the crédit Industriel et Commercial. The securities, which the French government had previously opposed, were registered on the Bourse. The loan agreement between Mires and the Sublime Porte was cancelled. By virtue of the brilliant and intricate solutions of certain talented individuals, this thoroughly confused business was resolved without it having led to a disaster.

Even though this period of anxiety had been resolved by various means, the repayments of earlier French and Bristish loans to the Ottoman administration still had to be guaranteed, and it was realized that the only way to ensure this was to provide new loans. The western powers appreciated that the continued solvency of Ottomans was in their own interests. The conclusion was reached that it would be unwise to leave such matters in the hands of potentially unscrupulous individuals. Instead, a new institution would be created in Istanbul, wholly under the auspices of Britain and France, to be entrusted with the further negotiation of loans. Following this decision a new bank came into existence, primarily owned by British and French capitalists but also invested in by some of the Galata bankers. Thus was born the Imperial Ottoman Bank.

The Concessionary Contract of February 4, 1863

Concessions given to the Imperial Ottoman Bank:

The right to issue bearrer securities was wholly conceded to this bank. The total value of securities in circulation was not permitted to exceed twice the value of the bank's cash balance in the first two years of its existence, and three times that value at any later time.

The Administration undertook, for the duration of the contract, not to concede to any other bank the right to issue banknotes. It also undertook to provide the land necessary for the construction of a building to house the new bank. The bank and all its branches were to be exempt from of taxation. The concessions were given with a time limit of thirty years.

The Bank's capital was made up of 135,000 paid-up shares of 500 francs each. 80,000 of these shares were purchased by the British group, 50,000 by the French and 5,000 were assigned to Turkey. It was specified that in the event of future capital growth, capital would be distributed between the two main groups at the ratio 8/10, in the interest of the French, until the point was reached where their interests would be equal.

The Bank was to be administered in Istanbul by a board composed of one general manager, or two co-managers, and theree board members. This board was to be designated by a committee of up to 25 members, of whom 10 would be British (assembling in London) and 10 French (assembling in Paris). A secondary committee of four British members and four French members was also to be appointed.

In exchange for the concessions mentioned above, the Imperial Ottoman Bank undertook to discount, within the limits of its current account, treasury bonds to be issued by the Ottoman Ministry of Finance. These bonds would have a maturity of 90 days. The bank would open with the Treasury an account of 12,500,000 francs.

This credit was to be guaranteed by Treasury bonds of sixty to ninety days' maturity. The bank would collect the revenues designated for this purpose from the localities in which their branches were situated.

The bank in Istanbul undertook the responsibility for all the transactions of the Treasury, and the branches that it was authorized to open in other cities were to be responsible for similar transacitons. The bank was also obliged to pay a commision equivalent to the interest and amortization of both the internal and the external loan. Ultimately, the Imperial Ottoman Bank had become the only financial institution, either local or foreign, to have the official recognition of the Administration. Apart from the functions of a state bank, it maintained the right to conduct all financial business, including that involving the commercial banks.

Following the resolution of November 15 1865, the capital of the bank was raised to 101,250,000 francs (or £ 4,050,000 sterling), which consisted of 202,000 shares of 500 francs (or £ 20 sterling), 250 francs (or £ 10 sterling) for each share.

In order to guarantee its loans, the bank would gradually come to control more and more of the revenues of the Ottoman administration. The repayment of what came to be known as the Public Debt took many long years, with the Government of the Republic of Turkey ultimately being responsible for its liquidation.

What follow are the texts relating to the 62 loan agreements between the Imperial Ottoman Bank and the Ottoman State, taken from the archives of the present-day Ottoman Bank.